

Riksdagens protokoll

2010/11:87

Onsdagen den 13 april

Kl. 09.00 – 19.47

Protokoll
2010/11:87

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 7 april.

2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelse:

Interpellation 2010/11:312

Till riksdagen

Interpellation 2010/11:312 Konkreta åtgärder mot utbetalningar av bonusar till chefer i statliga bolag
av Sven-Erik Österberg (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 29 april.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 april 2011

Finansdepartementet

Peter Norman (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

3 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott

Förste vice talmannen anmälde att ett utdrag ur prot. 2010/11:31 för tisdagen den 12 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från justitieutskottet.

4 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motion
2010/11:N5 till näringsutskottet

EU-dokument
KOM(2011)164 till civilutskottet

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2010/11:FPM91 Återtagandeavtal mellan EU och Vitryssland, till utrikesutskottet

6 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets utlåtande 2010/11:FiU44
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2010/11:AU6
Konstitutionsutskottets betänkande 2010/11:KU27
Utbildningsutskottets betänkande 2010/11:UbU9
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU18
Försvarsutskottets betänkanden 2010/11:FöU5 och FöU6
Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden 2010/11:MJU15 och MJU16

7 § Komplettering av den nya plan- och bygglagens övergångsbestämmelser

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2010/11:CU26
Komplettering av den nya plan- och bygglagens övergångsbestämmelser.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras efter endast *en* bordläggning.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU23
Riksbankens förvaltning 2010 (framst. 2010/11:RB1 och RB2 och redog.
2010/11:RR2).

*Riksbankens
förvaltning 2010*

Anf. 1 JONAS ERIKSSON (MP):

Fru talman! I detta betänkande återkommer vi till ett par frågor som har debatterats i kammaren flera gånger tidigare. Miljöpartiet och Vänsterpartiet har gemensamt i finansutskottets betänkande 23 lämnat reservationer till förmån för motioner som lyfter fram Sveriges förhållande till euron samt till en motion om skatt på valutatransaktioner.

Motionernas resonemang och förslag är fortfarande högst aktuella, inte minst mot bakgrund av den globala finanskris som vi, förhoppningsvis, lever i efterdyningarna av och utifrån de nödvändiga åtgärder och investeringar som måste till för att begränsa vår klimatpåverkan och klimatförändringarna.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, där vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin ställning att regeringen ska ta initiativ till förhandlingar med EU om ett formellt bindande juridiskt undantag för Sverige från EMU:s tredje steg.

För drygt sju år sedan hölls folkomröstningen i Sverige om införandet av euron, det vill säga ja eller nej till införandet av det tredje steget i EMU. Omröstningen resulterade i en överväldigande majoritet för att Sverige ska behålla den svenska kronan och makten över den nationella valuta- och penningpolitiken.

Vi har inte haft någon anledning att ångra detta beslut. I finanskrisens spår kan vi se hur svårt det är att hantera ekonomier i Europa med skilda förutsättningar med en gemensam valuta- och penningpolitik.

Fru talman! Vi ser också hur euroländerna i sina försök att rädda EMU-samarbetet drivs mot en allt större finanspolitisk likriktning och överstatlig samordning på områden som Miljöpartiet anser vara frågor för de nationella parlamenten. Det är en utveckling som vi anser är olycklig.

Miljöpartiet anser att folkomröstningsresultatet måste föranleda att Sverige ges ett faktiskt formellt bindande juridiskt undantag från EMU:s tredje steg – något vi saknar i dag.

Den andra reservationen, som jag också yrkar bifall till, rör frågan om Sveriges hållning till denna diskussion och till det arbete som pågår både inom Europeiska unionen och G20-gruppen när det gäller olika typer av transaktionsskatter. Miljöpartiet är positivt till en transaktionsskatt och anser att Sverige aktivt ska verka för och stödja införandet av en sådan.

En transaktionsskatt skulle verka hämmande på kortsiktig handel med valutor, derivat och andra spekulativa instrument som inte bidrar till finansiell stabilitet eller verkliga investeringar. Den skulle dock på en låg nivå vara obetydlig för handel mellan länder och långsiktiga investeringar. En transaktionsskatt skulle också kunna utgöra en finansiell grund för fattigdomsbekämpning och nödvändiga miljö- och klimatinvesteringar.

Anf. 2 JACOB JOHNSON (V):

Fru talman! Jag ska liksom föregående talare säga några ord om reservationerna 1 och 2 i betänkandet. Jag yrkar också bifall till bägge två.

Den ena reservationen handlar om Sveriges förhållande till euron. När Sverige på 90-talet blev medlem i EU hade vi att ta ställning till och godkänna en lång rad villkor som ställdes på det svenska medlemskapet. Det gällde bland annat att Sverige skulle införa euron när vi uppfyllde de ekonomiska kraven. Sverige fick inget undantag från att införa euron, som Storbritannien och Danmark kunde förhandla sig till, utan vi köpte ett stort paket. Detta skedde mot bakgrund av den ekonomiska kris som rådde i början på 90-talet. Även om vi hade en folkomröstning var nog inte svenska folket helt uppdaterat med alla de villkor som ställdes.

Sverige står fortfarande utanför eurosamarbetet, och det har fungerat bra. Vi har en starkt exportberoende ekonomi i Sverige. Genom att vi har en egen valuta som kan variera lite mer mot andra valutor klarar vi oss också bättre i lågkonjunkturer. Det är svårt att föra samma penningpolitik i ett så stort område som hela EU när förutsättningarna varierar. Därför måste den svenska regeringen kräva att vi får ett formellt juridiskt undantag. Jag yrkar bifall till reservation 1.

Jag ska säga några ord om skatten på valutatransaktioner – det som också kallas för Tobinskatten. Det är något som Vänsterpartiet har drivit i många, kanske fem till tio, år. Frågan har fått en större bredd och ett större stöd efter finanskrisen. Denna skatt är ett sätt att dämpa valutaspekulationer och kortsiktighet i den finansiella sektorn. Det är glädjande att EU-parlamentet har tagit ställning och bett EU-kommissionen att ta fram en analys av det hela. Det har inte kommit fram någon riktig analys ännu.

Jag var tillsammans med skatteutskottet i Bryssel i går och fick träffa EU-parlamentariker och skattekommissionärer. Vi diskuterade bland annat detta. Det var intressant att höra från de svenska EU-parlamentarikerna hur pass levande frågan trots allt är. Jag fick bland annat med mig en skrift från Göran Färm, som är socialdemokratisk EU-parlamentariker, om hur socialdemokraterna i EU-parlamentet och Europa ser på frågan. Det är intressant bland annat eftersom Socialdemokraterna i Sverige här i riksdagen inte stöder reservationen.

I skriften från de europeiska socialdemokraterna sägs det bland annat följande: För de europeiska socialdemokraterna är frågan om beskattning av finansmarknaden, och då främst en transaktionsskatt, en profilfråga.

Jag hoppas att vi kommer att få ett bredare stöd också i Sveriges riksdag för frågan, för det är en viktig framtidsfråga att driva. Det går att driva den också på andra sätt och med andra regelverk än med till exempel en valpskatt. Man brukar ju hänvisa till att den inte fungerade tidigare i Sverige. Men med en lägre nivå kan nog detta fungera även inom EU utan att det får så stora effekter på det globala samspelet.

Anf. 3 JÖRGEN HELLMAN (S):

Fru talman! Under 2009 präglades Riksbankens verksamhet av finanskrisen och nedgången i den svenska ekonomin. I spåren av den snabba och kraftiga konjunkturedgången sänktes reporäntan ned till 0,25 procent, och Riksbanken genomförde extraordinära krisåtgärder.

I 2010 års verksamhet och årsredovisning som vi behandlar i dag ser vi att balansomslutningen kraftigt minskat i takt med att Riksbanken har

avvecklat de extraordinära krisåtgärderna. Sammantaget sjönk balansräkningens omslutning med 382 miljarder kronor – från 709 miljarder kronor i slutet av 2009 till 327 miljarder kronor i slutet av 2010.

Värdet på utelöpande sedlar och mynt i samhället minskade med nästan 5,3 miljarder kronor under 2010, vilket framgår av balansräkningens skuldsida. Det är tredje året i rad som värdet minskar. Det skulle i framtiden vara intressant att få en noggrannare analys från Riksbanken av dessa förändringar.

Fru talman! Riksbanken har fått riksdagens uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningssystem. Riksbankens roll i det centrala betalningssystemet är helt avgörande för att vårt land ska ha ett fungerande finansiellt system. Själva det centrala betalningssystemet, det så kallade RIX-systemet, har stor betydelse för det svenska finansiella systemet.

Under 2009 tillsatte Riksbanken en utredning om RIX. Syftet med utredningen var bland annat att analysera om Riksbanken skulle fortsätta att tillhandahålla systemet eller om någon annan extern aktör skulle ta över.

Vi socialdemokrater har vid flera tillfällen poängterat våra farhågor om effekterna av att det inte är Riksbanken utan någon extern operatör som ska tillhandahålla systemet. Det är svårt att tydligt definiera ansvarsförhållanden, och enligt vår mening har Riksbanken ett vidsträckt ansvar för ett fungerande betalningssystem.

Fru talman! Det är då glädjande att under hösten 2010 beslutade Riksbankens direktionen att i fortsättningen tillhandahålla RIX och svara för den funktionella driften. Däremot fattade Riksbanken i januari 2011 ett inriktningsbeslut om att anlita en extern operatör för den tekniska driften av systemet. Detta anser vi måste följas upp och utvärderas. Vi ser inte RIX bara som ett datasystem utan som ett system med kritisk betydelse för att det finansiella systemet ska fungera väl. Det är väsentligt och bör tillhöra Riksbankens kärnuppgifter även i fortsättningen. Misstag kan bli dyrt för hela samhällsekonomin.

Fru talman! Riksbanken har tidigare lämnat in en framställning till riksdagen om utredningsbehov med anledning av finanskrisen. Detta har även vi socialdemokrater gjort. Nu har regeringen tillsatt en utredning. Det är tyvärr ingen parlamentarisk utredning, och än så länge är vi oinformerade om utredningsarbetet.

Översynen är viktig för den kommande lagstiftningen, Finansinspektionens roll, Riksbankens upplåning till valutaservan, storleken på valutaservan och ansvarsfördelningen mellan Riksbanken och Riksgäldskontoret.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag.

Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M):

Fru talman! Låt mig börja med att yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Precis som Jörgen Hellman tidigare sade ska vi i dag fatta beslut om finansutskottets betänkande nr 23, och det handlar om Riksbankens förvaltning och verksamhet för år 2010. Samtidigt behandlar betänkandet fem motioner från allmänna motionstiden. Det kanske gör att en del av lyssnarna blir lite förvirrade av diskussionen.

Jag skulle vilja börja med att säga några korta ord om den viktigaste delen av betänkandet, nämligen att det är ett enigt utskott som föreslår att riksdagen ska besluta följande: att Riksbankens resultat- och balansräkning ska fastställas och att riksdagen ska godkänna fullmäktiges förslag vad gäller disposition av vinsten i Riksbanken. Det betyder helt enkelt att 6,2 miljarder kronor ska levereras till statskassan, att drygt 6,5 miljarder förs från dispositionsfonden och att 888 miljoner förs till resultatutjämningsfonden. Sist men inte minst föreslår finansutskottet att riksbanksfullmäktige och direktionen ska beviljas ansvarsfrihet för den verksamhet och den förvaltning man bedrev under förra året.

År 2010 präglades Riksbankens verksamhet fortsättningsvis av finanskrisen. Det fanns dock en viss skillnad, nämligen att balansomslutningen sjönk kraftigt i takt med att Riksbanken kunde avveckla många av de extraordinära krisåtgärderna. Jag tycker att det finns all anledning för Sveriges riksdag att känna glädje över att vår svenska centralbank faktiskt är en av de få i världen som hittills har kunnat avveckla en stor del av de extraordinära åtgärder som man var nödgad att införa i samband med krisen. Så ser det inte ut i många av de andra industriländerna.

Vi har relativt snabbt återhämtat oss från krisen, och marknaderna börjar mer och mer att fungera normalt. Det gör att de svenska bankerna kan finansiera sin verksamhet på marknaderna. Riksbanken har haft en enormt viktig uppgift under finanskrisen. Utskottet menar att man har skött den på ett mycket professionellt sätt.

Fru talman! Under ett år händer mycket. Det är mycket aktivitet i Riksbanken. Jag vill lyfta fram en sak som jag tycker har varit viktig. Riksbanken tillsatte en utredning om riskerna på den svenska bostadsmarknaden. I förra veckan publicerades utredningen. För den som är intresserad finns den att hämta på Riksbankens hemsida. Det är 400 sidors läsning, och den består av tolv olika rapporter. De är skrivna av ekonomer på Riksbanken och av externa forskare från Sverige och andra länder. Det är bra att Riksbanken tog initiativet, eftersom det finns anledning att flytta fram hela kunskapsfronten på området.

Fru talman! Till sist vill jag ge en kommentar till en av de motioner som vi ska behandla och besluta om i dag. Den handlar om transaktions-skatter.

Det blåser starka vindar nere i EU och i parlamentet – nere i EU ska vi inte säga, vi befinner också i EU, men i EU-parlamentet – för en transaktionsskatt. På något sätt är det intressant att se att de som vurmar mest för detta i det svenska parlamentet är de två partier som är noga med att poängtera att vi inte ska ha centraliserad styrning, att vi inte ska ha en gemensam finanspolitik. De brinner nu för att vi helt plötsligt ska ha en gemensam skatt i EU.

Det är utopiskt att tänka sig att en transaktionsskatt skulle fungera. Om den ska fungera måste *alla* länder införa den samtidigt. Annars kommer kapital, valutaflöden och finansiella transaktioner att flytta från Europa. Så är det. Vi testade detta på 80-talet, som en tidigare talare var inne på. Det var tydligt att handeln flyttade direkt till London. Nu är transaktioner ännu mer lättörliga. Det går ännu snabbare att flytta. Det är en helt utopisk tanke. Sedan måste man vara ärlig och tänka att det finns olika motiv till transaktionsskatten och varför man i EU-parlamentet tycker att den är så fantastisk. Man vill naturligtvis öka sin egen budget.

Vi i det svenska parlamentet är tydliga med att det måste råda en budgetrestriktivitet i EU-parlamentet och i EU:s budget. Det tycker inte alla, speciellt inte alla som sitter i parlamentet. Man vill gärna se lite mer pengar i kassan. Då tycker man att transaktionsskatt är en lysande idé. Jag tror inte att alla har samma goda argument, eller goda skäl, till vad skatterna ska gå till som Miljöpartiets Jonas Eriksson.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 5 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja klargöra några punkter som berör Elisabeth Svantessons inlägg. Miljöpartiet är inte helt emot överstatlig reglering på vissa områden. Det finns frågor som går över nationsgränserna, som kräver att vi samordnar oss med andra länder och jobbar tillsammans. Klimatarbetet är en sådan viktig fråga som man inte kan lösa nationellt, utan man måste jobba tillsammans. Fattigdomsbekämpning är också en viktig fråga att samverka kring, och det gör vi gärna. Detsamma gäller klimatarbetet på EU-nivå.

Det finns dock många andra områden där vi tycker att de nationella parlamenten måste få styra över den lokala politikens utformning, utifrån de lokala förutsättningarna, och beslut fattas så nära som möjligt.

Låt mig också tydliggöra att vi har samma restriktiva syn på utvidgningen av EU:s budget, men vi vill använda den på ett annat sätt. Vi vill använda den till just det som måste skötas gemensamt på EU-nivå.

En transaktionsskatt på en mycket låg nivå ser vi inte som något hot mot att transaktionerna flyttas utomlands. Gör de det kan man fundera över vilken typ av transaktioner som flyttas utomlands och om det är transaktioner som vi vill gynna inom EU.

Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Det är glädjande att Jonas Eriksson och jag är överens om flera saker. En är att samarbete krävs. Hela tanken med EU-samarbetet är ju att vi tillsammans ska lösa olika problem. Men vi vill vara mycket tydliga med att vi inte ska ha en gemensam beskattning. Visst krävs samarbete, men att vi skulle införa en gemensam skatt tycker jag är mycket förvånande när det föreslås av ett parti som inte alltid har gillat EU-samarbetet.

Fattigdomsbekämpning är absolut någonting som vi tillsammans måste arbeta med i EU. Transaktionsskatternas inkomster skulle dock knappast gå till fattigdomsbekämpning, utan det handlar också om, tror jag, att parlamentet vill ha en ökad budget. Det tror jag att man måste våga se. Jag har hört miljöpartister säga att den skatten ska vara så liten att den knappt ska märkas. Då kan man undra vad den skulle ha för effekt över huvud taget.

Så fort det blir grus i maskineriet på finansmarknaderna påverkar det ekonomin, Europas ekonomi. Europa har en tuff utmaning i att kunna vara konkurrenskraftigt framöver. Då är rätta sättet inte att slänga in en transaktionsskatt som hindrar flöden. Det finns andra sätt att jobba på, till exempel genom stabilitetsavgifter.

Vi måste se till att ha en sund sektor, för det finns, precis som Miljöpartiet är inne på, mycket spekulationer på denna marknad, vilket inte någon av oss gillar. Sättet att komma åt det är att ha stabilitetsavgifter,

inte att kasta in skatter på transaktionerna som skulle innebära att kapitalet flyttar. Jag tror att de som sitter i Hongkong skulle bli jätteglada om vi införde den skatten i EU.

Anf. 7 JONAS ERIKSSON (MP) replik:

Fru talman! Grus i maskineriet – jag tror att det var precis de orden som Nobelpristagaren Tobin använde när Tobinskatten myntades som begrepp. Det är genom grus i maskineriet som man vill komma åt de kortsiktiga, spekulativa transaktionerna. Nivån 0,05 procent är inte en nivå som enligt vår bedömning avskräcker människor som står för långsiktiga investeringar eller för en handel mellan länder som är sund för ekonomierna.

Grus i maskineriet kan behövas just för att dämpa de kortsiktiga, spekulativa affärer som delvis bidrog till att vi hamnade i den finanskris som vi nu lever i efterdyningarna av.

Anf. 8 ELISABETH SVANTESSON (M) replik:

Fru talman! Jag kan konstatera att vi har olika grundinställning till transaktionsskatter. Jag tror inte att de är lösningen för Europa. Lösningen för Europa är att vi ska vara konkurrenskraftiga och ha stabilitet i de finansiella instituten, absolut, inte belasta våra företag med en sådan skatt. Vi har det nog så tufft när vi ska konkurrera med Kina och andra länder. Kina har tiodubblat sina världsmarknadsandelar på 20–30 år. Jag tror därför inte att det är rätt väg att gå.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

9 § Statistikfrågor

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2010/11:FiU32
Statistikfrågor.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

10 § Ändring i brottsbalken

Föredrogs
justitiekammarens betänkande 2010/11:JuU29
Ändring i brottsbalken.

Förste vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 15 §.)

Föredrogs
justitiekommitténs betänkande 2010/11:JuU11
Våldsbrott och brottsoffer.

*Våldsbrott och
brottsoffer*

Anf. 9 ANNA WALLÉN (S):

Fru talman! Nu är vi inne på justitiekommitténs behandling av motioner som rör våldsbrott och brottsoffer. Vi socialdemokrater står bakom alla våra reservationer, men här och nu yrkar jag bifall till reservation 2, 4 och 21.

Sverige är ett av världens mest jämställda länder, men fortfarande har vi en lång väg att vandra innan män och kvinnor har samma möjligheter och rättigheter. Det yttersta uttrycket för ojämställdhet är mäns våld mot kvinnor. Vi kan dagligen läsa om kvinnor som utsatts för hot och våld av någon som de en gång har älskat.

Många presenterar idéer om hur vi ska få stopp på våldet. Åtgärderna vänder sig nästan uteslutande till kvinnor. För att undvika en våldsam relation ska de gå vid första slaget, de ska kontakta kvinnojouren och de ska ta hjälp av vänner och grannar. För att undvika att bli våldtagna ska de inte dricka för mycket, och de ska hålla koll på sina drinkar så att ingen kan smyga ned något i dem. Debatten behöver flytta fokus.

Våld mot kvinnor är ett stort problem som kräver en helhetssyn vad gäller kunskap och insatser. Ofta fokuserar forskning och annat arbete mot mäns våld mot kvinnor på kvinnorna och inte på männen. Man kallar till och med övergreppen för kvinnovåld trots att det handlar om mäns våld mot kvinnor.

Det har ofta ansetts självklart att forska på hjälpåtgärder för kvinnor som misshandlas, medan lite eller ingen forskning läggs ned på männen, som i 90 procent av fallen är huvudaktörer. För att få en fullständig bild av dessa övergrepp och vad som ligger bakom bör ett ökat fokus läggas på männens roll.

Våld mot kvinnor är en kränkning av den kroppsliga integriteten och av kvinnors grundläggande fri- och rättigheter. Bemötandet av de kvinnor som anmäler att de blivit utsatta för en våldtäkt eller ett våldtäktsförsök måste bli bättre. Hur brottsoffren blir bemötta i samband med polis-anmälan, förundersökning och under själva rättegången är ofta avgörande för hur dessa kvinnor kan ta sig vidare. Vi socialdemokrater vill tillsätta en oberoende granskningskommission som ska gå till botten med varför så få av de anmälda våldtäktsbrotten leder till att en gärningsman åtalas.

Mitt i dessa våldsamma relationer finns många, många barn – barn som växer upp i familjer där våld blir en del av deras vardag, barn som ser pappa slå mamma. Rädda Barnen uppskattar att mellan 100 000 och 190 000 barn i Sverige bevittnar våld i familjen, men mörkertalet är stort. Ett barn som tvingats se en närstående misshandlas är ett brottsoffer. En översyn bör göras av frågan om också barnet ska ses som ett brottsoffer i den juridiska processen.

Sedan några år finns det barnahus runt om i landet. Där samlar man alla utredande myndigheter och ger stöd och behandling under ett och samma tak. Det sker i en miljö som är anpassad för att i största möjliga mån minska påfrestningarna för barnet. Denna verksamhet har efter ut-

värdering visat sig vara mycket väl fungerande på så sätt att barn som utsatts för våld eller övergrepp fått ett bättre bemötande och ett bättre stöd under rättsprocessen.

Vi socialdemokrater vill att det ska finnas minst ett barnahus i varje län, vilket regeringen aktivt bör stimulera. Vi vill också att regeringen medverkar till att barnahusens uppdrag omfattar barn upp till 18 år.

Kommunerna måste utveckla det egna stödet samt uppmuntra och stödja frivilligorganisationer som vill arbeta med att stödja brottsoffer och deras anhöriga.

Brottslighetens omfattning i ett samhälle har till stor del sin förklaring i hur samhället tillgodoser människors behov av utbildning, vård och omsorg i olika faser i livet. Stora klyftor i samhället får konsekvenser även på det kriminalpolitiska området. Barn som växer upp i familjer där vuxna drabbas av arbetslöshet, olycka eller sjukdom drabbas naturligtvis också om inte samhället anstränger sig för att utjämna skillnader i livsvillkoren.

Vi lever i ett av världens rikaste länder. Finansminister Anders Borg skryter ofta om Sveriges goda ekonomi. Vi har råd med ett välfärdsystem av världsklass. Ändå har regeringen valt att försämra trygghetsystemen så att otryggheten ökar. Anders Borgs senaste besked är att kvinnor som jobbar inom välfärden har för höga löner. Tydligt ska redan lågavlönade kvinnor vara med och finansiera ytterligare skattesänkningar för dem som redan har det bra.

Med fyra års borgerligt styre har klyftorna i samhället ökat. Under samma tid har antalet anmälda brott ökat. All forskning visar att det finns ett tydligt samband mellan ojämlika levnadsvillkor och brottslighet. En väl fungerande välfärd som ger alla barn och unga möjligheter att lyckas i livet är därför avgörande för att minska utanförskap, missbruk och brottslighet.

Regeringen för en politik som delar upp Sverige och skapar klyftor mellan dem som har och dem som inte har. Jag har flera exempel.

Den förstörda a-kassan är nu på så låg nivå att det får sägas vara ett undantag om någon får mer än hälften av sin inkomstförlust täckt av försäkringen. Försämringarna i sjukförsäkringen tvingar cancersjuka till Arbetsförmedlingen.

Det handlar också om barnfattigdomen. I dag lever över 200 000 barn och unga i fattigdom i Sverige. Allra värst är det för barn och unga som har ensamstående föräldrar. Av dem lever nu vart fjärde barn i fattigdom. Det är de högsta siffrorna i modern tid.

Ungdomsarbetslösheten slår rekord. Var fjärde ung människa är arbetslös. Sverige hör till de länder i EU som har den högsta ungdomsarbetslösheten.

Allt detta ökar otryggheten. När svensk ekonomi går så bra borde vi kunna hjälpa sjuka och arbetslösa och ge dem en rimlig chans att ta sig tillbaka.

(Applåder)

I detta anförande instämde Christer Adelsbo och Mattias Jonsson (båda S) samt Lena Olsson (V).

Anf. 10 MARIA FERM (MP):

Fru talman! Vi debatterar nu justitieutskottets betänkande nr 11. Betänkandet innehåller ett antal motioner från allmänna motionstiden som rör våldsbrott och brottsoffer, våld i relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Jag planerar i dag att beröra två områden som jag anser är av synnerlig vikt: mäns våld mot kvinnor och barns roll. Först och främst vill jag dock påpeka att vi självfallet står bakom alla Miljöpartiets reservationer, men att jag för tids vinnande endast yrkar bifall till reservation 2 om en granskningskommission för våldtäktsärenden och reservation 20 om barn som har bevittnat våld.

Alla brott innebär ett samhälleligt misslyckande. Följaktligen har samhället ett stort ansvar för att ge stöd till brottsoffer. Miljöpartiet vill stärka brottsoffers rätt till målsägandebiträde. Offer för människohandel, mäns våld mot kvinnor och barn och hatbrott måste få ett särskilt stöd.

När mäns våld mot kvinnor diskuteras krävs en förståelse för den könsmaktsordning som existerar i samhället. Den mest användbara definitionen av feminism är att feminism är insikten om att patriarkatet är den rådande könsmaktsordningen samt en vilja att förändra detta. I den bemärkelsen har Miljöpartiet alltid varit en del av den feministiska rörelsen.

Könsmaktsordningen är således en maktordning som utgår från mannen som norm. Samhället är organiserat utifrån föreställningen om att den medborgare som världen ska anpassas efter först och främst är man, men också heterosexuell, vit och medelålders. Sanningen är förstås att denna grupp utgör en ganska liten del av befolkningen och att majoriteten av befolkningen därigenom definieras som avvikande och i och med det på olika sätt tvingas arbeta mot strukturer som missgynnar dem.

För att förändra detta krävs en förståelse hos makthavare och en vilja att förändra begränsande och förtryckande normer och strukturer. Arbetet mot mäns våld mot kvinnor och barn måste alltså utgå från en könsmaktsförståelse. Denna förståelse, som presenterades i utredningen *Slag i luften* 2004, ställer frågor om våldets avsikter och ser sambandet mellan fysisk och sexuell våldsutövning och andra former av kontrollerande beteenden som våldsutövning och könsrelaterade kränkningar.

Det gäller för myndigheter att inte bara söka individuella förklaringar till varför vissa män slår, till exempel sociala eller kulturella avvikelser. Mäns våld mot kvinnor måste förstås och ses som ett samhällsproblem som berör oss alla.

Sveriges rättsväsen genomlider i dag en stor förtroendekris. Enbart 8 procent av anmälda våldtäkter leder till åtal och enbart någon procent av dessa leder sedan till en fällande dom. En studie vid Stockholms universitet visade att kvinnor med invandrar- och underklassbakgrund har sämst trovärdighet i rättssystemet. De attityder mot kvinnor som följer av detta leder till en minskad anmälningsbenägenhet. Rädslan för att inte bli trodd, att bli hånad eller att bli uthängd i offentligheten efter ett övergrepp gör att många kvinnor över huvud taget inte anmäler brott. Detta "postbrottsförlopp" inom rättsväsendet har därmed fått beteckningen "den andra våldtäkten". Mörkertalet tros därför vara stort. Enbart 10 procent av våldtäkterna beräknas anmälas.

År 2009 anmäldes 15 700 sexualbrott. Av dessa var nästan 6 000 våldtäkter, vilket motsvarar ca 16 anmälda våldtäkter per dag. En rapport

finansierad av EU:s Daphneprogram som utkom i april 2009 visar att åtalsfrekvensen för våldtäkt i Sverige är synnerligen låg. I den har man jämfört elva europeiska länder avseende våldtäktsärenden. Det framkom att åtalsfrekvensen för våldtäkt i Sverige är bland de lägsta i Europa.

Amnesty publicerade i september 2008 en rapport om våldtäkt i de nordiska länderna. I rapporten föreslår Amnesty att en oberoende granskningskommission inrättas med uppgift att systematiskt samla in information om samtliga utredningar rörande våldtäkt som läggs ned eller inte leder till beslut om att väcka åtal samt att analysera och rapportera om skälen härtill och bedöma utredningskvaliteten.

Jag är av åsikten att en granskningskommission skulle fylla en viktig funktion för att samla in och identifiera brister som är kopplade till utredningarna av våldtäktsbrott. Granskningskommissionens studier kan sedan ligga till grund för det förbättringsarbete som krävs vad gäller rättsväsendets hantering av våldtäktsärenden.

Jag vill även beröra det som står i reservation 20 om barn som har bevittnat våld. Som vi hörde tidigare från Socialdemokraterna uppskattar Rädda Barnen att det finns mellan 100 000 och 190 000 barn som växer upp i Sverige och som har bevittnat våld i familjen varje år. Mörkertalet är dock stort. I dag har ett barn som bevittnat våld i hemmet mot en nära anhörig rätt till skadestånd från staten. Dessutom ska socialtjänsten behandla dem som om de vore utsatta för brott.

De har däremot inte rätt till skadestånd av den som utsatt dem för att bevittna våld genom att misshandla deras trygghet. Miljöpartiet vill att barn ska få ställning som målsägande, få ett eget juridiskt biträde i rättsprocessen och få skadestånd av den som slagit en anhörig till dem samt att barn ska ha rätt till full insyn och medverkan i processen. Ett slag mot en nära anhörig är även ett slag mot barnet.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lena Olsson (V).

Anf. 11 KENT EKEROTH (SD):

Fru talman! I detta betänkande har vi en reservation, nr 6, som jag härmed yrkar bifall till.

Jag är tämligen säker på att jag kommer att få höra från alliansföreträdarna att det redan föreligger en utredning om brottsofferskadestånd. Varför lägger vi då fram en motion, när det redan ligger en utredning? Borde vi inte invänta utredningen? Vi kommer säkert att få höra det.

Men i uppdraget till utredningen står det att det ska utredas *om* det finns skäl att begränsa Brottsoffermyndighetens möjlighet att göra självständiga skadeståndsrättsliga bedömningar samt *om* det finns skäl att lindra kraven som ställs på brottsoffret att själv söka upp sin ersättning. Det är just detta ”om” som vi menar är omotiverat. Oavsett vad utredningen kommer fram till – jag antar att den kommer fram till att det inte ska vara någon ändring på detta – kommer vi fortfarande att tycka att det ska vara en ändring. Vi anser att brottsoffret inte ska behöva göra det som krävs av dagens system. Därför har vi lagt fram denna motion; vi vill att det ska utredas *hur* det ska gå till, inte *om* det ska göras.

Anf. 12 LENA OLSSON (V):

Fru talman! Jag står givetvis bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 1.

Både Socialdemokraterna och Miljöpartiet har sagt mycket, och jag ställer mig bakom i princip allt man har sagt. När vi nu i justitieutskottets betänkande 11, som är ett betänkande från den allmänna motionstiden, ska diskutera de brottsdrabbade är det det förebyggande arbetet som är det viktigaste. Det vi kan se i dag är stora ekonomiska klyftor i samhället, och all forskning visar också att detta leder till större brottslighet.

Fru talman! Jag går nu in på betänkandet. Trots den ökade uppmärksamheten när det gäller brottsdrabbades situation finns enligt Vänsterpartiet tecken på att uppmärksamheten blir retorik utan reellt innehåll. Att brottsutsatta får ett symboliskt värde i den kriminalpolitiska debatten leder inte nödvändigtvis till att deras ställning och situation förbättras. Tvärtom kan det leda till en förtroendeklyfta mellan brottsdrabbade och samhället då det i det konkreta fallet visar sig finnas ett glapp mellan ord och handling. Brottsdrabbade har i hög grad använts som en bricka i det politiska spelet.

Vad gäller kommunernas ansvar för de brottsdrabbade vore det naturligt att hela samhället har ett ansvar för att hjälpa brottsdrabbade. De rättsvårdande myndigheterna som polisen, åklagarna och domstolarna bär en stor del av detta ansvar, men det delas också av sjukvården, skolan, arbetsplatser och det lokala samhället i stort.

I dag har det vuxit fram ett hundratal lokala brottsofferjourer, och det är bra. En brottsofferjour består av ett antal ideellt arbetande stödpersoner samt i vissa fall en anställd assistent eller samordnare.

En annan viktig frivilligorganisation som tar ett mycket stort ansvar är kvinnojourerna. Över ett hundratal kvinnojourer arbetar mot våld och förtryck av kvinnor samt för kvinnors frigörelse och jämställdhet på alla plan i samhället.

Det primära ansvaret för brottsdrabbade har dock socialnämnden i enlighet med socialtjänstlagen. Hur socialtjänsten lever upp till detta ansvar ser som ni vet mycket olika ut i landet, detta av olika anledningar. Det finns tyvärr exempel på att socialtjänsten inte alls lever upp till intentionerna i lagstiftningen. Det kan gälla stödinsatser som jourboende, samtal, kontakter med myndigheter och mycket annat.

Tillkortakommanden i socialtjänstens åtagande gör att de lokala brottsoffer- och kvinnojourerna kan bli ett ovärderligt stöd. Ibland kan de i praktiken bära hela ansvaret. Jourerna arbetar dock i dag under väldigt stor press, och det vet vi allihop i den här kammaren. Antalet människor som söker hjälp är stort. Att ha en anställd kan för en jour vara en nödvändig avlastning, men det är inte alltid ekonomin tillåter detta. En jour kan få slåss om pengar med föreningar, kulturverksamhet och annat inom en kommun, och vad händer om en brottsoffer- eller kvinnojour inte finns på orten?

Det finns dessutom problem med att landets olika polismyndigheter hanterar brottsutsatta olika, vilket även det bidrar till den geografiska ojämlikheten för brottsutsatta.

Den borgerliga regeringens brister när det gäller att ta ansvar för kommunernas ekonomi spelar självklart en väldigt stor roll i sammanhanget. Regeringen radat upp en väldig massa förslag om att detta är

kommunens ansvar, detta är landstingens ansvar och så vidare, men vi ser inte så ofta att de skickar med några pengar för att kommuner och landsting ska kunna leva upp till detta ansvar. Det är en stor brist.

Med osäkra ekonomiska förutsättningar inför framtiden riskerar ansvaret för brottsdrabbade att bli en lågt prioriterad fråga. Det tycker jag att ni ska ta och tänka på. Frågan om kommunernas ansvar för brottsdrabbade måste uppmärksammas mer. I görligaste mån ska vi givetvis ta till vara de ideella krafter som finns, men det rör sig om ett samhälleligt ansvar och samhället får inte göra sig beroende av enskilda insatser.

Jag går nu över till det här med en nationell samordning när det gäller våldtäkter och förundersökningar. Ett stort problem är de attityder främst bland unga män som Amnesty undersökning *Var går gränsen?* påvisade 2008. De påvisade också att dessa attityder även finns bland de myndighetspersoner som har i uppgift att bekämpa mäns våld och sexuellt våld mot kvinnor. Så länge föreställningar som att berusade kvinnor som haft någon form av relation med förövaren innan våldtäkten har sig själva att skylla florerar bland polis, åklagare och domare kommer attityderna att fortleva. Dessutom riskerar föreställningarna om våldtagna kvinnor att påverka myndighetspersoner i deras yrkesutövning, vilket är ett stort problem för alla våldtagna kvinnors rättstrygghet.

Enligt Amnestys rapport 2008, *Fallet nedlagt – Våldtäkt och mänskliga rättigheter i de nordiska länderna*, är brottsdrabbades sociala status oerhört viktig för möjligheten att bli trodd av polisen. Även detta finns det fler som kan vittna om. Amnesty menar att när det gäller vissa grupper av kvinnor är svårigheten att bli trodd och därmed att få rättslig upprättelse så stor att man kan tala om diskriminering. De grupper som lyfts fram i rapporten är unga kvinnor, i synnerhet om de varit berusade vid tillfället för våldtäkten, asiatiska och östeuropeiska kvinnor som lever med svenska män, kvinnor i prostitution, kvinnor med psykologiska problem och kvinnor som tidigare anmält våldtäkt.

På grund av risken för ord-mot-ord-situationer är den tekniska bevisningen viktig när det gäller våldtäkter. En av de bevismöjligheter som finns är de rättsintyg som skrivs efter läkarundersökning av den våldtagna. Enligt uppgifter från en undersökning i tidningen *Arbetaren* uppsökte 596 personer Södersjukhusets akutmottagning för våldtagna kvinnor under 2006. Minst 60 procent av dessa gjorde polisanmälan, men åklagare begärde endast ut rättsintyg i 30 procent av fallen.

Enligt Brå uppsöker 39 procent av alla i landet som polisanmält våldtäkt också sjukvården. Det finns med andra ord förutsättningar för att i högre grad än i dag använda sig av teknisk bevisning för att gå vidare med förundersökningar.

Detta är av oerhörd vikt för de våldtagna kvinnorna och för alla kvinnors tilltro till rättsväsendet. Ett rättsintyg är möjligen inte alltid nödvändigt för att leda ett fall till åtal men torde vara det i en betydligt större andel av fallen än vad som redovisas.

Amnesty har föreslagit att regeringen ska inrätta en granskningskommission för att hitta brister i förundersökningar, och de föreslår också åtgärder. Kommissionen bör enligt Amnesty vara oberoende från polis- och åklagarväsendet, även om samarbete självklart är nödvändigt.

Vi stöder Amnestys krav på en sådan kommission, men på detta får vi avslag. Vi är tre oppositionspartier som beklagar detta djupt.

Jag vill också säga, fru talman, att när det gäller konsekvenserna för brottsdrabbade och våldsbrott mot hbt-personer kommer Marianne Berg att företräda Vänsterpartiet i den frågan.

(Applåder)

I detta anförande instämde Marianne Berg (V) och Maria Ferm (MP).

Anf. 13 ANTON ABELE (M):

Fru talman! Våldet i samhället påverkar alla – unga som gamla, kvinnor som män. Det är något vi alla berörs av. Alla känner vi, eller har träffat någon, som blivit utsatt för våld eller andra övergrepp.

Utsattheten för våld är dubbelt så hög bland oss unga jämfört med äldre. Risken att bli utsatt för rån är tre gånger så hög bland oss unga, och i områden med stort utanförskap är våldet också som mest utbrett. Så ser verkligheten ut.

Alliansregeringens arbete har varit präglat av ett högt reformtempo. Under de senaste åren har regeringen genomfört den största satsningen på rättsväsendet och tryggheten i modern tid. Sverige har i dag fler poliser och åklagare än vi någonsin tidigare haft. Förtroendet för rättsväsendet ökar, och fler känner sig trygga.

Men det finns fortfarande många i vårt land som utsätts för brott och känner sig otrygga i sin vardag. Detta visar på vikten av fortsatta satsningar för att skapa ett effektivare rättsväsen som fler känner förtroende för.

För de unga förövarna som tidigt börjar med brott ökar risken att fastna i utanförskap och en livslång kriminell karriär. Unga förövare riskerar att ge unga brottsoffer. Samtidigt är det inte helt ovanligt att dagens brottsoffer blir morgondagens gärningsmän.

För att komma åt ungdomsbrottsligheten krävs breda satsningar. Fler poliser och åklagare är en grundförutsättning. Därtill behövs ett helhetsgrepp där skolan, socialtjänsten och arbetsmarknadsinsatser samverkar för att minska utanförskapet och brottsligheten bland oss unga.

Samtidigt som vi ska vara stolta över vad som har åstadkommit måste vi vara ödmjuka inför resultatet av förändringarna. Frågan vi ständigt måste ställa oss själva är: När vi verkligen ända fram till dem som behöver det allra mest?

Fru talman! I årets motionsbetänkande om våldsbrott och brottsoffer behandlas ett sextiototal motioner från den allmänna motionstiden. I betänkandet finns 26 reservationer. Ett antal av dessa reservationer rör områden där det redan pågår utredningar. I vissa andra fall pågår redan ett arbete med att se över de förslag som finns i motionerna.

Alliansen har genomfört den största trygghetsatsningen i modern tid. Vi har ökat antalet poliser i landet från 17 000 till 20 000. Sverige har i dag fler poliser än vi någonsin tidigare har haft.

Vi har skärpt straffen för de allvarligaste våldsbrotten. Ett nytt brott, synnerligen grov misshandel, har införts. Preskriptionstiden för mord har avskaffats samtidigt som straffet för brottet i sig har skärpts.

Brottsoffers ställning har stärkts genom att den som har utsatts för ett brott numera får bättre stöd och hjälp genom hela rättskedjan.

Barn som kontaktas av vuxna i ett sexuellt syfte får i dag ett bättre skydd genom att ett nytt brott införts i lagen, så kallad grooming. Vi har

också skärpt reglerna vad gäller barnpornografi och därmed täppt till många av de luckor som tidigare fanns i lagen.

Nyligen initierade vi satsningen på de sociala insatsgrupperna. Det är ett projekt som inriktas på unga i farozonen. Det handlar om att vara närvarande och tidigt upptäcka unga som löper risk att fastna och dras in i kriminalitet. Det är mycket glädjande att intresset kring projektet varit så stort, särskilt som rikspolischefen Bengt Svenson pekar ut unga som polisens viktigaste målgrupp i sitt arbete under det kommande året. Han anser att detta är en målgrupp där polisen verkligen kan göra skillnad.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Sverige är i dag ett mycket tryggt land att leva i. Alliansen står upp för en aktiv bekämpning av våldsbrott och annan kriminalitet. Vi arbetar ständigt med att förbättra tryggheten i vårt land, och det är ett arbete som redan har givit resultat.

Den nationella trygghetsundersökningen visar att tryggheten har ökat och att förtroendet för rättsväsendet blivit större sedan alliansregeringen tillträdde 2006. Människor upplever att tryggheten i vardagen har blivit mycket bättre. Det är det bästa beviset på att våra reformer faktiskt gör skillnad.

Samtidigt ska vi ännu inte vara nöjda. Vi ska fortsätta arbetet med att göra Sverige till världens tryggaste land. Det ska vara ett tryggt land att leva i för alla oavsett vem man är eller var man bor. Vi är på god väg, men ännu finns det mycket mer att göra.

Låt oss sluta peka finger och i stället fokusera framåt. Vi får aldrig låta våldet segra. Det är nu vi har chansen att lyckas. Den kriminella sidan har alltid öppet – 24 timmar om dygnet, 365 dagar om året. På samma sätt måste rättsväsendet vara där för dem som behöver det.

Hela samhället måste anstränga sig till sitt yttersta, såväl det offentliga som det civila. Tillsammans kan vi skapa det trygga samhälle som vi alla vill ha. Alla har vi ett ansvar att stå upp mot våldet i vår vardag.

(Applåder)

I detta anförande instämde Helena Bouveng, Pia Hallström och Patrick Reslow (alla M).

Anf. 14 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag lyssnade på inlägget från dig, Anton Abele, och jag vet att du är en person som har ett stort engagemang för att bekämpa våldet i samhället.

Jag noterade att du i ditt anförande tog upp till exempel det faktum att Alliansen har ökat antalet poliser till 20 000 och skärpt en del straff, även om det inte finns någon som helst kriminalpolitisk forskning där det hävdas att en skärpning av straffen minskar brottsligheten i samhället. Å andra sidan tror jag att det krävs stora insatser i till exempel kriminalvården, och resurserna behöver stärkas. Det handlar nämligen inte bara om fler poliser. Det kanske inte är på det sättet som all brottslighet i samhället löses. Man måste också se till att de personer som har begått brott kan tas om hand inom kriminalvården för att sedan kunna slussas ut till ett liv som inte handlar om kriminalitet så att de kan få en bättre framtid.

Jag är lite intresserad av vilka konkreta förslag som Alliansen har på detta område.

Anf. 15 ANTON ABELE (M) replik:

Fru talman! Det gläder mig att se att Maria Ferm har sett att våra förändringar har gjort skillnad och faktiskt erkänner att vi har genomfört de förändringar som vi talar om.

Jag är, precis som Maria Ferm, väldigt mån om att kriminalvården ska fungera på ett bra sätt. Jag tycker att kriminalvården ska ha ett innehåll som är inriktat på att just minska återfallen i våldsbrottslighet och annan brottslighet. Då kan man absolut tala om arbete, studier och olika former av behandling som metoder som fungerar för att åstadkomma det.

Vi ska aldrig vara nöjda. Jag tror att vi har kommit långt på vägen att ha en kriminalvård som fungerar mycket bra, men mycket mer finns att göra.

Det är viktigt att komma ihåg att debatten är det som för detta arbete framåt, och det gläder mig att Maria Ferm tar upp detta.

Anf. 16 MARIA FERM (MP) replik:

Fru talman! Jag känner fortfarande att jag inte har fått svar på vilka konkreta åtgärder som man vill vidta för att se till att till exempel kriminalvården blir bättre. Som det ser ut nu har Alliansen förvisso satsat resurser på att utöka antalet poliser, men man har inte backat upp satsningarna med motsvarande resurser till kriminalvården, vilket självfallet behövs om fler brott klaras upp och fler kommer in i kriminalvården.

Jag skulle också vilja få svar på om Alliansen är beredd att ta till sig vårt förslag om en granskningskommission när det gäller våldtäktsärenden. Även om Anton Abele i sitt anförande är mycket tydlig med att det är allas vårt ansvar att ta avstånd från våld tycker jag att det kan vara rimligt att man också föreslår konkreta åtgärder för att gå vidare med detta. Då tror jag att det är viktigt att man lyfter fram en granskningskommission för våldtäktsärenden eftersom det är så otroligt få våldtäkter som anmäls, så otroligt få som sedan leder till åtal och ännu färre som leder till en fällande dom. Jag upplevde inte att du berörde vare sig mäns våld mot kvinnor eller våldtäkter i samhället. Jag skulle gärna vilja veta vilka planer Alliansen har för att bekämpa detta stora problem med våld.

Anf. 17 ANTON ABELE (M) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den första frågan som gällde kriminalvården. Jag har besökt Hall och ungdomsanstalten i Luleå där jag har sett exempel på hur man faktiskt kan rehabilitera unga människor och äldre människor som har fastnat i kriminalitet. Det handlar om att få dem att göra något annat än att bara tänka på våld.

Jag har sett hur man har bedrivit arbete på anstalter och försökt rehabilitera människor till ett normalt liv på bästa möjliga sätt. Jag tror att vi ska fortsätta med detta arbete och göra fler förbättringar för dem som har fastnat i kriminalvården att kunna leva ett normalt liv efteråt.

Jag ska gå in på det som sades om våldtäktsärenden och den kommission som ni vill att vi ska inrätta för att utreda detta.

Jag noterar att Maria Ferm i sitt anförande nämnde att 10 procent av alla våldtäkter anmäls. Jag tror inte att den siffran stämmer. Jag tror att det är en felaktig siffra. Jag vet inte vad du baserar den på.

Självklart ska vi göra ytterligare insatser för att förbättra hela rättskedjan. Det pågår just nu en utredning för att se över varför det tar så

himla lång tid från att ett brott anmäls till dess det faktiskt händer någonting. Jag tror att mycket mer kan göras. Men låt oss vänta på det här arbetet och låt oss se vad den utredningen säger. Sedan kan vi återkomma till den frågan.

Anf. 18 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Anton från Moderaterna hade ett ganska långt anförande om alla åtgärder som har vidtagits inom rättsväsendet, anslag till polis och så vidare. Det har ju varit genomgående genom åren: Hej och hå, titta vad bra vi är! Vi satsar så och så mycket på rättsväsendet.

Då kan vi titta på hur vi ska göra för att människor ska bli mindre brottsdrabbade och drabbas mindre av våldsbrott. Du är ju väldigt intresserad och talar dig varm för dessa unga, och det är jättebra, Anton, men när det gäller förebyggande menar vi att det finns människor i det här landet som är experter. Det finns vi från Vänsterpartiet, från Miljöpartiet och från socialdemokratin. Vi kan påvisa hur man ska förebygga brott över huvud taget. Och det är att ha så lite ekonomiska skillnader som möjligt, för 40 års studier har faktiskt bevisat att ett ekonomiskt jämlikare samhälle är mindre drabbat av kriminalitet och brott.

Du vurmar också för dessa unga, det högaktar jag dig för, men om jag tittar i er budget som lades fram för några timmar sedan kan jag se att man fortfarande konstaterar att man släpar efter på ungdomssidan. När jag tittar i era tabeller ser jag att man ju heller inte gör några större ekonomiska satsningar. Man skriver så här: ”Detta gäller särskilt utredningar som berör ungdomar och som i dag tar alltför lång tid.” Man konstaterar det, men vad gör man?

Anf. 19 ANTON ABELE (M) replik:

Fru talman! Som jag nämnde till Maria Ferm, jag vet inte om det var någon som lyssnade på det, pågår det nu en utredning som ska se över hela rättskedjan, varför det tar så lång tid från det att ett brott anmäls till dess det faktiskt lagförs. Jag tycker att det är viktigt att vi inväntar den utredningen. Jag hoppas att Lena Olsson känner till att den finns.

Sverige är generellt sett ett mycket tryggt land att leva i. Jag tror att fokus på ungdomsbrottsligheten har blivit väldigt tydligt de senaste åren. Polisen säger själv att det här ska man ha som huvudfokus under de kommande åren.

Vi ser att hela samhället nu börjar resa sig mot våldet, framför allt när det gäller ungdomsvåldet. Det gläder mig väldigt mycket. I valet 2010 fick inte Vänsterpartiet väljarnas förtroende i just de här frågorna. Det är uppenbart. Jag tycker att det är viktigt att komma ihåg att människor har ett stort förtroende för vårt rättsarbete. Låt det fortsätta så!

Anf. 20 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Jag är mycket medveten om utredningen om effektiviteten i rättskedjan. Jag har i varenda budgetdebatt påpekat till exempel när det gäller polisorganisationen att det inte går att bara oavkortat stoppa in pengar och inte kräva att man ska använda de resurser man har fått effektivt.

I fråga om ungdomsbrott är väl det man gör bra, men redan Riksdagens revisorer kunde konstatera att när det gäller snabbheten i ärende-

handläggningen av alla de mål som gäller unga brottslingar pekar allting åt fel håll. Det är väl bra om ni gör något, men nu behövs även resurser här.

När jag tittar på de brottsdrabbade i rättskedjan kan jag se att Domstolsverket ligger relativt bra till, men man har ju också gjort om systemet så att vi har förvaltningsdomstolar nu. Där har ärendetillströmningen ökat med 30 procent. Det beror på de utförsäkrade, alltså försäkringskasseärenden. Om man inte tillskapar mer resurser för domstolarna måste det väl i praktiken ändå innebära att de inte vet var de ska ta pengarna ifrån för att upprätthålla den här effektiviteten när förvaltningsdomstolarna sticker i väg. Då blir det de som är drabbade av brott, bland annat våldsdrabbade, som blir lidande därför att de får vänta längre. Vad har du för kommentar till det?

Anf. 21 ANTON ABELE (M) replik:

Fru talman! Jag tycker att det som Lena Olsson lyfter upp absolut är en viktig aspekt, att vi faktiskt har domstolar som fungerar. Jag tror att mycket mer finns att göra, som på väldigt många andra områden.

Samtidigt ska man komma ihåg att generellt sett är Sverige ett mycket bra land när det gäller just domstolarna och själva rättskedjan generellt sett. Vi ska göra ytterligare ansträngningar för att förbättra den här rättskedjan. Det pågår, som jag sade, en utredning.

Vi ska också ha tydliga och tidiga insatser mot just ungdomskriminalitet. Lena Olsson lyfter fram det här som ett stort problem, och det är det. Men vi har också gjort mycket på det här området. Det ska vi komma ihåg. Som jag sade kommer polisen nu att ha ungdomarna som främsta fokus under det kommande året. Det är en stor förbättring och jag tror att det kommer att leda till att ungdomsbrotten klaras upp i mycket snabbare takt än i dag.

Anf. 22 ANNA WALLÉN (S) replik:

Fru talman! Anton Abele pratar mycket om faktorer som påverkar brottsligheten. Min fråga till Anton Abele utgår från att han inte pratar någonting om den forskning som visar tydliga samband mellan ojämlika levnadsvillkor och brottslighet. Ser inte Anton Abele att när klyftorna ökar i samhället finns det en risk för att det kommer att få stora konsekvenser även på det kriminalpolitiska området?

Anf. 23 ANTON ABELE (M) replik:

Fru talman! Sverige ska vara ett tryggt land att leva i för alla, oavsett vad man är eller var man bor. Ekonomiska förhållanden och var man bor spelar självklart en stor roll i dag. Men det är någonting som vi ska arbeta för att förbättra. Som jag sade ska Sverige vara ett tryggt land för alla.

Självklart spelar ekonomiska förhållanden alltid en stor roll, men det är ju vårt ansvar att göra någonting åt det. Vi har nu ökat antalet poliser med 3 000, från 17 000 till 20 000 poliser. Det ökar tryggheten betydligt. Och det kommer ytterligare satsningar på att just förbättra tryggheten i samhället under de här fyra åren. Jag tror att de satsningarna kommer att bli väldigt bra just för att de ökar tryggheten i de områden som du talar om.

Anf. 24 ANNA WALLÉN (S) replik:

Fru talman! Anton Abele säger att Sverige ska vara ett tryggt land för alla. I dag har vi fått besked från finansminister Anders Borg att man kommer att fortsätta sänka skatten, vilket gynnar dem som har de allra högsta inkomsterna. I mitt anförande tog jag upp flera faktorer som gör Sverige till ett väldigt otryggt land att leva i. Jag pratade om försämringar i sjukförsäkringen. Jag pratade om den höga arbetslösheten och den dåliga a-kassan. Jag pratade om barnfattigdomen. Jag pratade om ungdomsarbetslösheten.

Jag vill också berätta för Anton Abele att jag träffade en ung person som var arbetslös förra veckan. Han hade precis börjat sin kriminella bana. Jag frågade hur han hade hamnat i kriminalitet och hur han såg på framtiden. Han berättade för mig att han hade varit arbetslös. Han får inget stöd av Arbetsförmedlingen. Det är ingen som har tid. Han är uppgiven och har ingen tro på framtiden. Att begå brott var för honom ingen risk. Det var hans enda utväg. Det är ett otryggt Sverige som den borgerliga regeringen har skapat.

Anf. 25 ANTON ABELE (M) replik:

Fru talman! Anna Wallén lyfter upp tryggheten som en väldigt viktig aspekt. Jag håller med henne. Jag vet inte om Anna Wallén har tittat på den nationella trygghetsundersökningen. Den visar att tryggheten har ökat under de senaste fyra åren, sedan alliansregeringen tillträdde. Jag tycker att det är ett mycket gott resultat. Låt oss fortsätta det arbetet! Det finns mycket mer att göra.

Du tar upp att den kriminella banan kan vara en enkel väg att välja. Självklart kan det vara det för dessa individer. Och vi ska hjälpa dem. Det finns mycket mer vi kan göra. Tydliga insatser mot ungdomsbrottslighet, hjälp och stöd till brottsutsatta är två viktiga förslag som jag tycker att vi ska gå framåt med och arbeta ännu mer på.

Som jag säger, Sverige ska vara ett tryggt land att leva i för alla. Vi har ett långt arbete framför oss. Under de här fyra åren tror jag att många viktiga förändringar kommer att ske när det gäller tryggheten i vårt samhälle.

Anf. 26 ROGER HADDAD (FP):

Fru talman! Regeringens satsning på rättsväsendet har nämnts i tidigare inlägg. Det har varit en kraftig generell satsning, inte minst på en mer synlig och närvarande polis i vårt samhälle. Det är en viktig ekonomisk och politisk prioritering. Även om oppositionen tidigare har pratat om fler poliser och synliga poliser levererade man aldrig det när man hade makten.

Polisen har en mycket viktig roll i det brottsförebyggandet arbetet. Hur de lyckas påverkar naturligtvis utvecklingen när det gäller att förebygga brott och när det gäller att hantera de anmälningar som kommer in och som rubriceras som våldsbrott – det som betänkandet behandlar.

Jag yrkar bifall till förslaget i justitieutskottets betänkande och avslag på motionerna.

Fru talman! Generellt kan vi utifrån föregående år se att andelen brott i offentlig miljö minskar när det gäller misshandel utomhus. Det är faktiskt det lägsta antalet sedan 2007. I dessa fall har polismyndigheterna också konstaterat att det finns ett starkt samband med alkoholkonsumtionen. Därför är det positivt att polisen satsat speciellt på att minska berusningsdrickandet, bland annat genom att genomföra så kallade krogkontroller.

Men det är mycket bekymrande att polismyndigheterna samtidigt pekar på att andelen våldsbrott ökar något och att lejonparten av ökningen kan hänföras till anmälda brott avseende misshandel inomhus där offer och gärningsman är bekanta eller har en nära relation.

Fru talman! Det är obegripligt att 17 kvinnor dör varje år efter våld från sin partner. Tusentals kvinnor och barn söker sig till kvinnojourerna för stöd och hjälp. I detta sammanhang kan jag inte låta bli att citera vår jämställdhetsminister som nyligen vid en konferens uttryckte: ”I världens mest jämställda land agar man den man älskar.”

Vi i Folkpartiet anser därför att det krävs ett fortsatt aktivt arbete, inte minst eftersom vi vet att det finns ett stort mörkertal, vilket tidigare talare har nämnt.

Jag hoppas att satsningen på poliser i Sverige inte bara ska leda till ökad trygghet på torget utan även till att hanteringen av våldsbrott och sexualbrott prioriteras upp.

Jag välkomnar också det besked som kom nyligen från jämställdhetsministern om att en haverikommission kommer att förverkligas.

Det finns flera utmaningar, men jag vill särskilt beröra ett område i betänkandet där jag anser att samhället måste bli mer uppmärksam och där det krävs ett intensifierat arbete, och det gäller hedersrelaterad brottslighet. Vi har delvis berört detta område i tidigare debatter, men frågorna behandlas även i detta betänkande.

Fru talman! Regeringen presenterade under den förra mandatperioden en jämställdhetssatsning. Det handlar om att finansiera insatser i två typer av handlingsplaner som regeringen presenterade med fokus på mäns våld mot kvinnor och problem med hedersrelaterad brottslighet. Drygt 1 miljard kronor avsattes utifrån dessa handlingsplaner. Pengarna har bland annat gått till att utbilda 10 000 poliser och till ekonomiskt stöd till landets kvinnojourer, vilket vi tycker är mycket viktigt.

Även om vi börjar se en ökad medvetenhet och en högre beredskap lokalt i kommunerna och på våra skolor – och här hoppas jag att handlingsplanerna har lyft upp frågan och pekat på att det finns faktiska problem i vårt samhälle – är det en fortsatt utmaning. Detta är dess värre ett område som få politiker runt om i landet vågar prata om. Det är också en erfarenhet som bekräftas av föreningen Glöm aldrig Pela och Fadime. De arbetar aktivt för att öka kunskapen om och förebyggandet av hedersrelaterad brottslighet.

Det finns också exempel från mitt län Västmanland. Där har länsstyrelsen prioriterat informations- och utbildningsinsatser, men alldeles för få skolor har valt att ta tillfället i akt och lyfta upp de här frågorna och bjuda in informatörerna till skolorna.

Samhället, politiker, lärare i skolan och andra vuxna måste ta avstånd från förekomsten av hedersrelaterat våld. Det är också viktigt att vi diskuterar och skapar en ökad medvetenhet i samhället om att detta tyvärr förekommer.

Vi har tidigare i debatten uppmärksammat att regeringen, utifrån Ungdomsstyrelsens rapport *Gifta mot sin vilja*, tillsatt ytterligare en utredning om barnäktenskap och tvångsäktenskap. Det är viktigt att försöka få fram mer information om hur omfattande detta är och hur vi lagstiftningsvägen ska kunna förebygga den här typen av allvarliga brott och tydligare än i dag betrakta detta som brott och inget annat, så att vi kan se till att fler unga och fler vuxna kan leva som de skulle vilja och inte som deras föräldrar eller deras kultur påbjuder.

(Applåder)

I detta anförande instämde Anna SteeleKarlström (FP) samt Pia Hallström och Patrick Reslow (båda M).

Anf. 27 JOHAN LINANDER (C):

Fru talman! Det här är den årliga debatten om våldsbrott och brottsoffer. I dag behandlar vi ett sextiotal motionsyrkanden från den allmänna motionsperioden som har resulterat i 26 reservationer.

Först vill jag säga att väldigt mycket har gjorts under de senaste åren, men väldigt mycket ligger också framför oss. Det är många frågor som antingen behandlas i utredningar som är tillsatta av alliansregeringen eller i utredningar som har blivit färdiga under de senaste åren och nu bereds. Vi ser framför oss ytterligare betydande steg för att förbättra för brottsoffer som utsatts för våld och för att få ned våldsbrottsligheten. Trots allt är ju det allra bästa för ett brottsoffer att inte bli ett brottsoffer. Att minska brottsligheten är alldeles avgörande. Att förebygga brott måste ha högsta prioritet.

Därför är det speciellt glädjande att vi nu i Brås statistik för 2010 kan se att brottsligheten faktiskt minskade under 2010. 3 procent är inte jättemycket, men vi ska komma ihåg hur trenden har sett ut de senaste årtiondena då brottsligheten har ökat år för år. Nu är trenden bruten, och vi ska jobba hårt för att fortsätta att minska brottsligheten.

Det ser dock lite olika ut för olika brottskategorier. Skadegörelse minskar till exempel mest, medan vi än så länge inte kan se någon nedgång vad gäller våldsbrotten totalt sett även om misshandel utomhus har minskat, vilket är glädjande. Det beror inte minst på polisens satsningar på att finnas i de miljöer där många misshandelsbrott begås.

Under de senaste veckorna har vi också fått den nationella trygghetsundersökningen. Den visar återigen att tryggheten i samhället ökar. Det finns ingen anledning att vara nöjd, men det går i rätt riktning. Det skulle man inte kunna tro när man lyssnar på oppositionens debattörer, men det är alltså så att tryggheten ökar.

Det viktigaste är att det inte begås brott, men det vore naivt att tro att vi inte skulle ha någon brottslighet i det här landet. Vad är då viktigt om man har blivit utsatt för brott? Jo, det är viktigt att det är enkelt att anmäla och att man får hjälp och stöd. Det kan handla om målsägarbiträden, och som vittne kan man behöva ett vittnesstöd. Det ska också vara så enkelt som möjligt att gå igenom hela rättsprocessen. I slutändan är en

av de allra viktigaste faktorerna för den som är utsatt för brott att någon döms för brottet. Även där kan vi i uppklarandeprocessen se att det faktiskt går åt rätt håll. Enligt Brå ökade andelen uppklarade brott. Det är bra, men det måste definitivt bli bättre.

Under de senaste tio åren – nu är det inte Alliansen som slår sig för bröstet, utan det var faktiskt en socialdemokratisk regering tidigare också – har de personuppklarade brotten ökat med 35 procent enligt Brå. Det är en positiv utveckling som jag tycker att vi också behöver berätta om. Det är inte nattsvart, vilket vänstersidan påstår.

Anna Wallén var tidigare inne på en viktig fråga som jag också vill betona. Vi fokuserar väldigt ofta på brottsoffer och att de behöver få hjälp, men i alltför stor utsträckning glömmer vi bort att det inte är brottsoffrets ansvar att se till att det inte begås brott, utan det är faktiskt gärningsmannens ansvar. Vi måste fokusera mer på den som använder våldet. Det finns bra metoder med rehabilitering för att få framför allt män att sluta använda våld. Där måste vi klara av en större satsning.

När det gäller sexualbrotten har det de senaste tio åren varit en konstant ökning i antalet anmälda sexualbrott, till stor del beroende på ny lagstiftning som vi fick 2005 men också på en ökad anmälningsbenägenhet. Tittar man på den nationella trygghetsundersökningen – det står i vårt betänkande så jag utgår från att alla står bakom det – är det svårt att visa att antalet brott har ökat. Det kan mycket väl vara så att det har skett en ökning av antalet brott, men den största delen förklaras av en ökad anmälningsbenägenhet.

Tittar vi specifikt på våldtäkter kan vi försiktigt glädja oss åt att 2010 bröts den hemska trenden med ett ökat antal våldtäkter. Det sker fortfarande förskräckligt många våldtäkter, men ökningen har stoppats, vilket är ett steg i rätt riktning.

När det gäller antalet uppklarade våldtäktsärenden skulle man kunna tro att inte en enda våldtäkt klaras upp när man lyssnar på oppositionens debattörer. Jag vill definitivt hävda att det är alldeles för få våldtäkter som klaras upp, men det är inte så illa som oppositionen påstår.

År 2010 låg uppklaringsprocenten för sexualbrott något högre än för brottsligheten i stort. Det är inte så att det är sämre för sexualbrott. Man kan tycka att det är för dåligt totalt sett, men det är inte sämre för sexualbrott än för annan brottslighet. Enligt Brås officiella statistik var lite över hälften av de anmälda våldtäkterna uppklarade och ca 20 procent personuppklarade. Det är skillnad i statistiken där.

Jag är inte nöjd med utfallet, och jag är speciellt inte nöjd med att det skiljer så mycket från län till län. Det är väldigt stor skillnad på hur man lyckas inom olika polismyndigheter. Där är svaret den polisorganisationsutredning som alla partier deltar i för att få ihop polisorganisationen så att man jobbar på samma framgångsrika sätt. Är vi framgångsrika i en del av landet är det klart att man ska jobba på samma sätt i andra delar av landet så att man kan göra lika mycket bra där. Men så fungerar det tyvärr inte i dag, och därför är det viktigt att få ihop det till en enhetlig polisorganisation. Jag tror också att vi kan få upp siffrorna i de län där det nu ser väldigt dåligt ut.

Det finns flera motioner och reservationer. När det gäller handlingsplanen mot mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck och våld i samkönade relationer var det regeringens handlingsplan som gällde

fram till 2010. Det är viktigt att vi kan fortsätta satsningen på en förnyad handlingsplan, för det är inget arbete som är klart, definitivt inte.

Där skulle vi från Centerpartiet vilja ha in en fjärde del, och det är våld mot funktionshindrade, som vi debatterar väldigt lite och vet väldigt lite om. Brå har gjort en rapport om våld mot funktionshindrade, och slutsatsen var att det är den grupp av brottsoffer som vi vet allra minst om. Där skulle vi behöva göra betydligt mer.

Till sist skulle jag, fru talman, vilja säga något om barn som bevittnar våld i hemmet. Det diskuteras mycket om barnet ska få målsägarbiträde eller ska ses som ett brottsoffer. Jag skulle vilja säga att det barn som upplever våld i hemmet är ett brottsoffer. Jag menar att man redan i dag, som lagstiftningen ser ut, skulle kunna döma någon för att ha psykiskt misshandlat ett barn, till exempel genom att låta barnet uppleva hur pappa slår mamma eller tvärtom. Den psykiska påfrestning och det psykiska lidande barnet upplever i hemmet är en misshandel.

Eftersom det inte fungerar så i dag vill vi från Centerpartiets sida ha en egen brottsrubricering, misshandel av barn, där det tydligt finns med att även psykisk misshandel är misshandel, vilket skulle vara straffbart. Sedan behöver man inte diskutera om barnet ska ses som ett brottsoffer eller ha rätt till målsägarbiträde. Då är man ett brottsoffer och ska så klart få den hjälp som andra brottsoffer får i samhället.

Nu sker det en översyn av brottskadelagen, en utvärdering av 2006 års reform, som handlar om just brottskadeersättningen när barn upplever våld mot en närstående. Den utvärderingen avvaktar vi nu, och sedan är det dags att ändra lagstiftningen så att skyddet för barn förstärks.

Med det, fru talman, vill jag beklaga att jag har dragit över tiden lite, men det är så viktiga frågor. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

(Applåder)

I anförandet instämde Helena Bouveng, Pia Hallström och Patrick Reslow (alla M), Roger Haddad (FP) och Caroline Szyber (KD).

Anf. 28 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Ja, det finns ju viss statistik, Johan Linander, som visar på ett bättre utfall. När det gäller uppkklaringsprocenten för våldsbrott och våldtäkter ser det inte lika bra ut.

I vår reservation 2 har vi förslaget om en granskningskommission för våldtäktsärenden. I Amnestys rapport *Fallet nedlagt* 2008 förordar de att man ska inrätta en sådan för att hitta brister i förundersökningar och föreslå åtgärder. De tycker också att den ska vara oberoende från polis- och åklagarväsendet, även om de tycker ett samarbete är nödvändigt.

Jag skulle vilja fråga, eftersom vi får ett ganska abrupt avslag på motionerna och reservationerna: Skulle det inte vara väldigt bra att tillsätta en granskningskommission som studerar det här närmare? Då skulle det här jobbet också flyta på lite snabbare. Jag skulle vilja veta av dig, Johan Linander: Varför säger ni nej till en granskningskommission?

Anf. 29 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Precis som jag sade i mitt anförande kan vi inte vara nöjda med den totala uppkklaringen av våldtäktsbrott, även om den inte är

sämre enligt Brås statistik än för brottsligheten i stort. Det måste man komma ihåg.

Självklart är jag inte främmande för att någon gång se över hur det brottsbekämpande eller brottsförebyggande arbetet ser ut så att vi kan bli bättre. Man måste hela tiden ha en lärande organisation.

Just nu är det så, vilket jag sade i mitt anförande, att det skiljer väldigt mycket mellan olika län. Det finns länspolismyndigheter som har dubbelt så bra resultat vad gäller att klara upp våldtäktsmål som andra län, och det är så klart inte tillfredsställande. Det är inget som talar för att det skulle vara så mycket svårare mål i ett län än i ett annat län. Då måste det handla om arbetsmetoder. Varför använder man inte de arbetsmetoder som man har sett är framgångsrika i en annan del av landet? Tyvärr är organisationen väldigt trög.

Svaret är det vi nu håller på med i Polisorganisationskommittén, där Vänsterpartiet också sitter med. Det har vi debatterat tidigare, och jag tror att vi alla är i princip överens om att vi behöver en enhetlig nationell polismyndighet, där det också blir lättare att styra och säga: Ja, i det här länet har man gjort det på ett bra sätt tidigare, och de arbetsmetoderna ska gälla i hela Sverige. Bara genom det skulle vi få upp siffrorna vad gäller utredda och uppluarade våldtäktsmål betydligt. Det är det första steget.

Jag säger inte nej till att någon gång se över arbetsmetoder, men nu tar vi en sak i taget. Det första vi måste göra är att se till att få en enhetlig polisorganisation.

Anf. 30 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Ja, det här med en enhetlig polisorganisation kan vi väl vara överens om. Man kan ju reflektera över varför man inte har tillsatt en sådan utredning förut, eftersom man har sett olikheterna i de 21 länen.

Regeringen har också lagt fram en handlingsplan när det gäller mäns våld mot kvinnor, och det var bra saker i den. Vi hade synpunkter och så vidare. Man försöker ha en hög svansföring när det gäller just den frågan. Vi fick också en utredning förra veckan där man har tittat på människohandel och prostitution, vilket var en väldigt bra rapport.

Men sammantaget tycker jag att det är beklagligt att man vill avslå vårt förslag ganska iskallt. Amnesty har gjort ett grundligt arbete och har tittat på hur många kvinnor som omfattas. Vi pratar mycket om de här frågorna, mäns våld mot kvinnor och så vidare, oavsett om det sker här i Sverige eller om det sker i andra länder. Många kvinnor kommer hit till det här landet och får väldigt illa.

Jag kan bara beklaga detta. Jag tror att Johan Linander innerst inne tycker att detta skulle vara rätt bra. Om man tillsätter en granskningskommission skulle man snabbare få fram ett resultat med konkreta åtgärder över sådant som man kan titta på direkt. Vi känner till detta med rättsintyg och med attityder.

Man har hög svansföring när det gäller planen för mäns våld mot kvinnor. Men sedan vill man tyvärr inte löpa linan fullt ut, där det faktiskt skulle gå.

Anf. 31 JOHAN LINANDER (C) replik:

Fru talman! Ja, vi har definitivt hög svansföring. Vi har gjort väldigt mycket och håller på med väldigt många saker för att hjälpa brottsoffer och få ned brottsligheten.

Någon sade: stolt men inte nöjd. Jag kanske inte ska säga just det. Men man ska i princip aldrig vara nöjd, för det finns alltid mer att göra. Så länge det finns människor som är utsatta för grova brott har vi mer att göra.

Precis som Anton Abele var inne på tidigare har det skett en rad saker. Stalkning skulle vi egentligen ha debatterat i dag, men den frågan kommer upp senare, och lagen träder i kraft i höst. Den kommer att ha stor betydelse. Det blir ett nytt brott: olaga förföljelse. Det är viktigt, liksom att man kan kombinera det som i dag heter besöksförbud – men som senare ska heta kontaktförbud – med elektronisk övervakning, vilket gör att många av de kvinnor som också Lena Olsson vurmar för och gör ett stort arbete för kan leva ett tryggare liv. Det är viktiga åtgärder.

Vi har utredningar i gång om hela brottmålsprocessen, som Anton också var inne på, och vi har Polisorganisationskommittén. Vi gör en översyn av brottsskadelagen. Vi har redan fått en del utredningar. Som Lena Olsson själv sade kom Barnahusutredningen 2010, och den håller på att beredas just nu. Det finns också reservationer om det.

Det pågår väldigt mycket. Man kan alltid säga att regeringen ska göra mer. Det kanske också vi tycker. Skillnaden under åtminstone det senaste året är att vi inte drar ned resurserna för departementet så att de ska kunna göra mer. Men tyvärr beslöt oppositionen att dra ned på resurserna. Därför kommer också saker att gå lite långsammare. Det beklagar jag verkligen.

Anf. 32 CAROLINE SZYBER (KD):

Fru talman! En av de värsta kränkningar en människa kan råka ut för är att bli utsatt för ett brott. Vi Kristdemokrater står på brottsoffrets sida. Varje gång en medborgare drabbas av ett brott har samhället misslyckats. Därför tycker vi att det är viktigt att samhället ska ställa sig på brottsoffrets sida. Övergrepp och kränkningar ska aldrig tolereras.

För den som har blivit utsatt för ett brott är det oerhört viktigt att hela rättskedjan fungerar. Att bli sedd, förstörd och bemött på bästa möjliga sätt är viktiga delar. Men under lång tid har nästan allt fokus legat på gärningsmannens situation. Brottsoffret har kommit i skymundan.

Inom rättspolitik har vi under flera år gradvis rört oss mot ett mer etiskt förhållningssätt, där brottslingens personliga ansvar uppmärksammas mer och där upprättelsen för brottsoffret har förbättrats.

Alliansen genomförde under förra mandatperioden en rad förändringar som får positiva effekter för de brottsdrabbade. Låt mig ta några exempel.

- Straffen för våldsbrott har skärpts.
- Straffet för mord har skärpts, så att man nu kan döma ut ett längre tidsbestämt straff än tidigare och kan döma till livstid.
- Kontakt med barn i sexuellt syfte, så kallad grooming, har blivit olagligt.

- Skärpt skadeståndsansvar för föräldrar har införts, vilket ökar chansen för den brottsdrabbade att få skadeståndet utbetalat.
- Brott där barn är misstänkta gärningsmän ska i högre grad än i dag utredas.
- Barnpornografilagen har skärpts.
- En ny lag om stalking, som vi egentligen skulle debattera i dag, kommer så småningom.
- Preskriptionstiden för vissa allvarliga brott, bland annat mord, har avskaffats.
- Obligatorisk medling infördes i januari 2008.

Allt detta är bra, och allt detta har vi kristdemokrater hjälpt till att bidra med i regeringsställning. Men det finns fortfarande mycket mer att göra. Det är angeläget att kontinuerligt se över hur vi kan hjälpa dem som har utsatts för brott.

Ett brott kan få långt större konsekvenser än vad man kan ana vid första anblicken. Ett väpnat rån på en arbetsplats kan sätta spår för livet och i vissa fall innebära att en person inte kan gå tillbaka till ett liknande arbete.

Effektivitet, snabbhet och hög kvalitet vid handläggning av brotts-skadeärendena är nödvändigt för att tillgodose det enskilda brottsoffrets behov av trygghet och stöd.

En viktig aspekt är även den ekonomiska. Det är principiellt viktigt att förövaren gottgör brottsoffret ekonomiskt för den skada och förlust som har vållats. Det är inte rätt att brottsoffret ska löpa risk att råka ut för en ny kränkning av brottslingen genom utebliven betalning.

Många upplever också att reglerna om skadestånd och brottskade-ersättning är svåra att förstå. Kristdemokraterna vill därför utreda skade-ståndslagstiftningen. Det är inte meningen att man som brottsoffer ska vara tvungen att vänta i flera år på ekonomisk ersättning eller att man ska vara tvungen att ta personlig kontakt med förövaren för att lösa det praktiska kring skadeståndet.

Hur ska det då lösas? Sedan många år blir den som döms i en svensk tingsrätt för ett brott där fängelse ingår i straffskalan skyldig att erlagga 500 kronor till Brottsofferfonden. Fonden använder sedan dessa pengar för att stödja olika projekt med brottsofferstödande inriktning, vittnes-stödsverksamhet vid landets alla tingsrätter samt forskning.

Varje dömd person är som sagts ålagd att erlagga en avgift på 500 kronor. Problemet är att den summan har varit konstant det senaste de-cenniet. Kristdemokraterna vill därför att denna symboliska summa om 500 kronor ska höjas till det dubbla.

Det är viktigt att det finns ett gott omhändertagande av offer, så att de som utsatts för brott känner att de får ett stöd. Det finns i dag flera våldsoffer och brottsoffer som inte anmäler de brott som de utsatts för. Hur stort mörkertalet är i dag vet man inte. Men det är viktigt att ett brottsoffer aldrig känner sig negligerat.

Kristdemokraterna och alliansregeringen ser mycket allvarligt på att det finns brottsoffer som inte gör anmälan eftersom de inte känner att de

får stöd av samhället. Vi kommer aldrig att tveka att vidta ytterligare åtgärder för att värna rättssamhället, men det är viktigt att vidta rätt åtgärder för att lösa problemen. Brottsoffer ska behandlas med respekt och medkänsla samt skyddas av rättsordningen.

Det finns ett antal reservationer från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet i betänkandet. Som vi har hört här i dag handlar de bland annat om barn som bevittnar våld, stöd till kvinnor som utsatts för sexuella övergrepp eller våld av män samt bättre myndighetssamverkan.

Jag yrkar nu avslag på dessa reservationer. Men det beror inte på att det inte är viktiga frågor utan just på att det antingen pågår ett arbete eller att man slår in helt öppna dörrar.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i sin helhet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

I detta anförande instämde Pia Hallström och Patrick Reslow (båda M).

Anf. 33 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Det är nog inte bara kristdemokraterna som är väldigt angelägna om att skydda de brottsdrabbade och komma med åtgärder.

Jag ställde förut en fråga till Johan Linander om en granskningskommission när det gäller våldtäktsärenden. Det är ett ganska styvmoderligt svar i betänkandet. Jag skulle gärna vilja ha en kommentar om detta.

Kristdemokraterna ingår i den allians som i dag har kommit med en budget, som absolut har samband med brottsdrabbade. Man räknar med en stor ärendetillströmning inom rättsväsendet. Regeringen säger att man avser att återkomma med ytterligare åtgärder 2013 för att tillmötesgå behovet. Tycker Kristdemokraterna att det är relevant att återkomma 2013 för den ökade ärendetillströmningen? Vi tycker att det är konstigt.

Man rabblar upp vilka åtgärder man ska vidta, bland annat beträffande ungdomsbrottslighet, som vi håller på med i dag. Man säger också att man avser att förbättra arbetet och stärka skyddet för kvinnor. En sådan debatt skulle vi ha haft i dag.

Man ska också hjälpa barn som far illa och aviserar straffskärpningar. Jag skulle vilja veta hur man ska hjälpa barn som far illa och vilka straffskärpningar som ni tänker komma med.

Anf. 34 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Ja, Lena Olsson, jag börjar med den här kriskommissionen. Precis som mina allianskolleger tidigare har sagt gäller det framför allt att man ser över varför det ser så olika ut i olika delar av Sverige. Hur kan det komma sig att Polismyndigheten i Skåne inte kommer fram till samma sak som Polismyndigheten i Stockholm? Man har olika handläggningstider och ger kanske också olika stöd till brottsoffren. Det är en del.

Och som vi tar upp i utskottets betänkande handlar det faktiskt väldigt mycket om utbildning och utbildning inom de myndigheter som vi har, med bättre samverkan. Det handlar om bättre bemötande från början till slut. Men framför allt fanns det i den handlingsplan som lades fram under förra mandatperioden en del som handlade om att man skulle till-

sätta en viss kommission. Det tror jag också är någonting som regeringen sakta men säkert kommer att återkomma till.

Som Johan Linander var inne på är det en ansträngd ekonomi. Det är en hård och pressad arbetsituation i Regeringskansliet. Jag gillar inte heller att säga att det här ska utredas, att det här ska beredas och att det pågår någonting i Regeringskansliet. Men det pågår väldigt mycket saker. Och det måste få ta sin tid, för vi vill inte heller införa någonting som sedan inte får önskad effekt.

Men jag är helt övertygad om att det sakta men säkert sker något under den här mandatperioden. Jag vill inte säga någon tid, för ni verkar också ha hängt upp er på att vi skulle återkomma 2013 i budgeten. Men någon gång tror jag att vi kommer att få detta. Sedan vet jag inte om det kommer att kallas en kriskommission eller en utredningskommission, men regeringen kommer att fortsätta att arbeta för att se till att stävja mäns våld mot kvinnor.

Anf. 35 LENA OLSSON (V) replik:

Fru talman! Då kanske det blir en granskningskommission, enligt vad Amnesty efterfrågade. Det får vi väl se.

Sedan ville jag ju ha kommentarer till vad det är för straffskärpningar som ni aviserar i budgeten i dag. Och sedan gällde det barn som far illa. Det finns en mening här om att man ska hjälpa barn som far illa.

Ja, i dagens läge har vi en stor barnfattigdom i Sverige. Man skulle kanske kunna hjälpa till lite där i stället för att komma med ett femte och eventuellt ett sjätte jobbskatteavdrag. Det finns fattiga föräldrar eller sjukskrivna föräldrar. De får ingen skattesänkning – det får man inte heller om man är arbetslös. Och de här barnen far väldigt illa i dag.

Jag undrar över straffskärpningarna och hur man ska hjälpa till med det här.

Man tycker att det målas så svart. Men jag tycker faktiskt att det ser ganska svart ut för många människor i Sverige, det kluvna Sverige, i dag, både när det gäller stad och land och inkomstskillnader.

All forskning pekar på att ett samhälle som är jämlikt – och det borde ju vara attraktivt för Kristdemokraterna – och som är ekonomiskt jämlikt är det som förebygger brott.

Här koncentrerar ni er bara, ånyo, på ett utskottsområde i riksdagen, men ni ser aldrig helheten.

Jag undrar över straffskärpningar och hjälp till nödställda barn.

Anf. 36 CAROLINE SZYBER (KD) replik:

Fru talman! Jag vill börja med att påminna Lena Olsson och den övriga oppositionen om att den här debatten handlar om våldsbrott och brottsoffer. Det är ingen budgetdebatt. Ni har under hela debatten talat om ekonomi.

Det stämmer att olika saker vävs in i varandra, men jag vill prata om våldsbrott och brottsoffer och konkreta åtgärder och inte om barnfattigdom.

Det finns en skillnad mellan oss och oppositionen. Vi har lagt fram en budget som gäller från och med i dag. Och vi ser hela mandatperioden. Vi har sagt att vi på årsbasis kommer att återkomma och se över olika områden till skillnad från er som tar år för år med olika ad hoc-lösningar.

Just Vänsterpartiet har kanske inte den bästa historiken heller när det gäller att hålla sig inom budgetramar.

Sedan gäller det faktiskt det brottsförebyggande arbetet, som du pratar om. Vi ställer det i fokus. Och vi ser inte bara till ekonomi, som är viktigt när man pratar om brottsförebyggande arbete. Det handlar om att familjer som inte fungerar får stöd och hjälp. Det handlar om att det ska funka i skolorna och om att man i olika delar av livet får stöd och hjälp. Det behöver inte innebära att man får det genom en skattesänkning eller på andra sätt.

Det här är ingen budgetdebatt. Den här debatten handlar om brottsoffer. Och nu ska jag då gå över till vad vi vill göra när det gäller konkreta åtgärder.

Ni har hittat en mening där det står att man ska hjälpa barn som far illa. Ja, vi vill hjälpa barn som far illa. Och precis som vi har varit inne på tidigare i debatten ska alla barn som bevittnar våld också ses som brottsoffer. Det gäller att de får stöd i arbetet med att komma vidare efter att ha vuxit upp i en familj som har varit fylld av våldsamheter.

När det gäller skärpta straff håller vi på med Påföljdsutredningen, där även Vänsterpartiet har en representant. Där ser vi över olika brott och försöker få en helhet. Det handlar om att olika brott ska bestraffas på ett mer korrekt sätt än vad som i dag är fallet.

Anf. 37 MARIANNE BERG (V):

Fru talman! Jag är sist på talarlistan, och jag vill hålla mitt anförande ur ett hbt-perspektiv.

Fru talman! Att bli slagen, att bli hotad, att bli utsatt för sexuella övergrepp, att bli förföljd, att bli trakasserad och att bli utsatt för hatbrott inte bara på grund av kön och etnisk bakgrund utan också på grund av sexuell läggning är något som vi med alla medel måste motarbeta. Vi kan aldrig acceptera någon form av våld.

Att utsättas för våld är en kränkning som jag tror att många i den här kammaren inte riktigt kan ta till sig, om de inte själva har blivit utsatta.

Regeringen har gjort en hel del bra saker, tycker jag, bland annat handlingsplanen för att bekämpa olika former av våld och förtryck. Men mycket mer kan göras. Det är vi överens om. Men *hur* ska vi göra det? Det är den stora frågan, och där skiljer vi oss åt.

Fru talman! Gruppen hbt-personer söker inte hjälp och stöd i samma utsträckning som heterosexuella när de har blivit utsatta för våld i en parrelation. Vad kan orsaken till detta vara? Ja, en av många orsaker kan vara att det är väldigt få kommuner som i dag kan erbjuda stöd och hjälp till hbt-personer som blivit utsatta för just våld i en parrelation. Det är ännu färre som kan erbjuda ett skyddat boende. Detta drabbar naturligtvis också barnen i dessa förhållanden.

Fru talman! När ett samhälle inte förmår att erbjuda ett likartat skydd för alla medborgare utgör detta en form av strukturell diskriminering. Detta är givetvis helt horribelt. Därför anser Vänsterpartiet att regeringen bör utreda och så fort som möjligt återkomma med en handlingsplan för hur hbt-personer som drabbats av partnervåld ska kunna få adekvat hjälp och stöd.

Vi vet också att hedersrelaterat våld mot hbt-ungdomar är stort. Dessa ungdomar som drabbas är mycket utsatta. Homo- och bisexuella ungdomar riskerar våld, hot och utfrysning av sina familjer och släktingar, oberoende av vilken familj ungdomarna tillhör.

Många studier och kartläggningar har slagit fast att det varken inom socialtjänsten eller på ungdomsmottagningarna eller hos polisen finns någon särskild beredskap för denna grupp ungdomar. Då är det verkligen på tiden att regeringen med alla medel lyfter upp problematiken och ser till att dessa ungdomar blir synliga och inte får fortsätta leva i osynlighet.

En del i arbetet med att motverka homofobin kan vara att se över kurslitteraturen inom skolans värld. En annan del är att se över kompetensen, se till att den höjs inom utbildningsväsendet. Det gäller till exempel inom juristlinjen, lärarutbildningen, olika vårdutbildningar, polisutbildningen och yrken som faller inom socialtjänstens ram.

Fru talman! Hatbrott är en dubbel kränkning. Hatbrottet är inget nytt fenomen men uppmärksammades och fick ett ansikte först i början av 90-talet.

Hatbrott är ett samlingsbegrepp för brott med rasistiska, främlingsfientliga och homofobiska motiv. Hatbrott kan ta sig olika uttryck. Den vanligaste brottsrubriceringen är ofredande eller olaga hot, men det förekommer också mycket grova brott, till exempel grov misshandel, och det har också gått så långt att hbt-personer har mördats. Detta är milt sagt skrämmande.

Under 2009 anmäldes enligt Brottsförebyggande rådet 5 800 hatbrott, varav lite över 1 000 drabbade hbt-personer. Om vi jämför med 2007 är det skrämmande siffror. Vi ser att hatbrotten på grund av sexuell läggning har ökat med 45 procent. Det är inte bara sorgligt utan totalt horribelt, och det behövs verkligen krafttag på alla plan för att se till att alla människor är lika mycket värda oavsett kön, klass, etnicitet eller sexuell läggning och ska ha samma möjlighet till hjälp och stöd i samhället. Det handlar om mänskliga rättigheter, och då ska alla inkluderas.

Till den nationella brottsofferjouren vänder sig hbt-personer som blivit utsatta för partnervåld eller hatbrott. Verksamheten har en enorm kompetens inom området, vilket är A och O för att den drabbade personen ska kunna få ett professionellt bemötande och stöd och råd i sin situation.

Fru talman! Vänsterpartiet anser att regeringen behöver säkerställa denna verksamhet och återkomma till riksdagen om en långsiktig finansiering av densamma. Jourens kompetens måste bevaras, och de drabbade personerna får definitivt aldrig osynliggöras.

(Applåder)

I detta anförande instämde Lena Olsson (V), Christer Adelsbo, Mattias Jonsson, Laila Olsen och Anna Wallén (alla S) samt Maria Ferm (MP).

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

12 § Kontroll av färdskrivare

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU15
Kontroll av färdskrivare (prop. 2010/11:62).

Anf. 38 TONY WIKLANDER (SD):

Fru talman! Vi har framför oss ett utskottsbetänkande som jag i stora drag tycker bra om. Det är förslag i frågor som engagerar utskottet mycket. Vi tar aktivt del i detta och driver det.

I tillägg till detta vill jag komma med ett förslag i enlighet med den reservation som grundas på Margareta Sandstedts motion. Den berör ansvarsfrågan – ansvaret fixerar vi ju i stor utsträckning på förarna. Vi anser att det är viktigt att skydda förarna från sanktioner som i huvudsak ska ligga på åkerierna, som det står i inledningen till motionen. Tyvärr är detta nödvändigt. Jag tycker att kammaren skulle ta till sig detta och ta med det i sitt förslag. Så är dock inte fallet för närvarande.

Jag kan ta exempel som belyser vad det egentligen handlar om. För en tid sedan kunde vi läsa rubriken ”Polskt åkeri misstänkt för att bedriva olaga yrkesmässig trafik i Sverige”. Den 20 oktober i fjol stoppade Skånepoliserna längs E6 en polskregistrerad lastbil för en kontroll. Det visade sig att den polske föraren hade kört hela 16 dagar och 690 mil enbart i Sverige. Trots detta valde åklagaren att lägga ned ärendet.

Poliserna blev synnerligen irriterade. Jag ska inte här i kammaren återge exakt vad de sade, för sådana ord ska vi nog inte använda härinne. Efter tillgång till förarens dagbok gjorde man bedömningen att det hela var för grovt för att rubriceras som olaga cabotage. I stället handlar det om olaga yrkesmässig trafik, med fängelse på straffskalan för åkeriägaren.

Den utsände föraren hade i stort sätt bara att slå ifrån sig så gott han kunde, och åklagaren lade ned ärendet. Varför kunde polisen bara spekulera om: ”Jag misstänker att de hade anledning att tro att de inte skulle få hit åkaren till en rättegång. Men de skulle i alla fall ha skickat ned ärendet för handläggning och förhör i Polen”, sade en polisman. Det bekräftas av åklagare Mats Svensson: ”Det handlar helt enkelt om att ägaren till åkeriet finns i Polen och att han inte förväntas komma hit vid en eventuell rättegång. Att få honom utlämnad går heller inte eftersom det då krävs fängelse i minst ett år.”

Man kan alltså sammanfatta den nuvarande modellen med att det är fritt fram att exploatera förarna. Med de lagar och bestämmelser vi har kommer detta naturligtvis att fortgå och kanske också öka. Det finns många krafter som gärna skickar ut förare på vilka märkliga körningar som helst och sedan undandrar sig sitt ägaransvar. Det jag nyss har beskrivit är bara ett av sätten.

Med detta vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation under punkt 2. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 39 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Trafikutskottets betänkande nr 15 behandlar propositionen *Kontroll av färdskrivare*.

EU har en gemensam lagstiftning när det gäller kör- och vilotider. För att kunna kontrollera att dessa regler efterföljs måste alla fordon med en totalvikt över 3 500 kilo eller som är avsedda för fler än åtta personer ha en färdskrivare inmonterad som mäter dessa kör- och vilotider. Några fordon är dock undantagna från detta, till exempel utryckningsfordon.

Efterlevnaden av dessa kör- och vilotider är hos våra åkeriföretag i allmänhet mycket god. Däremot har det ibland kunnat påvisas att det kan finnas vissa tekniska brister i precisionen och exaktheten på själva färdskrivarna.

Åkeriföretagen och våra transporter är livsavgörande för att vårt samhälle ska fungera, för att våra företag ska kunna växa och utvecklas här i Sverige, för att vår import och export ska fungera och för att vi ska få fram livsmedel och andra varor till våra affärer.

För att se till att våra åkeriföretag och åkare ska kunna ha bra och rättvisa konkurrensvillkor har trafikutskottet tillsatt en politisk styrgrupp där samtliga partier i riksdagen är representerade för att belysa och gå igenom de svenska vägtransporternas konkurrensvillkor. Arbetet ska vara färdigt under våren 2012.

Fru talman! Utskottet är i sitt betänkande nästan helt enigt, så när som på en reservation från SD som mest handlar om ansvarsförhållandet mellan åkeriföretagaren och hans anställda. Dessa frågor kommer säkert att behandlas och diskuteras vidare i den politiska styrgrupp som är tillsatt.

Propositionen och betänkandet TU15 om kontroll av färdskrivare ger nu Transportstyrelsen och dess tjänsteman tillträde till fordonen och därmed möjlighet att kontrollera färdskrivaren och eventuellt även provköra fordonet för att kunna se att företaget har följt gällande lagstiftning. Lagstiftningen om att ge Transportstyrelsen möjlighet att kontrollera färdskrivarna träder i kraft den 1 maj 2011.

Avslutningsvis yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationen.

Anf. 40 MARGARETA SANDSTEDT (SD):

Fru talman! Jag upplever att våra yrkeschaufförer har en väldigt ansträngd situation utifrån ett märkligt sanktionssystem som går ut på att de personligen står till ansvar för böter som egentligen borde ligga på arbetsgivarens ansvar. Det är obegripligt.

Jag ställer mig frågan: Hur kommer det sig att detta system har fått fortgå under så lång tid? Man tycks från politiskt håll vara totalt ointresserad av en förändring. Jag tror inte att det finns en annan yrkesgrupp som har ett liknande sanktionssystem.

Arbetsklimatet har blivit så hårt i landet. Det gör att allt färre törs sätta gränser för sin arbetsgivare av rädsla för att bli av med jobbet, och allra minst i transportyrket. Det blir därför extra smärtsamt att i dag se ungdomar utbilda sig till transportförare och vara optimistiska för framtiden. Det visar sig efter bara några år bli en mardröm för väldigt många.

Fru talman! Jag är övertygad om att de flesta yrkeschaufförer vill känna stolthet och samhörighet med det företag de jobbar åt. Går företaget bra känner de att de är en del av resultatet. Generellt sett ställer våra yrkeschaufförer väldigt höga krav som högst ansvariga för fordonet.

I stort försvaret man den kontrollverksamhet som utövas mot branschen som ett sätt att öka trafiksäkerheten. Men det finns avigsidor i omsorgen som gör att yrkeskåren många gånger far mer illa än andra yrkesgrupper.

Då dessa arbetsförhållanden under väldigt lång tid varit väl kända är det oacceptabelt att inte ögonblickligen erkänna missförhållandena och att snarast möjligt se över sanktionssystemet.

Det är därför tragiskt att utskottet inte vill ta i frågan nu med en gång trots att det verkar finnas ett stöd för en förändring. I stället vill man begrava frågan i en utredning som kan leda till eventuella förändringar kanske nästa mandatperiod.

Jag har tidigare ställt mig tveksam till om Sverige verkligen har ett sanktionssystem i linje med EU:s förordningar. Tittar man på rådets förordning 561/2006 ser man att lagstiftaren tänkt sig att det huvudsakligen ska vara åkerierna som ska ansvara för överträdelse. Man har till och med slagit fast i artikel 10.3 att åkerierna är ansvariga för överträdelse som äger rum utomlands. Utifrån det borde det vara enkelt att snarast vidta åtgärder för att förbättra yrkeschaufförernas situation.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationen under punkt 2 att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen samt att regeringen bör ta fram förslag till ändringar i sanktionssystemet vid vägtransporter. För övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag under punkt 1.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 15 §.)

13 § Infrastrukturens planering

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU17
Infrastrukturens planering (redog. 2010/11:RRS15)

Anf. 41 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! Dagens debatt har rubriken Infrastrukturens planering. Den behandlar *Riksrevisionens styrelses redogörelse om förvaltningen av samhällsekonomiska metoder inom infrastrukturområdet*. Redogörelsen grundar sig på Riksrevisionens granskningsrapport med samma namn. Dessutom behandlas 20 motionsyrkanden från allmänna motionstiden hösten 2010.

Herr talman! Vad gäller Riksrevisionens styrelses redogörelse välkomnar utskottet Riksrevisionens granskning och understryker vikten av att de samhällsekonomiska analyserna är väl underbyggda och av god kvalitet. Utskottet förutsätter att de brister som framkommit och till stora delar identifierats i Trafikverkets utvecklingsplan hanteras inom ramen för det fortsatta utvecklingsarbetet. Vidare förutsätter utskottet att regeringen i det normala resultat- och uppföljningsarbetet redovisar de åtgärder som vidtas med anledning av påtalade brister.

Herr talman! När det gäller motionsyrkanden från allmänna motionstiden behandlas de under rubrikerna Infrastrukturplaneringens inriktning,

Medfinansiering, Lånefinansiering och infrastrukturinvesteringar, Planeringsprocessen med mera och till sist Vissa EU-frågor. Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden. Mot detta står i betänkandet fem reservationer och ett särskilt yttrande.

Herr talman! Med den inledningen överlämnar jag betänkandet för debatt.

Anf. 42 ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till de socialdemokratiska reservationerna.

Herr talman! Om man följer budgeterna för de senaste 15 åren slås man av en sak. I samtliga budgetar föreslår något av partierna från högeralliansens minoritetsregering lägre anslag för underhåll av järnvägar. När finansminister Anders Borg tillträdde sade han i tidningen Sydsvenskan 2007 att Sverige har överinvesterat i järnväg.

Efter förrföra årets vinterkaos följde ministern upp arbetet med en vinterutredning och sade: Om alla gör som de ska kommer det att fungera mycket bättre den här vintern. Sedan kom vinter och vinterkaoset, och resenärerna stod frysande på perrongerna.

Ministern fick frågan vad de som inte skulle komma hem till sin familj skulle göra, de som planerade att fira julafton men inte kunde göra det. Hennes svar till helgfirarna blev: De får väl fira julafton en annan dag. Det var strax efter att regeringen hade flyttat 2,2 miljarder från järnvägen till vägen.

Strax efter jul säger ministern: Det behövs inga mer pengar. Järnvägen har alla de pengar som krävs för att fungera. Sedan kallar Alliansens partiledare till presskonferens och påstår sig ha 800 miljoner till järnväg och underhåll. Det kan ställas i relation till det Trafikverket påstår att det behövs, nämligen 25 miljarder över fem år. Det är nästan 30 gånger så mycket pengar som Alliansen påstår att den har.

I dag får vi vårbudget och tilläggsbudget på riksdagens bord. Vi kan konstatera att inte en enda krona mer läggs på järnväg. Det finns inte en krona till banunderhåll i den vårbudget och tilläggsbudget som i dag har lagts på riksdagens bord och som kl. 13.00 kommer att debatteras här i riksdagen.

Jag tror att det hårda beskedet till Sveriges järnvägstrafikanter är att det inte kommer att bli en fungerande järnväg med mindre än att man byter regering. Oppositionen har i sitt budgetalternativ 101 miljarder för att öka kapaciteten och underhållet.

En av de viktiga satsningar som finns i den budgeten är det som diskuteras här i dag, nämligen om vi ska bygga Sveriges första höghastighetsbana. Vi vill börja med de två första sträckorna från Stockholm till Linköping och från Göteborg till Borås. Förra infrastrukturministern från Centerpartiet kommenterade det med orden: Borås, vad ska göteborgarna i Borås att göra? Det är ett uttalande som lär gå till historien.

Herr talman! År 1964 fick Japan sin första höghastighetsbana. Det var fem år innan vi i Sverige fick färg-tv. Detta är nu ett investeringsbeslut som de flesta svenska hem har tagit. Det är en vanlig syn. Däremot lyser höghastighetsbanan med sin frånvaro. Trots att 46 år har gått sedan den första höghastighetsbanan byggdes i Japan finns inte en enda meter

högastighetsbana i Sverige. I världen finns det 13 000 kilometer högastighetsbana, men inte en enda meter finns i Sverige.

Under den närmsta planperioden planeras i världen för 18 000 kilometer högastighetsbana fram till 2021. Den svenska regeringen planerar och projekterar inte en enda meter högastighetsbana. Länder som Polen, Algeriet och Marocko projekterar för högastighetsbana men inte Sverige.

Det är helt enkelt så att regeringen inte tror på järnvägen och att regeringen inte har en politik för att få upp vare sig underhållsnivåerna till en rimlig nivå eller att öka kapaciteten i järnvägssystemet. Vi vet i dag att järnvägen har slagit i kapacitetstaket. Det tillsammans med bristande underhållsresurser och en ohämmad avreglering är järnvägens tre stora problem, och regeringen är inte beredd att åtgärda något av dem.

Vi i oppositionen vill gå fram och möta framtiden med högastighetsbanor och därmed frigöra kapacitet för pendlingstrafik och godstrafik på befintliga banor.

Herr talman! Det finns två tydliga alternativ i järnvägspolitiken. Det ena är en högerregering i minoritet som står handfallen inför järnvägens problem och lika handfallen inför framtidens utmaningar och som trööstlöst tröskar fram det ena jobbskatteavdraget efter det andra. I morse i tunnelbanan såg jag en affisch om att *Scream 4* snart har premiär. På eftermiddagen är det väl här i kammaren *scream 5*-jobb, skatteavdrag 5, som har premiär.

Och det stannar inte vid det! Innan mandatperioden är slut kommer vi att se jobbskatteavdrag 6 och jobbskatteavdrag 7. Men vi kommer *inte* att se någon fungerande järnvägstrafik.

Mot detta står alternativet med en socialdemokrati som tror på Sverige och som är beredd att investera oss in i framtiden och bygga Sverige starkt.

Herr talman! Jag yrkar bifall till de socialdemokratiska reservationerna.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa, Lars Mejern Larsson, Désirée Liljevall och Pia Nilsson (samtliga S).

Anf. 43 ANNIKA LILLEMETS (MP):

Herr talman! Den accelererande kapacitetsbristen i det svenska järnvägsnätet drabbar resenärerna allt hårdare inte minst i mitt hemlän, Östergötland. Där trängs landets fjärde största pendeltågssystem med fjärr- och godstrafik. Under rusningstid, när östgötapendlarna åker till och från jobbet eller skolan, är spåren överfulla.

Pendeltåget i Östergötland har cirka tre miljoner passagerare per år – betydligt fler än de som färdas mellan Stockholm och Malmö/Köpenhamn oavsett transportslag.

Trafikverket förklarade i september 2010 stambanan genom Östergötland överbelastad. Trängseln går ut över pendeltågstrafiken. Man har tvingats överge den styva tidtabell som innebär att tågen går vid samma tid varje timme. Då blir det mindre attraktivt att åka.

Trots att fler östgötar skulle vilja åka pendeltåg är det svårt att tillgoda deras önskan när det är så trångt på spåren. Detta är illa, och värre blir det.

Att åka tåg är såväl mer miljövänligt som säkrare och bekvämare – om tågen inte är överfulla förstås – än att pendla med bil. Men fjärtrafiken ökar, och avregleringen ställer till det. Några pengar anslås tyvärr inte av regeringen, som Anders Ygeman så förtjänstfullt berättat om.

Det är förstås inte bara i Östergötland som det behövs fler spår och en upprustning av befintliga banor. Det finns ingen genväg, utan det måste byggas mer järnväg.

En del av lösningen på den stora kapacitetsbristen är att bygga höghastighetsbanor också i Sverige liknande vad man gör i utlandet. Detta skulle göra inrikesflyget onödigt på berörda sträckor och frigöra befintliga spår för mer regional tågtrafik och mer godstrafik.

På så sätt skulle bil- och lastbilstrafiken och därmed även klimatpåverkan kunna minska. Östergötland är ett gott exempel. Där skulle höghastighetsbanan, Ostlänken, avlasta stambanan och ge plats åt fler pendeltåg, och tågen skulle kunna stanna på fler ställen – om man nu vill.

Regeringen har lämnat ett uppdrag att utreda behovet av ökad kapacitet i det svenska järnvägssystemet men ägnar inte frågan om höghastighetsbanor nämnvärd uppmärksamhet. Detta är inte bra. Det kostar att vänta, och det råder stor osäkerhet – inte minst i berörda kommuner som inte kan planera för stora centralt belägna markområden innan beslut fattas om att höghastighetsbanor ska byggas och var dessa ska dras.

Regeringen bör därför snarast avge en avsiktsförklaring för en utbyggnad av höghastighetsbanor som kan avlasta den befintliga järnvägen så att arbetet med att analysera planering och finansiering av Götalandsbanan mellan Stockholm och Göteborg och Europabanan mellan Stockholm och Malmö kan återupptas utan ytterligare förseningar eller dröjsmål och så att vi äntligen kan börja bygga och resenärerna slipper ordningen år efter år med att bli stående på perrongen i Östergötland och på andra ställen.

Det är givetvis också viktigt att satsa på lokal och regional infrastruktur. Vad som behöver göras för att det ska finnas fungerande transporter i alla regioner och kommuner vet man bäst i varje län. Därför föreslår vi att pengar avsätts till en särskild pott som länen via Trafikverket kan söka medel från. Den ska finansiera infrastrukturåtgärder som ger snabb effekt och som har fokus på klimat, kollektivtrafik och jobb. Det kan handla om satsningar på lågtrafikerade banor, cykelåtgärder och förstärkt busstrafik.

Herr talman! Jag vill också säga några ord om samhällsplanering och de möjligheterna att minska transportsektorns miljöpåverkan och energiförbrukning.

Den så kallade fyrstegsprincipen ska tillämpas vid infrastrukturplanering. Åtgärder som kan påverka transportbehovet ska – på klarspråk – minska, och val av transportsätt ska komma i första hand när man planerar infrastruktur. Det är en enkel grundtanke.

Resandet ska inte vara ett mål i sig utan ett medel för att uppnå ett syfte. Det kan handla om att åka till jobbet, handla mat eller träffa vänner. De flesta uppskattar att ha gång- eller cykelavstånd till jobbet och affären. ”Tvungna” resor – att behöva ta bilen till ett avlägset köpcentrum därför att man inte har en livsmedelsbutik nära sin bostad – kan med en god samhällsplanering i stor utsträckning undvikas.

Det är viktigt att göra sådant som att förtäta bebyggelse där det är möjligt och att planera ny bebyggelse så att den blir kollektivtrafknära och tät och det därmed blir lättare att transportera sig till fots eller med cykel eller kollektivtrafik.

En bra forskningsöversikt har tagits fram på uppdrag av trafikutskottet, civilutskottet och miljö- och jordbruksutskottet, *Hållbara städer – med fokus på transporter boende och grönområden*. Denna översikt innehåller mycket värdefull kunskap om hur hållbara och klimatsmarta städer i framtiden kan se ut. Den bör tas väl till vara.

Ett problem som det är särskilt värt att uppmärksamma är den pågående utbyggnaden av externhandel utanför städer. Externa köpcentrum slår ut lokala affärer i bostadsområden och innerstäder. Allt fler tvingas ha bil för att klara sina vardagliga inköp. Det innebär ett slöseri med människors tid, problem för dem som inte har bil samt, naturligtvis, ökade klimatskador.

Därför vill vi ha ett moratorium för externa köpcentrum – det vill säga att fler inte får uppföras förrän plan- och bygglagen kompletterats med begränsande bestämmelser om detaljhandel i externa lägen.

Herr talman! Slutligen vill jag säga några ord om EU. EU kan spela en stor roll i att främja övergången till ett klimatanpassat samhälle, inte minst genom offentliga investeringar i infrastruktur. Men EU satsar enorma resurser på vägar, något som ökar biltrafiken. Samtidigt säger man sig prioritera hållbar utveckling och klimat.

Ett exempel är The Baltic Sea Strategy som ska göra Östersjöregionen till en konkurrenskraftig och hållbar region. Infrastrukturen längs hela Östersjökusten ska förbättras. Men att investera i mer fossildriven sjöfart och fler och snabbare vägar är allt annat än hållbart.

Nej, EU:s investeringar i infrastruktur måste inriktas på klimatvänliga transporter. För att minska utsläppen av växthusgaser måste järnväg och sjöfart prioriteras, liksom system för samordning och omlastning så att de olika transportslagens fördelar kan utnyttjas optimalt.

De medel som i dag planeras för att utvidga kapaciteten för flyg, bil och lastbil bör överföras till investeringar som underlättar klimatvänliga transporter av människor och gods. Inte en krona och inte en euro till ska slösas på klimatförstörande investeringar.

Därför vill jag framhålla att den så kallade fyrstegsprincipen – att minska behovet av transporter i första hand genom en god samhällsplanering – med fördel kan tjäna som modell även inom EU.

Givetvis står jag bakom Miljöpartiets alla reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.

Anf. 44 SIV HOLMA (V):

Herr talman! I betänkandet behandlas Riksrevisionens styrelses redogörelse om förvaltningen av samhällsekonomiska metoder inom infra-

strukturområdet. Riksrevisionen identifierar i sin granskning följande kritiska moment:

- hanteringen av omvärldsdata
- hanteringen av beräkningsförutsättningar för prognoser och kalkyler
- hanteringen och underhållet av prognos- och kalkylmodeller
- hanteringen av riktlinjer för tillämpning, redovisning och dokumentation
- uppföljning, utvärdering och utveckling av metodförvaltningen
- kompetensförsörjningen.

Inom alla nämnda områden finns det brister. Några av de kritiska synpunkter som framförs är att det saknas en ordnad förvaltning av de stora datamängder som försörjer prognos- och kalkylmodeller. Det saknas rutiner för kvalitetssäkring och spridning av data. Det saknas rutiner som garanterar transparens när det gäller hur de beräkningsförutsättningar som ligger till grund för analyserna är framtagna.

Förvaltningen försåras av att det är ett fåtal personer som är insatta i hur modellverktygen fungerar i detalj.

De påtalade bristerna medför en påtaglig osäkerhet om huruvida de politiska beslutsunderlagen är tillförlitliga eller inte. Riksrevisionen pekar också på att regeringen tycks ha varit passiv när det gäller såväl uppföljning och utvärdering som styrning av infrastrukturområdet. Det är med andra ord en rejäl hemläxa som regeringen har framför sig att göra.

Herr talman! Betänkandet behandlar yrkanden från allmänna motionstiden. Jag vill börja med att tacka moderaten Jan Ericson för hans motion om att se över redovisningsprincipen för infrastrukturinvesteringarna. Förhoppningsvis får hans kloka uppfattning gehör även i hans moderparti. Jag hoppas på att behovet av en investeringsbudget får gehör också hos de andra allianspartierna och bland de rödgröna.

Jag står bakom samtliga reservationer som Vänsterpartiet har i detta betänkande, men jag yrkar bara bifall till reservation 3 om lånefinansiering av infrastrukturinvesteringar. Statens nuvarande budgetsysteem betraktar en investering som kortsiktig konsumtion. Det är ett betraktelsesätt som är helt ologiskt utifrån vad många med mig har fått lära sig när vi utbildat oss till ekonomer.

En investering som kan användas av många generationer framöver ska enligt statlig budgetlag betalas av dagens generation. Vänsterpartiet menar att för att få en rättvis fördelning av investeringskostnaden bör det som konsumeras under en längre tid också delas upp under en längre tid. Ta till exempel en järnvägssträcka som kan användas av många generationer framöver. I konsekvens med järnvägssträckans livslängd är det rättvist att de generationer som har glädje av denna järnvägsträcka också är med och betalar investeringskostnaden för den.

Herr talman! Infrastrukturbehoven runt om i landet är mycket stora. Med nuvarande huvudprincip att infrastrukturinvesteringar ska belasta statsbudgeten direkt vid investeringsbeslutet blir följderna att samhällsekonomiskt lönsamma investeringar inte ryms under utgiftstaket, och därför stoppas de eller skjuts upp. Detta är kontraproduktivt. Snålheten bedrar som bekant visheten. Ju längre ett projekt skjuts upp, desto dyrare brukar det bli att färdigställa det. Riksrevisionens granskning av kostnadskon-

Prot. 2010/11:87
13 april

*Infrastrukturens
planering*

trollen av väg- och järnvägsinvesteringar visade på de stora problem man har att hålla sig till de ursprungliga kostnadsberäkningarna.

Herr talman! För att möjliggöra de stora satsningar på spår som behövs i Sverige och för att öka underhållet av våra vägar och järnvägar krävs ett förändrat tankesätt kring investeringar. Om staten lånefinansierar till investeringar i stället för att direktavskriva dem frigörs stora resurser.

Trafikutskottet besökte för två veckor sedan Citybanan. Vi blev av projektledarna informerade om att man gjorde en del av projekten i samarbete med Stockholms stad. Stockholms Stad har precis som alla landets kommuner en investeringsbudget, vilket betyder att Stockholm lånar till sina infrastrukturinvesteringar. Kommunerna lånar dessutom till mycket högre kostnader än vad staten kan göra när den lånar pengar via Riksgälden – ett faktum som gör statens budgetsystem ännu mer obegripligt.

I exempelvis företag, kommuner, landsting och bostadsrättsföreningar delas budgeten upp i drifts- respektive investeringsdel. Vänsterpartiets krav på att införa en investeringsbudget för infrastruktursatsningar kallade infrastrukturministern vid en debatt i kammaren för "lyxfällan" – fast hon glömde nog bort att hon som landstingspolitiker haft en investeringsbudget. Och jag kan inte tänka mig att Sveriges kommuner och landsting ser på uppdelning av redovisningssystem i en driftbudget och investeringsbudget som någon form av lyxfälla.

Herr talman! Det finns de som hävdar att man om investeringar finansieras genom lån i stället för anslag lämnar en skuld till nästa generation. Det är en bakvänd syn. Det är snarare så att man om man betalar hela investeringskostnaden under ett och samma år låter dagens generation stå för hela notan, trots att vi vet att en järnvägssträcka kan användas av många generationer framöver.

Utskottsmajoriteten anför en självklarhet som ett argument mot lånefinansiering, det vill säga att det minskar offentliga sektorns finansiella sparande. Men, herr talman, alla utgiftsökningar och för den delen alla inkomstminskningar i statbudgeten påverkar det finansiella sparandet negativt.

Alliansregeringen och allianspartierna säger sig vara beredda att sänka skatten med ytterligare 15 miljarder genom ett femte jobbskatteavdrag. Det innebär att statens finansiella sparande minskar med 15 miljarder. Tänk vad mer nytta dessa pengar skulle kunna göra om man satsade dem i infrastruktursatsningar! Fler spår och bättre underhåll betyder att löntagarna skulle kunna lita på att de kommer fram och tillbaka mellan bostad och arbete. Man skulle faktiskt kunna säga att man på det sättet värnar arbetslinjen genom att löntagarna skulle komma i tid till jobbet, något som en skattesänkning på någon hundralapp aldrig kan säkra.

Sanningen är att det gjordes ett stort nummer av de där 800 miljonerna i en engångssatsning på järnvägar. Men, precis som Anders Ygeman säger: När man läser budgeten ser man att det finns oerhört vaga skrivningar som går ut på att man ska se om det finns pengar man kan använda sig av. Det säger väldigt mycket om hur alliansregeringen sköter infrastrukturen.

Herr talman! Vänsterpartiet vill förändra budgetsystemet så att huvudregeln för investeringar sker genom lån hos Riksgäldskontoret. En budgetprocess med en investeringsbudget öppnar för en mer långsiktig

och demokratisk debatt kring prioriteringar. Det innebär att vi kan föra en ekonomisk politik för ett aktivt samhällsbyggande snarare än den kamerala hushållning som statens budgetsysteem representerar.

Den moderatledda utskottsmajoriteten förespråkar medfinansiering för att öka de statliga infrastruktursatsningarna. Mycket talar för att sådana lösningar gör infrastrukturen dyrare för staten. För det första ökar nämligen kostnaderna för upphandling. För det andra kan en privat aktör inte låna billigare än staten. För det tredje finns ett vinstintresse hos privata aktörer, vilket leder till högre totalkostnader med krav på avkastning.

Vänsterpartiet anser att infrastrukturinvesteringar ska beslutas av demokratiska organ och förvaltas av statliga och kommunala myndigheter med en öppen insyn i verksamheten. Om staten vill öka investeringstakten är det möjligt att göra så med en ändrad budgetlag. Vi vill göra kraftfulla och nödvändiga satsningar som gynnar både privata företag och privatpersoner och bidrar till ett mer ekologiskt och socialt hållbart transportsystem.

(Applåder)

Anf. 45 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M):

Herr talman! Vi debatterar nu ett betänkande i trafikutskottet som dels behandlar en framställan från Riksrevisionens styrelse, dels ett antal motionsyrkanden på temat infrastrukturens planering. Innan jag fortsätter vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Jag tänkte först gå in lite grann på detta med samhällsekonomiska metoder och analyser. Riksrevisionen har gjort en granskning av förvaltningen av samhällsekonomiska metoder mot bakgrund av att samhällsekonomiska analyser utgör ett viktigt beslutsunderlag inom transportpolitiken. Varför är det då så viktigt med samhällsekonomiska analyser? Först och främst är det skattemedel det handlar om, och dem ska vi använda på ett bra och effektivt sätt.

Behoven inom infrastrukturuområdet och önskemålen är större än de tillgängliga medlen. Vi måste helt enkelt kunna väga kostnader mot nyttor. Vi måste kunna jämföra olika åtgärdsalternativ. Vi måste fundera på: Vad är det för åtgärder som ska vidtas? Ska vi bygga nytt? Ska vi trimma de system vi har? Ska vi reinvestera? Ska vi underhålla? Framför allt prioriteringen – vad ska vi göra först?

Inför åtgärdsplaneringen 2010–2021 underströk regeringen behovet av att utveckla analys- och bedömningsmetoderna för de samhällsekonomiska analyserna. Därför fick de tidigare trafikverken och Sika i uppdrag 2008 att utveckla modeller och metoder. I den myndighetsreform som regeringen genomförde förra året och bland annat inrättade Trafikverket fick Trafikverket, i stället för att det skulle vara splittrat ansvar för de samhällsekonomiska metoderna på flera myndigheter, ett helhetsansvar. Våren 2010 presenterade Trafikverket en rapport med en utvecklingsplan utifrån regeringsuppdraget för att komma till rätta med de problem och behov som finns vid utvecklingen av samhällsekonomiska metoder.

Vi kan konstatera att Riksrevisionen i sin granskning påpekar ett antal brister och bekräftar det som har framkommit i det arbete som har bedri-

vits av de tidigare trafikverken och Sika. Riksrevisionens granskning utgör därmed ett viktigt underlag för det fortsatta utvecklingsarbetet inom området.

I sin granskning framhåller Riksrevisionen att den metod som används inom transportsektorn i grund och botten av flera oberoende parter, bland annat VTI och Transportekonomiska institutet i Norge, bedömts vara välbeprövade och ha de egenskaper som krävs för att ge oss beslutsfattare ett relevant beslutsunderlag. Trafikverket konstaterar i sin rapport att prognoserna och kalkylerna i mångt och mycket redan är bra, men att det finns ett klart utvecklingsbehov. Vi kan konstatera att det är få sektorer som har så strukturerade beslutsunderlag som transportsektorn.

Vi inser väl alla att de samhällsekonomiska analyserna måste vara väl underbyggda och vara av tillräckligt god kvalitet så att de beslut som fattas om infrastrukturinvesteringar görs utifrån så rättvisande underlag som möjligt. Det måste ständigt ske en utvärdering och utveckling av modellerna och ingångsvärdena så att vi inför kommande planer och beslut har ännu bättre underlag.

Herr talman! Jag tänkte nu gå till det som behandlas i motionsyrkandena från allmänna motionstiden. Motionsyrkandena tar upp olika aspekter på planering av infrastruktur. Det handlar om inriktning, finansiering, planeringsprocess och det transportpolitiska arbetet inom EU. Sedan förra året har vi en ny planperiod som rullar och som sträcker sig till 2021.

Vid en infrastrukturplanering finns det en rad olika faktorer och aspekter att ta hänsyn till. Det klargjorde regeringen i infrastrukturproposition 2008. Det handlar om att titta på de transportpolitiska målen. Det handlar om miljö- och klimatfrågor. Vi ska möjliggöra att personer och gods kan transporteras på ett klimatvänligare sätt. Det handlar om att titta på stråktänk när det gäller godset, hur vi transporterar det. Det handlar om arbetspendling och regionförstoring, om att få fler i arbete. Vi ser en ökad rörlighet nu när arbetsmarknadsregionerna växer. Vi ska inte glömma bort turismen och besöksnäringen som omsätter mångmiljardbelopp i Sverige. Vi kan se att man har många speciella förutsättningar för att besöksnäringen på vissa håll ska kunna växa. Man har hög belastning men endast under vissa tider av året. Hur ska man hantera de problem som uppstår i infrastrukturen kring detta?

Det handlar vidare om trafikslagsövergripande överflyttning av både persontransporter och godstransporter, det regionala inflytandet och inte minst om att hela Sverige ska leva. En grundläggande del som regeringen hade att ta hänsyn till var långsiktigt eftersatt drift och underhåll, på både spår- och vägsidan, men också eftersatta investeringar, också de på både spår- och vägsidan.

Finansieringen är en väldigt viktig del i infrastrukturplaneringen, och jag tänker återkomma till det. En annan viktig del är det regionala inflytandet. Därför gav regeringen inför åtgärdsplaneringen i uppdrag till samtliga län att för respektive län upprätta ett förslag till en transportslagsövergripande länsplan för den regionala infrastrukturen för planperioden. Inte minst skulle länsplanerna förankras politiskt. Den här läns-potten ligger på strax över 33 miljarder kronor.

När det gäller höghastighetsbanor kan vi konstatera att de i sig är intressanta, men samtidigt saknas det i dag ansvarsfullt underbyggda kal-

kyler. Utredningen om höghastighetsbanor som presenterades under förra mandatperioden har kommit en bit på vägen, men man konstaterar att de underlag som finns i dag inte bedöms tillräckliga eller säkra. Vi kan därför inte i dag med säkerhet säga vad kostnaden skulle vara för utbyggnaden av höghastighetsbanor i Sverige – samhällsnytta kontra andra åtgärder.

Med tanke på den situation som järnvägen befinner sig i måste vi ta ett helhetsgrepp och jobba på alla fronter, och det handlar också om hur vi på bästa sätt kan använda pengarna för att få ut största möjliga nytta inte minst i närtid men även i ett längre perspektiv. Trafikverket har bedömt att detta ska prioriteras för att få bukt med drift- och underhållsproblematiken.

Trafikverket har därför fått i uppdrag av regeringen att utreda behovet av ökad kapacitet i järnvägssystemet och att senast i februari nästa år lämna ett förslag till effektiviserings- och kapacitetshöjande åtgärder. I utredningen ska man också analysera olika alternativ för höjd höghastighetsstandard, och där ska den utredning om höghastighetsbanor som Gunnar Malm presenterade 2009 beaktas.

Den åtgärdsplan som föreslås måste vara en finansierad plan. Det är väldigt viktigt, kanske den viktigaste faktorn, inte minst för att öka förtroendet efter tidigare löftesgarantier men få konkreta resultat. Finansieringen måste vara klar och tydlig redan från början. Att bygga luftslott håller inte. Det handlar inte om att sätta spaden i jorden och starta projekt; det handlar om att se till att projekten slutförs, helst till lägre kostnad och före tidplan.

Därför har det varit viktigt för oss i Alliansen att med start under förra mandatperioden öka satsningarna på infrastruktur, både på spår- och på vägsidan, och inte minst se till att det är en realistisk plan som är finansierad från början. Åtgärdsplanen för 2010–2021 omfattar totalt nästan 500 miljarder kronor inklusive medfinansiering och höjda banavgifter.

Vi ser nu tydligt effekterna av ett eftersatt underhåll under lång tid på både spår- och vägsidan. Därför är anslagen för drift och underhåll kraftigt höjda i planen. Från 2006 fram till i dag ligger vi på järnvägssidan på en höjning på ungefär 40 procent. År 2006 var anslaget för drift och underhåll på järnvägssidan och spåren 3,8 miljarder. I den nuvarande planen ligger de på 5,3 miljarder. Regeringen har nu gett Trafikverket tillgång till ytterligare 800 miljoner kronor för underhåll av järnvägen under 2011, vilket gör att vi ligger på 6,1 miljarder kronor för drift och underhåll av spår i Sverige 2011.

Av de 500 miljarder som planen omfattar har ca 65 miljarder kronor tillförts genom att öppna upp för medfinansiering. Det är en frivillig uppgift för kommuner och regioner att gå med och medfinansiera som inte påverkar den grundläggande ansvarsfördelningen mellan statliga och kommunala aktörer för samhällets infrastruktur.

Det är viktigt att det finns tydliga spelregler och en tydlig rollfördelning. Det är därför man har tillsatt en medfinansieringsutredning för att titta på detta som ska rapportera den 31 maj i år. Medfinansieringsutredningen har gjort en delrapportering där man utvärderat de medfinansieringsprojekt som finns med i åtgärdsplanen. Man kan konstatera att parterna i de allra flesta fallen säger sig vara nöjda med såväl resultat som

arbetets genomförande trots att spelregler och förhandlingsmandat inte var fullt utvecklade i förväg.

Det finns en del motionsyrkanden angående utveckling av planprocess och planeringsprocess. Det har vi diskuterat och debatterat tidigare i utskottet och i kammaren. Det här är ett arbete som pågår och bereds inom Regeringskansliet utifrån den rapport som de tidigare trafikverken har överlämnat med förslag till nytt planeringssystem för transportsystemet, och vi har Transportinfrastrukturkommitténs betänkande om effektivare planering av vägar och järnvägar som överlämnades i höstas.

För att kunna verka för en hållbar utveckling har regeringen 2008 inlett en satsning på detta. Man har tillsatt en delegation med uppgift att verka för en hållbar utveckling av städer. De skulle arbeta till 2010, men denna satsning har förlängts ytterligare två år.

Frågan om långsiktigt hållbara transporter är en prioriterad fråga inte bara i Sverige utan även på den europeiska dagordningen. Vi måste skapa ett mer enhetligt transportsystem i Europa. Vi måste kunna transportera gods och personer till exempel på järnvägen från och mellan de olika länderna utan problem. Vi måste ha ett mycket effektivare infrastrukturutnyttjande där trafikens negativa miljöeffekter ska begränsas. Det handlar till exempel om transportkorridorer, det som brukar kallas för gröna korridorer. Vi ser inte minst här uppe i Norden transportkorridorer, och vi har till exempel sjömotorvägar.

Nu tänker jag inte stå här och rada upp alla de initiativ som pågår inom EU. Men 2009 presenterade Europeiska kommissionen ett meddelande om hållbara framtida transporter, som nu har följts upp av en vitbok med en färdplan för ett gemensamt europeiskt transportområde som trafikutskottet inom kort kommer att behandla.

Det här är intressanta och viktiga frågor, och jag skulle kunna stå här hur länge som helst och prata om dem. Men jag vet att det väntar en budgetdebatt om en stund, herr talman, så jag avslutar här.

(Applåder)

Anf. 46 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Herr talman! Jag kan börja med att hålla med Malin Löfsjögård. Det är alldeles självklart att med regeringens järnvägs kollaps måste vi i första hand prioritera att få en fungerande järnvägstrafik.

Regeringen har inte under fem år lyckats med att få järnvägstrafiken i Sverige att fungera. Den fungerar allt sämre. Det beror sannolikt på den syn som finansminister Anders Borg har gett uttryck för, att Sverige har överinvesterat i järnväg. Viktiga prioriteringar för regeringen är inte är en fungerande järnvägstrafik, inte att få tågen att gå i tid, inte att få tågen att klara vintern, utan att skriva av Europas lägsta statsskuld och sänka skatten för dem med höga inkomster. Det är viktigare än att få en fungerande tågtrafik.

Men vi som är riksdagsledamöter har ett ansvar för att höja näsan lite över horisonten och planera för framtiden. Och då vet vi att ett annat av skälen till att järnvägen inte fungerar riktigt bra är att många sträckor har slagit i kapacitetstaket, att det behövs mer kapacitet, helt enkelt mer räls.

Vi har sett en utveckling i Asien och en utveckling i Europa där allt fler länder bygger höghastighetsbanor. Spanien, Frankrike, England, Tyskland och Italien har redan fungerande höghastighetsnät. Och som jag sade i mitt anförande planerar även länder som Algeriet, Polen och Marocko för höghastighetsbanor. I regeringens plan ingår inte en enda meter höghastighetsbana fram till 2021, trots att vi då kommer att ha en förbindelse över Fehmarn Bält med det europeiska höghastighetsnätet.

Jag skulle helt enkelt vilja fråga Malin Löfsjögård: När tror du att Sverige får sin första meter höghastighetsbana?

Anf. 47 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik:

Herr talman! När det gäller ökade satsningar eller vem som satsar på järnväg kan vi konstatera att i planen för 2004–2015, som den dåvarande socialdemokratiska regeringen beslutade om, låg det 38 miljarder kronor till drift och underhåll på spårsidan. I den plan som alliansregeringen har lagt fram och beslutat om för 2010–2021 ligger det 64 miljarder kronor till spårsidan.

Regeringen och vi allianspartier ser allvarligt på den utveckling som vi har sett på inte minst spårsidan, men vi ska inte glömma vägsidan. Där finns det också ett eftersatt underhåll och en stor underhållsproblematik. Därför är det viktigt att man ser över det här.

Regeringen har därför nu gett Trafikverket i uppdrag att titta på just hur man ska kunna öka kapaciteten och förbättra järnvägstrafiken under planperioden men också satt i gång arbetet med att se vad vi ska göra efter 2021. Och så är det, för att ska vi fatta beslut, till exempel om höghastighetsbanor, krävs det ett bra underlag.

Vi kan titta på definitionen av höghastighetsbanor, Anders Ygeman. Hur definierar man en höghastighetsbana i Europa? Jo, det är banor med hastigheter på 250 kilometer i timmen som är maxhastighet. Det är det man oftast brukar prata om. Per definition har vi då flera meter höghastighetsbana i Sverige, nämligen Botniabanan, som klarar den hastigheten.

Vi kan också konstatera att av de höghastighetsbanor som finns är det ingen som finns i drift i vinterklimat, förutom en i Japan som hetvatten-sprutas med 35 000 sprinkler. Frågan är hur bra det är ur miljösynpunkt.

Anf. 48 ANDERS YGEMAN (S) replik:

Herr talman! Jag ser fram emot när Malin Löfsjögård åker till Italien och Frankrike och förklarar för dem att de inte har någon vinter. Jag önskar dig bara lycka till.

Jag ställde en fråga, nämligen när Sverige får sin första meter höghastighetsbana, eftersom det finns 13 000 kilometer höghastighetsbana i världen. Jag fick inget svar på den frågan. I stället fick jag en tabell över de olika infrastrukturplaneringarna uppläst för mig.

Jag tänkte börja med, herr talman, att ställa samma fråga igen till Malin Löfsjögård: När tror du att Sverige, i likhet med övriga Europa, får sin första meter höghastighetsbana?

Malin Löfsjögård läser upp tabellen för 2004–2015 och berättar hur mycket den socialdemokratiska regeringen ville satsa. Sedan läser hon upp tabellen för 2010–2021 och berättar vad alliansregeringen vill satsa. Gott så, men hade det inte varit lite hederligare om du hade berättat vad ditt parti hade i planen för 2004–2015, att ni föreslog en järnvägssatsning

som skulle vara mindre än vår och på vilket sätt det hade påverkat järnvägstrafiken? Hade det inte också varit hederligt om du vad gäller planen för 2010–2021 hade berättat att mitt parti vill ha 101 miljarder mer för järnvägsinvesteringar och kanske beskrivit vad det skulle kunna ha gett för effekt? I stället står du här och låtsas att ni någon gång under de senaste 15 åren har föreslagit mer pengar till järnväg, för det har ni ju inte.

Varje gång budgeten har behandlats har något av riksdagens allianspartier föreslagit att pengar ska flyttas bort från järnväg och bort från järnvägsunderhåll. Försök inte låtsas någonting annat!

(Applåder)

Anf. 49 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik:

Herr talman! Jag vill börja med höghastighetsbanor och när vi ska få den första metern. Ja, som jag sade till Anders Ygeman, om vi tittar på definitionen ute i Europa och vad man menar när man pratar om höghastighetsbanor har vi redan de första metrerna i Sverige, eftersom Botnia-banan har kapacitet för den hastigheten.

När det sedan gäller om man ska höja hastigheterna till över 300 kilometer i timmen behövs det mer underlag för att fatta ett sådant beslut, för att göra en avsiktsförklaring utan att ha på fötterna är ingenting annat än att luras.

Vi kan konstatera att vi har haft flera diskussioner om anslag till spår- och järnvägssidan under förra mandatperioden. Om vi tittar tillbaka på statistiken ser vi att det under borgerliga regeringar har satsats mer pengar på infrastruktur än vad det har gjorts under vänsterregeringar.

Jag får väl säga som min allianskollega Nina Larsson från Folkpartiet, som satt i trafikskottet förra året, att vad det handlar om är att se till att tillföra de medel som behövs och göra satsningarna i skarpt läge, det vill säga att det gäller att vara bäst när det gäller, när man har makten. Men när ni socialdemokrater har haft makten har ni inte sett till att skjuta till mer pengar, utan det var först när en alliansregering kom till som anslagen ökade från 38 miljarder till 64 miljarder.

(forts. 16 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.47 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 12.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.00.

NU13 Vissa handelspolitiska frågor

Punkt 3 (Förhandlingarna med handelsorganisationen Mercosur)

1. utskottet
2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

165 för utskottet

128 för res. 2

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 17 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 6 C, 4 V, 2 KD

Punkt 6 (Exportfrämjande)

1. utskottet
2. utskottets förslag till beslut med godkännande av motiveringen i res. 3 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

127 för res. 3

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 3: 92 S, 21 MP, 14 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 5 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU5 Jämställdhet

Punkt 3 (Unga och ett jämställt arbetsliv)

1. utskottet
2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

166 för utskottet

128 för res. 4

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 4: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 17 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 4 (Ändringar i diskrimineringslagen m.m.)

1. utskottet
2. res. 5 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 5

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 5: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU13 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor

Punkt 1 (Allmänna utgångspunkter för järnvägstrafiken)

1. utskottet
2. res. 1 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 2 (Järnvägstrafikens reglering)

1. utskottet
2. res. 2 (MP, V)

Votering:

258 för utskottet

37 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 S, 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 1 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 3 (Järnvägens kapacitet och robusthet)

1. utskottet
2. res. 3 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 3

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 3: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 10 (Tåglägen och tåguppehåll)

1. utskottet

2. res. 9 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 9

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 9: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 11 (Upprustning av lågtrafikerade banor)

1. utskottet

2. res. 10 (MP, V)

Votering:

257 för utskottet

38 för res. 10

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 10: 2 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 12 (Allmänna utgångspunkter för kollektivtrafiken)

1. utskottet

2. res. 11 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 11

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 11: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 14 (Investeringar i kollektivtrafiken)

1. utskottet
2. res. 13 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 13

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 13: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 16 (Kollektivtrafik och cykel som norm)

1. utskottet
2. res. 15 (MP, V)

Votering:

259 för utskottet

36 för res. 15

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 15: 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 18 (Färdtjänst och tillgänglig kollektivtrafik för funktionshindrade)

1. utskottet
2. res. 16 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 16

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 16: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU16 Sjöfart

Punkt 1 (Utveckling av sjöfarten)

1. utskottet

2. res. 1 (S)

3. res. 2 (MP, V)

Förberedande votering:

96 för res. 1

36 för res. 2

163 avstod

54 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

167 för utskottet

92 för res. 1

35 avstod

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 92 S

Avstod: 21 MP, 14 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 5 V, 2 KD

Punkt 5 (Allmänt om sjöfartens miljö- och säkerhetsfrågor)

1. utskottet

2. res. 4 (V)

Votering:

262 för utskottet

32 för res. 4

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 91 M, 3 MP, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 4: 17 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 6 (Utsläpp av svavel- och kväveoxider)

1. utskottet

2. res. 5 (S, V)

Votering:

187 för utskottet

107 för res. 5

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 21 MP, 20 FP, 18 C, 20 SD, 17 KD

För res. 5: 92 S, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 5 C, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

CU26 Komplettering av den nya plan- och bygglagens övergångsbestämmelser

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU23 Riksbankens förvaltning 2010

Punkterna 1 och 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 3 (Sveriges förhållande till euron)

1. utskottet

2. res. 1 (SD, MP, V)

Votering:

239 för utskottet

56 för res. 1

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 91 M, 20 FP, 19 C, 17 KD

För res. 1: 21 MP, 20 SD, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 4 (Skatt på valutatransaktioner)

1. utskottet

2. res. 2 (MP, V)

Votering:

259 för utskottet

36 för res. 2

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

FiU32 Statistikfrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU29 Ändring i brottsbalken

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU11 Våldsbrott och brottsoffer

Punkt 1 (Brottsoffer – övergripande frågor)

1. utskottet

2. res. 1 (V, MP)

Votering:

257 för utskottet

36 för res. 1

56 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 S, 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 1: 21 MP, 15 V

Frånvarande: 22 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 2 (Nationell granskningskommission för våldtäktsärenden)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

127 för res. 2

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 2: 92 S, 20 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 4 (Förordnande av målsägandebiträde under förundersökning)

1. utskottet

2. res. 4 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet

128 för res. 4

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 4: 92 S, 21 MP, 15 V

Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 6 (Skadestånd till brottsoffer)

1. utskottet

2. res. 6 (SD)

Votering:

274 för utskottet

20 för res. 6

55 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 92 S, 91 M, 21 MP, 19 FP, 19 C, 15 V, 17 KD
För res. 6: 20 SD
Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 5 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 26 (Barn som bevittnat våld – målsägandebegreppet)

1. utskottet
2. res. 20 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet
128 för res. 20
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD
För res. 20: 92 S, 21 MP, 15 V
Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Punkt 27 (Barnahus)

1. utskottet
2. res. 21 (S, MP, V)

Votering:

167 för utskottet
128 för res. 21
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD
För res. 21: 92 S, 21 MP, 15 V
Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

TU15 Kontroll av färdskrivare

Punkt 1

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 2 (Sanktionsordningen för kör- och vilotidsregler)

1. utskottet
2. res. (SD)

Votering:

274 för utskottet
21 för res.
54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 91 M, 21 MP, 20 FP, 19 C, 14 V, 17 KD
För res.: 20 SD, 1 V
Frånvarande: 20 S, 16 M, 4 MP, 4 FP, 4 C, 4 V, 2 KD

Anf. 50 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Det talas om större arbetsmarknadsregioner och om fungerande transporter. Är Malin Löfsjögård nöjd med de vaga skrivningarna i budgeten som vi fick i dag? Man gjorde ett stort nummer av att man skulle tillföra 800 miljoner för att få fungerande drift och underhåll. Vi vet också att detta är en engångssatsning. Då vore det himla bra att veta om ni från majoritetspartierna i trafikutskottet är nöjda med de väldigt vaga skrivningarna.

En intressant sak som har gjorts många gånger är att man jämför äpplen och päron. Man slår sig för bröstet och säger att alliansregeringen har satsat mer på infrastrukturen än vad de tidigare regeringarna gjort. Men jag tycker att det vore ärligare att tala om vad allianspartierna gjorde under den tid då det fanns en socialdemokratisk regering som satsade på infrastruktur. Det är att jämföra samma sak, och då har allianspartierna aldrig satsat mer pengar än de socialdemokratiska regeringarna.

Anf. 51 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik:

Herr talman! Detta med större arbetsmarknadsregioner och väl fungerande transporter är en väldigt viktig fråga, inte minst för att få fler personer i arbete och på så sätt stärka Sverige för framtidens välfärdsutmaningar.

Vi kan konstatera att regeringen förra veckan – det kommer också att debatteras i dag – gav Trafikverket tillgång till 800 miljoner kronor ytterligare för 2011. Man gör det för att man ser att det finns ett ökat behov av att genomföra bland annat underhålls- och trimningsåtgärder på spårvidan inför den kommande vintern för att stå bättre rustade, eftersom vi har sett de problem som funnits denna vinter och föregående vinter.

Trafikverket har konstaterat att summan på 800 miljoner kronor är väl avvägd utifrån att de kan ”effektuera medlen”, det vill säga att de kan hinna göra av med de 800 miljoner kronorna på bra underhållsåtgärder som kommer att ge effekt.

Siv Holma ställde en fråga till, som jag nu har glömt bort. Du får gärna upprepa den, Siv Holma!

Anf. 52 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Den fråga som Malin Löfsjögård inte minns handlade om vikten av att jämföra äpplen med äpplen och inte äpplen med päron.

Låt mig gå över till dagens betänkande. Satsningarna på drift och underhåll måste vara långåriga. Till och med näringslivet kritiserar regeringen och säger att man inte är i behov av engångssatsningar. Hela detta årtionde, säger man, bör användas till kraftiga satsningar på dessa områden. Det förstår jag, för det handlar också om att värna arbetslinjen, så att arbetarna kan komma i tid till jobbet.

Jag har en annan fråga, som handlar om investeringsbudgeten. Delar Malin Löfsjögård infrastrukturministerns uppfattning att om man delar upp statsbudgeten i en driftsbudget och en investeringsbudget skulle det vara att betrakta som en lyxfälla?

Vänsterpartiet har haft den stora förmånen att kunna tillstyrka en motion från en moderat, Jan Ericson. Det kunde vara intressant att höra hur

Malin Löfsjögård argumenterar gentemot sin egen partivän i denna fråga. Jag kan förstå att man kan ha ideologiska invändningar när Vänsterpartiet kommer med sådana här förslag, men vad säger Malin Löfsjögård till sin partikollega Jan Ericson om denna fråga?

Anf. 53 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik:

Herr talman! När det gäller engångssatsningar och långsiktiga satsningar är det så att det ena inte förtar det andra. Det kommer att finnas behov av både engångssatsningar och långsiktiga satsningar. När det gäller långsiktiga satsningar är det också väldigt viktigt att man har utvärderingar och analyser, så att man vet vad det är för effekter som ska uppnås, hur och när det ska göras och vad som ska prioriteras. Det arbetet pågår. Trafikverket har fått ett extrauppdrag att titta på kapacitetshöjningar och vad det behövs för investeringar i trimningsåtgärder och underhållsåtgärder med mera framöver, dels under planperioden, dels och framför allt efter 2021. Jag tror inte att Trafikverket skulle säga nej till den engångssatsning som nu har gjorts på 800 miljoner kronor. Jag vet inte hur jag ska tolka Siv Holmas replik. Är det så att ni i Vänsterpartiet säger nej till de 800 miljoner kronor som regeringen nu ger Trafikverket tillgång till?

När det gäller investeringsbudget kontra anslagsfinansiering blir mitt svar detsamma till både Siv Holma och min partikollega. Det finns fördelar och nackdelar med båda alternativen: investeringsbudget eller lånefinansiering samt anslagsfinansiering. Men det man har beslutat om i riksdagen genom budgetlagen från 1996 är grundprincipen att infrastrukturinvesteringar ska finansieras med anslag över statsbudgeten. Man har bland annat betonat att det ger riksdagen en bättre överblick och ett större inflytande än vad lånefinansiering skulle göra. Det är det som det handlar om. Vi fattar beslut i dag som kommande generationer får leva med. Det är väldigt viktigt att riksdagen har en bra översyn av detta. Riksrevisionen har också tidigare påtalat vikten av grundprincipen med anslagsfinansiering.

Anf. 54 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Malin Löfsjögård. Den ena handlar om de 800 miljonerna, engångssatsningen som regeringen vill göra under 2011. Det står här i budgettexten vi har fått i dag att regeringen under 2011 kommer att fatta nödvändiga beslut för att skapa det utrymme som krävs för att öka insatserna för banhållning med 800 miljoner kronor. Jag undrar helt enkelt om Malin Löfsjögård kan utveckla detta lite grann. Var ska pengarna komma från? Varifrån ska de tas? Det skulle jag vilja veta.

Min andra fråga är vad ni säger till exempelvis östgötapendlarna och andra resenärer utmed väldigt överbelastade banor, eftersom ni inte vill fatta beslut i regeringen om att fortsätta bygget av Ostlänken och andra höghastighetsbanor. Hur ska ni lösa trängseln på banorna? Det tar en väldig tid. Det är planering som ska ske och så vidare. Vad erbjuder ni dem så länge? Det finns i och för sig ett bra underlag för Ostlänken om man vill bygga vidare, men vad erbjuder ni i stället?

Anf. 55 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik:

Herr talman! Vi börjar med frågan om höghastighetsbanor. Först vill jag göra ett litet tillägg till replikskiftet med Anders Ygeman: På ingen av de höghastighetsbanor som finns i Europa, där det kan finnas vinter, klarar man att köra i hög hastighet vintertid.

Jag blir lite fundersam när Annika Lillemets driver på i frågan om höghastighetsbanor, eftersom ni väldigt ofta för fram fyrstegsprincipen. Då är det väl kanske inte stora investeringar som är det första som efterfrågas.

Man kan också fundera på er motion. ”Inte en krona till i klimatförstörande investeringar”, skriver ni. Min fråga är: Är det så att höghastighetsbanor inte påverkar klimatet eller miljön under byggnationen? Det låter väldigt märkligt i mina öron. Det skulle också vara en väldigt dyr åtgärd om det skulle vara en klimatåtgärd.

Anf. 56 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik:

Herr talman! Nu fick jag en fråga i stället för svar på mina frågor. Det där kan vi naturligtvis tala länge om. Man får se vad höghastighetsbanorna skulle kunna åstadkomma i form av att erbjuda alternativ till flyg- och lastbilstransporter, men det är en helt annan diskussion.

Jag skulle fortfarande vilja veta vad ni i Moderaterna och regeringspartierna säger till östgötapendlarna och andra resenärer. Ni vill inte ta beslut om att bygga fler spår. Eller vill ni kanske bygga några andra spår än höghastighetsbanor? Vad vet väl jag? Vad erbjuder ni för att folk ska kunna resa utmed de överbelastade banorna framöver?

Jag vill också verkligen veta varifrån de 800 miljonerna kommer. Vilka nödvändiga beslut ska regeringen fatta? Det är mycket spännande. Det kanske kommer i budgetdebatten, men det skulle vara väldigt roligt att höra redan nu vad Malin Löfsjögård säger om det.

Anf. 57 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik:

Herr talman! För att fortsätta det här med höghastighetsbanor och beslut om investeringar och byggnation av nya spår har vi ju en plan för 2010–2021 som omfattar en rad olika viktiga spårinvesteringar.

Regeringen har också satt i gång en utredning hos Trafikverket för att just skapa mer och bättre underlag för att kunna fatta beslut om framtida investeringar. Det är nämligen väldigt viktigt att man vet vad de här olika förslagen kommer att kosta, vilka nyttor de får och när man får effekter för de resenärer som står på perrongen och väntar på tåget.

Om vi skulle lägga ned allt annat, de pengar vi satsar på drift och underhåll och på alla andra spår, och i stället fatta ett beslut om att börja bygga höghastighetsbanor i dag vet vi inte vad notan slutar på. Vi har sett siffror på alltifrån 100 miljarder till 150 miljarder. Frågan är om sanningen ens finns där. Skulle man börja bygga en bana i dag skulle effekten finnas någonstans först 2030.

Eftersom Annika inte tog upp klimatförstörandet tänkte jag nämna att man har tittat lite grann på livscykelanalyser vid byggnation av höghastighetsbanor. Man beräknar att det tar ungefär 50–60 år att betala tillbaka den investeringen miljömässigt.

Går vi sedan över till de 800 miljonerna som säkerligen kommer upp i budgetdebatten senare i dag är det ett väldigt viktigt beslut. Trafikverket

bedömer att man måste vidta fler åtgärder under innevarande år för att ha en bättre förutsättning inför kommande vinter. Då är det väldigt viktigt att regeringen ser till att Trafikverket får tillgång till detta och att de gör det inom budgeten, annars skulle Trafikverket behöva flytta pengar inom sin verksamhet eller strypa andra projekt. Det vill man inte, och det är därför regeringen tillför 800 miljoner kronor till Trafikverket.

Anf. 58 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Låt mig inledningsvis, så att jag inte missar det, yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på de reservationer som är kopplade till betänkandet.

Herr talman! Att lägga betydande delar av landets samlade resurser på att bygga ny och att underhålla befintlig infrastruktur – vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar och IT-infrastruktur – är inget självändamål. Vi gör det för att efter bästa förmåga tillfredsställa hela landets behov av kommunikationer och transporter. En väl fungerande infrastruktur är grundläggande för att tillväxt och regional utveckling där hela nationens resurser kan komma till användning ska bli verklighet. Få andra beslut som fattas i samhället påverkar hela samhällsbyggandet så starkt och så länge som beslut kring infrastruktur.

Herr talman! Självklart måste vi som fattar beslut om infrastrukturinsatser i landet, vilket sker i kommuner och regioner som medfinansierar respektive här i riksdag och regering som basfinansierar, känna fullt förtroende för att de resurser som satsas används på det mest effektiva sättet. Därför välkomnar vi självklart Riksrevisionens granskning och understryker liksom den vikten av att de analyser som ligger till grund för investeringar är väl underbyggda och av god kvalitet.

Men det finns skäl att påminna om att ett betydelsefullt reformarbete för ökad effektivitet inom transportområdet inleddes redan under förra mandatperioden, och självklart har vi förväntningar på att det ska ge resultat. Det är likväl rimligt att förutsätta att de brister som nu har identifierats i förvaltningen hanteras inom ramen för det fortsatta och pågående effektiviserings- och utvecklingsarbetet.

Herr talman! I slutet av förra mandatperioden, i december 2009, beslutade vi här i riksdagen i ett rambeslut om de kommande årens infrastrukturbyggande i landet. Beslutet följdes upp av regeringen i *Åtgärdsplanering för transportsystemet 2010–2021* under våren 2010.

Jag vill påstå att det är en mycket ambitiös åtgärdsplan för svensk infrastruktur. Det ekonomiska åtagandet för alla inblandade parter är på nära 500 miljarder kronor för åren fram till 2021. Att nu med alla till buds stående medel se till att detta beslut genomförs så som det beslutats är en fråga om trovärdighet gentemot alla de företag, enskilda individer, kommuner, landsting och regioner som tillsammans med riksdag och regering med stort engagemang bidragit till beslutets framkomst.

Herr talman! Enskilda människor, företag och beslutsfattare ute i landet sätter med rätta stora förhoppningar till det här beslutets genomförande. Att planera är en sak; att genomföra är ibland någonting annat. En viktig förutsättning för detta är att åtagandet denna gång är fullt ut finansierat.

Så har det inte alltid varit. När alliansregeringen tillträdde 2006 blev det snart tydligt att den då gällande infrastrukturplanen för 2004–2015

inte var realistisk i förhållande till de resurser som avsatts. Den dåvarande regeringen – detta var perioden 2002–2006 – redovisade i sin proposition *Utökade planeringsramar för väg och järnvägsinvesteringar 2004–2015* att det fanns ett kvarstående finansieringsbehov på 65,9 miljarder kronor för åtgärderna i den planen.

Därtill medförde kostnadsökningar för investeringarna, liksom ökade behov av medel för drift och underhåll, att det redan i början av perioden fanns så stora avvikelser mellan plan och finansiering att trovärdigheten i hela arbetet starkt ifrågasattes.

Mot bakgrund av detta är det bra att de effektiviseringsambitioner som alliansregeringen tidigare uttalat för Trafikverket nu omsätts i verksamhet som gagnar kärnverksamheten: att vi får mer väg och järnväg för de pengar vi satsar och att planer och tidtabeller för genomförandet följs. Det är också det förhållningssätt man ska ha till Riksrevisionens rapport. Det är extremt viktigt för medborgarnas och medaktörernas tilltro till hela vår infrastrukturplanering vi ägnar oss åt i riksdag och regering.

Herr talman! Tillåt mig en avslutande reflexion till den reservation som företrädare för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet lagt fram angående höghastighetståg. Inledningsvis konstaterar man i sin reservation att ”det finns en stor kapacitetsbrist i det svenska järnvägsnätet. I takt med att krav och förväntningar på kapacitet i järnvägssystemet ökar blir situationen dessutom allt allvarligare.”

Det är en analys vi nog alla kan skriva under på, men slutsatsen eller förslaget till lösning framstår som aningen visionärt för att svara mot behoven här och nu, föregående och kommande vinter.

Man talar sig varm för höghastighetståg och skriver i sin reservation: ”Höghastighetsbanor är enligt vår mening en del av lösningen på denna stora kapacitetsbrist. Ett system med höghastighetsbanor skapar en kraftigt utökad kapacitet i det svenska järnvägsnätet och minskar samtidigt sårbarheten i nätet.”

Visst är det så – när de väl är på plats om 10, 15 eller möjligen 20 år!

Jag vill påstå, herr talman, att det var ett intressant tidsperspektiv Anders Ygeman gav i sin inledning när han hänvisade till Japan 1964 och deras beslut att då investera i höghastighetståg. För att göra det historiska perspektivet komplett finns det skäl att fråga vilka som styrde Sverige 1964 och ytterligare tolv år. Det var en S-märkt regering med i stort sett egen majoritet. Min slutsats är att hade slutsatsen i Sverige år 1964 varit att höghastighetståg är det rätta hade en rimligt handlingskraftig socialdemokratisk regering redan då kunnat fatta detta beslut. Av någon orsak avvaktade man.

Avslutningsvis är det spännande att spekulera i svenska höghastighetståg, men de är inte svaret på problemen vi ser i Mälardalsregionen med icke fungerande pendeltåg eller rälsbrott i Jämtland som skapar problem för pendlare och industri här och nu.

Oppositionens reservation är visionär – javisst – men tom på förslag och idéer om vad som ska göras. Jag tolkar det som ett bejakande av det som faktiskt sker här och nu.

(forts. 18 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.50 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.00, då bordläggningsdebatten med anledning av vårpropositionen skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.00.

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

17 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen

Anmälades
Proposition
2010/11:100 2011 års ekonomiska vårproposition

Finansministern överlämnade 2011 års ekonomiska vårproposition 2010/11:100.

Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M):

Herr talman! Det är med en viss känsla av lättnad jag kan överlämna årets vårproposition *Ansvar för jobben*. Sverige utvecklas starkt, starkare än väntat. Krisen har inte slitit och dragit i Sverige på det sätt som vi kunde befara.

Vi har en tillväxt som under de närmaste åren ligger strax under 4 procent. Den drivs av en stark konsumtionsutveckling. Svenska hushåll behöver inte oro sig för att kommande skattehöjningar, breda nedskärningar, frysta löner, höjd pensionsålder eller uppstramade transfereringssystem ska undergräva deras konsumtionsmöjligheter. Svenska hushåll kan se fram emot en stigande sysselsättning, god reallönetillväxt och stigande arbetsmarknadsutsikter. Då vågar man konsumera.

Vi har också en tillväxt som drivs av en stark investeringstillväxt. Vi har förstärkt företagsklimatet. Ett högt resursutnyttjande, låga räntor och god lönsamhet gör att vi nu ser mycket kraftiga investeringsnivåer. I den här miljön växer sysselsättningen. Den föll inte så mycket som vi befara, och vi ser att återkomsten kommit tidigare än vi trodde och med större kraft. Vi upplever nu en sysselsättningsökning i privat sektor på 2, 3 eller 4 procent, vilket är starkare än vi kanske upplevt under någon av de tidigare återhämtningarna.

Arbetslösheten steg aldrig till 12 procent. Det blev 200 000 personer färre som blev arbetslösa än vad vi trodde. Det är 200 000 människor som har sluppit den otrygghet, den osäkerhet och den omställning, som ofta blir besvärlig, som arbetslöshet innebär. Nu ser vi en arbetslöshet som under året kan komma ned mot 7 procent. I offentliga finanser har vi balans i år och rejäla överskott redan nästa år.

Samtidigt har vi en besvärlig bild av omvärlden. Det är en karg och bister värld som vi har utanför Sverige. Återhämtningen befinner sig på fastare mark. I Asien, Latinamerika och USA börjar produktionen

komma i gång. I vårt nordeuropeiska industriområde går lokomotivet i hög takt.

På samma gång finns det mycket allvarliga risker. Praktiskt taget alla de stora länderna i världsekonomin ska genomföra mycket betydande åtstramningar. Man ska höja skatter och sänka utgifter. Det råder naturligtvis en osäkerhet om vad det betyder för utvecklingen de kommande åren. I Portugal har man regeringskris. På Irland har man kvar sin bank-sanering. I Grekland har man genomförandet av ett mycket svårt och besvärligt saneringsprogram.

Miljön är också bister och utmanande om vi blickar framåt. Världen, och Europa, är illa rustad för nästa lågkonjunktur. Skuldsättningen är mycket hög. I Europa ligger vi på en skuldsättning på 90 procent av bnp, i USA på 100 procent och i Japan på 200 procent. Det finns en betydande risk för att den gode Keynes kommer att ligga begravd under ett berg av skulder i nästa lågkonjunktur.

Det finns en betydande risk att nästa lågkonjunktur på nytt innebär en svår prövning för utsatta länder, att marknadens vargflockar börjar jaga de svagare länderna så snart konjunkturen vänder nedåt. Vi har lärt oss att finansiella marknader utgör ett orosmoment i världsekonomin vars kraft inte ska underskattas.

Samtidigt hårdnar konkurrensen. Det startas i runda slängar 35 000 kinesiska verkstadsföretag per år. Kina har tiodubblat sin världshandelsandel sedan 80-talet. Det utexamineras 7 miljoner högskoleutbildade i Kina varje år. Svenska företag möter en ny miljö. Det är en annan värld än för fem eller tio år sedan. Vi måste på alla områden säkra att vi har en konkurrenskraft som gör att vi klarar jobben också i framtiden.

Det är den här hårda och bistra verkligheten Sverige ska manövrera. Regeringens uppdrag är mycket klart och tydligt. Vi ska säkra jobb. Vi ska säkra välfärd. Målet för politiken är full sysselsättning: full sysselsättning därför att det gör människor starka, full sysselsättning för att det bygger ett samhälle som präglas av sammanhållning, full sysselsättning därför att det ger oss starka offentliga finanser.

Nu stiger sysselsättningen med ungefär 300 000 personer. Inom industri- och byggsektor tillkommer ungefär 50 000 jobb, inom handel, hotell och restaurang i storleksordningen 60 000 jobb, för hushållstjänster 70 000 och inom företagstjänster, finansiell sektor över 100 000 jobb. Det är alltså en stark utveckling på arbetsmarknaden.

Det här betyder att arbetslösheten nu kan pressas tillbaka. Den sjunker från 8 ½ procent ned mot 5 procent 2015. Det är ungefär 150 000 personer färre i arbetslöshet under den kommande mandatperioden.

Den öppna arbetslösheten, det mått som vi tidigare har använt, sjunker till strax över 3 procent. Det är en nivå på arbetslöshet som Sverige har upplevt enstaka månader på 90-talet. Det är en nivå som Sverige upplevde i en överhettad 80-talsekonomi. Det är en nivå på arbetslöshet som Sverige bara har upplevt med balans och prisstabilitet på 50- och 60-talen. Det är en historisk förändring som det finns en möjlighet för Sverige att genomgå. Men det är en krävande väg till full sysselsättning som vi har att beträda.

Till att börja med förutsätter Finansdepartementets bedömning två separata grunder. Den första är en stark efterfrågeutveckling. Vår prognos bygger på en tillväxt i Sverige på 4 procent. Vår prognos bygger på

att euroländerna växer med 2 procent och världsmarknaden för svenska produkter med ungefär 7 procent. Den här bilden kan naturligtvis ändras. Åtstramningar i omvärlden, nya finanskriser, oro i någon del som vi i dag inte förutser kan naturligtvis bromsa detta. Då påverkar det självfallet efterfrågeläget. Vi har dock förutsättningar med starka offentliga finanser och beredskap att i ett sådant läge vidta ytterligare åtgärder för att säkra en stark efterfrågan.

Den andra grunden för den här utvecklingen är att vi har genomfört mycket betydande strukturreformer. Skälet till att vi tror att Sverige kan fungera annorlunda än på 70-, 80-, 90- och 00-talen är att vi har genomfört omfattande strukturreformer. Vi presenterar i dag en departementspromemoria som värderar de insatser och politiska förändringar regeringen har föreslagit hittills. De landar på att jobbskatteavdraget sänker jämviktsarbetslösheten med sex-sju tiondelar. Den landar i att de förändringar vi har gjort i arbetsmarknadspolitik och a-kassa sänker jämviktsarbetslösheten med ungefär 1 ½ procent.

Dessutom ska vi vara medvetna om att det har skett en bred förstärkning av företagsklimatet. Vi har skapat ett utrymme genom större möjligheter för entreprenörer och mer av konkurrens. Det får också företagen att växa.

Det krävs alltså både en stark efterfrågan och omfattande strukturreformer för att Sverige ska klara en sådan här låg arbetslöshet.

Låt oss inte underskatta omställningen. En arbetslöshet på de här nivåerna, utan obalanser, har vi inte upplevt sedan 50- och 60-talen. Det betyder att det i Sverige inte finns en enda arbetsgivare som har varit med om att rekrytera medarbetare med den arbetsmarknad som vi i dag ser framför oss. Det betyder att man inte kan nöja sig med att ta dem med högst betyg från Chalmers eller KTH eller att rekrytera medarbetare från andra företag. Man måste också skapa förutsättningar för ungdomar att snabbt komma in på arbetsmarknaden även om de inte har tio års erfarenhet och perfekt utbildningsbakgrund. Vi måste öka vår förmåga att snabbt få in utrikes födda på svensk arbetsmarknad. Vi måste bevara äldre människor kvar i arbetslivet under längre tid. Svensk arbetsmarknad står i detta avseende inför en kulturrevolution. Det gäller naturligtvis också arbetsmarknadens parter.

Vi måste ha löneökningar i god reallönetakt med rimlig köpkraft för hushållen där vi landar någonstans mellan 3 och 4 procent. Vi måste ha en produktivitet som gör att kostnadsutvecklingen tillåter en stark sysselsättningsutveckling. Det förutsätter att parterna på den svenska arbetsmarknaden även fortsatt uppträder med stort ansvarstagande.

I den här bedömningen ser vi också styrka i de offentliga finanserna. I budgetpropositionen räknade vi med ett underskott på ca 10–15 miljarder i år. Nu kan vi se att vi har ett överskott på i storleksordningen 10 miljarder. Vi räknar med att det växer upp mot 65 miljarder nästa år. För 2013 och 2014 räknar vi med ett överskott som överstiger 3 procent av bnp.

Det är klart att vi ska ha säkra offentliga finanser i den här miljön. Före nästa lågkonjunktur måste vi ha återställt de offentliga finanserna till väl över 1 procent av bnp. Vi ska ha styrka och kraft att möta nästa nedgång även om den blir brutal. Vi ska ha medel och möjligheter att säkra kommunerna även i nästa uppsägningsvåg. Vi ska kunna säkra att vi kan sänka skatter och stötta hushållen också i nästa stålbad. Vi ska

kunna säkra att den ekonomiska politiken är trovärdig, expansiv och effektiv också i nästa finanskris. Detta kan vi bara göra om vi har god ordning på de offentliga finanserna. Det är nu det är tid att återställa ladorna så att vi har resurser att agera när så krävs.

Samtidigt är det naturligtvis svårt att värja sig från intrycket att det föreligger ett visst reformutrymme inför höstens budgetproposition.

Låt mig vara tydlig med våra utgångspunkter för hur det reformutrymmet ska användas. Det handlar om välfärd och trygghet. Det ska vara små skillnader mellan människor i Sverige. Vi ska ha sammanhållning. Alla människor ska ha god sjukvård, bra äldreomsorg och trygg omvårdnad. Det är en central utgångspunkt för vårt arbete framåt.

Kunskap och utbildning är ett fundament för vår politik. Det är för att vi ska säkra vår konkurrenskraft som vi ska ha de bäst utbildade eleverna. Det är för att vi ska minska ungdomsarbetslösheten som lärlingsutbildningar och praktisk utbildning ska stärkas. Det är för att vi ska klara sammanhållning, rörlighet och trygghet som vi ska ha ett väl fungerande utbildningssystem.

Den röda tråden genom den här politiken är självfallet jobben. Välfärd, trygghet och sammanhållning måste bygga på arbetslinjen. Välfärd, trygghet och sammanhållning kan bara förverkligas om vi gör allt vad vi kan för att säkra att vi går vidare på vägen mot full sysselsättning.

Nu kan vi se framsteg. Vi är på väg. Vi har en sysselsättning som växer snabbare än i något annat industriland. Den växer till och med snabbare än i USA. 300 000 personer tillkommer i sysselsättning. Lika fullt är fortsatta åtgärder för att stärka sysselsättningen regeringens viktigaste prioritering.

Vår politik vilar på tre ben.

När det gäller arbetslinjen bör jobbskatteavdraget förstärkas på sikt. Tjänstemannabeskattningen måste lindras. Vi måste fortsätta med systemvård i sjukförsäkring och a-kassa för att säkra att vi kombinerar trygghet med goda drivkrafter att komma tillbaka till arbetslivet. Vi måste förstärka anställningsviljan. Bara om det finns företag som vill anställa och expandera kommer sysselsättningen att fortsätta att öka. Företagsklimatet förstärks på avgörande punkter. Det handlar om expertskatt, 3:12-regler och så småningom riskkapital, forskningsavdrag och översyn av bolagsbeskattningen. Steg för steg ska vi vidta åtgärder för att förstärka vårt företagsklimat.

Lika viktig är kunskapen. Vi ska återupprätta kunskapen. Vi ska återupprätta lärarens status i skolan. Lärare som är framgångsrika och som anstränger sig ska premieras. Vi ska ha offensiva satsningar på forskning och infrastruktur. Det är en självklar del av en tillväxtpolitik som vi ska klara också i framtiden.

Det går bra för Sverige. Vi räknar med en stark tillväxt de kommande åren. Men glöm aldrig att detta sker i en bister och karg omgivning! Glöm aldrig att det är nu vi kan ställa huset i ordning för att klara nästa vinterstorm! Vi måste gemensamt ta ansvar för att göra det. Vi får inte förhäva oss, förivra oss och spela bort de resurser vi nu har. Det är i goda tider vi lägger grunden för den krispolitik som är av avgörande betydelse när nästa stålbad och nästa lågkonjunktur kommer.

Därför är den centrala utgångspunkten för vår ekonomiska politik ordning och reda i de offentliga finanserna. Vi ska säkra att varje krona

används effektivt. Vi ska säkra att vi har buffertar och säkerhetsmarginaler för att klara Sverige också i framtiden.

Utifrån den utgångspunkten kommer jobben först. Full sysselsättning är grunden för trygghet och rättvisa, för att stärka individen och för ett samhälle som mår väl och utvecklas med sammanhållning och välfärd.

Men vi måste också klara välfärd, trygghet och sammanhållning. Utbildning, bra generella stödsystem och trygghet för människor är vad välfärdsstaten ska erbjuda sina medborgare. Det kan vi erbjuda, för vi har ordning och reda i de offentliga finanserna. Vi sätter jobben först, och vi återupprättar full sysselsättning.

(Applåder)

Anf. 60 TOMMY WAIDELICH (S):

Herr talman! Ja, det går bra för Sverige. Ekonomin utvecklas starkt, hushållen konsumerar och företagen investerar. Tillväxten i år beräknas uppgå till starka 4 procent. Det är något som vi alla har anledning att vara glada för.

Bakom oss har vi flera tuffa år. Vi drabbades hårdare än de flesta av finanskrisen. En viktig orsak var vårt exportberoende. Nu återhämtar sig Sverige snabbare än många andra länder, inte minst på grund av just vår starka exporttillväxt.

Finanskrisen har i grunden förändrat hur vi ser på politiken. Fler och fler inser nu att marknaden är en bra tjänare men en usel herre. Det har blivit än tydligare att banker och finansiella företag behöver omfattas av hårdare övervakning och tuffare regler och tvingas att hålla mer eget kapital.

Finanskrisen har också demonstrerat betydelsen av starka finanser. Här har de ekonomiska ramverken tjänat vårt land mycket väl. Sverige hade inte klarat krisen lika bra om vi inte hade sanerat statsfinanserna efter 90-talskrisen. Det var ett saneringsarbete som vi socialdemokrater genomförde tillsammans med bland annat det då pragmatiska Centerpartiet. Det var ett saneringsarbete som också bars fram av Sveriges alla löntagare där alla var med och bidrog till att lösa krisen.

Det går bra för Sverige, men det går inte bra för alla och allt är inte bra. Vi har stora sprickor i vårt välfärdssystem. Det finns klyftor som växer, cancersjuka som utförsäkras, barnfattigdom som ökar och skolresultat som sjunker.

Det kanske mest akuta problemet för vårt lands ekonomi är att det råder massarbetslöshet samtidigt som företagen vill anställa. Närmare 400 000 svenskar, nästan 8 procent av arbetskraften, är arbetslösa. Samtidigt rapporterar Svenskt Näringsliv att sju av tio företag har haft svårt att rekrytera, och vart femte av dessa företag har därför tvingats tacka nej till order. Den bristande matchningen på arbetsmarknaden är ett hot mot den ekonomiska utvecklingen i vårt land. Den försämrade matchningen gör att obalanserna i ekonomin växer. Svårigheten för företagen att hitta rätt arbetskraft pressar upp löner och priser. Riksbanken, vars främsta uppgift är att värna prisstabilitet, tvingas därför höja räntan i förtid.

Så ser ekonomiska samband ut. När man, som den här regeringen har gjort, drar ned på utbildningarna och försämrar matchningen på arbetsmarknaden drabbar det i slutändan hushåll med större räntekostnader.

Med högre räntekostnader blir det dyrare för företagen att investera. Den ekonomiska tillväxten riskeras och tillväxten hämmas.

Här saknar jag åtgärder från regeringen i årets vårproposition. Här flaggas det för fortsatta skattesänkningar, men det finns inga konkreta åtgärder för att klara mismatchningen på arbetsmarknaden och för att investera för framtiden.

Då går det att ha ambitiösa mål för arbetslösheten, men risken är ju att den här mismatchningen hämmar tillväxten i form av höjda räntor och ser till att den positiva utveckling som vi ser framför oss inte når ända fram.

Sverige är ett bra land, men nu krävs det en politik som sätter jobben först. I den vårbudgetproposition som regeringen presenterat uttrycks förhoppningar om att Sverige ska nå en arbetslöshet på 5 procent om några år. Det tror jag absolut kan vara möjligt om vi klarar mismatchningen och investerar för framtiden. Men jag tycker att ambitionerna ska vara mycket högre än så. Målet kan inte vara 5 procents arbetslöshet. Målet måste vara full sysselsättning. Inget annat duger.

(Applåder)

Vi socialdemokrater kommer att presentera vårt alternativ till vårpropositionen inom några veckor. Men vi har redan angett några viktiga åtgärder som krävs för att bygga framtiden.

Vi behöver en krispolitik, och jag menar att regeringen saknar en efterkrispolitik.

Det som vi vill göra handlar om att bryta mismatchningen, se till att alla de hundratusentals som i dag är arbetslösa kan ta de jobb som finns och de jobb som kommer. Då handlar det mycket om att satsa just på utbildning. Vi ser i dag att det är brist på tekniker, ingenjörer och svetsare. Då borde vi snabbt kunna sätta in effektiva utbildningar så att de som är arbetslösa i dag kan ta de nya jobben.

Men vi ser också framöver att vi kommer att få brist på andra områden. Vi ser till exempel att det inom två, tre eller fyra år, beroende på när folk går i pension, kommer att vara brist på arbetskraft inom vården. Det måste vi göra någonting åt redan nu. Om vi redan nu börjar förbereda för de jobb som kommer är våra ungdomar och de som är arbetslösa bättre förberedda framöver.

Här saknar jag, som sagt, åtgärder från regeringens sida.

Vi socialdemokrater kommer i vår vårmotion att mer konkret redovisa vad vi vill göra för att klara mismatchningen. Vi vill också investera för framtiden när det gäller infrastruktur och bygga om Sverige i en mer klimatsmart riktning, inte minst i miljonprogramsområden. Vi kommer att återkomma.

Jag tycker hur som helst att regeringen saknar en efterkrispolitik. Regeringen har inga förslag för att lösa det mest akuta problemet i dag, mismatchningen på arbetsmarknaden. Vi har flera hundratusen arbetslösa samtidigt som sju av tio företag säger att de har svårt att rekrytera personal. Vart femte av de företagen, enligt Svenskt Näringsliv, säger att de avstår från order på grund av denna mismatchning. Det här är någonting som vi behöver göra något åt redan nu, och regeringen står tyvärr tomhänt och saknar en efterkrispolitik.

(Applåder)

Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Får jag börja med att välkomna Tommy Waidelich till den ekonomisk-politiska debatten. Socialdemokraterna är ett parti som står för andra värderingar än vad vi gör, men Socialdemokraterna är också en viktig samarbetspartner för alla partier i Sveriges riksdag. Vi har haft samsyn kring ramverk, pensioner och i många EU-frågor, och jag välkomnar möjligheten att samarbeta med Socialdemokraterna och Tommy Waidelich också i fortsättningen. Jag välkomnar honom till debatten.

När jag har sagt det är det slut på vänligheterna.

Du talar om mismatchning. Sedan får vi ändå veta att vad Socialdemokraterna står för är att varenda människa som sätter sig i bilen och åker till jobbet ska få höjd skatt. Ersättningen i trygghetssystemen ska höjas. Amspolitiken ska rullas tillbaka till 70-talet.

Vad är det? Det är riktade missiler mot matchning. Det är riktade missiler för ökad mismatchning.

Jag skulle önska att Socialdemokraterna förnyade sig, men det man hör i bakgrunden är hur de gamla traditionella betonghäckarna drar i gång cementblandarna. Här ska det byggas hinder. Här ska det byggas trösklar, spärrar och murar – trösklar, spärrar och murar som ökar mismatchningen i svensk ekonomi. Det skulle också skapa allvarlig osäkerhet kring offentliga finanser.

Det vi behöver i Sverige är mer rörlighet, mer utbildning, mer flexibilitet, mer företagsamhet, mer initiativkraft och mer utveckling. Då kommer jobben. Då sjunker arbetslösheten. Hinder, spärrar, trösklar och murar behöver vi inte.

(Applåder)

Anf. 62 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! De facto är det flera hundratusen som är arbetslösa. Samtidigt säger sju av tio företag att de har svårt att rekrytera. Det här är inte oppositionens fel. Betonghäckar och annat kan du gömma dig bakom. Det här är regeringen ansvarig för.

Vi har inte sagt att vi ska höja skatter. Vi kommer att återkomma till det. Anders Borg vet mycket väl att det är någonting som vi tar ställning till i höst.

Ni brukar prata om en arbetslinje, men jag tycker att regeringen har en väldigt torftig arbetslinje. Det ni håller på med är att skärpa reglerna för arbetslösa och sjuka – ibland är det rena rama häxjakten. Ni har en väldigt smal och torftig arbetslinje i den meningen.

Sedan pratar ni om skatter. Att sänka skatten är lösningen på allt. Det är ingenting nytt – ni har repeterat det här i flera år.

Vad ni inte har är en politik som klarar jobben i dag, som klarar mismatchningen, en bredare arbetslinje, en mänskligare arbetslinje. Då handlar det om att se till att de som i dag är arbetslösa snabbt kan komma i jobb, att de som är sjuka har rätt att bli friska, få rehabilitering och komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Det handlar också om att ungdomar snabbt ska komma in på arbetsmarknaden. Det är fler arbetade timmar. Arbetsmiljön måste förbättras så att de som jobbar kan vara kvar till 65 års ålder, gärna längre, utan att

slitas ut i förtid. Det handlar om att kvinnor som vill ska kunna jobba heltid, att gå från deltid till heltid. Det är också fler jobbade timmar.

Jag tycker att er arbetslinje är väldigt torftig. Det handlar om att skärpa reglerna för arbetslösa och sjuka, och det handlar om att rulla ut några skattesänkningar. Er politik har prövats. Vi har en massarbetslöshet, och vi har en icke fungerande matchning. Det är du ansvarig för. Skyll inte på oppositionen!
(Applåder)

Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Jag hör ändå mullret från betongblandarna, cementhäckarnas redskap.

Vad är det vi pratar om här? Det är tre eviga sanningar om Socialdemokratisk politik. Alla som åker till jobbet kommer att få höjda skatter. Om det är avgifter, nedskalat jobbskatteavdrag eller höjda bensinskatter vet vi inte. Vi vet att det blir höjd skatt för alla som jobbar. Vi vet att hindren och spärrarna kommer genom att man bygger ut transfereringssystemen. Vi vet att det är 70-talets Amspolitik man vill återinföra.

Regeringen står för en bred politik. Det är utbildning, infrastruktur, forskning, innovationsklimat, företagsamhet, arbetslinjen, en bred omställning till en hållbar klimatpolitik. Det är en bred politik som ska skapa breda vägar in på arbetsmarknaden.

Mot det står de som bygger hinder, trösklar, spärrar och murar. Det är tyvärr så att Socialdemokraterna är det parti som rymmer flest betonghäckar.

(Applåder)

Anf. 64 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vad gäller skatterna: Jag ser inget behov av vare sig kraftigt höjda eller sänkta skatter.

Anders Borg vet mer om min vårmotion än jag själv. Jag har just börjat arbetet med att ta fram vårt alternativ. Vi kommer i höst att ta ställning till skatterna. Men en sak kan jag säga: Vi kommer inte att ta över er skattepolitik. Om förnyelse innebär att vi ska vara en blek kopia av Moderaterna kommer vi aldrig att göra en sådan förnyelse.

Vi kommer att utgå från verkligheten och samhällsproblemen här i dag. Det allvarligaste problemet just nu är mismatchningen. Den riskerar att hämma tillväxten. Vi har flera hundra tusen arbetslösa, samtidigt som företag har svårt att rekrytera. Det ökar inflationen och höjer räntorna. Vi får som hushåll mindre att röra oss med, vi som har lån, och för företagen blir det dyrare att investera för framtiden.

Jag är otroligt orolig för den situation som finns, att er politik leder till minskad tillväxt.

(Applåder)

Anf. 65 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag skulle också vilja välkomna Tommy Waidelich som ekonomisk talesperson till den här debatten.

Med det sagt skulle jag vilja säga: Över 230 miljarder beräknas kärnkraftsolyckan i Fukushima kosta. Det är i alla fall så mycket som vi vet hittills i dag. Varje gång som vi har haft en kärnkraftsolycka får världen

ånyo skrämselhicka och en tankeställare. I Schweiz har man lagt planerna på ny kärnkraft på is. I Tyskland skjuter man en kärnkraftssatsning på framtiden. EU:s energikommissionär sade den 14 mars: Vi måste lyfta upp frågan om vi i Europa under överskådlig framtid kan säkra vårt energibehov utan kärnkraft.

I fredags lämnade vi från Miljöpartiet in ett förslag till riksdagen om att Sverige ska ta fram en plan för hur vi kan få ett energisystem som baseras på 100 procent förnybar el. Ett sådant förslaget skulle ge oss världens kanske mest robusta energisystem, helt oberoende av kärnkraftsolyckor och prischocker på olja, ett miljösmart energisystem som skulle vara en garanti för en modern och nytänkande ekonomi.

Jag skulle vilja fråga Tommy Waidelich om Socialdemokraterna är beredda att stödja ett sådant förslag.

Anf. 66 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi har alltid varit öppna för att diskutera energipolitiken brett, och vi har också haft uppgörelser med såväl er i Miljöpartiet som andra partier om energipolitiken. Vi är alltid öppna för diskussioner.

Vi har en situation med en regering som under förra perioden med knapp majoritet fick igenom en egen energipolitik utan att få med oss i oppositionen. Jag tycker egentligen att bollen ligger hos regeringen, att regeringen borde bjuda in till samtal om man vill ha en bredare majoritet för energiomställningen.

Jag håller med om att vi ska komma från oljeberoendet och få ett samhälle med förnybar energi. Men frågan är hur snabbt det går och i vilken takt vi kan göra det. Då krävs det gemensamma tag och investeringar för framtiden.

(TALMANNEN: Jag hoppas nu att debattörerna försöker anknyta väl till vårbudgeten.)

Anf. 67 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Ett robust energisystem är avgörande för en robust ekonomi, skulle jag vilja hävda.

Det är bra att Socialdemokraterna är öppna för att diskutera frågan brett. Jag tycker möjligtvis att finansministern i replikskiftet innan var lite väl ogin när han kallade Socialdemokraterna betonghäckar, för Moderaterna brukar ju vara precis lika bra betonghäckar.

Vi rödgröna tillsammans gjorde under förra mandatperioden en överenskommelse där vi var eniga om att kärnkraften ska fasas ut successivt med hänsyn till sysselsättning och välfärd, i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor och energieffektivisering.

Om jag konkretiserar lite: Står ni fast vid den uppgörelsen och den uppfattningen?

Anf. 68 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Ja, vi står fast vid den uppgörelse vi hade tillsammans med er.

(Applåder)

Anf. 69 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Även jag vill välkomna Tommy Waidelich till några år av ekonomisk-politisk debatt.

Det är naturligtvis förståeligt att Socialdemokraternas nya ledning inte just nu kan redovisa en politik i alla dess detaljer. Men jag tycker ändå att man för frågor med större ideologisk inriktning borde kunna begära ett svar av Tommy Waidelich. Jag har tre frågor till honom.

1. Kommer Socialdemokraterna att stå fast vid fempartiuppgörelsen om det nya pensionssystemet? Alla pensionärsorganisationer krävde häromdagen väsentliga förändringar i uppgörelsen.
2. Vill Socialdemokraterna att Sverige ska vara med övriga 23 EU-länder i Euro plus-pakten och i eurosamarbetet?
3. Socialdemokraterna har nu igen lovat att höja bensinskatten, att införa någon form av ny förmögenhetsskatt och även att göra om – eller röra om – i boendeskatterna. Men finns det, Tommy Waidelich, några skattesänkningar som ni socialdemokrater vill genomföra?

Det är tre frågor om ideologi. Jag ser fram emot dina svar.

Anf. 70 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Skatter är för mig ett sätt att finansiera välfärden. Det är inte så mycket ideologi i den delen. Men det har ju blivit det för regeringen, verkar det som – det är lösningen på allt!

Vi ser över vår skattepolitik brett. Vi kommer att vända på varje sten. Vi kommer att se till att vi har ett skattesystem som främjar tillväxt, jobb och rättvisa.

För 20 år sedan hade vi den förra skattereformen. Tanken då var att den skulle hålla i 20 år. Nu har det gått 20 år, och vi tycker att det finns anledning att se över skattesystemet, inte minst eftersom vi nu lever i en alltmer globaliserad värld jämfört med tidigare, där vi utsätts för skattekonkurrens.

De olika besked som Carl B Hamilton talar om kommer att levereras i samband med vår skatteöversyn. Allt annat är just nu ett diskuterande och reflekterande som flera av oss gör. Vi kommer att leverera en bred skattepolitik, och redan i höst kommer vi att få ta ställning till skatter för att finansiera nästa års budget, så det kan vi återkomma till.

Vad beträffar Euro plus-pakten: Vi har sett en oro, och det finns också, såvitt jag har förstått personer i regeringen som har sett oro för att den leder till att vi slår sönder den svenska modellen för lönebildning. Så länge den faran finns är vi inte intresserade. Om man kan hitta en lösning på det är vi beredda att diskutera, men så här långt har vi inte sett någon sådan.

Det stämmer att pensionsöverenskommelsen är en fempartiöverenskommelse. Men vi måste ju kunna diskutera och vara öppna för förändringar. I så fall ska vi diskutera tillsammans. Jag tycker att vi ska vara lyhörda och lyssna på vad pensionärsorganisationerna säger. I dag finns det en oro för att pensionerna inte kommer att räcka till den dag man går i pension. Det är inte bra för tilltron till vare sig vår välfärd eller vår jobbpolitik, arbetslinjen.

Anf. 71 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Tack för det svaret! För att börja med pensionerna: De krav som alla pensionsorganisationer ställer är ett krav på en grundlig, väsentlig förändring. Det är klart att man kan diskutera det i fempartigruppen. Men de vill ju införa en helt annan modell och avskaffa bromsen.

Min fråga är då: Skulle ni kunna tänka er att avskaffa bromsen i pensionsystemet? Det är ju det krav som de ställer.

Tommy Waidelich säger att skatter inte är så mycket ideologi. Vad du pekade på var globaliseringen. Då vill jag påpeka att just den faktorn talar för att man måste vara mycket mer försiktig med våra skattebaser i framtiden. Det handlar om sänkta skatter på inkomst av kapital och bolagsskatter samt inte minst sänkt skatt på dem som har hög utbildning i Sverige och lätt flyttar mellan olika länder.

Jag ser fram emot skatteöversynen. Med den inriktning som Tommy Waidelich anger kommer den att bli ganska annorlunda jämfört med den gamla politiken.

Anf. 72 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Ja, det återstår att se. Det viktigaste är att vi har ett skattesystem som främjar tillväxt, jobb och rättvisa. Vi kommer att återkomma till vår del här.

Det jag kan känna ibland är att det inte finns så mycket fantasi på den borgerliga kanten. Det är ständigt samma skatteförslag som kommer fram och som ska lösa alla problem. Det är också något som ekonomerna ifrågasätter, om det verkligen är lösningen på alla problem. Och har de här olika jobbskatteavdragen och annat verkligen varit något som har lett till ett ökat arbetskraftsutbud?

Men sedan kan man diskutera skatter utifrån andra utgångspunkter, till exempel när det gäller fördelningspolitik och annat, men det kan vi återkomma till.

Vad beträffar pensionsöverenskommelsen gör vi nu en översyn av den. Exakt vad vi kommer att landa i när det gäller broms och annat får vi återkomma till.

(Applåder)

Anf. 73 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Jag vill också börja med att hälsa Tommy Waidelich välkommen som ekonomisk-politisk talesperson. Jag ser fram emot många intressanta debatter och dueller framöver.

Men det jag också ser fram emot är faktiskt några svar från socialdemokratin angående den framtida ekonomiska politiken. Jag vet att det kan vara upprepade frågor i den här första debatten, men vi vill också ha några besked om den ekonomiska politiken. De svar som har getts hittills har mest ökat min förvirring kring vad Socialdemokraterna vill göra. Vad vill man med förmögenhetsskatten och med skattesänkningarna för låg- och medelinkomsttagare? Vad vill man med fastighetsskatten och med RUT och ROT? Hur ser man på valfrihet för arbetstagare inom välfärden, så att de får fler arbetsgivare att välja mellan?

Den politik som Håkan Juholt visade upp i *Agenda* i söndags andades både damm och historia och var i allt väsentligt en upprepning av de

åtgärder som Socialdemokraterna fick underkända av väljarna i valet. Här har jag uppfattat en något annorlunda och mer pragmatisk linje från Tommy Waidelich. Waidelich och Juholt tycks också ha olika syn på vad det svenska skattesystemet syftar till. Waidelich talar om att det ska främja tillväxt och företagande, och Håkan Juholt framhåller välfärdens finansiering och omfördelning som de främsta ändamålen. Men det gemensamma budskapet tycks vara att Socialdemokraterna vill investera i framtiden. Det säger man. Men vad innebär det rent konkret, och vad innebär det för skattebetalarna?

I valrörelsen såg vi vad Socialdemokraternas storskaliga satsning och återställare i bidragssystemen de facto betydde, nämligen skattehöjningar för breda grupper av löntagare. Är det vad som väntar även denna gång, Tommy Waidelich? Vilka är Waidelichs ingångar i detta? Är det damm och historia som gäller framöver?

Anf. 74 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Ja, då är vi där igen, i skatterna. Skattepolitiken ska inte avgöras nu. Det är en fråga som kommer i höstbudgeten. Vi kommer att ge besked. Ni har också aviserat era förändringar, men ni kommer också att ge slutgiltigt besked i höst.

Vad beträffar spekulationer om mig och Juholt kan jag bara säga en sak. Den som tror att vi inte kommer att bli överens kommer att bli besviken. För vi gör det här tillsammans, och vi gör också det här tillsammans inom hela mitt parti. Vi ser över vår skattepolitik. Vi kommer att leverera besked när besked behövs levereras, och vi kommer att leverera ett heltäckande skattesystem, en modell, inför nästa val.

Problemet för er är att ni bara har samma politik. Ni kommer fram med samma förslag gång efter annan. Och era skattesänkningar är lösningarna på alla problem.

Jag har försökt ge besked om några av våra inriktningar här i dag. Det handlar om investeringar i utbildning och om att se till att de som i dag är arbetslösa kan ta de jobb som finns och de jobb som kommer. Vi kommer att konkretisera det här i vår vårmotion.

Men jag tycker att ni på er sida saknar konkreta åtgärder till exempel när det gäller att klara mismatchningen. Vad är ditt svar på den stora frågan om det som håller på att riskera vår tillväxt framöver, mismatchningen, att vi har flera hundratusen arbetslösa samtidigt som sju av tio företag har svårt att rekrytera? Vad är er lösning på det?

Anf. 75 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Just det kommer jag att ta upp i mitt huvudanförande, för det är av största vikt att vi nu ser till att fler jobb skapas, så att människor som befinner sig långt från arbetsmarknaden har en möjlighet att komma i arbete och känna stolthet över egen försörjning.

Det finns också två andra viktiga reformer som gynnar både småföretagande och jobb. Det ena är halverad restaurangmoms som är en angelägen centerfråga, och det andra är RUT-avdraget, som vi har haft i Sverige sedan 2007.

Det är politiska jobbreformerna som socialdemokratin fördömer, avvisar och stundtals både förlöjligar och svartmålar. Inom de hushållsnära tjänsterna jobbar i dag drygt 11 000 människor, och lejonparten av dem

har kommit direkt från arbetslöshet. De har också gjort en svart sektor vit.

Jag måste ändå fråga Tommy Waidelich, när vi pratar jobb och jobb för fler: En halverad restaurangmoms och RUT- och ROT-avdrag – vad är det gamla arbetarpartiets åsikt om dessa jobbskapande reformer? Menar verkligen Socialdemokraterna att vi har råd att säga nej till fler jobb och därmed säga nej till dessa reformer?

Anf. 76 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi tror att det är bra med hushållsnära tjänster. Sedan är frågan hur vi ska stödja det. Det finns mycket som tyder på att det är väldigt dyra subventioner. Det finns också tecken som tyder på att det har lett till prisökningar. Låt oss se på det!

Men jag tror inte att det är lösningen på vårt stora problem i dag, nämligen att vi har flera hundratusen arbetslösa. Vi måste se till att stimulera företagsklimatet, så att vi kan få nya jobb. Men det finns faktiskt en massa lediga jobb som företagare försöker rekrytera till, men de hittar inte arbetskraft. Den matchningen måste också fungera.

Vi ser också att det i framtiden kommer att komma många lediga jobb, inte minst inom välfärden. Där måste vi förbereda oss för framtiden, så att dagens unga och de som är arbetslösa i dag kan ta de nya jobben. Där tycker jag att ni saknar politik. Ni saknar efterkrispolitik. (Applåder)

Anf. 77 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att hälsa Socialdemokraternas ekonomisk-politiska talesman Tommy Waidelich välkommen till finansutskottet.

Det ska bli intressant att se vad den nya ledningen för Socialdemokraterna både kan och vill åstadkomma. Vi kan konstatera att vi tillsammans redan har lyckats komma överens i ett antal betydelsefulla frågor, inte minst vad gäller stoppet av de statliga utförsäljningarna. Vi har gemensamma mål, inte minst vad gäller att stärka välfärden.

Dess värre har vi dock, märkligt nog, ännu inte fått med oss Socialdemokraterna i fråga om att stärka a-kassan eller att förhindra utförsäkringar av uppenbart sjuka människor. Vi bör också ta ett gemensamt grepp i andra välfärdsfrågor. Det handlar om att återreglera järnvägen, att genomföra satsningar på småföretagen och att öka sysselsättningen.

Jag skulle därför härmed vilja bjuda in Waidelich till öppna samtal och diskussion kring dessa frågor. Genom en samlad opposition kan man ju tvinga regeringen att backa. Kan vi räkna med Socialdemokraterna?

Anf. 78 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Alla kan räkna med Socialdemokraterna. Sveriges medborgare kan räkna med att vi kommer att utgå från samhällsproblemen här och nu. Vi kommer att fokusera på det som behöver göras i Sverige.

Hur kan vi se till att fler kan komma i jobb och att de som är arbetslösa kan ta de jobb som finns? Hur ska vi bekämpa barnfattigdom? Hur ska vi minska klyftorna? Hur ska vi se till att de som är sjuka inte utförsäkras från sjukförsäkringen? Vi har över 40 000 utförsäkrade. Det tyder på att vi snart kommer upp i 70 000 om den här utvecklingen får fort-

sätta. Där gör inte de senaste förändringarna från regeringen någonting, så det finns mycket som vi kommer att fokusera på.

En sak är säker. De som vill bekämpa orättvisor kan räkna med Socialdemokraterna.

(Applåder)

Anf. 79 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag kan konstatera att vi står nära Socialdemokraterna i stora och viktiga frågor när det gäller att stärka välfärden, att göra någonting åt barnfattigdomen och att stärka sysselsättningen.

Jag har däremot fortfarande inte fått något svar på frågan om vi kan räkna med Socialdemokraterna i denna fråga. Kan vi inleda någon form av samarbete, så att vi tillsammans, innan frågorna kommer upp i utskotten, kommer överens, så att vi kan driva igenom de här viktiga frågorna i den här kammaren?

Anf. 80 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi hade inför det här valet ett samarbete med Miljöpartiet och Vänsterpartiet. Vi kom efter valet överens om att vi skulle gå fram var och en för sig. Och vi i Socialdemokraterna kommer också att gå fram själva och formulera vår politik.

En del handlar om omprövning. En del handlar om att utveckla det som vi redan har presenterat. Vi kommer inom några veckor att presentera vårt förslag till vårmotion, det som är alternativet till den vårproposition som vi diskuterar i dag. Och den kommer att ha fokus på att vi ska se till att vi kan komma åt det stora problem som vi brottas med i dag, nämligen mismatchningen på arbetsmarknaden.

Anf. 81 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Varmt välkommen, Tommy, till den ekonomiska debatten! Jag hoppas bara att du inte har kommit till betonghäckarnas paradiset. Det verkade så ett tag här. Jag vill också sända ett stort tack till Thomas Östros för ett gediget politiskt arbete och ett gott samarbete. Jag är djupt imponerad av hans politiska förmåga, kompetens och analytiska anslag. Jag tror säkert att vi kommer att kunna fortsätta jobba ihop, och jag hoppas att det också ska gälla Tommy.

Det är klart att vi är många som är rätt nyfikna på vad som nu ska hända i den ekonomiska politiken. Om vi tittar på regeringens olika förslag kan vi se att välfärden inte är prioriterad. Vi ser hur barngrupperna på fritis blir allt större. En anställd har i dag ansvar för 21 barn. Vi ser också hur barngrupperna i förskolan blir allt större. 20 procent av alla barn går i grupper som är större än 21 barn.

Vi ser också hur man har skurit ned på antalet anställda i sjukvård och äldreomsorg, och man skulle lätt kunna finansiera en återanställning av alla dessa med förslaget om sänkt restaurangmoms.

Vi ser också hur antalet kommuner som erbjuder barnomsorg på obekvämt arbetstid faktiskt minskar, och vi ser hur inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män har ökat under de tidigare fem åren med ungefär 10 000 kronor per år. Det femte steget i jobbskatteavdraget har inte precis någon bättre inkomstfördelning: 62 procent beräknas gå till män och

38 procent till kvinnor. Regeringen skriver kallt att inkomstskillnaderna kommer att öka.

Tommy, vi ser nu alla dessa brister i välfärden, och både du och jag är överens om att skatter egentligen ska finansiera välfärden – det är så man ska se på skatter – och jag undrar nu: Hur reagerar du på den här utvecklingen, och vad kommer socialdemokratiens svar på detta att vara? Det går ju inte att fortsätta sänka skatter och tro att man kan fortsätta öka utgifterna.

Anf. 82 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Vi ser heller inget behov av att vare sig kraftigt höja eller kraftigt sänka skatterna. Vi kan tänka oss justering av skatter men inga kraftiga förändringar. Det finns nu ett växande reformutrymme i statens budget – redan i år men framför allt nästa år. Det reformutrymmet vill vi använda för att investera för framtiden. Där är det första fokuset på jobben och inte minst på att klara mismatchningen och se till att de som är arbetslösa i dag faktiskt kan ta de jobb som finns.

Det handlar också om en bredare arbetslinje. Där handlar det inte minst om kvinnornas ställning på arbetsmarknaden, som ju du, Ulla, tar upp. En del i arbetslinjen är ju att få möjlighet att jobba heltid. Det är fler arbetade timmar, fler jobb och förstärkt arbetslinje, och det stärker också kvinnornas ställning på arbetsmarknaden. Jag är lite oroad över de signaler som nu kommer från borgerliga politiker om att man behöver sänka ingångslönerna, och det kan vi ju ta upp i replikskiftet.

Anf. 83 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Detta skulle jag självklart ha tagit upp. Anders Borg kräver att ingångslönerna i kommunsektorn ska sänkas, och ingångslönen är 16 070 kronor. Det visar rätt tydligt vilka politiska värderingar som är gällande i den ekonomiska politiken.

Jag vill ändå gå vidare för att få tydligare svar. Jag förstår att det kan vara svårt. Du, Tommy, hänvisar till ett reformutrymme. Visst är reformutrymmet rätt stort, men vi vet samtidigt att vi har hög arbetslöshet och behöver öka sysselsättningen. Vi behöver få fler i såväl utbildning som arbetsmarknadspolitiska insatser, men vi ser stora brister inom välfärden.

Om man menar allvar med att öka antalet anställda i välfärden, att minska barngruppernas storlek, att de äldre ska få bättre omsorg och att vi kvinnor också kan få bättre möjligheter att gå ut på arbetsmarknaden genom att vi har barnomsorg på obekvämt arbetstid blir jag lite fundersam till om reformutrymmet ska räcka, alltså med de utgångspunkter som jag nu har tagit upp.

Anf. 84 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Detta är något som vi får diskutera, inte minst i höst. I vårmotionen kommer vi inte att kunna föreslå så många reformer. Vårt fokus just nu är på att klara en dåligt fungerande arbetsmarknad, där det finns många arbetslösa samtidigt som företag har svårt att rekrytera. Det kommer att vara vårt första fokus. Det är bra för tillväxten, och det är också ökade skatteintäkter som vi kan använda till att förbättra välfärden. (Applåder)

Anf. 85 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag ska också börja med att välkomna dig, Tommy, till den ekonomiska debatten och till finansutskottet. Trevligt!

Min replik har överskriften Finn fem fel. Som gammal musiker kommer jag i kontakt med en del musikaliska begåvningar av varierande grad. Bland de band jag känner till från mina hemtrakter finns det faktiskt ett som heter Finn fem fel, men de har bara tre medlemmar, och redan där spricker det.

Jag kan inte låta bli att osökt komma in på socialdemokratisk politik. En viss repetition får du tåla en sådan här dag. När jag jämför dig, Tommy Waidelich, med din partiledare Håkan Juholt och tittar på de signaler som kommer ut ser jag en massa fel som uppstår. Jag hänger inte riktigt med. Jag tänkte att du nu kunde vara riktigt tydlig, nu när du har fått chans att tänka till några gånger.

Den uppenbaraste skillnaden är ju mustaschen. Det kan vi konstatera på en gång. Men hur är det med förmögenhetsskatten – är du fortfarande emot, eller är det Håkan Juholts linje som gäller? RUT-avdraget – är du fortfarande för det, eller är det Håkan Juholts linje som gäller? Hur är det med fastighetsskatten – är det Håkan Juholts linje som gäller, alltså att man ska föra in den på banan igen, eller kommer du att sätta klackarna i marken för att förhindra det?

Så har vi skattesänkningar kontra skattehöjningar. Är din linje att varken det ena eller det andra ska ske, eller gör du nu som Juholt signalerar och går på det femte jobbskatteavdraget?

Detta är några funderingar som jag tänkte att du skulle vara jättetydlig med i detta fall.

Anf. 86 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Jag har inte varit tydlig, och inte Håkan heller – det är kanske därför det blir så mycket spekulationer – för vi gör ju en översyn. Det är inte konstigare än så. Vi är två medlemmar i ett stort parti. Vi gör detta i hela partiet. Vi kommer att leverera besked. Var inte orolig. Det kommer att vara en gemensam politik som alla ställer upp på. Spekulerandet blir lite löjligt faktiskt.

Vi kommer att ge besked i höst om skatterna för nästa år, och vi kommer att ge besked i vår breda skatteöversyn. Jag tycker dock att det finns viktigare saker att diskutera än var vi kommer att landa i den ena eller andra frågan. Det finns faktiskt problem här och nu.

Dig – du som är kristdemokrat och alltid har värnat om de sjuka – vill jag fråga: Är du nöjd med de senaste regelförändringarna när det gäller sjukförsäkringen? Är du nöjd med att över 40 000 har utförsäkrats? Det finns risk för att det blir uppemot 70 000. Tror du att de regler som ni nu har förändrat kommer att få stopp på utförsäkringarna?

Anf. 87 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är beklagligt. Jag konstaterar än en gång att Finn fem fel kommer att kvarstå ett tag till.

Det är beklagligt att du, Tommy Waidelich, ger dig på en politik utan att ha någon politik alls i bagaget. Det är ett märkligt sätt att agera. När du stöter på en politik som är framlagd är det lätt att säga så, men du

hukar själv bakom barrikaderna för att inte stå till svars för den politik som du vill föra.

Du var inne på detta med reporäntan. Räntorna stiger. Vi har en låg tillväxt, sade du i ditt tal. Men när ert parti lämnade makten 2006 var reporäntan 2 ½ procent. I dag är den 1 ½ procent. Det kan ju inte vara det som du är orolig för.

Missmatchningen ska vi minimera allt vad vi kan. Det håller jag med om. Men det är inte så att vi har en tillväxt som är katastrofal – tvärtom är den tämligen hög i de prognoser som har tagits fram. Internationellt är den oerhört hög. Det ska den fortsätta vara. Vi kanske kan förbättra den ytterligare.

Angående sjukförsäkringen vill jag säga att det i mångt och mycket är vi kristdemokrater som har legat bakom de förändringar som vi nu har fått igenom och som ska minska riskerna för att människor kommer i kläm. Det är jätte viktigt.

Anf. 88 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Tyvärr kommer man av allt att döma inte att lyckas, men det kan vi återkomma till.

Ja, räntorna är på väg uppåt, men risken är att ränteökningarna späds på av att arbetsmarknaden inte fungerar och av att vi har obalanser med ökade pris- och lönespiraler. Det är det som vi är oroliga för. Ni kan komma med skattesänkningar på några hundra kronor i månaden, men för en person som har 1 miljon i lån blir skattesänkningen uppåten med en gång även om man får den högsta skattesänkning som ni vill genomföra. Det finns en hel del att fundera på där när det gäller effekten av räntor och annat.

I detta sista replikskifte vill jag tacka alla som har hälsat mig välkommen. Jag ser fram emot fler debatter med er.
(Applåder)

Anf. 89 MIKAELA VALTERSSON (MP):

Herr talman! Vi diskuterar i dag en regeringspolitik som verkar vara osedvanligt tom på nya idéer. Det enda nya i dagens budgetdebatt verkar vara Tommy Waidelich.

Herr talman! Politik handlar om att leva tillsammans. Sveriges finansminister har i dag talat om att det går bra för svensk ekonomi och att han känner sig nöjd. Det finns mycket som går åt rätt håll. Sysselsättningsgraden stiger och arbetslösheten sjunker, och det är någonting bra.

Om Anders Borg i stället skulle ta pendeltåget ut till någon av Stockholms förorter och besöka en arbetslös ensamstående mamma som inte har möjlighet att låta sin dotter spela fotboll för att hon måste prioritera mat framför fotbollsskor skulle han se ett annat Sverige.

Anders Borg kunde i stället ta tåget till Göteborg och hälsa på Rabije Zogaj. Hon har en obotlig neurologisk sjukdom, har svårt att tala och kan inte gå utan stöd. Trots att hennes läkare säger att hon är för sjuk för att arbeta sparkas hon ut från sjukförsäkringen samtidigt som hon är för sjuk för att skrivas in på Arbetsförmedlingen. Nu är hennes sparpengar slut. Det är ett annat Sverige.

Om Anders Borg tar regeringsplanet till Bangladesh kan han besöka bönderna som bor på de låglänta markerna som nu bokstavligen försvinner i havet som resultat av vår livsstil. Det är en annan verklighet.

Många har fått det bättre av skattesänkningar, sänkt fastighetsskatt och lägre räntor på bolånen. Men även den som är frisk och har ett jobb att gå till efter morgonkaffet mår inte bättre av att andra lever på existensminimum. De beslut som fattas i dag påverkar människor nu och i framtiden. Vi måste kunna lyfta blicken och se vilka val vi gör som påverkar människor.

Herr talman! Jag har under våren rest runt i landet och träffat väldigt många kloka miljöpartister för att diskutera ekonomisk politik. Ett budskap jag har fått från dem är att inte blunda för de utmaningar som världen står inför. Det budskapet tål att upprepas här i kammaren.

Min och Miljöpartiets vision för Sverige är ett hållbart, rättvist och öppet Sverige, ett Sverige där kreativitet flödar och där medmänsklighet är utgångspunkten. Det är ett land där vi har tid för både varandra och oss själva.

Sverige och världen står inför avgörande utmaningar. Skenande koldioxidutsläpp, förstörda ekosystem, miljögifter i mat och leksaker är några exempel på saker vi behöver lösa här och nu. Då duger det inte att fortsätta på samma sätt som de senaste hundra åren.

Alla vet detta, och de flesta är genuint bekymrade. Men det saknas i dag en tydlig politisk strategi för att lösa problemen. Vi kan välja. Antingen kan vi vänta på att någon annan löser våra problem, eller så kan vi välja att se möjligheterna i utmaningarna. Vi kan modernisera Sverige och skapa ett land som driver utvecklingen framåt.

Herr talman! Läget är långtifrån hopplöst. Vi har kunskap, teknik och nya lösningar. Det enda som saknas är politiskt mod och ledarskap. Embryon till en grön hållbar ekonomisk utveckling växer i dag fram i snabb takt. Det skapas hundratusentals nya jobb inom den gröna delen av den globala ekonomin. Aldrig tidigare har det forskats så mycket eller skapats så många nya patent inom förnybar energi.

När jag besöker moderna företag och kommuner möts jag inte av missmod. Det finns ett stort engagemang och en tro på att vi kan lösa miljö- och klimatproblemen. Men det de saknar är ett nationellt ledarskap, någon som säger: Vi fixar detta tillsammans.

Men allt är inte bra. Fortfarande fattas det beslut om nya subventioner för ohållbar energiproduktion med kol och olja. Nya konflikter skapas ständigt om de sista dropparna av ohållbar olja. Nu hotas den sista orörda vildmarken i Arktis när törsten efter olja tar sig allt bisarrare uttryck.

Herr talman! Finansministern talade i sitt anförande om utvecklingen i Kina. I Kinas senaste femårsplan ifrågasätter man till och med där sin egen ekonomiska utveckling. Man väljer att växla ned tillväxttakten och investera i en hållbar utveckling. Det borde vara en väckarklocka. För mig är utgångspunkten självklar. Vi måste skapa en långsiktigt hållbar ekonomi.

Herr talman! Ett samhälle med växande klyftor är inte ett grönt samhälle. Jag kan inte vara stolt när antalet barn i fattiga familjer ökar. Jag kan inte vara stolt när man medvetet sparkar ut sjuka människor ur sjukförsäkringen. Jag kan inte vara stolt när unga människor inte får en chans att visa vad de går för på arbetsmarknaden.

Människor måste få möjlighet att försörja sig själva men också en möjlighet att leva på sina löner. Det krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik där man matchar arbetstagare med arbetsgivare. Det krävs ett dynamiskt näringsliv där det skapas arbetstillfällen. Men det krävs också fungerande trygghetssystem när människor inte kan arbeta. I dag har vi inte det.

Vi har en sjukförsäkring som utförsäkrar sjuka människor. Vi har en arbetslöshetsförsäkring som bara gäller för en del av dem som arbetar. Det är ovärdigt ett välfärdsland som Sverige. Men det är också ineffektivt och oekonomiskt.

Det är nämligen så att människor som oroar sig för sin försörjning eller för att bli sjuka presterar sämre. Nästan hälften av dem som har blivit utsparkade från sjukförsäkringen återvänder dit igen efter tre månader hos Arbetsförmedlingen. Det betyder att tiotusentals människor under förra året tvingades ut på arbetsmarknaden och till Arbetsförmedlingen trots att de helt uppenbart var sjuka.

Efter flera års debatt och kritik har regeringen nu föreslagit en regel som anger: Om det vore oskäligt på grund av sjukdom att en person lämnar sjukförsäkringen, så ska han eller hon stanna i sjukförsäkringen. Regeringen har alltså efter fem års regerande insett att sjukförsäkringen kanske ska finnas till för dem som är sjuka. Vem vet, om ytterligare fem år kanske man kommer på att arbetslöshetsförsäkringen ska finnas till för dem som är arbetslösa.

Nu ska det bli mer av individuella prövningar. Ursäkta oss som tycker att det är alldeles självklart att man måste bedöma individuellt om en människa är sjuk eller inte! Är det någonting som ni behövde några år på er för att komma på?

Herr talman! Vi i Miljöpartiet tror på människor. Vi tror att människor vill arbeta och utvecklas om de får chansen. Människan är inte i grunden lat och egoistisk. Det är inte genom att straffa sjuka och arbetslösa som vi skapar ett mer sammanhållet, dynamiskt eller öppet Sverige. Det ska vara ett samhälle där vi kan leva tillsammans och inte bara bredvid varandra.

Det finns ingen anledning att vänta till nästa år för att göra de förändringar som krävs av en misslyckad politik i sjukförsäkringen. Vi kräver ett moratorium med ett stopp för fortsatta utförsäkringar från och med nu. Det kommer vi att lägga fram förslag om i vår budgetmotion om ett par veckor.

(Applåder)

Herr talman! Sverigedemokraterna har verkligen fel. När människor flyttar till Sverige blir det inte färre jobb för dem som redan bor här. Ekonomin fungerar inte så. Det finns inte en konstant mängd jobb som vi ska dela på. Det är tvärtom. När människor kommer hit skapas det nya jobb.

Det är genom influenser från andra länder och andra kulturer och genom att vi får nya erfarenheter och ny kunskap som utveckling sker. Sverige skulle inte vara Sverige utan påverkan från andra länder och kulturer. Där människor möts uppstår nya idéer.

I Sveriges riksdag finns det en mycket stor samsyn om det positiva med migration och mer öppna gränser. Det är bra och gör mig väldigt stolt. Miljöpartiet har också gjort en politisk uppgörelse med regeringen om ett mer öppet Sverige där vi underlättar för människor att komma hit.

Vi har gjort det för att det är vår övertygelse att öppna länder, öppna kulturer och öppna samhällen fungerar bättre.

Sverige växer och utvecklas när vi vågar vara ett öppet land. För hundra år sedan var Sverige ett underutvecklat och fattigt land, men genom öppna gränser för handel, ekonomiskt utbyte och migration har Sverige blivit ett rikt land.

Utan den stora migrationen till och från Sverige hade företag som Cloetta, Felix, Findus, Modo, Göta kanal, Höganäs, Perstorp, Handelsbanken, Bonnier eller Sparbanken, för att nämna några, inte funnits.

Forskning visar också att handeln ökar kraftigt när migrationsströmmar ökar. Det är först när vi lär känna varandra och börjar lita på varandra som vi börjar handla med varandra.

Herr talman! Konsten att leva tillsammans är inte enkel. Den kräver politiskt mod. Det måste löna sig på kort sikt att tänka långsiktigt.

Vi kan inte ha ett ekonomiskt system där det är billigare att smutsa ned framtiden än att göra klimatsmarta investeringar.

Vi kan inte ha en arbetsmarknad där den största hjälten är den som sliter ut sig innan 25 års ålder.

Vi kan inte ha en global ekonomi som gör det mer lönsamt att flytta runt pengar än att investera dem i att utrota fattigdom.

Det behövs ett alternativ som tänker längre än näsan räcker, ett alternativ som handlar om att leva tillsammans.

(Applåder)

I detta anförande instämde Stina Bergström, Jonas Eriksson, Mehmet Kaplan och Lise Nordin (alla MP).

Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! I dag har regeringen presenterat över tio olika nya förslag – om jobbskatteavdrag, expertskatt, pensionärer, alkohol och tobak, 3:12 och miljöbilar för att nämna några.

I budgetpropositionen kommer vi att gå vidare med satsningar på utbildning och kunskap – självklart. Vi kommer att klara av viktiga insatser på vårdsidan. Vi kommer att göra en lång rad förstärkningar. Det här är en offensiv reformregering.

Mikaela Valtersson säger: Här händer inget nytt. Men samtidigt finns det inte ens tio gemensamma besked – åtminstone kan man känna en stor osäkerhet kring det – från det rödgröna alternativet.

Här finns skiljelinjerna. Vi är ett alternativ med en reformregering. Vi vill gärna samarbeta; vi är en samarbetsregering.

Det finns en öppenhet hos Miljöpartiet för alternativ i vård och omsorg som vi uppskattar, och det finns en enighet om restaurangmomsen. Men låt oss konstatera att Miljöpartiet vill möta utmaningarna genom att också lägga spärrar och hinder. Den största utmaningen för Sverige är fler i arbete, full sysselsättning och att få ned arbetslösheten – fler i arbete och fler arbetade timmar.

Då blir det så med Miljöpartiets politik att man sitter fast i betongen. Då är det kraftiga skattehöjningar och mindre av jobbskatteavdrag; det är ett hinder. Då är det mer av friår; det är en spärr. Då är det mer av bidragsberoende; det är en mur. Där är Miljöpartiet ett betongparti som inte vill se att människor måste komma i arbete.

Vi måste få till en omprövning i synen på arbete. Arbete är en gåva till samhället och en möjlighet för människor att förverkliga sig själva. Så länge Miljöpartiet inte kan ompröva sin syn på arbetslinjen sitter man fast i ett rödgrönt betongalternativ.

Anf. 91 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag kan informera dig, finansminister Borg – om du de senaste månaderna inte hunnit läsa tidningarna – om att vi inte längre har ett rödgrönt samarbete.

Jag vet inte om du blandade ihop replikerna och om det sagda var tänkt för en annan person. Det är nästan så att man börjar skratta när det sägs att Miljöpartiet är ett betongparti. Det var, som sagt, kanske fel replik.

Det som är viktigt är att man har ett antal olika verktyg för att komma till rätta med den arbetslöshet vi ser och för att kunna öka sysselsättningen. Då måste man se brett på det.

Ni har *ett* verktyg som ni provat i nu snart fem år: jobbskatteavdrag. Ärligt talat tror jag att det har haft en del effekter. Jag tror att det har en del utbudseffekter och att det ökar incitamentet för människor att söka jobb.

Men nu måste vi också satsa krutet på att skapa nya jobb. Vi måste satsa på en bredare verktygslåda som innehåller utbildningssatsningar och satsningar på att ställa om samhället till ett mer hållbart samhälle med investeringar på den nivå som krävs för att nå miljömålen – investeringar i infrastruktur, förnybar energi och bostadssektorn och som också kan ge arbetstillfällen.

Vi måste satsa på jobb i välfärden – i skola, vård och omsorg – och vi måste satsa på företagen så att de kan växa och så att man kan utveckla nya företag och våga anställa. Genom en mer komplett verktygslåda kan man, tror jag, nå långt fler och viktigare resultat än genom att bara sänka skatten för dem som redan har det rätt okej.

Anf. 92 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Herr talman! Låt mig med stor tacksamhet betona att det gläder mig att Mikaela Valtersson så tydligt understryker att det inte finns något rödgrönt alternativ. Det finns inte ett gemensamt regeringsalternativ för de rödgröna. Det finns inte ens tio gemensamma förslag som man i dag står upp för.

När det gäller en bred palett: Miljöpartiet gick till val på att återinföra förmögenhetsskatten. Man gick till val på att höja arbetsgivaravgifterna för unga. Man gick till val på att ta tillbaka jobbskatteavdrag, bygga ut bidragen och komplettera med friår. Det är en bred palett för att pressa *ut* folk från arbetsmarknaden, en bred palett för *färre* i arbete, en bred palett för *färre* arbetade timmar. Det är en arbetsfientlig politik.

Miljöpartiet måste ompröva sin syn på arbete. Arbete är välståndets grund. Vi klarar ingen miljö utan fler i arbete och fler arbetade timmar.

Anf. 93 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Vi gick till val på att sänka arbetsgivaravgifterna för mindre företag så att man har möjlighet att anställa fler.

Vi gick till val på en kraftfull grön omställning som gör att vi kan nå en mer hållbar utveckling och minska koldioxidutsläppen samtidigt som vi skapar nya moderna hållbara jobb.

Vi gick till val på att ha en stor utbildningssatsning där vi ser till att ungdomar i stället för att fastna i passivitet i era ungdomsgarantier faktiskt får en kvalitativ utbildning och har möjlighet att få nya jobb.

Ett besked kan jag här ge som skiljer sig från vad vi rödgröna gick till val på: Från Miljöpartiets sida kommer vi inte att driva frågan om för-mögenhetsskatt. Vi har hela tiden varit väldigt tveksamma till att återinföra den. Den kompromiss vi gjorde kommer vi inte att stå kvar vid.

Med det sagt skulle jag också vilja säga att vi inte har ett organiserat rödgrönt samarbete. Men i en mängd frågor och en stor del av politiken har vi rödgröna samma syn. Jag tror att vi har samma syn på det dåliga i er sjukförsäkringspolitik och på att ni inte har en strategi för att nå ett mer hållbart samhälle.

(Applåder)

Anf. 94 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Mikaela Valtersson var inne på samma tema som Tommy Waidelich, på det här med matchningen på arbetsmarknaden och att det skulle vara ett stort problem. Delvis är det ett problem beroende på den otroligt snabba uppgången i ekonomin. Efterfrågan på svenska exportprodukter har radikalt, snabbt, ökat från kvartal till kvartal. Det är klart att arbetsmarknaden inte hänger med där. Den är mer trög till sin funktion än varumarknaden.

Jag tycker att både Tommy Waidelich och Mikaela Valtersson ska lägga märke till någonting som är mer grundläggande, nämligen att de företag som efterfrågar arbetskraft ofta efterfrågar kompetent arbetskraft – utbildad arbetskraft, erfaren arbetskraft. Vad det svenska skolsystemet under Socialdemokraterna i decennier har levererat är emellertid motsatsen. Utbildade ungdomar som kommit ut på arbetsmarknaden har haft svårt att uppfylla de krav som ställts från företag och näringsliv och även från offentlig sektor.

Så när ni, Tommy Waidelich och Mikaela Valtersson, klagar på den bristande matchningen måste ni också acceptera att ansvaret till stor del är ert genom att ni administrerat och utvecklat ett skolsystem, ett utbildningssystem, som inte kunnat leverera de personer som i dag skulle ha matchat efterfrågan. Detta är ett grundläggande och ett mycket stort problem som den här regeringen på bred front har attackerat. År 2011 är sannolikt det år då det, jämfört med år 1842, gjorts flest utbildningsreformer – på alla nivåer, även beträffande lärarutbildningen.

Slutligen när jag har 16 sekunder på mig ska jag ställa samma fråga som den jag ställde till Tommy Waidelich och som jag tycker att han gav ett väldigt otydligt och oroväckande svar på: Skulle Miljöpartiet ställa upp på att bevara den nuvarande pensionsreformen, inte riva upp den till exempel genom att överge bromsen?

Anf. 95 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att en hel del lärare i vårt land faktiskt blir lite upprörda när de hör om Carl B Hamiltons och Folkpartiets ofta väldigt negativa syn på skolan.

Att säga att bara utbildade unga skulle ha levererats till samhället är en hemsk syn på den svenska skolan och på alla ungdomar som gått igenom skolan. Självklart har väldigt många en god kompetens. Sedan måste man komma till rätta med och satsa så att alla klarar sig. Men det är inte så att allt i den svenska skolan är dåligt. Det tycker jag är en tråkig syn.

Jag måste ställa en motfråga. Ett av de stora problemen i dag är att väldigt många saknar en gymnasieutbildning. Man kan se att arbetslösheten sjunker i många grupper men inte i nämnda grupp. Där riskerar man att fastna i hög arbetslöshet och att inte komma in på arbetsmarknaden igen. Hur hjälper ett jobbskatteavdrag den gruppen? Hur ska de personerna genom ett jobbskatteavdrag få en bättre kompetens och få godkänt slutbetyg från gymnasiet? De frågorna skulle jag vilja ha svar på.

När det gäller den konkreta frågan om pensionsreformen kan jag säga att vi i Miljöpartiet inte har något förslag om att riva upp pensionsreformen och att vi inte heller kommer att driva något sådant framöver. Vi har förslag om att skapa ett bättre trygghetssystem där ni väldigt mycket ställt till det. Det handlar då om sjukförsäkringen och a-kassan, om att skapa ett stabilt trygghetssystem där man inte faller mellan stolarna och slussas runt i systemet, där det finns en väg in för individen och där man vet att det finns en trygghet om man råkar drabbas av sjukdom eller bli av med sitt jobb. Det är så ett välfärdsland borde fungera.

Anf. 96 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Jag vill börja med att tacka Mikaela Valtersson för beskedet beträffande pensionsreformen. Det var ett tydligare och klarare besked än det Socialdemokraterna förmådde ge, och det var ett viktigt besked.

Det har självklart inte bara levererats utbildade ungdomar ur den svenska skolan. Det hoppas jag verkligen att jag inte sade, för det menar jag definitivt inte. Vad vi nu gör för att bland annat bättre binda samman näringsliv och skola är att vidta ett antal åtgärder, till exempel lärlingsutbildningar. Det måste dock komma i mycket större volym, och det måste finnas mycket större lyhörighet från företagens sida att faktiskt gå in i dessa system. Där är vi alltså ingalunda färdiga.

Sedan frågar Mikaela Valtersson: Vad hjälper ett jobbskatteavdrag? Ja, det har ju skapat en efterfrågan på kanske 100 000–110 000 – det är lite svårt att räkna exakt – nya arbetstillfällen. Det är klart att det ger ett drag i arbetsmarknaden som annars inte hade funnits där. Det gör att även andra än dem Mikaela Valtersson kanske vill peka ut som de som ska in på grund av jobbskatteavdraget kommer att gynnas – i en andra och tredje effekt kommer även dessa grupper att gynnas av att det är en bättre situation på arbetsmarknaden.

Anf. 97 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tycker på allvar att Folkpartiet ska vara lite försiktiga – och du var lite oförsiktig i det första, Carl B Hamilton – vad gäller uttalandena om skolan. Man ska vara lite nyanserad. Även om ni säger att det inte har skett så mycket sedan 1842 då folkskolestadgan infördes är det ändå så att antalet reformer inte är lika med bra. Även om ni tycker

att man har en fart i det är det inte säkert att allt blir bra bara för att det är många.

Lärlingssystem är bra, men det finns många andra saker man behöver fokusera på i skolan som ni inte har gjort. Om man tittar på den grupp jag tog upp – alltså de som faktiskt inte märker av draget i arbetsmarknaden, som inte har en gymnasieutbildning utan fastnar i arbetslöshet – ser man att man där måste ha en annan strategi för att de faktiskt ska få kompetens och vara anställningsbara.

Anf. 98 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Mikaela Valtersson framhöll i sitt anförande vikten av ett modernt samhälle. Hon lyfte fram det gröna, engagemang, hållbarhet och framtid, men vid ord som ”valfrihet” tar det moderna slut i Miljöpartiets Sverige.

Regeringens valfrihetsreform i välfärden har öppnat upp kommunsektorn för företagare och entreprenörer, lett till att kvinnor har fått fler arbetsgivare att välja bland och underlättat livspusslet bland många. En stor majoritet av svenskarna anser också att valfrihet i vården är viktig och har en positiv inställning till privat vård, enligt Vårdindikatorn som kom nu i mars. Mellan 2006 och 2009 ökade antalet anställda i privata vårdföretag med över 30 000, och i dag arbetar drygt 120 000 människor i 14 000 privata vårdföretag.

Ni miljöpartister motsätter er många av de reformer som på senare år har stärkt svenskarnas självbestämmande i välfärden, såsom den fria etableringsrätten. Med er politik skulle människors valfrihet inskränkas, och vi skulle få färre entreprenörer som kan stärka och utveckla välfärdstjänsterna. Vi bygger i stället vidare på valfrihetsreformerna, till exempel genom att förstärka LOV. Patienter, äldre, föräldrar och elever gillar att välja, och många anställda vill ha möjlighet till fler arbetsgivare eller till att starta eget tillsammans med kolleger. Mångfald berikar.

Mikaela Valtersson, hur kan fler företag och jobb skapas inom välfärden om ni river upp de reformer för valfrihet inom välfärden som har gjorts och som ni faktiskt gick till val på tillsammans med De rödgröna? Hur vill du förklara för den stora majoritet svenskar som tycker att valfrihet är viktigt att det med er vid makten blir slut på den varan inom välfärden?

Anf. 99 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tror att Annie Johansson tog i lite vad gäller Miljöpartiets politik. Jag tycker att valfrihet är någonting väldigt bra. Miljöpartiet har också under väldigt lång tid varit ett av de partier som har bejaktat valfriheten och mångfalden – både i skolsystemet, vad gäller stor pedagogisk mångfald, och en stor mångfald av utövare. Vi har varit starkt pådrivande till att vi har den friskolereform vi har i Sverige, men också inom vården.

Däremot har vi sagt att vi tycker att det viktiga är att det är en valfrihet för individer – att det är individen som kan välja och att det är där valfriheten ligger, så att det inte är en valfrihet för företagen att etablera sig. Det är individens valfrihet vi ser som det allra viktigaste och att det inte är tvingande utan att man fortsätter att ha ett kommunalt självstyre så att man kan göra på olika sätt i olika kommuner.

Prot. 2010/11:87
13 april

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Ett sätt som vi fortfarande tycker och som faktiskt är det som ökar kvaliteten – vi väljer nämligen ofta att fokusera på kvaliteten, för jag tycker att det viktiga i både skolan och vården är att det är en god kvalitet – är att tillskjuta de pengar som behövs. Det har på senare år varit viktigt för oss att kommuner och landsting har tillräckliga resurser för att ha en bra vård, bra skola, bra omsorgsverksamhet och äldreomsorg samt kunna ha många utförare.

Däremot är vi kritiska till att de allra största sjukhusen skulle säljas ut. Jag är dock stor anhängare av att ha en stor mångfald vad gäller mindre utövare.

Anf. 100 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Herr talman! Då är det inte bara förmögenhetsskatten, som Mikaela Valtersson tog upp i replikskiftet med Anders Borg, utan även valfrihet inom välfärden som tydligt manifesterar Miljöpartiets åsikt till skillnad från det rödgröna samarbetet.

Vad vi kan se vad gäller valfrihetsreformer har det allteftersom dessa har genomförts kommit fler och fler rapporter och undersökningar som visar just positiva effekter. När fler vårdgivare kan etablera sig ökar konkurrensen och därmed kvaliteten och tillgängligheten både för de privata och offentliga vårdenheterna, vilket givetvis inte bara stärker småföretagsamheten inom detta område utan också patientintresset och medborgarintresset.

Erfarenheterna från de kommuner som har infört LOV pekar till exempel på att kvaliteten höjts inom hemtjänsten. Därtill får vi fler entreprenörer, inte minst kvinnor, som tack vare reformerna får chansen att förverkliga sina drömmar om att starta eget företag och öka självbestämmandet.

Jag vill återigen, bara för att markera, fråga: Är valfriheten inom välfärden, LOV, ett sådant förslag som Miljöpartiet numera ställer sig bakom men inte ställde sig bakom under valrörelsen 2010?

Anf. 101 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag tror inte att det är någon nyhet att Miljöpartiet har varit för en mångfald och en valfrihet, men precis som jag sade tycker vi att det är individen valfriheten ska utgå ifrån. Så som det till exempel har slagit inom vården i Stockholm visar det sig att det inte alltid är individen som får en större valfrihet, utan det är individer i vissa områden och på vissa ställen.

Vi tycker att det är viktigt att man dels bygger en bra kvalitet och att det är en verklig valfrihet för individer – som är jämlik och inte bara till för vissa. Det är detta vi kommer att fortsätta driva: många utövare, att vi kan ha en stor valfrihet och att vi framför allt kan ha en väldigt hög kvalitet.

Anf. 102 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Miljöpartiet gör ganska hätska attacker på mitt parti och vår invandringspolitik. Man får det att framstå ungefär som att vi vill stoppa invandringen och att vi tycker att allt med den är dåligt. Så är det givetvis inte, utan det finns såklart alltid positiva exempel vad gäller invandringen. Det finns framför allt en anledning att titta på att många

människor som kommer hit sköter sig. De kommer hit och skapar företag.

Tittar vi på nettoeffekterna är de dock negativa. Vi har en stor kostnad vad gäller invandringen. Vi har stora nettokostnader som har räknats av en rad olika nationalekonomer. Regeringens egen nationalekonom räknar med en nettokostnad på 1 ½–2 procent av bnp, och det är en kostnad på runt 60 miljarder eller mer om man ser på 2-procentsdelen.

På 50- och 60-talen var invandrare sysselsatta i lika hög grad som svenskar. Vi hade en invandring som fungerade mycket bättre förr, och det är det vi menar: Vi vill ha en återgång till en ansvarsfull invandringspolitik. Tittar vi i dag ser vi att det inte riktigt ser ut så, utan vi har haft en stor omvälvning i invandringspolitiken. Det är det som har skapat problemen.

Vi har stora grupper som står utanför. Av de invandrare som kommer hit har ungefär 65 procent en förgymnasial utbildning. Det är klart att vi då får ett matchningsproblem, och då får vi också problem att sätta alla människor som kommer hit i ett arbete. Det är dessa frågor vi lyfter upp, och det är dessa frågor Mikaela Valtersson nu står här och attackerar.

För min del är det obegripligt. Jag menar nämligen att det är vi som står för den ansvarsfulla invandringspolitiken, inte Miljöpartiet.

Anf. 103 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Det är intressant att höra Johnny Skalin prata om den positiva invandringen. Om jag tolkar dig rätt, Johnny, säger du att det inte är några problem med alla dem som kommer hit och sköter sig. Det är ju ett jätteintressant besked. Då är vi nästan hemma, för det är ju alla. De allra, allra flesta som kommer hit sköter sig, så i så fall kanske ni har ändrat er politik.

När det gäller kostnaderna tror jag att ni måste nyansera lite hur man ser på detta. Det var det jag försökte göra och berättade i mitt anförande om vilken otrolig betydelse migrationen har haft genom tiderna, hur öppna samhällen som har bejakat migration har haft en bättre utveckling med både handel och ekonomisk utveckling och en på många andra sätt mänskligt bättre utveckling. Slutna samhällen har inte blivit lika bra samhällen och har inte utvecklats på samma positiva sätt, det gäller även ekonomiskt. Det ger skatteintäkter och ökad handel, och det är många fler med utländsk bakgrund som startar företag och driver företag. Det finns en mängd sådana exempel.

Problemet är inte matchningen på arbetsmarknaden så att invandrare inte får jobb, varför man skulle stänga gränserna för dem. Problemet är att vi i det här landet inte förmår använda den kompetens som finns. Det är ett enormt ekonomiskt problem för Sverige att vi har en av världens högst utbildade och mest kompetenta taxikårer. Det finns en mängd läkare och civilingenjörer, apotekare och andra som jobbar med något helt annat som inte är på deras kompetensnivå. Det är vårt problem. Vi har inte förmått använda deras kompetens och därmed kunnat få en positiv effekt i ekonomin och vad gäller jobb och arbetstillfällen.

Anf. 104 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Herr talman! Jag håller med Mikaela Valtersson om att vi har problem med att de stora invandrargrupper som kommer hit inte får ett ar-

bete. Det är därför vi vill begränsa invandringen till nivåer som vi klarar av att hantera. En stor del av de människor som kommer hit saknar den kompetens vi behöver på arbetsmarknaden. Man kan till exempel titta på arbetskraftsinvandringen, den som Mikaela Valtersson talar så varmt för. Drygt 20 procent är högskoleutbildade, resten är restaurangpersonal, städare, köks- och restaurangbiträde och så vidare. Det är arbetskraft vi inte behöver här. Därför skapar vi ett överutbud av arbetskraft, och vi behåller utanförskapet på väldigt höga nivåer. Det är den politiken vi vill komma åt. Det är därför vi vill begränsa invandringen, förutom av de andra skäl vi har. Men i ett ekonomiskt perspektiv måste vi framför allt begränsa invandringen och begränsa utbudet på arbetsmarknaden.

Anf. 105 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Sverigedemokraterna och Johnny Skalin lurar någon med att säga att det är av ekonomiska skäl de är mot invandring.

Vi kan hantera den invandring som sker. Det är inte problemet att det kommer människor hit som inte har kompetens. Det är inte det stora problemet. Problemet är att det kommer hit mängder av människor som har kompetens som vi inte tar till vara. Det är det som är det stora samhällsproblemet. Vi vill inte anställa någon som heter Mohammed eller en människa som har varit här under en lång tid och ändå inte kommit in på arbetsmarknaden. Det är vårt problem. Det är attityder och diskriminering hos oss i Sverige som är vårt problem.

(Applåder)

Anf. 106 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Jag har en liten fundering, Mikaela Valtersson. Ni har anordnat en del seminarier eller stått bakom dem, och det finns inom miljöpartier rörelser runt om i Europa som går ut på att det här med tillväxt inte är riktigt så där hundra bra, man skulle kunna sluta med tillväxten. Det antyds att den till och med skulle kunna vara skadlig.

Delar du den uppfattningen? Skulle ni kunna lägga fram en budget som har nolltillväxt tre fyra år framåt? Det skulle vara intressant att höra hur den budgeten från er sida skulle se ut.

För min del är det självklart att grunden för att stärka välfärden är tillväxt. Har vi en dålig ordning i finanserna, har vi inte tillväxt är det de som står längst från arbetsmarknaden och de som är mest beroende av en stark offentlig sektor som råkar illa ut.

Det skulle vara intressant att höra här hur ni ser på det.

I den ekonomiska politiken i övrigt – jag tittade på er hemsida – verkar det vara så att ni fortfarande står bakom den rödgröna ekonomiska politiken. Jag ser inte att ni har ändrat er i någon form. Det skulle vara intressant att höra till exempel om detta att ni skulle vilja höja bensinskatten med 49 öre. Står ni fortfarande bakom det? I dag är priset uppe i 14:44. Det skulle innebära att bensinpriset snabbt skulle segla över 15 kronor. Risken är stor att det gör det ändå i sommar, men ni skulle alltså lägga på ytterligare. Det skulle vara intressant att höra om det också.

Så har jag ytterligare en fundering, en glädjande sak som jag tycker är jätterolig, gällande migrationsöverenskommelsen mellan Miljöpartiet och Alliansen. Det känns jättebra att vi har kommit dit. Jag skulle gärna vilja

se fler överenskommelser. Men ibland ser jag en tendens från Miljöpartiet som man kan vara lite orolig för, och du får väl säga att jag har fel. När ni i vissa förhandlingssituationer märker att Sverigedemokraterna står på er linje sjunker förhandlingsviljan från er sida med Alliansen betänkligt. Jag oroar mig för detta.

Anf. 107 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Det var många undringar i samma replik, men jag ska försöka svara på frågorna.

Vad gäller tillväxt är det historiskt helt otvetydigt så att en högre tillväxt har haft ett samband med större koldioxidutsläpp. Det är ohållbart, det säger jag helt tydligt. Så kan vi inte ha det, utan vi måste bygga in ett innehåll i den ekonomiska utvecklingen som är hållbart. Det finns en mängd saker som det är bra om det är tillväxt i. Det är bra om det är tillväxt i vindkraftsbranschen, det är bra om det är tillväxt i energieffektiviseringsteknik och det är bra om det är tillväxt i utbildningsbranschen. Men det måste vara ett hållbart innehåll, och det måste leda åt rätt håll och inte belasta jorden mer än vad den tål.

Jag tror att många är överens, även ekonomer, om att just mätning av bara bnp:s tillväxt från år till år är ett rätt ensidigt mått på välfärd och på hur vi mår, hur lyckliga vi är, hur bra man klarar sig i livet. Den diskussionen tror jag måste breddas. De mått vi använder måste breddas för att mäta vad som är en bra utveckling.

Vad gäller koldioxidskatten kommer Miljöpartiet absolut att stå fast vid att koldioxidskatt är ett av de mest effektiva styrmedlen för att komma till rätta med klimatpåverkan. Det var en sak som vi starkt bidrog med i De rödgröna, och det kommer vi absolut inte att släppa. Det är ett viktigt medel ihop med investeringar och en mängd andra saker och med att ge incitament till det som är hållbart.

Slutligen frågade du om samarbete. Ärligt talat har vi inte olika attityd beroende på vilka som är med på vår politik. Vi har en allmänt rätt skeptisk inställning, restriktiv inställning, till för mycket samarbete med regeringen. Det håller med eller utan Sverigedemokraterna.

Anf. 108 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Herr talman! Det är bra med lite besked i de här frågorna. Sedan kanske vi får se hur det artar sig i er alternativa budgetmotion så småningom angående tillväxt. Sänks den av olika anledningar vet vi att det blir mindre över till välfärden, och det känns inte bra.

Beträffande samarbete har vi ett parlamentariskt läge som är sådant att vi måste hitta vissa samarbetslösningar. Jag är inte främmande för att hitta fler sådana, men jag är rädd när man låser dörren då man ser att man kan få majoritet i kammaren i vissa lägen. Jag tycker att ni i Miljöpartiet borde vara det parti som står längst från den typen av ageranden. Jag hör vad du säger i de frågorna.

Mycket av skolfrågorna, som vi pratar om i dag, ligger på kommunal nivå. Kommunerna går just nu med enorma överskott. Där har vi de starkaste möjligheterna att göra någonting för skolan, och det görs en hel del. Jag vet via min delaktighet i Sveriges Kommuner och Landsting att många skolor går riktigt bra, men det finns mycket mer att göra där.

Anf. 109 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Herr talman! Jag måste ta tillfället och säga något mer om samarbetet, för ni har en så märklig syn på det från Alliansens sida.

Om vi har ett förslag som är uppe i ett utskott och vi står fast vid vår politik menar ni att vi låser dörren. Om Sverigedemokraterna råkar tycka lika tycker ni att vi ska ta bort vårt förslag eller ändra det utan någon som helst anledning. Nej, det tror jag inte är sättet att samarbeta på.

Jag är öppen för att hitta konstruktiva lösningar och samarbete. Jag tycker att det är väldigt bra med vårt migrationssamarbete. Det går säkert att hitta vissa fler delar i enstaka frågor där vi tror att det finns gröna vinster. Men det funkar inte riktigt så att vi bara hjälper regeringen att skapa majoriteter genom att ge avkall på vår egen politik. I de allra flesta fallen är det ni som är överens med Sverigedemokraterna.

(Applåder)

Anf. 110 CARL B HAMILTON (FP):

Herr talman! Det som otvivelaktigt är mest glädjande i vårbudgeten för 2011 är statistiken som visar att arbetslösheten minskar och sysselsättningen ökar. Den utvecklingen är nyckeln till ett mer harmoniskt Sverige. En bättre arbetsmarknad möjliggör högre inkomster, bättre miljö, högre pensioner och minskad barnfattigdom, för att nämna några saker.

Den positiva utvecklingen på arbetsmarknaden slår igenom som förbättringar i alla fördelningspolitiska mått, som minskade inkomstskillnader, minskade klyftor i levnadsstandard och färre personer i ekonomisk utsatthet. Ökande sysselsättning och färre arbetslösa är ingen slump, utan det är resultatet av en ökad efterfrågan i produktion i ett växande antal svenska företag.

En framgångsrik återhämtning i vårt lands privata företagande har förbättrat och tryggt basen för kommunernas och för statens möjlighet att leverera vård, skola, omsorg, försvar, poliser, kommunikationer, universitet, och så vidare. Utan en dynamisk, effektiv och skattebetalande företagssektor – med allt fler välbetalda och produktiva anställda – faller dessa ambitioner platt till marken.

Arbetslösheten blev aldrig de 12 fruktade procenten i prognoserna för några år sedan, utan i dag är den drygt 7 procent och kan komma att gå ned till ca 5 procent 2015. Det är bättre men inte nog bra.

Sysselsättningen vände upp redan 2009 och väntas öka med drygt 320 000 personer under de kommande fyra åren. Det finns därmed en väldig kraft i ökad rättvisa och i möjligheterna för enskilda människor att leva bättre och tryggare framöver. Varför tryggare? Jo, därför att alla våra trygghetssystem, inklusive alla pensioner, är helt beroende av en hög sysselsättning och låg arbetslöshet för att kunna finansieras och fungera. Samtidigt är naturligtvis den privata företagsamheten helt beroende av en väl fungerande offentlig sektor. Den privata och den offentliga sektorns framgång betingas av varandras utveckling, och tillsammans kan de skapa framgång för Sverige.

Herr talman! Det finns stora risker som lurar utanför våra gränser. Omvärlden är hotfull, kompromisslös och krävande. Andra länders skuldberg och underskott pressar ned efterfrågan på svenska företags

produkter utomlands. Bankkriserna är sannolikt inte slut i Europa. Kanske står vi inför en importerad bostadsprisbubbla i Sverige.

I dagens Financial Times kritiserar Internationella valutafonden För-enta staterna för bristande trovärdighet när det gäller att minska landets stora och växande budgetunderskott och betecknar underskottet som ett hot mot världsekonomin och andra länder.

Just på grund av vårt lands relativa ekonomiska framgång och stabilitet kan dessutom så kallade heta pengar, hot money, komma att rusa in i och snart därefter åter ut ur vårt land. Det har hänt några andra välskötta länder under senare år. Om det skulle inträffa skulle värdet på kronan snabbt och mycket kraftigt drivas upp och ställa våra företag inför plötsliga jätteproblem med exportförsäljningen. Sedan kanske kapitalet efter några veckor, månader eller kvartal rusar ut ur landet lika fort, kronan faller tillbaka och en ny instabilitet uppstår. Det här är ett mardrömsscenario med okänd sannolikhet som jag menar motiverar en stor försiktighet och en ökad uppmärksamhet i den ekonomiska politiken.

Herr talman! Det finns en kritik av regeringens politik som går ut på att det nu finns pengar men ingen regeringspolitik. Det är en bisarr argumentationslinje. Det som jag skulle vilja beteckna som att regeringen och Alliansen har handlingsfrihet och frihetsgrader, till exempel att kunna välja och prioritera bland olika åtgärder, betecknar i stället dessa kritiker som idétorka. Men jag kan försäkra kritikerna att det finns ett stabilt överskott av krav på politik genom ökade utgifter och sänkta skatter. De kommer inte bara från allianspartiernas statsråd och riksdagsledamöter utan naturligtvis också från många grupper utanför riksdagen.

Jag vill i dag för Folkpartiets del lyfta fram en fortsatt bättre arbetsmarknad som den viktigaste frihetsreformen. Ungdomsarbetslösheten måste pressas tillbaka. Sysselsättningen och integrationen för våra utlandsfödda måste förbättras. Det måste löna sig att utbilda sig i Sverige minst lika mycket som i andra länder, det vill säga borttagen värnskatt.

En fortsatt allt bättre fungerande arbetsmarknad möjliggör bättre of-
fentliga finanser och trygghetssystem, stabila privata inkomstökningar och ett mer harmoniskt Sverige.

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Hans Backman och Ulf Nilsson (alla FP), finansminister Anders Borg (M), Annie Johansson (C) och Anders Sellström (KD).

Anf. 111 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Först en kommentar till Carl B Hamiltons tidigare inlägg här om mismatchningen. Han säger att det är för att det har gått så snabbt med tillväxten som man inte har hunnit med, å andra sidan beror det på gamla försyndelser från den gamla regeringen. Jag tycker inte att det riktigt hänger ihop.

Det viktiga är, tycker jag, att regeringen tar ansvar och ser till att de åtgärder som krävs sätts in mot mismatchningen. Ett problem är att regeringen drog ned på yrkesutbildningen inom arbetsmarknadspolitiken under den förra perioden, och det är det vi lider av i dag.

Jag har en konkret fråga till Hamilton. Ni hävdar att er politik med försämrade villkor för arbetslösa och jobbskatteavdrag skapar fler jobb. Kan du som professor i ekonomi beskriva hur den mekaniken fungerar?

Lars Calmfors, och för övrigt hela ekonomkåren, hävdar ju att mekaniken är att lönerna måste försämrats för att det här ska ge någon betydande effekt. Är det så?

Anf. 112 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Mekanismen är enkel. Fackföreningarna behöver inte kräva lika stora löneökningar eftersom det blir goda löneökningar också genom sänkt inkomstskatt.

Men låt mig ta fasta på den första frågan, om mismatchningen. Man måste ju förstå att om vi har en så rekordsnabb omsvängning i efterfrågan på varor tar det ett tag för arbetsmarknaden, företagen, att anställa och för arbetskraften att komma dit. Detta kommer att reda upp sig. Det kommer att ta några kvartal, men det kommer naturligtvis att förbättras.

Sedan är det också så, som jag tidigare sade i min replik till Mikaela Valtersson, att det finns ett arv av en icke väl fungerande skola som det finns personer som har gått igenom, men skolan har inte levererat tillräcklig kompetens. Det gäller naturligtvis inte alla men alltför många. Vi har till exempel ett stort bortfall från gymnasieutbildningen där skolan inte har levererat tillräckligt många med tillräckligt bra yrkesutbildning. Det försöker vi reparera nu, men det är klart att det tar lång tid dess värre. Det är naturligtvis också ett slöseri att människor först ska gå i skolan och sedan utbildas en gång till. Det hade varit bättre om man hade gjort den grundliga och goda utbildningen redan från början.

Vi ska naturligtvis utbilda, som Tommy Waidelich var inne på, men vi har ju också ambitionen att människor ska in på arbetsmarknaden så snart som möjligt. Därför har vi olika typer av stöd till arbetsgivare när de ska anställa. Vi har ett särskilt anställningsstöd, nystartsjobb, instegsjobb, lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare. Det är en uppräkningslista av dessa former av stöd. Poängen med dem är att så snart som möjligt få in människor på arbetsmarknaden, i dessa fall med subventioner som stöd för detta. Det är alltså en kombination av bättre utbildning och de här subventionerna för att man ska komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 113 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Herr talman! Jag tackar för svaret. Mekaniken är alltså att det ska påverka lönerna. Då förklarar det också varför vissa regeringsföreträdare har tyckt att ingångslönerna ska sänkas, inte minst i den kommunala sektorn. Men det kan vi återkomma till senare.

För övrigt vad gäller utbildningen, som Carl B Hamiltons eget parti i högsta grad är ansvarigt för, går det inte att skylla på tidigare regeringar i all evighet. Ni har ju faktiskt under fyra fem år haft ansvaret för utbildningspolitiken. Vi ser också i den så kallade Pisaundersökningen att vi har sjunkande resultat i skolan. Det är inte en bra investering för framtiden, och där har ni ansvaret.

Anf. 114 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Folkpartiet är väldigt stolt över att ta ansvar för de reformer som vi som en del av regeringen nu genomför för att förbättra skolan och även universitetsutbildningen. Men detta är ju som en atlantångare, och det tar ett tag att vända den. Även om man inför den bättre

skolan nu är det ett antal årgångar av ungdomar som trots allt har gått igenom eller nu går igenom den tidigare skolan. Det är riktigt att vi inte kan skylla på Socialdemokraterna i all evighet, men vi kan skylla på dem, dess värre, ganska länge. Och det är väldigt tråkigt att vi inte kunnat ändra utbildningsresultaten i skolan snabbare än vad vi har kunnat göra. Det beror på att ett år är ett år, och när det blir nya regler tar det ett tag innan alla ungdomskullar har gått igenom det nya gymnasiet och den nya högskolan.

Anf. 115 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Man kan konstatera att kraftigt ökade inkomstskillnader också försämrar skolresultatet.

Carl B Hamilton talar om att det ska vara sänkta skatter i stället för höjda löner – eller att man egentligen vill se lägre löner. Det kan man se som en form av kapitalöverföring. Människor sliter och arbetar och i stället för att få lön från företaget stannar en större del av pengarna i företaget. Det blir en kapitalöverföring från löntagarna till kapitalägarna.

Man kan också se att ständiga skattesänkningar försvårar en finansiering av välfärden.

Carl B Hamilton sade att det privata näringslivet är beroende av en väl fungerande offentlig sektor, och visst är det så. Den offentliga sektorn borde ha huvudansvaret för att se till att det finns välutbildad arbetskraft, men regeringen drar ned på utbildningsinsatserna och arbetsmarknadspolitiken. Den offentliga sektorn borde också ha ansvar för en väl fungerande infrastruktur kring företagen, men även där minskar regeringen anslagen.

Näringslivets Transportråd skriver att det för svenskt näringslivs konkurrenskraft behövs en effektiv infrastruktur och att investeringar i infrastruktur och underhåll sker systematiskt, flerårigt och långsiktigt. Man menar att hela 2010-talet bör göras till infrastrukturens årtionde för att stärka svenskt näringslivs framtida konkurrenskraft. Klökt!

Vad gör regeringen? Jo, man säger att man ökar anslaget med 800 miljoner men lägger fram en budget utan finansiering. Inte heller i tilläggsbudgeten är pengarna med.

I slutet av 2010 stod trafiken stilla i 158 dagar. I 158 dygn satt människor på tåg och i bilar som inte kom någon vart. Det är ett oerhört resurslöseri, både med människors tid och för ekonomin i stort.

Carl B Hamilton och regeringen tar inget helhetsgrepp på problematiken, även om man försöker låtsas som det med sin 800-miljonerssatsning. Men det är höjda banavgifter, låga anslag, lågt banunderhåll och avkastningskrav – och så skjuter man på ordföranden.

Anf. 116 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Möjligen sköt man bort ordföranden, men sköt på honom gjorde man inte.

Ulla Andersson! Det finns ett grundläggande problem i alla de debatter som du och jag har. Det är att du tror att välfärden finansieras genom högre skatter. Men någonstans finns det en bas för skatterna, och vad är det för skattebas? Jo, skattebasen för finansiering av transportsektorn, eller kommunerna som du vanligtvis brukar uppehålla dig vid, är de företag som finns i Sverige och de som är anställda i företagen.

Ju större produktivitet och vinst, ju fler som är sysselsatta, ju fler som har jobb och ju färre som är arbetslösa, desto större är skattebasen och desto enklare och mindre konfliktfyllt är det att finansiera kommunernas, landstingens och statens utgifter, inklusive infrastrukturen.

Men för dig, Ulla Andersson, finns bara att man rekvirerar skatter. Det kommer liksom från himlen. Där uppe finns ett skatteuttag. Låt oss då rycka ned några skattemiljarder. Men de finns inte där uppe i himlen att rycka ned. Det vi har är en skattebas som människor, kapital och arbete formar. Därför måste vi främja detta. Vi måste främja företagens verksamhet och förmåga att fungera såväl i den internationella konkurrensen som i konkurrensen inom Sverige.

Finns det något vackrare ord i den svenska vokabulären än skattebasen, Ulla Andersson? För dig är de vackraste orden möjligen ”höjda skatter”. Men för mig är det ”bredare och mer produktiva skattebaser”. Det är de bästa orden i ekonomisk politik.

(Applåder)

Anf. 117 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Herr talman! Carl B Hamilton och jag är överens om en sak; det är helt fantastiskt. Visst är skattebas ett vackert ord!

Men Carl B Hamilton som är professor vet också mycket väl att när man jämför den anglosaxiska modellen med låga löner och låga skatter med den nordiska välfärdsmodellen med en stark fackföreningsrörelse, en bra utbildnings- och arbetsmarknadspolitik och en väl utbyggd offentlig sektor som finansieras med högre skatter så har den nordiska modellen ett bättre resultat på alla områden i samhället. Vi har mer jämställdhet och jämlikhet, högre sysselsättning, lägre arbetslöshet och högre kreativitet. Det visar forskningen.

Carl B Hamilton svarade över huvud taget inte på frågan varför ni inte finansierar er infrastruktursatsning och varför ni inte tar ett helhetsgrepp på infrastrukturen. Det behövs 25–30 miljarder, sade Ulf Adelsohn innan ni kickade honom, och ni lägger 800 miljoner kronor i en engångsatsning.

Svenskt näringsliv kommer att få stora problem i framtiden om ni inte löser detta, och det verkar ni inte vilja göra.

Anf. 118 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Herr talman! Ulla Andersson argumenterar mot den anglosaxiska och för den nordiska samhällsmodellen. Men jag är ingen anhängare av den anglosaxiska samhällsmodellen. Det är en fullständig nyhet för mig när jag nu får detta påstående slängt i ansiktet. Jag har bott i Storbritannien i tre år, och jag tyckte inte att det var någon överlägsen modell. Vi kan gärna diskutera den i detalj, men jag försvarar inte den. Det är inte mitt ideal.

Beträffande infrastrukturen får vi verkligen hoppas att erfarenheterna från de senaste två vintrarna inte upprepas. Regeringen vidtar åtgärder och anslår mer pengar. Jag vill dock understryka att jag inte tror att det komplicerade system som kommunikation med järnväg är enbart är en fråga om pengar. Jag tror att man måste se på vad det är för människor som har styrt och vad det är för system som inte griper in i varandra och

fungerar tillsammans. Det handlar inte bara om pengar, utan andra saker måste kanske bytas ut.

Prot. 2010/11:87
13 april

Anf. 119 ANNIE JOHANSSON (C):

Herr talman! I spåren av förödelsen och kriget i före detta Jugoslavien flydde människor sina hemländer. Många av dem fann ett nytt hem i min hemkommun Värnamo under tidigt 90-tal. Förutom att vi fick fler invånare, fler som jobbade och fler entreprenörer fick jag flera nya kompisar med andra erfarenheter och annan kultur. Det berikade både mig som nyfiken tioåring, Värnamo och omkringliggande kommuner, och vi visade att jobb är nyckeln till integration. När andra områden tampas med höga arbetslöshetsprocent förenar Gnosjöregionen under normala konjunkturer företagsamhet, låg arbetslöshet, låga ohälsotal med en god integration.

Att fler ska få chansen till jobb, att fler ska få känna att man behövs och bidrar och att fler ska känna stolthet över att kunna försörja sig själv måste vara politikens absolut största utmaning och uppgift.

Det går bra för Sverige, och tillväxttakten är en av de högsta i OECD. Sysselsättningsgraden är tillbaka på samma nivå som hösten 2008. Vi är på god väg mot överskott i statens finanser, och statsskulden är nere i 35 procent av bnp. Det är en position som många av våra europeiska grannar avundas oss.

Sveriges ambitioner kan och måste dock vara större än så. Även om vårt utgångsläge är gott står vi inför för en rad utmaningar framöver. Det handlar om ökande global konkurrens om arbetskraft, kapital och investeringar, om klimatutmaningen och omställningen till en grön och hållbar ekonomi och livsstil och om framväxten av ett inkluderande arbetsliv och samhälle där alla får och kan vara med och bidra.

Det är den senare utmaningen som jag tänker fokusera på i dag: att en gång för alla bryta utanförskapet. Trots att arbetslösheten och sjukskrivningarna minskar kraftigt står många människor fortfarande utanför arbetsmarknaden. Inte minst gäller det invandrare, personer med funktionsnedsättning och unga.

Låt mig börja med de nya svenskarna, och låt mig vara uppriktig. Integrationspolitiken har under decennier misslyckats. Skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda i Sverige är bland de högsta i hela Europa. Detta är givetvis helt oacceptabelt.

Det är dags att Sverige tar sig i kragen och blir ett välkommande nybyggjarland där man tillåts vara en arbetsmyra. Vi måste se varje människa som en unik individ med en inneboende kraft och vilja att bestämma över sitt liv och bidra till samhället. Vi måste ta till vara entreprenörskap och engagemang i alla dess former. Alla måste få frågan: Vad vill du bidra med?

Det är möjligt att hitta lösningar, och för oss politiker är uppgiften att skapa förutsättningar för att dessa lösningar ska komma till stånd.

Människors längtan efter frihet, efter att få stå på egna ben, efter att känna sig behövd och efter att få bidra löser resten. Det är jag helt övertygad om.

De justeringar som nu exempelvis föreslås i sjukförsäkringen innebär bland annat att fler får tillgång till rehabilitering tidigare, vilket gör det

*Bordlägningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

lättare att komma tillbaka till eget arbete. Det är så vi tar oss från utanförskap till innanförskap.

Fru talman! Den svenska arbetsmarknaden behöver reformeras och bli mer flexibel. Det är helt avgörande för att de grupper som nu står utanför – invandrare, personer med funktionsnedsättning och unga – ska få chansen att få ett jobb. Långtidsutredningen, som nyligen presenterades, visar att ingångslönerna är ett större problem än vad man tidigare har trott, inte minst inom vissa tjänstebranscher. De höga ingångslönerna försvårar för svaga grupper att få fotfäste på arbetsmarknaden.

En annan mycket viktig beståndsdel för att bryta utanförskapet är därför också att titta över löneläget. Det gör arbetsmarknadens parter. En annan beståndsdel är att reformera arbetsrätten. Vidare måste vi stärka Sverige som kunskapsnation från förskolan till spjutspetsforskningen och förbättra kopplingen mellan skola och arbetsmarknad med praktikplatser och lärlingsjobb. Ju lägre utbildning, desto större risk för arbetslöshet och utanförskap. Vi, fru talman, måste våga vända på alla stenar så att fler får chansen till ett jobb.

I dag diskuterar vi den ekonomiska vårpropositionen som utmålar en positiv bild av den svenska ekonomin. Med Europas starkaste offentliga finanser i bagaget är det en huvuduppgift att slå vakt om starka statsfinanser för att vårda det reformutrymme vi kan se framför oss inför höstens budget.

Men det är också läge att fortsätta reformera och förnya den svenska ekonomin för att kunna bryta utanförskapet och även för att kunna möta andra utmaningar. Jag nämnde inledningsvis klimatet och den globala konkurrensen. Där är både ett femte jobbskatteavdrag och en halvering av restaurangmomsen viktiga liksom mer övergripande reformer för jobb, företagande och välfärd.

Jag, och säkert också Sveriges miljontals resenärer med mig, välkomnar den extra satsning på 800 miljoner kronor till drift och underhåll av järnvägen under 2011. Den har Centerpartiet länge arbetat för. Vågar och räls utgörs samhällsekonomin ryggrad och blodomlopp och knyter samman stad och land.

(Applåder)

I detta anförande instämde Fredrick Federley och Karin Nilsson (båda C), finansminister Anders Borg (M) samt Anders Sellström (KD).

Anf. 120 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Ett robust, stabilt och säkert energisystem är helt avgörande för produktionen och den ekonomiska utvecklingen i ett land.

Tajmning verkar inte vara Centerpartiets starkaste gren. Precis när man trodde att människor hade lagt sveket om kärnkraften bakom sig händer det som kärnkraftslobbyn har sagt inte kan hända – och det till på köpet i ett land som kanske har satsat mest av alla på kärnkraftssäkerhet. Katastrofen i Fukushima är inte bara en katastrof för människor och miljö; det är också en katastrof för den japanska ekonomin. Radioaktiv strålning har spridits till luft, mark och vatten. Dricksvattnet i Tokyo, över 20 mil från Fukushima, har blivit förorenat. Grödor, mjölk och kreatur 30 kilometer från reaktorerna har strålningsvärden som överstiger gränsvärdena 20 eller 30 gånger. I havet utanför Fukushima har man

uppmätt strålningsnivåer som ligger hundratusentals gånger över det normala. De japanska myndigheterna har uppgraderat katastrofen till en sju på den sjugradiga skalan.

Frågan är när Centern ska uppgradera sin syn på uppgörelsen om att bygga nya kärnkraftsreaktorer. Jag har en enkel fråga till Annie Johansson: Har din syn på kärnkraften påverkats av det som har hänt i Fukushima?

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anf. 121 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag tackar Mikaela Valtersson för frågan. Den är oerhört viktig och oerhört känslsam, inte minst i och med den tragik som har drabbat så många människor i Japan. Det ställer kärnkraften på sin spets. Detta visar också att Centerpartiets engagemang under de senaste 30 eller 40 åren i frågan har varit viktigt. Det är viktigt att minska beroendet av kärnkraft.

Det är av den anledningen som Centerpartiet såg som så viktigt att nu sätta gasen i botten och få fram nya gröna förnybara alternativ. Under 30 års kamp för att minska beroendet av kärnkraft har vi inte heller sett framväxten av gröna nya energikällor. Det har snarare varit så att kärnkraften har byggts ut, och vi har ökat vårt beroende av den.

Därför såg vi det som viktigt att med de andra borgerliga partierna sluta en överenskommelse som går ut på att vi ska stärka en tredjedel av det svenska energiförsörjningssystemet, nämligen det gröna och det förnybara. Det vi nu kan se är att exempelvis bioenergin har gått om både kärnkraften och oljan som det viktigaste energislaget i Sverige. Vi kan också se att den energiöverenskommelse vi har gjort tydligt säger att vi måste minska beroendet av kärnkraft och vattenkraft i framtiden. Vi säger också att inte en enda skattekrona ska gå till nya kärnkraftsreaktorer. Det vi säger är att det är helt okej att byta ut nuvarande reaktorer. Men det ska inte ske med statliga subventioner utan vara på marknadens villkor. Hittills har det inte byggts en enda kärnkraftsreaktor i världen utan statliga subventioner.

För oss är det viktigt att ha en grön och trygg energiförsörjning. Därför står vi upp för Alliansens energiöverenskommelse. Den innebär just att vi kan se både sol och vind byggas ut nu. Bioenergin byggs ut. Det är vi stolta över.

Anf. 122 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! När det gäller tankarna kring det gröna och förnybara tror jag att vi är rätt överens om vad som behöver göras. Jag uppfattar svaret som att Annie Johansson inte har påverkats speciellt mycket i sin syn på kärnkraft av katastrofen.

Tokyo Electric Power kan få ett skadeståndskrav på 832 miljarder kronor om krisen varar i två år enligt Bank of America Merrill Lynch. Enligt japanskt lag har man ett så kallat obegränsat ekonomiskt ansvar vid en olycka. Bolaget tvingas ställa upp med upp till 10 miljarder svenska kronor. Men till skillnad från i Sverige kan det tvingas ta ansvar även över garantibeloppet. I Sverige är det skattebetalarna som får ta större delen av den ekonomiska smällen vid en olycka. Det gäller inte bara företagen, som tjänar pengar på kärnkraft.

Därför vill jag fråga Annie Johansson: Är du beredd att ompröva kostnadsansvaret för kärnkraftsägarna med anledning av olyckan?

Anf. 123 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Inledningsvis vill jag framhålla det viktiga i att se alla de människor som har drabbats nu och ta till sig deras katastrof och deras oro. Jag berördes oerhört mycket. Det som jag framför allt kände när jag såg detta var att Centerpartiets kamp under dessa decennier för att minska beroendet av kärnkraft var rätt och riktig. Det är viktigt att bygga ut den gröna sektorn för att långsiktigt kunna minska beroendet av kärnkraft. Vi måste börja någonstans för att på lång sikt minska beroendet.

Det är också viktigt att öka säkerheten vid de svenska kärnkraftverken. Där har man i den energiöverenskommelse som Alliansen har slutit tydligt bestämt att säkerheten ska skärpas. Det var viktigt från Centerpartiets sida. Det gäller också försäkringsansvaret. Det ska vara energibolagen som bär ansvaret; det tycker Centerpartiet är oerhört viktigt.

Anf. 124 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det är rätt tydligt att man är överens på den borgerliga kanten om att man vill se sänkta ingångslöner i välfärden. Det är ett krav som man driver. 16 070 kronor har en nyanställd inom förskolan eller äldreomsorgen för en heltidstjänst. Det är dessutom få som har en heltidstjänst inom äldreomsorgen – ungefär 30 procent.

Annie Johansson och Anders Borg är därmed överens. Man kan fråga vilken nivå de tycker är rimlig. 16 000 kronor tycker jag är en låg månadsinkomst för en heltidsarbetande hårt slitande människa – ofta kvinna. Vilken nivå tycker ni är rimlig? Jag tycker att ert krav är en kränkning av alla dessa hårt arbetande kvinnor.

Men inte nog med att ni tycker att de har för höga löner – till skillnad mot resten av befolkningen, som tycker att de har för låga löner. Många av de kvinnor som jobbar inom serviceyrkena har inte heller ens tillgång till förskola när de är på arbetet. Vi är tillbaka vid 60- och 70-talets krav då vi var ute och skrek: Dagis åt alla! Nu måste vi skrika: Nattis åt alla!

Bland dem som jobbar i olika serviceyrken på kvällar, helger och nätter i butiker, kaféer, restauranger och omsorgen jobbar 70 procent av småbarnsföräldrarna regelbundet på sådana tider.

I dag tvingas kvinnor tacka nej till jobb, att arbeta deltid eller att inte få jobb för att barnomsorgen inte har öppet när folk jobbar. Av Kommunals medlemmar säger tre av tio att de inte kan jobba heltid eftersom förskolan inte har öppet när de behöver jobba. Annie Johansson har suttit på Stureplan, har jag förstått, och kräver i stället för utbyggd barnomsorg på obekvämlig arbetstid en höjning av RUT för barnpassning. Det är lika världsfrånvänt som många andra saker som brukar komma från Stureplan.

Anf. 125 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Det är inte bara politiken som felar när Ulla Andersson talar utan det är också geografin. Jag kan informera Ulla Andersson om att jag representerar Jönköpings län och kommer från en by som heter Maramö strax utanför Värnamo.

Om det är något som jag blir oerhört irriterad på och oerhört passionerad av handlar det om att se och diskutera politik för att skapa förutsättningar för de människor som står allra längst från arbetsmarknaden. Det är människor som precis har kommit till Sverige. Det är personer med funktionsnedsättning. Det är unga människor som i dag står och knackar på dörren om och om igen och som aldrig släpps in.

För dessa människor har vi en förbaskad skyldighet som politiker att våga vända på alla stenar så att de får en chans att komma in på arbetsmarknaden. När jag som politiker läser den forskning som finns pekar alla unisont på de höga trösklarna inte minst vad gäller svenska ingångslöner. Det handlar inte om löneläget totalt sett. Det är skamligt att löneutvecklingen inte är bättre för kvinnor inom den kommunala sektorn, men detta handlar om ingångslönerna. Där skiljer sig Sverige från många andra länder i världen. Höga ingångslöner gör att dessa grupper inte får en chans att komma in. Det är lika billigt, eller lika dyrt, att anställa en person som har 10–15 års erfarenhet som en som är grön. Det är för dessa svaga grupper i samhället, som inte har etablerat sig på arbetsmarknaden, som jag kommer att kämpa för varje minut i mitt politiska uppdrag så att de ska få chansen att få ett jobb, en lön och känna stoltheten av att försörja sig själva.

Anf. 126 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Tack, Annie Johansson, för svaret!

Fackföreningar kämpar ofta för att höja de lägsta lönerna eftersom det är ett sätt att höja övriga gruppers inkomster. Genom att sänka lägsta lönerna får man också en effekt bland övriga inkomstgrupper. Genom att sänka lägsta lönerna blir det en spiral nedåt. Hur och på vilket sätt går det att komma ur den? Vad är en rimlig nivå på lönen?

Annie Johansson tycker att 16 070 kronor är för högt. Ert regelsystem för a-kassan säger att man tvingas ta ett jobb för 9 000 kronor i månaden, annars slängs man ut från a-kassan. I budgetpropositionen kan vi läsa att 4 900 kronor anses vara ett hinder för att ta ett jobb.

Politiken är tydlig om vad ni anser om löneutvecklingen i Sverige. Lägre löner ska vara den framtida melodin. Du svarade över huvud taget inte på frågan om barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det är ett stort antal kommuner som under krisen har dragit ned på barnomsorgen på obekvämt arbetstid och helt slutat med den. Ni har inte ett enda förslag för alla de kvinnor som är i behov av barnomsorg på obekvämt arbetstid. Det berörde du över huvud taget inte.

Anf. 127 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag inte svarade på frågan om barnomsorg. Jag fokuserade på de svaga gruppernas möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden.

Barnomsorg och möjlighet till nattdagis är en kommunal angelägenhet. Jag som centerpartist ser det som självklart att det också ska finnas en valmöjlighet och valfrihet för föräldrar, inte minst ensamstående föräldrar, till detta.

Låt oss återgå till ingångslönerna. Det är inte politiker som ska diktera nivån på detta utan det är arbetsmarknadens parter. Där är jag en varm anhängare av den svenska modellen. Jag tycker att löner, och

många fler saker, ska avgöras av arbetsmarknadens parter. Här sviker facket hela tiden de svaga grupperna på arbetsmarknaden. När de trissar upp ingångslönerna skapas än högre trösklar för dessa grupper att ta sig in. Jag tycker inte att det är rättvist. Jag vill skapa en solidarisk arbetsmarknad där alla har lika rätt till jobb. Då måste vi titta på dem som står långt från arbetsmarknaden. Det är unga, personer med funktionsnedsättning och invandrare. Dem måste vi ge en chans.
(Applåder)

Anf. 128 JOHNNY SKALIN (SD):

Fru talman! Jag vill öppna mitt anförande med en kort historisk tillbakablick.

Veckorna innan förra valet reste finansministern från ort till ort runt de starkaste sverigedemokratiska fästena för att predika sin oro för hushållens och statens ekonomi om vårt parti skulle bli invalt i riksdagen. Den som tyckte om Sverige uppmanades att inte rösta på Sverigedemokraterna. Det varnades för att SD i riksdagen skulle orsaka både räntekaos och investerarflykt. Denna oro upprepade finansministern i budgetdebatten efter valet. Med anledning av den oro som finansministern spred på grund av mig och mitt parti ser jag det som min plikt att som förtroendevald i rikets högsta beslutande organ och med Sveriges bästa för ögonen utvärdera finansministerns oro.

Jag ställer mig därför frågorna: Har det sverigedemokratiska inträdet i riksdagen skapat den oro på finansmarknaden som finansministern bedyrade skulle ske? Har hushållens ekonomi påtagligt försämrats på grund av vår närvaro? Svaret är att Sverige i dag står i en klass för sig. Exempelvis har Stibor och tremånadersräntan följsamt följt Riksbankens reporäntebana. Den svenska kronan har apprecierats kraftigt, och exporten ligger i topp trots en konjunkturkänslig exportvaruportfölj.

Vi kan med andra ord konstatera att finansministerns prognoser över vad vårt sverigedemokratiska riksdagsinträde skulle innebära för ekonomin slog fullständigt fel. Men det här är inte det enda exemplet där finansministern och allianspartierna har visat prov på bristande omdöme eller bristande förmåga att prognostisera utvecklingen.

Den 27 juni 2003 skrev finansminister Anders Borg följande på SvD Brännpunkt: ”Jag är övertygad om att när alla plus och minus summerats så är det en fördel att delta fullt ut i det europeiska samarbetet.” Vidare skrev han: ”Hade det politiska inflytandet över penningpolitiken varit större hade trovärdigheten för prisstabiliteten varit lägre.” Slutligen skrev han: ”Euron har bidragit till att de flesta euroländer i dag har god ordning på sina statsfinanser.”

Alla vi som har följt den ekonomiska utvecklingen i Europa vet att euron inte har bidragit till att skapa ordning i statsfinanserna för medlemsländerna. Tvärtom har de stora länderna såväl som de akut krisande länderna drivit sina ekonomier med stora underskott. Om det svenska folket hade valt att sätta sin tilltro till Borgs prognoser och utfästelser vid denna tidpunkt, och därmed röstat in Sverige i den monetära unionen, hade läget sett annorlunda ut för Sverige. Då är det inte alls lika säkert att den positiva ekonomiska utvecklingen vi nu upplever och som Anders Borg tar åt sig hela äran för hade varit lika stark. Då hade de reformam-

bitioner som regeringen då lyfte fram inte minst behövt justeras eftersom finanspolitiken hade varit det enda stabiliseringspolitiska medlet.

Ett annat exempel på regeringens felprognoser finner vi innan finanskrisen uppstod. Då lovade regeringen en rekordlåg statsskuld, en aldrig sinande högkonjunktur och ett undantryckt utanförskap. Som ett tredje exempel har vi Almedalsveckan 2010 då näringsminister Maud Olofsson i DN lanserade sänkt restaurangmoms och 19 000 nya jobb. Kvar av dessa 19 000 nya jobb är nu enligt regeringens egna bedömare ungefär 10 500 jobb till en kostnad av ungefär 1,6 miljoner per sysselsatt.

Det är uppenbart hur idéfattig man har blivit inom Alliansen vad gäller att lösa arbetslöshetsproblemet. Vi ska därför vänta nästan ett halvdecennium till innan vi kan sätta färre än hälften av 700 000 inskrivna i Arbetsförmedlingen i jobb och därmed, äntligen efter åtta års styre, komma förbi den arbetslöshetssituation vi hade när regeringen tog över makten – bara för att sedan åter möta nästa lågkonjunktur, om inte tidigare.

En konjunkturcykel varar normalt runt fem år, vilket i detta fall betyder att högkonjunktoren efter år 2013 lever på övertid. Det hade därför varit önskvärt att regeringen intagit en annan hållning vad gäller överlevnad att fylla på arbetskraftsutbudet så att vi i stället hade kunnat ta till vara den möjlighet de sista utgående fyrtingalisterna från arbetsmarknaden nu skulle kunna ge alla dessa öppet arbetslösa, de undersysselsatta och de som är sysselsatta i åtgärder.

Med den politik som bedrivs är det fullständigt uppenbart att regeringens mål varken är full sysselsättning eller adekvata villkor för arbetstagarna. Det är också därför finansministern verbalt lägger sig i arbetsmarknadens parters löneförhandlingar. Det är därför man överlåtit till företagen att ensamma avgöra vilka som ska fylla kompetensluckor som inte står att finna i Sverige, med resultatet att fyra femtedelar av de externa arbetssökande som kommer till Sverige kommer utan specialistkompetens. Och det är därför man visar sig ointresserad av att fullt ut försvara den svenska modellen inom Europeiska unionen.

För att förstärka effekten låter regeringen dessutom de arbetslösa leva på en arbetslöshetsersättning som river upp familjer och hem. Man förpassar arbetslösa till fas 3 och till dagdrömmeri där ersättningen till den arbetslöse delas upp mellan den arbetslöse själv och i vissa fall hans så kallade arbetsgivare. Och man låter dela upp arbetskraften i två delar med olika förmånsrätter, den infödda och den utlandsfödda.

Det är en ovärdig politik regeringen bedriver, och den bekräftas ännu tydligare i de aviserade ändringsförslagen inom sjukförsäkringen. Det besked vi får från regeringen i dag är att den omänskliga hanteringen av sjuka inte ska få förpassas till historien. I stället ska den befästas med otillräckliga förbättringsåtgärder. Vi får i dag inga besked om övergripande satsningar för att stärka välfärden, till exempel genom fler vuxna i skolan, betydande kvalitetssäkringar inom äldreomsorgen, satsningar på att öka kvinnofriden, satsningar på ensamstående och barnfamiljer. Vi får inte något besked om att taket i ersättningen för de sjuka ska höjas, och inte heller väljer regeringen att tillsätta fler händer i vården. Pensionärerna får beskedet att de även fortsättningsvis ska betala regeringens så kallade arbetslinje.

Sverigedemokraterna delar inte dessa prioriteringar. Vi litar inte på regeringens bedömningar den här gången heller. Vi motsätter oss inte principiellt ett ytterligare jobbskatteavdrag, men vi ska samtidigt kunna göra de nödvändiga välfärdssatsningarna. Därför måste vi börja kombinera dem med en mer ansvarsfull politik, framför allt inom det invandringpolitiska området.

Om regeringen framhårdar i sin oansvariga och slösaktiga politik på detta och andra områden, och vi därmed blir tvungna att välja mellan nödvändiga välfärdssatsningar och ytterligare jobbskatteavdrag, kommer vi att välja välfärden. Jag sträcker därför ut min hand till den övriga oppositionen. Med öppna samtal kan vi tillsammans skapa majoritet i denna kammare för att lösa situationen både för de sjuka och för de arbetslösa. Med öppna samtal kan vi lösa situationen vad gäller undermåliga satsningar på järnvägarna, vi kan stoppa lönedumpningspolitiken och vi kan genomdriva nödvändiga satsningar på välfärden.

Fru talman! Låt mig konstatera att regeringen saknar majoritet för den politik de vill bedriva i denna kammare.
(Applåder)

I detta anförande instämde Erik Almqvist, Kent Ekeröth, Carina Herrstedt, David Lång, William Petzäll, Per Ramhorn, Sven-Olof Sällström och Björn Söder (alla SD).

Anf. 129 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Vårt välstånd och vår välfärd bygger på öppenhet. Utan den öppenhet vi visat för andra människor, för handel, för samverkan över gränserna hade Sverige fortfarande stått och stampat på ett jordgolv. Öppenhet bygger välstånd. Öppenhet bygger välfärd.

Jag måste säga att jag är förvånad över den linje Johnny Skalin här intar. Vi får i replikskiftet med Mikaela Valtersson veta att det är bra med invandring, att det är bra med invandrare som kommer hit och arbetar, startar företag och bidrar till det svenska samhället. Samtidigt är det alldeles tydligt att det som är kärnan i att vi ska komma till rätta med ett mycket betydande integrationsproblem avvisas av Sverigedemokraterna.

Vi har betydande problem med integrationen. Vi har en arbetslöshet på 16 procent bland utrikes födda, vi har en sysselsättningsnivå på 55 procent och vi har en fyra gånger så hög andel som är beroende av ekonomiskt bistånd. Därför behöver vi naturligtvis förstärka arbetslinjen, men Sverigedemokraterna avvisar alla de särskilda steg vi vill ta vare sig det handlar om ytterligare satsningar på sfi, instegsjobb, förstärkning av arbetslinjen eller nystartszoner. Därtill vill man återbygga de olika bidragssystem som ofta låst fast människor i utanförskap. Det går inte riktigt ihop.

Om Johnny Skalin menar att det är bra med invandring och att människor kommer hit och arbetar och försörjer sig, varför vill Johnny Skalin då inte förstärka arbetslinjen i det svenska samhället så att vi får fler människor i arbete? Det hjälper ju inte att Johnny Skalin vill stänga gränserna om han samtidigt vill låsa fast Sverige i en situation där de många människor som är här inte får möjlighet att bidra på det sätt de kan.

Anf. 130 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vi har sett det som regeringen presenterar i vårpropositionen förut. Ekonomin ska växa och arbetslösheten och utanförskapet pressas tillbaka. Man misslyckades förra gången, och man har misslyckats alla andra gånger man försökt. Vi har inte sett en vettigt fungerande arbetsmarknad sedan 70- eller 80-talet. Däremot såg vi en arbetsmarknad som fungerade på 50- och 60-talet.

Jag erkänner att vi tidigare hade en invandringspolitik som bedrevs på ett mycket mer ansvarsfullt sätt. Jag kan inte stå här och bara tala negativt om invandring, utan jag måste också erkänna de fördelar som finns med densamma.

Problemet är att vi tagit emot alldeles för många på för kort tid, och vi tar fortfarande emot för många på för kort tid. Det är därför regeringen måste fortsätta med sina integrationsåtgärder med instegsjobb och nystartszoner, där vissa utsatta så kallade utanförskapsområden ska få sänkta socialavgifter, och så vidare. Det vänder vi oss emot. Med den politiken kan vi under inga omständigheter lösa problemet men sysselsättningen, utan vi befäster utanförskapet. Det tog jag också upp i mitt huvudanförande.

Sammantaget har vi inga ambitioner att stänga gränserna. Vi vill bara anpassa invandringen till en nivå som vi klarar av att hantera.

Anf. 131 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Såvitt jag förstår är det Sverigedemokraternas ambition att minska invandringen med 90 procent. Då har man i relativt stor omfattning stängt dörren för att människor ska komma hit. Jag tror inte att det är en politik som är bra för Sverige. Jag tror att öppenhet bygger välfärd. Jag tror att öppenhet bygger välfärd.

Det är också en ologisk politik. Vi har stora grupper utrikes födda som befinner sig i Sverige. Många har den bakgrunden. Vad händer om vi försämrar svenska för invandrare? Jo, det blir svårare för invandrare att komma in på svensk arbetsmarknad. Vad händer om vi tar tillbaka instegsjobben? Jo, vägarna till arbete blir längre. Fler invandrare fastnar i långvariga integrationsproblem. Vad händer om vi bygger ut bidragssystemen på det sätt som Johnny Skalin aviserar? Jo, fler människor fastnar i bidragsberoende, inklusive fler invandrare. Och man säger nej till nystartszoner, som gör att vi kan möta människor från andra länder med mer av tillväxt och utveckling. Om man tillämpar Johnny Skalins recept blir integrationsproblemen större.

Anf. 132 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vår ambition är att minska invandringen med 90 procent, men det gäller asyl- och anhöriginvandringen, inte hela invandringen som sådan. Det finns flera områden där vi inte kan begränsa invandringen. Vi har till exempel den fria rörligheten i Europa och de svenskar som kommer tillbaka till landet.

Jag håller inte med Anders Borg om att det är en ologisk politik. Ska Anders Borg lyckas med sin ambition att pressa tillbaka arbetslösheten till 5 procent måste man sätta även invandrarna i jobb. Man måste också hålla kvar äldre i jobb, och man måste lyckas mota ungdomsarbetslösheten. Det har misslyckats gång på gång, trots alla de regeringar som

försökt sedan 90-talet och den kris vi då hade. Den massinvandringspolitiken har bedrivits sedan dess. Det är därför vi ställer dessa nya krav.

Anf. 133 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Ett av globaliseringens starkaste kännetecken och en konsekvens av ökad rörlighet är den internationella handeln. Det gångna halvsekle har det skett en dramatisk ökning i handels- och investeringsflödena över nationsgränserna samtidigt som det har skett en stark ökning av den internationella migrationen. Ganska ny forskning visar tydligt att handeln ökar med mer migration. Ju fler som invandrar från ett land, desto mer ökar handeln med just det landet. Det är ett mycket starkt samband. Forskningen visar att en 10-procentig ökning av migrationen från ett visst land genererar en 6-procentig ökning av exporten till landet i fråga och en 9-procentig ökning av importen.

Det är inte så konstigt. Det handlar om mänskliga kontakter. Människor som lämnar sitt ursprungsland för att bygga en tillvaro någon annanstans är informationsbärare och bär med sig unika kunskaper om sina ursprungsländer. De har nätverk och vet förutsättningarna i sina länder, vilket till exempel är bra om man ska driva företag. Men de för också med sig en efterfrågan på nya produkter och tjänster. Den ökade handeln får naturligtvis konsekvenser för ekonomin, inte minst i ett exportberoende land som Sverige.

Man kan undra hur utvecklingen skulle bli om vi i stället stängde gränserna nästan helt. Om vi stänger människor ute minskar också intresset för handel med Sverige. Så enkelt är sambandet. Jag skulle vilja fråga Johnny Skalin om Sverigedemokraterna vill minska Sveriges handel med andra länder.

Anf. 134 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vi är för frihandel. Vi är för det samarbete vi har med Europeiska unionen. Det har vi aldrig sagt någonting emot. Det vi däremot inte är för är den överstatlighet som Europeiska unionen prackar på oss, och där har också Miljöpartiet sina poänger ibland.

Det är klart att handeln ökar om det kommer mer människor. Vissa människor kommer hit med idéer. Men vi har fortfarande inte någon positiv nettoeffekt av det hela. Det är det som jag påtalar hela tiden. Som jag sade i ett tidigare replikskifte med Mikaela Valtersson har vi en nettokostnad på åtminstone 1 ½–2 procent av bnp för den invandarmottagning vi har.

Det är klart att vi inte ska stänga gränserna nästan helt. Det är asyl- och anhöriginvandringen vi ska begränsa. Det är det vår politik går ut på.

Jag går in på arbetskraftsinvandringen, för det är den politiken Mikaela Valtersson står och förespråkar just nu, som jag tolkar det. Man har träffat ett avtal med regeringen om att vi ska öppna våra gränser för att fler människor ska kunna komma hit. Men av de människor som kommer hit har det visat sig att bara drygt 20 procent har en högskoleutbildning och någon form av specialkompetens som efterfrågas på den svenska arbetsmarknaden.

Hur ska vi kunna dra nytta av den massiva invandring som ni står för? Det är Sverige som sticker ut rejält om vi tittar på västländerna. Den

Anf. 135 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Sverige sticker ut, men inte genom att vi tar emot flest – de flesta flyr inom sitt närområde – utan genom att det finns en bred politisk samsyn om att det är bra med ökad rörlighet. Jag är väldigt stolt över att vi sticker ut på det sättet i Sverige.

Ni säger att det ni vill ta bort är asyl- och flyktinginvandringen. Detta gäller de människor som behöver allra mest skydd. Men det är inte rätt att det jag pratar om är kopplat bara till arbetskraftsinvandring, utan om man kommit hit för att man sökt skydd finns ändå tydliga effekter på ekonomiskt utbyte och handel. Det var inte kopplat bara till arbetskraftsinvandringen.

Men om jag inte missminner mig är det inte alls bara där ni vill begränsa. Ni vill inte heller att man ska få komma som arbetskraftsinvandrare och sedan få stanna permanent eller få ta med sig sin familj, utan vill mer ha ett gästarbetarsystem.

Jag är väldigt stolt över att vi har arbetskraftsinvandring inte bara för högutbildade. Hela arbetsmarknaden och marknaden får styra. Arbetsgivarna bedömer om de har behov. Det är inte bara vissa yrkesgrupper som vi välkomnar till Sverige.

Anf. 136 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Det svenska systemet för arbetskraftsinvandring sticker ut, men vi sticker också ut genom att vi tar emot flest asylsökande per capita i hela västvärlden med undantag för två mikroländer nere i Europa. Sverige är den tredje största mottagaren av asylsökande, trots vår befolkning på ungefär 9,4 miljoner människor. Det är klart att den här politiken sätter sina spår. Den sätter djupa spår i välfärden.

Kan vi komma till rätta med den här politiken kan vi skapa utrymme för välfärdssatsningar. Vi kan på detta sätt också skapa fortsatt utrymme för skattesänkningar. Det är det som är kärnan i vår politik.

Anf. 137 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! I mitt anförande talade jag om vikten av att Sverige blir ett välkomnande nybyggerland där alla tillåts vara arbetsmyror och där alla ges möjlighet att förverkliga sina drömmar. Jag talade också om att alla ska få chansen till jobb, att alla ska känna att de behövs och bidrar och att man ska kunna försörja sig själv. I nybyggerlandet Sverige ska det vara lätt att utbilda sig, att starta företag och att komma in i samhället. Det ska gå att lyckas direkt. Alla ska kunna bli sin egen lyckas smed.

Jag vet att min och Centerpartiets vision inte delas av Sverigedemokraterna och Johnny Skalin. Men jag vill ändå ta upp en hel del talande statistik som visar att invandrare bidrar till det svenska samhället och till vår gemensamma välfärd. Det om något är välfärd, med anledning av det tidigare replikskiftet.

Vi vet också att vi framöver kommer att behöva fler som arbetar för att kunna försörja en allt större och åldrande befolkning. Invandrarnas bidrag är betydande och kommer att behövas än mer i framtiden.

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

År 2007 var 26,2 procent av alla läkare i Sverige födda utomlands, liksom 24 ½ procent av alla tandläkare. Motsvarande siffror för vårdbiträden och personliga assistenter var 21 procent. Det är alltså en stor andel av våra välfärdsarbetare som har sitt ursprung utanför Sveriges gränser och som tillför sin kompetens och sina erfarenheter när de kommer hit för att arbeta och försörja sig själva och sina familjer. Vidare skulle många av våra hotell och kontor förbli ostädade utan invandrades insatser. De utgör nämligen hela 41 procent av denna yrkeskår.

I många branscher i Sverige i dag är vi helt beroende av en öppen och verklighetsnära syn på värdet av invandring. Utan invandrare bromsar Sverige upp, och våra tillväxtutsikter försämras.

Vilken är Sverigedemokraternas lösning, Johnny Skalin? Vilka ska fylla hålen i den svenska välfärden nu och i framtiden om er politik blir verklighet?

Anf. 138 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Företagande är någonting som också Sverigedemokraterna vurmar för, men vi gör det mer långtgående än allianspartierna. Allianspartierna tog ifrån småföretagarna rabatten på de första anställda. Småföretagen stod för i princip hela sysselsättningstillväxten under den förra mandatperioden. Som straff för det lade regeringen extra skatt på småföretagen och införde i stället en generell sänkning av de sociala avgifterna. Det gynnar givetvis de stora företagen mer än småföretagen. Låt oss prata också om detta!

Annie Johansson pratar om att hon vill se fler som arbetar. Hon tror att den situation vi har i dag med en åldrande befolkning måste lösas genom invandring. Läser man Statistiska centralbyråns prognoser ser man att vi kommer att ha ett beräknat utanförskap på runt en miljon människor ända fram till år 2030. Då ska man också ha i åtanke att SCB i dessa prognoser räknar med en invandring på runt 70 000 människor. Nu står regeringen här i dag och öppnar för ytterligare invandring. Man tittar ensidigt på de fördelar som finns med de enskilda exempel man har hittat, men man tittar inte på helheten. Det är där vi har bristen hos regeringspartiernas företrädare.

Anf. 139 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! En av fyra läkare och en av fyra tandläkare kommer från andra länder. Johnny Skalin svarade inte på min fråga om hur vi ska fylla hålen i den svenska välfärden nu och i framtiden om Sverigedemokraternas politik blir verklighet.

Invandrarna bär inte bara upp stora delar av den svenska välfärden. De är även generellt sett mer företagsamma och entreprenöriella än svenskfödda. Glädjande nog är dessutom trenden tydligt positiv. Enligt nyligen publicerad forskning har andelen företagare bland utomeuropeiska invandrare, både kvinnor och män, i många fall fördubblats de senaste 20 åren. De har fler anställda och högre omsättning än svenska företagare. Det är fantastiska siffror! Jag är övertygad om att det kan bli ännu bättre om mottagningssystemet fokuserar mer på de möjligheter som eget företagande innebär.

Samtidigt visar annan forskning precis det som Mikaela Valtersson tog upp: att invandrades företagande leder till ökad handel med ur-

sprungsländerna. Det är ännu en positiv effekt av tillväxt och sysselsättning i Sverige.

Hur ser Johnny Skalin på invandrades företagande? Bidrar det till Sveriges utveckling eller är det en hämsko?

Anf. 140 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Jag noterar att Annie Johansson inte ville prata om näringspolitik och företagsfrågan.

När det gäller invandringen, för det verkar vara den som Annie Johansson vill fokusera på, och hur vi ska fylla hålen i välfärden är det den fråga även vi ställer oss. Hur fyller vi välfärdshålen när vi har en situation där nettoinvandringen kostar Sverige mellan 1 ½ och 2 procent av bnp? Det är just det som är kärnan i vår kritik mot den förda regeringspolitiken.

Jag tittade på utbildningsstatistik från 2009 för nyanlända invandrare. Av dem har 65 procent en förgymnasial utbildning. Hur ska vi sätta alla dessa 65 procent i jobb i ett Sverige där endast 10 procent av de utannonserade arbetena saknar krav på utbildning.

Anf. 141 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Teorin bakom jobbskatteavdraget är, kunde vi bland annat höra av Carl B Hamilton, att sätta press nedåt på lönerna, det vill säga löntagarna får en mindre andel av vinsterna. Det blir en överföring från dem som jobbar till dem som äger företagen.

Jobbskatteavdraget sorterar också in människor i närande och tärande, där tärande är till exempel pensionärer som betalar mer i skatt än löntagare. Men ännu mer tärande är tydligen de sjuka som ska betala en högre skatt ändå.

Jobbskatteavdraget ökar också inkomstskillnaderna och gynnar framför allt höglönlade män som till exempel Johnny Skalin. Det senaste jobbskatteavdraget har en fördelning på 62 procent till män och 38 procent till kvinnor. De som tjänar över 40 000 kronor i månaden får 500 kronor i skattesänkning, och de som tjänar mindre får 100 kronor. Det blir alltså kraftigt ökade inkomstskillnader, vilket också står i propositionen.

Därför skulle jag vilja höra Johnny Skalins och Sverigedemokraternas motivering. Hur ser ni på teorin och värderingarna bakom jobbskatteavdraget, och varför står ni bakom dem?

Anf. 142 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Man kan konstatera att Vänsterpartiet sitter fast i sina välfärdsmodeller och fördelningspolitiska visioner. Man vill satsa mer på välfärden, men man vill göra det genom att beskatta de människor som man vill tilldela extra resurser. Man kritiserar allt som man själv inte står för såtillvida att det till och med är dåligt att den som arbetar över huvudet ska få något ut av det hela.

Vi står bakom de fyra jobbskatteavdragen. Vi har ställt oss tvekande till det femte just för att vi vill förstärka välfärden. Med vår politik frigör vi resurser som nu är fastlåsta i en misslyckad integrationspolitik för att stärka flera av just de områden som Ulla Andersson vill stärka utan att behöva stärka skatteintäkterna.

Det är här vi borde ha utgångspunkten i vår diskussion. Med det som utgångspunkt skulle vi kunna inleda ett samarbete för att förstärka välfärden utan att behöva utarma arbetarna.

Anf. 143 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Johnny Skalin riktigt förstod vad jag sade. Jag skulle vilja höra varför man står bakom teorin och värderingarna bakom jobbskatteavdraget.

Det visar sig ju att det går ut på att man ska sänka lönerna för löntagare. Det visar sig att det går ut på att man ska överföra pengar från löntagarna till företagsägarna. Det visar sig också att man delar in människor i närande och tärande, det vill säga att man gör skillnad mellan människor som har turen att få ett arbete och människor som har oturen att bryta benet eller få cancer. De ska straffas ekonomiskt.

Det är det ni står bakom när ni står bakom jobbskatteavdraget. Det är en politik som gynnar högavlönade män, vilket är mycket tydligt. Jag kan i och för sig förstå det – ni är ett borgerligt parti, och det har ni mycket tydligt visat – men jag skulle ändå vilja höra hur ni förklarar med era egna ord varför ni står bakom jobbskatteavdraget. Det gjorde inte Johnny Skalin över huvud taget. Borgerliga värderingar är tydligen det som gäller även i det här fallet, och då står man även bakom hela denna teori.

Anf. 144 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vi vill stärka välfärden, precis som Vänsterpartiet. Men det måste också löna sig att arbeta.

Regeringen som får ta ansvar för sin egen politik. Det är de som sätter upp förklaringen att om vi straffar de sjuka och de arbetslösa så skapas nya jobb. Det är ingenting som vi säger eller står bakom.

Det vi står bakom är att om man begränsar invandringen så skapas och frigörs resurser så att vi både kan stärka välfärden och göra det lönsamt att arbeta.

Anf. 145 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag ska borra lite till i det jag borrade i lite grann i höstas, nämligen den framtida finansieringen av välfärden, och få lite förklaringar kring det. Det kan Johnny Skalin grunna på.

I de beräkningar som SCB gör för att vi över huvud taget ska kunna ha en välfärd i vårt land och för att se till att vi har så pass många som kan jobba och försörja den del som inte jobbar måste vi ha en nettovandring på minst 25 000 personer per år.

Det är alltså SCB:s beräkning, och det handlar om nettovandringen. Nu ska vi komma ihåg att den största gruppen invandrare till Sverige faktiskt är svenskar, så det måste man också ha med i dessa beräkningar.

Jag har en fundering till. Johnny Skalin säger att asyl- och anhöriginvandringen ska begränsas. Det är vad Sverigedemokraternas politik går ut på. Jag tolkar det som att alla som kommer till Sverige för att jobba och har ett jobb är välkomna. Vi har en stark exportindustri, och vi behöver i många fall få in hjälp från utländsk expertis för att sälja våra varor. Därför ser vi över det här med en expertskatt, och enligt min tolkning skulle det alltså vara okej för er.

Men om vi hjälper en av dessa utländska experters medmänniskor eller landsmän i Sverige, då är det fel. Är det så vi ska tolka Johnny Skalins och Sverigedemokraternas politik?

Anf. 146 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vid budgetdebatten i höstas tog Anders Sellström tog upp det här med SKL och att SKL antog att vi behöver en stor nettovandring för att lösa välfärdsproblemet. Nu låter det som att Sellström också tolkar SCB så. Det är klart att SCB gör sina prognoser utefter regeringens politik. Fortsätter man med den politik som regeringen står för där man inte får in de här människorna som är i utanförskap, då är det klart att man skulle kunna göra den teoretiska bedömningen, men det är en bedömning som inte jag delar. För min del anser jag varken att svenska folket är obildbart eller att en stor invandring kan lösa den här problematiken.

Om vi sänker ambitionen med 90 procent vad gäller asyl- och anhöriginvandring skapar vi också utökade chanser för de människor som kommer att verkligen få arbete. Det är detta jag försöker påtala. Det är därför jag hela tiden säger att vår politik går ut på att sänka asyl- och anhöriginvandringen med 90 procent. Det är någonting jag måste stå här och upprepa hela tiden, eftersom ni inte tar in det.

Anf. 147 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag hör vad Johnny Skalin säger, men han svarar faktiskt inte riktigt på frågan: Om vi tar hit utländsk expertis, vilket vi gör redan i dag, och vi måste ta hit än mer i framtiden för att vi ska kunna sälja och exportera varor till andra länder, då säger Johnny Skalin att det är okej. Det är fortfarande min tolkning. Men om vi tar hit en av hans eller hennes landsmän som har problem och jobbigt då är det fel.

Vi ska alltså nyttja utländska arbetare för att hjälpa vår egen industri. Men om vi hjälper någon som har problem från deras hemland då är det fel. Det är fortfarande min tolkning.

Gör jag rätt tolkning, eller gör jag fel tolkning?

Anf. 148 JOHNNY SKALIN (SD) replik:

Fru talman! Vi ställer oss bakom ett gästarbetarsystem. Det är mycket riktigt. Om det visar sig att vi inte på något sätt kan tillgodose de behov som finns på den svenska arbetsmarknaden kan vi ta hit expertis under tillfälliga former fram till dess att vi har löst den inhemska problematiken i vårt land.

Detta handlar för er del inte om att hjälpa människor. För vår del gör det det därför att med en begränsad invandringspolitik kan vi rikta mer resurser till de människor som faktiskt har dessa behov. Med mer resurser till UNHCR:s flyktingorgan kan vi hjälpa de människor som faktiskt har behov, om det är det som är utgångspunkten. Men det är inte det som är utgångspunkten för regeringen. Utgångspunkten för regeringen är att skapa ett överutbud av arbetskraft så att man därigenom kan pressa ned lönerna och så att man därigenom kan hålla den tunga storindustrin under armarna.

Anf. 149 ULLA ANDERSSON (V):

Fru talman! Ingen är förvånad. Svaret på varje tänkbart samhällsproblem är detsamma: sänkta skatter för de rika, press nedåt på lönerna för alla andra och sålda arbetsplatser överallt i den gemensamt ägda ryggraden i samhällsekonomin.

Men det som vi behöver är inte fler riskkapitalister i skolor och sjukhus. Det som vi behöver är riktiga investeringar, inte utförsäljningar. Det ska vara långsiktiga investeringar som ser till att tågen går i tid och att de som ska söka jobb har en ordentlig utbildning. Sju av tio företag ropar efter rätt utbildad arbetskraft när vi har massarbetslöshet. Då väljer regeringen ändå att dra ned på utbildningar och arbetsmarknadspolitik och att satsa på att fasa in människor i fas 3. Regeringen räknar kallt med en stigande långtidsarbetslöshet. Men det vi behöver är en politik för full sysselsättning och ökad jämlikhet som rustar Sverige för framtiden.

Regeringen vill gärna få oss att tro att det går att sänka skatter och ändå investera i välfärd, infrastruktur och bostadsbyggande. Men det visar sig nu svart på vitt i regeringens egna siffror att man drar ned på anslagen till välfärden i kommuner och landsting, på utbildningssidan, bostadsförsörjningen och infrastrukturen. Miljö- och klimatpolitiken består av neddragning på neddragning. Det är givet eftersom det inte går att minska skatteintäkterna och påstå att man kan förbättra välfärden och satsa på utbildning, miljö och infrastruktur samtidigt.

Det mest flagranta är nog ändå när regeringen påstår att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen på 4 900 kronor i månaden kan hindra människor från att vilja ta jobb. Är det där gränsen går för era krav på sänkta löner, Borg? Att påstå att det för vissa människor är mer lönsamt att leva på 4 900 kronor i månaden än att jobba visar på en människosyn som får åtminstone mig att må illa.

Den förda politiken får i förlängningen stora samhällskonsekvenser. Resurser förs från den gemensamma offentliga välfärden till privat konsumtion. Det är en omfördelning från dem som har ett litet ekonomiskt utrymme till dem som redan har mer, oftast mycket mer. Jobbskatteavdraget gynnar högavlönade män men betalas av sjuka, arbetslösa och pensionärer.

Framför allt drabbas vi kvinnor genom stora besparingar i sjukförsäkringen. 26 miljarder kronor har sjuka tvingats avstå. Det är ungefär lika mycket som de 10 procent rikaste, där sju av tio är män, har fått i skattesänkningar. Barnfattigdomen liksom inkomstskillnaderna mellan kvinnor och män ökar, och vi har fått 115 000 fler kvinnor som lever i fattigdom. Det femte jobbskatteavdraget ska enligt regeringens egna beräkningar ge 62 procent till männen och 38 procent till kvinnorna. Det ska öka inkomstskillnaderna och framför allt gynna högre tjänstemän. Tjänar man över 40 000 kronor får man 500 spänn, tjänar man därunder får man en hundralapp. Det är inte rimligt. Det är helt huvudlöst.

Men förutom att finansieringen av skattesänkningarna slår hårt mot de enskilda, som i fallet med alla sjukskrivna som slängs ut från sjukförsäkringen, slår den mot vår gemensamma välfärd. Det är väl känt att vi svenskar prioriterar bättre kvalitet i välfärden före sänkt skatt. Men en hög kvalitet i välfärden kostar också pengar, och därmed behöver man skatteintäkter.

20 procent av alla förskolebarn går i dag i barngrupper som har fler än 21 barn. De senaste två åren har antalet anställda inom äldreomsorgen minskat med 4 000 och inom sjukvården med 6 000. På fritids har en anställd ansvar för 21 barn. Detta får konsekvenser. Äldre som är i behov av omsorg och hjälp får avstå. Personalen stressas och tvingas lämna personer i behov av hjälp och stöd åt sitt öde trots att man inget hellre vill än att hjälpa och bistå på allra bästa sätt. Kvinnor går ned i arbetstid eller slutar jobba för att vårda anhöriga för att de inte ser någon annan utväg. 50-talsvindar blåser, och vi ser återigen hur vi kvinnor får gå ned i arbetstid eller sluta jobba för att vårda anhöriga. Men regeringen tycker att det är viktigare att restaurangägare ska få högre vinster och sänker i stället restaurangmomsen. Det är en momssänkning som kostar mycket mer än att återanställa de 10 000 som mist jobbet i sjukvården och äldreomsorgen.

I dag tvingas många kvinnor arbeta deltid eller tacka nej till jobb eller kan inte få jobb för att barnomsorgen inte är öppen när folk jobbar. Så många som var tredje svensk arbetar regelbundet på obekväma arbetstider. Av dem har ungefär 300 000 barn under sex år. Det är en ökning med 25 procent sedan 2005. I omsorgen, i butiker, på kaféer och restauranger jobbar 70 procent av småbarnsföräldrarna regelbundet på sådana tider. Inte ens hälften av landets kommuner erbjuder barnomsorg utanför kontorstid. Antalet har dessutom minskat under den borgerliga regeringens tid.

Är det inte orimligt att alla som ser till att hålla servicesamhället i gång inte själva har tillgång till den gemensamt finansierade barnomsorgen när de jobbar?

Den som någon gång har arbetat på en förskola eller på ett äldreboende vet att lönen är knapp och inte räcker till månadens slut. Det håller inte. Det behövs en rejäl satsning på att få upp lönerna och förbättra arbetsvillkoren. Det om något skulle innebära ett stort steg framåt för jämställdheten inom arbetslivet men också i samhället i stort. Men vad gör Anders Borg? Jo, han kräver lägre ingångslöner i välfärdssektorn och vägrar lagstifta om rätt till heltid. Han menar på fullt allvar att lönerna för undersköterskor, barnsköterskor, förskollärare och sjuksköterskor är för höga.

Nyligen uppmanade han därför kommunpolitikerna att bli bättre på att i de kommande avtalsförhandlingarna sätta press på lönerna nedåt. Löner på 16 070 kronor är för höga i det borgerliga Sverige. Det är ett helt fantastiskt uttalande från den person som är ytterst ansvarig för den borgerliga ekonomiska politiken.

I stället för skattesänkningar behöver vi en utbyggd välfärdssektor med bättre kvalitet i form av fler anställda, en barnomsorg som har öppet på kvällar, nätter och helger, mindre grupper och bättre arbetsvillkor och inte minst högre löner.

Fru talman! Riskkapitalbolagen har minskat sina investeringar med 60 procent de senaste två åren. Satsningarna i unga tillväxtbolag har rasat. Det är en mycket allvarlig situation för Sveriges framtida utvecklingsmöjligheter. När nya företag inte får tillgång till kapital slår det mot den framtida sysselsättningen, mot landets konkurrenskraft och mot den ekonomiska tillväxten.

Men frågan är varför viljan att satsa pengar i unga svenska företag har försvunnit. Svaret är att det finns andra investeringar som ger långt högre vinst, har en stabil tillväxt och är helt riskfria. Det handlar om svensk vård, skola och omsorg. I takt med att riskkapitalbolag nu vräker in pengar i tidigare offentliga verksamheter stryper de tillgången till riskkapital till små svenska tillväxtbolag. Varför ska man göra investeringar där riskerna är stora när man kan köpa ett vårdföretag med garanterad vinst från dag ett tack vare våra skattepengar? Detta är så klart tragiskt, inte bara för att svenskt näringsliv dräneras på det så viktiga riskkapitalet utan också för att välfärden är en sektor där riskkapitalbolagen inte hör hemma över huvud taget. Från att ha varit viktiga aktörer för att utveckla svenskt näringsliv håller riskkapitalbolagen nu på att hamna i ett svårartat bidragsberoende. Utan våra skattepengar skulle deras vårdbolag, skolbolag och omsorgsbolag inte överleva en sekund. Deras vinster som tidigare genererades av smarta idéer genereras nu av skattepengar som man smusslar undan och stoppar i egen ficka.

Riskkapitalbolagen inom välfärden behöver inte ens bry sig om konjunkturen. Finanskrisen var en lite mysig höstvind eftersom man ändå var garanterad vinsten. Människor fortsätter nämligen att bryta benen och bli gamla oavsett vad som händer på börserna.

Och skattepengarna fortsätter att trilla in. Den så omhuldade teorin om att hungriga lejon jagar bäst verkar inte längre gälla riskkapitalbolagen. Riskkapitalbolagen har blivit slöa och feta efter att ha matats med svensk skattefinansierad välfärd.

Risken är borta och ersatt av en garanti från oss skattebetalare att alltid ställa upp med pengar. Vi har sett exempel på investeringar som har gett uppemot 450 procents avkastning. Enligt Statistiska centralbyrån är det högre avkastning på eget insatt kapital i välfärdssektorn än genomsnittet inom svenskt näringsliv.

Om vi jämför med en bransch som anklagas för att vara vinstgalen, det vill säga elbranschen, visar det sig att elbranschen har en avkastning på 15 procent medan äldreomsorgen och omsorgen har 33 procent. Ja, ni hörde rätt, dubbelt så hög avkastning.

Det kanske osmakligaste av allt i den här soppan är ändå att medan våra skattepengar möjliggör riskkapitalbolagens expansion ser de själva till att slippa betala skatt.

Många har beskrivit privatiseringen av välfärden som framtiden. Det är tyvärr precis tvärtom. Svenska företag behöver riskkapital. Svensk vård, skola och omsorg behöver långsiktighet och solidariska lösningar, inte riskkapitalbolag.

Fru talman! Det måste vara enkelt att vara moderat. Varje problem har samma lösning. Sänkta skatter för män med portfölj och slips som inte har en aning om hur det är att ha ett typiskt arbete i Sverige i dag. Sänkta löner för alla andra, så att överskotten ska växa på hög i Danderyd och på Stureplan. Sålda arbetsplatser i välfärden, som steg för steg förvandlar ryggraden i samhällsekonomin till en tummelplats för företag som vill leva gott på skattededel.

(Applåder)

I detta anförande instämde Siv Holma, Wiwi-Anne Johansson, Jacob Johnson, Lars Ohly och Mia Sydow Mölleby (alla V).

Anf. 150 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Regeringens politik vilar på att full sysselsättning bidrar till en rättvis fördelning av välfärden. Den största orättvisan i det samhälle vi ser är alltid arbetslösheten. Här har vi en tydlig skiljelinje mot Vänsterpartiet. När Vänsterpartiet hade inflytande i Sverige ökade orättvisorna. Utanförskapet bet sig fast och människor fastnade i långvarig frånvaro från arbetsmarknaden.

Det här är inte rättvis politik. Vänsterpartiet står för en i grunden orättvis politik. Rättvisa är att det lönar sig att anstränga sig och prestera. Vänsterpartiet säger nej till jobbskatteavdraget. Rättvisa är att vi via utbildning ger alla en god start i livet. Vänsterpartiet säger nej till de lärlingskontrakt, de betyg och de kunskapskrav som är absolut nödvändiga för att bygga ett rättvist samhälle.

Vänsterpartiet förstår inte att rättvisa handlar om att vård, skola och omsorg ska ges efter behov även när det gäller det man kan få inom friskolor och andra alternativ. Man säger nej till de 70 000 arbetstillfällen som nu håller på att växa fram inom hushållstjänsterna. Vänsterpartiet förstår inte att rättvisa handlar om att värna om dem som har minst och att kärnan i den politiken är att skapa sysselsättning och bidra till full sysselsättning för alla. Då betyder höjda skatter arbetslöshet.

Vänsterpartiets politik handlar i praktiken om orättvisor. Det var så det blev när Vänsterpartiet hade inflytande. Vänsterpartiets praktik är också deras teori. Man avvisar alla de rimliga definitioner av rättvisa som jag här har redovisat. Vänsterpartiets politik handlar om orättvisa. Regeringens politik har som kärnvärdering att full sysselsättning bygger rättvisa.

Anf. 151 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Borg har skrutit rätt häftigt här i dag, men jag ska göra Anders Borg rätt besviken och också väldigt många andra. Fakta är att om vi skulle ha samma sysselsättningsgrad vid slutet av 2015 som vid slutet av 80-talet, som Anders Borg har jämfört med, skulle vi ha över 300 000 fler sysselsatta och vi skulle ha 100 000 färre arbetslösa. Den jobbpolitik vi hittills har sett har bestått av skattesänkningar med en förhoppning om att det på lång sikt ska ge jobb.

Om man skulle ta de siffror på allvar som Anders Borg själv har presenterat skulle man ha kunnat konstatera att varje jobb, om det nu kommer, kostar ungefär 1 miljon. Om vi tittar på den politik som Anders Borg har fört, med sänkta socialavgifter, med en förhoppning om att någon ska anställa någon till om man sänker arbetsgivaravgifterna, har varje jobb kostat 2 ½ miljoner.

För de pengarna skulle vi kunna investera ganska kraftigt i en förbättrad järnväg och i ökat banunderhåll. Jag tror att vi är många som tycker att tågen ska komma i tid hädanefter. Vi skulle kunna investera i mindre barngrupper i förskolan, i en bättre sjukvård och äldreomsorg. Vi ser nu att antalet anställda i kommunsektorn har minskat, och de kommer inte heller att återhämtas under de kommande åren, vilket jag faktiskt hade hoppats på. Anders Borg drar i stället ned på statsbidragen.

Anders Borg pratar om att han vill värna dem som har minst, och så kräver han sänkta löner för kvinnor i välfärdssektorn. Jag tycker att det

rimmar väldigt illa, Anders Borg. Det där med rättvisa tror jag att du får fundera över ett tag till.

Anf. 152 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag funderar mycket på rättvisa. Och när jag funderar på rättvisa tänker jag på att när vi hade en vänsterpolitik i Sverige ökade inkomstskillnaderna. När vi hade vänsterpolitik i Sverige ökade förmögenhetskoncentrationen.

Varför är det en sådan nattsvart skillnad mellan Vänsterns praktik och dess teori? Jo, därför att man tappar jobben. Man glömmer att full sysselsättning är grunden för en rättvis fördelning av välfärden. Det är bara med full sysselsättning vi kan garantera en rättvis fördelning av välfärden.

Då blir det så här. Då talar Vänsterpartiet om rättvisa och om arbete. Sedan vill man trycka ut de 70 000 jobb som nu kommer i privata välfärdstjänster. Då vill man trycka bort det som skapar grunden för välfärd, nämligen att vi belönar människor efter prestation, att vi bygger rättvisa på att vi utjämnar med hjälp av god utbildning. Det är ju det som är skilljelinjen. Vi har en rättvisa byggd på arbete och ansträngning. Vänsterpartiet bygger orättvisa med arbetslöshet.

Anf. 153 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Anders Borg belönar människor efter prestation och straffar människor som blir sjuka. Det skulle man också kunna säga. Jag tycker att det är en ganska förkastlig syn att vi ska dela in människor i närande och tärande. Oavsett varifrån inkomsten kommer tycker jag att man ska beskattas lika.

Anders Borg tycker i stället att män med högre inkomster ska belönas rikligen. Det är tydligen rättvist i Anders Borgs värld, för det är väl det som är prestation. Annars skulle ju inte fördelningen se ut som den gör. 62 procent är män, 38 procent är kvinnor. 500 kronor till dem som tjänar över 40 000 och en hundralapp till dem som tjänar lite mindre. Är du sjuk ska du straffas. Du ska inte ens få ersättning från sjukförsäkringen.

Till full sysselsättning, Anders Borg, är det långt, tyvärr. Jag tror att vi alla skulle vilja se en sådan utveckling. Men er politik är ineffektiv. Ni skapar inga jobb. Med de pengar du har lagt på jobbskatteavdrag, sänkta socialavgifter eller någon förhoppning om RUT-tjänster skulle vi ha fått bättre kvalitet i välfärden för väldigt många och efter behov, inte efter plånbokens tjocklek. Det är en utveckling som inte har någonting med rättvisa att göra.

Anf. 154 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag har en fråga till Ulla Andersson: Anser Ulla Andersson och Vänsterpartiet att staten ska vara beredd att gå in helt eller delvis med permanent statligt ägande i Saab?

Anf. 155 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det var kort och koncist. Jag kan säga att jag anser att regeringen borde ha en näringspolitik och en industripolitik. Det hade hjälpt ganska mycket under de här åren. Det skulle även hjälpa framöver.

Vänsterpartiet har nog aldrig ansett att vi ska gå in med ett helt statligt ägande i Saab. Däremot har vi ansett att staten kan ta ett ansvar för att möjliggöra att Saab överlever. Det tycker vi även i det här läget. Regeringen skulle till exempel kunna ta initiativ till att omförhandla räntan hos EIB. Det skulle vara ett bra sätt.

Framför allt skulle jag vilja se en industri- och näringspolitik. Jag har läst vårpropositionen och jag ser inte ett enda inslag, ingenting på hela området, vilket gör mig rätt bedrövad, för jag vill se en politik för full sysselsättning. Jag vill se fler jobb. Men det är tomt, innehållslöst. Jag skulle tro att väldigt många inom industrisektorn är rätt förvånade och också besvikna.

Om jag går tillbaka till det tidigare replikskifte Carl B Hamilton och jag hade kunde man åtminstone tycka att infrastrukturen, som näringslivet är väldigt beroende av, även Saab så klart, skulle ha kunnat få ett gott tillskott. Näringslivet efterfrågar ju en uthållighet i satsningarna på till exempel järnvägen. Det är många företag som nu har tvingats ta över transporterna på väg i stället för på järnväg. Där sviker regeringen också.

Anders Borg kanske i sitt inlägg åtminstone kan svara på varför de 800 miljoner som är den lilla engångssatsning ni gör, som ändå är ett steg i rätt riktning, inte ens är finansierade i den här propositionen och inte heller i tilläggsbudgeten.

Anf. 156 CARL B HAMILTON (FP) replik:

Fru talman! Jag tycker att det var ett väldigt bra besked som Ulla Andersson gav här att Vänsterpartiet inte tänker stödja några tankar som kan komma att framföras på att staten ska gå in som ägare i Saab. Det var ett bra besked.

Det som händer i Trollhättan visar att det är rätt bra om företag går med vinst. Då är min fråga till Ulla Andersson: Vad är en rättvis vinstnivå? Vad är en rättvis avkastning på eget kapital? Ulla Andersson uppehöll sig mycket i sitt anförande vid avkastning på kapital hos olika investerare och företag. Vad är en rättvis avkastning på eget kapital?

Anf. 157 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att man ska ha avkastning på eget insatt kapital inom välfärden. Jag tycker inte att vinstintressen över huvud taget hör hemma där. Det leder i helt fel riktning.

Det ni nu försöker skapa är en marknad där man tjänar pengar på att människor blir sjukare och på att äldre får det sämre. Det är ju en sådan prisutveckling att blir den äldre sämre får man högre betalning. Det leder i fel riktning. Om man har en politik som går ut på att det är plånboken som styr och inte behoven ökar kostnaderna för skattebetalarna. Jag tycker att en avkastning på 33 procent inom äldreomsorgen är helt fel. Det är ruttet rent ut sagt.

Jag tycker att skattepengar ska gå till vård, skola och omsorg. Blir det pengar över ska de gå tillbaka till en förbättrad kvalitet eller till skattebetalarna. Jag tycker inte att vinstintressen har inom välfärden att göra, utan allting ska gå till vården av de sjuka, till omsorgen om de äldre och till barnens utveckling.

Anf. 158 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Vänsterpartiet skrev alldeles nyligen i en debattartikel att de vill vara landsbygdens bästa vänner. För Centerpartiets del välkomnar jag ett ökat engagemang i landsbygdsfrågor från alla parter och intressenter. Det behövs för att kunna skapa det sammanhållna Sverige som vi vill se.

Men när jag läser Vänsterpartiets program slås jag av att det är samma gamla visa som vanligt. Det är mer statligt stöd och mer satsningar från det offentliga. Och vad värre är, det finns knappt ett enda ord om dem som vi vet skapar tillväxt och jobb, nämligen småföretagarna, och betydelsen av ett stärkt civilsamhälle.

För oss i Centerpartiet är det en självklarhet att landets många småföretagare är navet för en tillväxt som omfattar hela Sverige. Det är i de små företagen som de många nya jobben kommer att skapas. Det är därmed dessa som utgör grunden för vår gemensamma välfärd. Centerpartiets politik går ut på att fler ska våga ta steget att bli företagare för att sedan kunna expandera och skapa nya jobb. För att skapa attraktiva boendemiljöer och grundläggande service över hela landet krävs det just jobb. Jobb är motorn för landsbygdsutveckling. Utan jobb stannar landsbygden, och det blir än svårare att mota den urbaniseringstrend som vi nu ser.

Vi i Centerpartiet tror också på människors inneboende kraft, på deras entreprenörskap och arbetsvilja, det som Vänsterpartiet lite nedlåtande kallar för marknadskrafterna. Men det är så jobb och tillväxt skapas. Det visar exempel från min hemby Maramö utanför Värnamo i söder till Kiruna i norr.

Hur vill Vänsterpartiet skapa en levande landsbygd och ett samhället Sverige som håller långsiktigt, Ulla Andersson? Vilka tillväxtreformer står Vänsterpartiet för som kommer att göra att småföretag och jobb skapas och stannar på landsbygden?

Anf. 159 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad över att Annie Johansson tar tillfället i akt att diskutera landsbygdens utveckling. Till skillnad från Annie Johansson anser jag att samhället har ett övergripande ansvar för hela landet. Man behöver samhällsservice oavsett var man bor. Det är väl känt att om samhället, i många fall staten, drar sig tillbaka i form av neddragningar när det gäller apotek, försäkringskass kontor eller skattekontor drar sig också annan service tillbaka. Därför menar vi att staten har ett övergripande ansvar.

Vi menar också att staten har ett övergripande ansvar för att se till att det finns en infrastruktur som fungerar över hela landet. Det kan vi tyvärr också se att Centerpartiet inte gör. Man tycker åtminstone inte att det ska finnas en järnväg som fungerar över hela landet, utan man satsar framför allt på nybyggnation av vägar, medan vi satsar på ökat underhåll av vägar och en utbyggnad av järnvägstrafiken. Dessutom lägger vi pengar på en utbyggnad av kollektivtrafiken.

Annie Johansson har nog läst lite dåligt när det gäller det där med småföretag. Småföretag är mer vanligt på landsbygden än i storstäder och andra städer. Det finns en kraftig sådan tendens.

Vi har en rad förslag för att gynna småföretag på landsbygden. Vi anser att biobränslen kommer att vara en väldigt bra utvecklingsfaktor för företag på landsbygden. Vi lägger fram förslag om turism. Vi lägger fram förslag om mat. Vi tror väldigt mycket på lokalt producerad mat inför framtiden. Och vi har en hel rad andra förslag.

Vi har ett 16-punktsprogram och en övergripande strategi. Vi tycker dessutom att samhället skulle kunna bidra lite mer genom att avsätta forskningspengar för att tillsammans med företag, regioner och kommuner ute på landsbygden bedriva forskning om hur den bästa landsbygdsutvecklingen ska kunna ske. Vi tror på en sådan politik.

Till sist menar vi att vi behöver ett nordiskt samarbete om landsbygdsutveckling. Vi har likartade problem och likartade möjligheter, och vi kan lära av varandra. Därför tror vi också på ett ökat samarbete i Norden.

Anf. 160 ANNIE JOHANSSON (C) replik:

Fru talman! Det var glädjande saker som Ulla Andersson tog upp. De ligger helt i linje med det som regeringen och Centerpartiet har genomfört. Vi har satsat på att öka den grundläggande servicen runt om. Vi har satsat på ökat stöd till kommersiell service och statlig service. Vi har satsat på infrastruktur. En sådan post handlar om enskilda vägar som är väldigt viktiga för landsbygden. Under den förra mandatperioden ökade den från 600 miljoner till nästan 1 miljard. Det är en ganska fin satsning på landsbygdens alla vägar.

Jag ska ta ett konkret exempel på hur Vänsterpartiet och Ulla Andersson vill slå undan benen för många småföretagare på landsbygden. Det handlar om ILO 94. Att ratificera den innebär att småföretagare på landsbygden inte har en chans att vara med i den offentliga upphandlingen. Det är jätteviktigt för dessa företag att få vara med och konkurrera i kommunens offentliga upphandling.

Vad säger Ulla Andersson om kilometerskatt, bensinskatt, inkomstskatter, sänkta arbetsgivaravgifter och handelsgodsets skatt? Hur ska ökade vänsterkostnader för landsbygdsbor leda till mer marginaler och en levande landsbygd?

Anf. 161 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Annie Johansson har missat den senaste tidens rubriker om att Försäkringskassan drar ned antalet kontor runt om i hela landet. Jag tycker inte att det är att upprätthålla servicen på landsbygden.

Annie Johansson hoppade över en väldigt viktig del för småföretag på landsbygden, och det är tillgången på kapital. Vänsterpartiet har kanske hårdast av alla i den här kammaren försökt att lägga fram förslag om att stärka kapitalförsörjningen på landsbygden. Det handlar om förslag på hur man kan stärka lokala banker och sparbanker och skapa möjligheter för kapital till mindre företag. Tyvärr har vi inte fått något stöd från Centerpartiet i den frågan.

Vi har också lagt fram förslag på att man kan stärka tjänstemän i kommuner och landsting för att förbättra den offentliga upphandlingen och för att skapa förutsättningar för mindre företag på landsbygden att kunna delta.

Vi tycker också att anställda på landsbygden ska ha en bra arbetsmiljö. Därför tycker vi att ILO-konventionen är viktig.

I de förslag där vi tidigare har höjt bensinskatten har vi också kompenserat de boende på landsbygden med sänkt fordonsskatt och höjda reseavdrag.

Anf. 162 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Jag tycker att vi hör att Vänsterpartiet och Ulla Andersson har en ganska enögd syn på detta med skatteintäkter. Vad som skapar tillväxt och de här skatteintäkterna verkar Vänsterpartiet helt lämna därhän. Med en sådan politik på sikt finns det till slut bara nedskärningar att fördela, och det ska vi akta oss för rejält.

Ulla Andersson har varit inne på att skatteavdrag eller skattesänkningar i sig inte skulle generera några mer resurser till välfärden över huvud taget. Det är en lite märklig syn.

Låt mig ta ett exempel. Jag har tittat lite tillbaka i tiden. Under perioden 2006–2010 ökade skatteintäkterna med 60 miljarder trots den enorma finansiella kris vi har gått igenom. Vi har samtidigt sänkt skatterna med drygt 100 miljarder. Trots detta har skatteintäkterna ökat. Är det trolleri eller vad kan det vara fråga om, Ulla Andersson?

Dessutom har vi kommuner och landsting som nu redovisar olika resultat för 2010. Jag ska berätta om några. Umeå har gått drygt 300 miljoner plus, Kalmar 77 miljoner plus, Malmö drygt 300 miljoner plus och Lidköping 166 miljoner plus. Gemensamt för de här kommunerna är att de alla är rött styrda. Vi har heller aldrig haft så höga nivåer på statsbidragen till kommuner och landsting som vi har på sikt.

Varför använder inte de rött styrda kommunerna pengarna till just välfärdssatsningar? Du håller väl med om att det kommunala självstyret är viktigt? Det är grunden till någonting, och ger vi pengar till kommuner och ser till att de har bra ekonomi ska de också använda dem till välfärdssatsningar. Men varför, Ulla Andersson, gör man inte det i de rött styrda kommunerna, om du nu säger att det är brist på pengar till välfärden? Den logiken verkar inte finnas i ditt resonemang när man tittar på verkligheten.

Anf. 163 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Kanske Anders Sellström skulle vara lite självkritisk i den här frågan. När finanskrisen kom var det många kommuner och landsting som var väldigt oroliga. Man var tvungen att dra ned därför att skatteintäkterna skulle sjunka kraftigt. Regeringen valde att inte kompensera kommunerna för den inkomstminskningen, och man började också med kraftiga nedskärningar.

22 000 arbetstillfällen har försvunnit i kommunsektorn de senaste två åren. Regeringen planerar inte för att det tappet ska återhämtas i framtiden, utan man väljer att dra ned på statsbidragen.

Regeringen har valt att sänka skatter för 100 miljarder. Det är 100 miljarder som man skulle ha kunnat göra något annorlunda för.

Man skulle ha kunnat använda en hel del av de pengarna till att förbättra banunderhållet så att vi hade sluppit sitta på tåg och vägar i 358 dygn under förra året. Trafiken stod helt stilla i 358 dygn förra året.

Vi skulle ha kunnat lägga en hel del på att minska barngrupperna i förskolan. 20 procent av alla barn går nu i barngrupper med över 21 barn. På fritis har en anställd ansvar för 21 barn. Är det kvalitet, Anders Sellström? Tycker du att det är rimligt? Under era år har barngrupperna i förskolan ökat, barngrupperna i skolbarnsomsorgen ökat, personalen inom äldreomsorgen minskat och personalen inom sjukvården minskat.

Men vinsterna i välfärdssektorn har kraftigt ökat. 7 miljarder har gått till vinst i stället för bättre kvalitet i vård, skola och omsorg.

Det finns valmöjligheter. Antingen kan man tro att sänkta skatter är framtidens paradys. Eller också kan man tro att en jämn fördelning av inkomster så att vi ökar jämlikheten i samhället och alla får ta del av den växande kakan kan vara ett bra sätt att öka tillväxten och skapa jobb. De med lägst inkomster har också störst behov av att konsumera. Men ni har framför allt gynnat högavlönade män med era skattesänkningar, vilket inte skapar ökad konsumtion utan troligtvis ökad spekulation och sparrande.

Anf. 164 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det bekräftar min bild av ett väldigt enögt resonemang kring skatteintäkter. Man tror att det finns en viss storlek på kakan, och oavsett hur man skär den är det bara den storleken som gäller hela tiden.

Välfärdssektorn går med vinst, säger du, Ulla Andersson. Ja, i Umeå drygt 300 miljoner, Kalmar plus 77 miljoner, Malmö drygt 300 miljoner och Lidköping 166 miljoner. Varför använder inte socialdemokratiskt och vänsterpartistiskt styrda kommuner de resurser som finns i välfärdsarbetet? Det är min fundering. För det kommunala självstyret står vi väl kvar vid? Vi kan inte börja ändra det.

Regeringen har i kristider sett till att förse kommuner och landsting med pengar, men man har inte riktigt använt dem, av olika skäl. Du står där och får inte fram varför ni i de rött styrda kommunerna inte har använt dem. Vad är det som gör att ni inte använder de pengarna?

Trots ett tapp på över 5 procent av bnp har vi ökat skatteintäkterna till den offentliga sektorn, trots skattesänkningar. Vi har bakat kakan större.

Anf. 165 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Jag trodde att Anders Sellström kände till att det finns en lagstiftning som säger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning och därmed att de också ska gå med överskott. Det var därför jag inte bemötte det. Men nu sade jag det, för nu kanske även Anders Sellström känner till det.

Anders Sellström säger att jag har ett enögt resonemang. Det säger en företrädare för regeringspartierna som har samma svar på alla problem: Sänk skatterna, pressa lönerna nedåt och privatisera. Snacka om enögdhet! Snacka om att öka ojämlikheten och att ineffektivt använda skattebetalarnas pengar!

Vi kan lägga de här pengarna – i stället för att ha en förhoppning om att rika människor ska konsumera mer och på så vis skapa jobb – på att öka kvaliteten så att barnen får det bättre. Tänk om ett barn till kunde få en bättre uppväxt och utvecklas på allra bästa sätt genom att man anställer en till i förskolan! Då skulle Sveriges tillväxt på lång sikt bli så mycket större. Det tycker jag vore rätt sätt att använda våra skattepengar.

Jag tycker att vi har ett stort ansvar för hur vi använder skattebetalarnas pengar när vi skapar jobb också. Därför vill jag vara effektiv i mina satsningar.

(Applåder)

Anf. 166 ANDERS SELLSTRÖM (KD):

Fru talman! Det känns angenämt att i dag vara med och debattera denna vårproposition med ett innehåll som ingen trott skulle vara möjligt att sätta på pränt för bara två år sedan. En för omvärlden makalös återhämtning har skett i den svenska ekonomin efter den globala finansskrisen.

Därmed är förutsättningarna för att minska arbetslösheten och nå full sysselsättning mycket goda. Som gammal kommunpolitiker vet jag att varje ytterligare arbetad timme i den svenska ekonomin är avgörande för ytterligare välfärdsförstärkningar inom äldreomsorgens område, inom sjukvårdens område och inom utbildningsområdet.

Grunden för att detta ska kunna ske är att en politik förs som stimulerar till att fler kommer i arbete. Den ekonomiska politiken måste både underlätta så att arbetskraftsutbudet ökar och stimulera till att fler företag kommer till och att befintliga företag växer.

En ekonomisk politik som både värnar de offentliga finanserna och genomför strukturella förändringar i syfte att stärka tillväxten har framtiden för sig. Då kan vi allteftersom genomföra välfärdsreformer i vårt land som också steg för steg skapar ett mänskligare Sverige. Man kan enkelt uttryckt säga att vi fördelar vinsterna av det landet Sverige arbetar ihop och i och med denna vårpropositions innehåll ser ut att kunna arbeta ihop framöver. Det gynnar alla.

Vi behöver med all kraft se till att inte hamna i ett läge där enbart nedskärningar fördelas. I många länder i vår omvärld är det just det som nu händer i land efter land som levt över sina tillgångar. Vi måste vara tydliga med vad som händer när de offentliga finanserna inte värnas.

De människor som alltid drabbas värst när länders ekonomier skruvas åt är de som står längst bort från arbetsmarknaden och är mest beroende av en offentlig ekonomi i balans. Låt oss se till att vi aldrig som land hamnar i ett sådant tillstånd.

Alliansens vallöften ser nu ut att kunna levereras betydligt tidigare än vad som såg ut att vara fallet under hösten: ytterligare skattesänkningar för låg- och medelinkomsttagarna, ytterligare en skattesänkning för pensionärerna och förenklingar av 3:12-reglerna. Ytterligare förbättringar för ett konkurrenskraftigt företagsklimat pågår. En i grunden riktig omställning av sjukförsäkringen kommer nu att justeras i syfte att ingen ska komma i kläm eller hamna mellan stolarna. Restaurangmomsen halveras och kommer därmed att skapa fler arbetstillfällen.

Sjukvårdens tillgänglighet har ökat, och ett flertal kvalitetshöjande åtgärder genomförs inom äldreomsorgens område. Vi ser en underhålls-offensiv för järnvägarna i vårt land, och vi möter upp resursmässigt de allt fler ensamkommande flyktingbarnen.

Kan då jag som kristdemokrat känna mig nöjd?

Svaret är ja om man ser på de förutsättningar som legat till grund för denna vårproposition. Den otroligt starka ekonomiska återhämtningen i ekonomin och rätt satsade resurstillskott under finansskrisen har begränsat

och hållit tillbaka arbetslöshet och utanförskap. Trots det globala finansiella läget har förstärkningar på välfärdsområdena kunnat ske. Ur den aspekten är jag nöjd.

Svaret på frågan är nej när jag ser att skatten på pensionerna fortsatt inte minskat i samma utsträckning som skatten för dem med arbetsinkomst. Svaret är nej när det fortsatt på många håll i vårt land anses vara bättre att politiker ska bestämma i stället för föräldrarna hur de allra minsta barnen ska tas om hand.

Svaret är nej när valfriheten fortfarande är starkt begränsad för många människor runt om i vårt land som är i behov av hemtjänst och inte själva kan välja vem som ska utföra densamma.

Svaret är nej när regelverk och skatteklor fortfarande finns som försvårar bedrivande och startande av företag. Vi kristdemokrater kommer heller aldrig att vara nöjda förrän vi ser en skola där ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter.

Oavsett område finns fortfarande många politiska låsningar och hinder att forcera i syfte att öka valfriheten i vårt land och samtidigt successivt stärka kvaliteten inom våra gemensamma välfärdsområden. Grunden för detta är självklart stabila statsfinanser och tillväxtskapande åtgärder i hela ekonomin. I den delen känner jag mig riktigt nöjd.

(Applåder)

I detta anförande instämde Staffan Anger och finansminister Anders Borg (båda M), Annie Johansson (C) samt Anders Andersson och Annelie Enochson (båda KD).

Anf. 167 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Det gäller att passa på när man är uppe, så jag tar tillfället i akt och pratar om en fråga som ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Jag tänkte börja med att citera ur Socialstyrelsens senaste rapport:

”Resurstillgången i kommunernas vård och omsorg om äldre har begränsats så att äldres säkerhet och trygghet inte alltid kan tillgodoses. Det finns starka skäl att ifrågasätta om alla äldre personer får den vård och omsorg de behöver för att uppnå en skälig levnadsnivå.”

Det är Kristdemokraternas Sverige som Socialstyrelsen beskriver i sin senaste rapport. Där konstateras också att det har skett en kraftig neddragning av antalet äldre som bor i särskilt boende utan att antalet äldre som har fått hemtjänst har ökat.

Socialstyrelsen har också nyligen ålagt 25 kommuner att vidta åtgärder för att höja personaltätheten inom demensvården efter det kända Piteåalarmet. 22 av 25 kommuner har inte gjort det, vilket betyder att väldigt många äldre dementa, svårt utsatta personer fortfarande far väldigt illa.

De senaste två åren har antalet anställda inom äldreomsorgen minskat med 4 000 och inom sjukvården med 6 000, samtidigt som allt fler av de skatter som går till äldreomsorg och sjukvård tas ut i vinster, med 33 procents avkastning inom omsorgen och 25 procent inom sjukvården.

Jag hörde alldeles nyligen att Kristdemokraterna prioriterar sänkt restaurangmoms, ett förslag som egentligen ingen tror skapar en enda jobb, och dessutom är förslaget troligtvis kraftigt underbudgeterat. Högre restaurangvinster är tydligen viktigare än äldres omsorg.

Var det detta ni ville när ni tog över, ni kristdemokrater från den lilla människans parti?

Anf. 168 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Det är än en gång detta märkliga: Hur skapar man tillväxt? Hur ser vi till att ha något att fördela över huvud taget? Där måste vi underlätta för företagarna. Vi måste skapa arbetstillfällen. Vi måste se till att det hela tiden är snurr på hjulen. Varje arbetad timme ger möjligheter att förstärka välfärdssektorn. Det är poängen.

Det kommunala självstyret pratade vi om tidigare. Där sätter nu Socialstyrelsen till alla klutar för att komma i fatt de problem som finns. I ett program före valrörelsen speglades att man i Piteå låste in åldringarna, och de fick hård kritik för det. Då är det märkligt att den kommunen går med plus och inte använder sina pengar för att göra det du vill, nämligen anställa fler eller vad man nu kan göra för att åstadkomma förbättringar.

Från regeringshåll har vi drivit fram detta med värdighetsgarantier, att kommunerna ska få stöttning om de genomför värdighetsgarantier som ska synliggöra och sätta fokus på frågor som: Hur mycket personal behöver vi för att klara den ena eller den andra kvalitetshöjande åtgärden inom äldreomsorgen?

Sedan har vi det kommunala självstyret. Det är den kommun som du kommer från som ska bestämma hur resurserna används. Men regeringen stöttar, ger hjälp och mycket högre statsbidrag än tidigare och ser till att antalet arbetade timmar i vårt land ökar. Det skapar mer skatteintäkter i kommuner och landsting, och då kan man förbättra välfärden och välfärdssektorn.

Anf. 169 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Regeringen drar ned på statsbidragen och räknar inte ens upp dem under de kommande åren, utan det är en negativ utveckling.

Jag vet inte om Anders Sellström känner till att han sitter på ett väldigt viktigt instrument, nämligen lagstiftning. Man kan från lagstiftarens sida säga: Ni inom demensvården får inte ha så låg personalbemanning.

Vi tycker att de äldre dementa människorna är viktigare än så, och därför väljer vi att lagstifta. Ni har valt att inte göra det.

Vänsterpartiet tog initiativ och fick stöd för en kraftig höjning av personaltäteten inom demensvården. Det är jag mycket glad för. Men Kristdemokraterna röstade emot, vilket är rätt bedrövligt med tanke på att ni kallar er den lilla människans parti.

Anders Sellström tycker tydligen inte att det är något problem att det tas ut 7 miljarder i vinst. För 7 miljarder skulle man kunna anställa 15 000 undersköterskor och vårdbiträden till de äldre dementa, till exempel.

Är det inte bättre att vi har vinstdrivande företag inom en marknad där vinst är en bra drivkraft i stället för inom äldreomsorgen? Jag tycker inte att det är bra att man får mer betalt om de äldre blir sämre. Det kanske Anders Sellström tycker är okej. Men jag tycker inte att vinsten ska bli högre därför att de äldre blir sämre.

Anf. 170 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik:

Fru talman! Avslutningsvis beträffande hur man ser på hur man stärker kvaliteten inom äldreomsorgen: Vi är för kommunalt självstyre. Vi är för att man lokalt ska kunna styra och ha kontakt med politiker och kunna välja bort dem som man inte vill ha där, som inte sköter sig.

Det är därför vi vill införa värdighetsgarantier, som ska synliggöra antalet anställda, hur många som jobbar och vilken kvalitet man ska ha. Nu gick ni en annan väg. Ni vill styra upp med lagar. Visst kan man gå den vägen. Men vi tror på det kommunala självstyret och tror att detta vore en bättre väg att gå. Men nu är vi framme vid de bitarna.

Beträffande anställda inom offentligheten och inom välfärden: Om folk går över och jobbar inom privat sektor fast med välfärdstjänster, då minskar antalet anställda i kommunerna men ökar på den andra sidan. Det tar du inte med i dina beräkningar när du skär ned på dina siffror. Tyvärr stämmer inte de bitarna.

I till exempel Umeå – trots att det är en röd kommun som styrs av dig och socialdemokrater – fick vi igenom valfrihet inom hemtjänsten. Tio olika företag levererar hemtjänst, och den som har behov av det får bestämma vem som kommer hem. Du kan i Umeå få hemtjänst på arabiska om du vill. Tala om kvalitetshöjning!

Anf. 171 Finansminister ANDERS BORG (M):

Fru talman! I en svår ekonomisk kris står Sverige starkt. I en svår ekonomisk kris kan vi se Sverige komma tillbaka med 4 procents tillväxt, en arbetslöshet som minskar från 8 procent till 7, från 7 till 6 och från 6 till 5.

Det är en politik som bygger på att vi har tagit ansvar för Sverige i svåra tider. Vi ska vara medvetna om att även om det är vår i Sverige råder det bister vinter i resten av Europa och världen. Det är en kärv verklighet som vi kommer att möta de kommande åren.

Våra möjligheter att i Europa, Japan och USA bedriva en aktiv stabiliseringspolitik begränsas av mycket hög skuldsättning, en skuldsättning som det är mycket länge sedan vi har upplevt.

Vi har en ny omvärld med finansiella marknader som likt rovdjur kretsar kring de svagaste länderna och som i samband med nästa lågkonjunktur kommer att finnas där på plats.

Det är en kärv omvärld. Det handlar om en helt annan konkurrens-situation än den vi har upplevt. Det spelar ingen roll om vi talar om vår verkstadsindustri eller vår pappersindustri. I grund och botten står vi inför ett nytt och tuffare klimat för svenska företag och svenska produkter.

Samtidigt är vi i Sverige på väg mot full sysselsättning. Vi kommer inte dit med den politik som vi har i dag. Vår viktigaste prioritering är att fortsätta att förstärka åtgärderna för att fler företag ska vilja anställa, för att fler ska vara på arbetsmarknaden och för att fler ska kunna jobba.

Det kräver en stark tillväxt de kommande åren. Det förutsätter att vi har en arbetslinje som underlättar för dem som är utanför att komma tillbaka. Det förutsätter aktiva åtgärder och en bred politik för att stärka företagsamheten.

Grunden för vår politik är starka offentliga finanser. Låt oss aldrig underskatta värdet av att vi i nästa kris har beredskap och har möjligheter – utan att tappa i trovärdighet, utan att skapa osäkerhet, utan att man i kommunerna väljer att spara i stället för att värna sysselsättningen, utan att hushållen börjar bli bekymrade och i stället sätter pengar på banken och utan att företagen blir rädda för att investera! Om man i den miljön ska kunna driva en aktiv politik måste det ske utifrån en styrkeposition. Det är därför starka offentliga finanser är så oerhört centralt för den ekonomiska politiken.

Mot en samlad alliansregering med en tydlig arbetslinje och en politik för välfärd och rättvisa har vi en opposition. Det är viktigt att vi kan diskutera också oppositionens politik.

Det mest grundläggande problemet med oppositionen är att det är alldeles tydligt att man inte vill värna arbetslinjen. Man talar om att det ska investeras i utbildning och forskning. Men samtidigt är den genomgående prioriteringen att a-kassa, sjukförsäkring, förtidspension, föräldraförsäkring och praktiskt tagit varje annan transferering ska ökas.

Om det blir 10, 20 eller 30 miljarder har vi inte svaret på. Men vi vet att den röda tråden är att man motsätter sig skattesänkningar för vanliga människor, vill göra det dyrare för alla som åker till jobbet och har beredskap för att bygga ut transfereringssystemen.

Då ökar matchningsproblemen. Då stiger jämviktsarbetslösheten. Då minskar sysselsättningen.

Lika bekymmersamt är det att oppositionen inte vill dela den kunskapspolitik som Jan Björklund nu genomför. Vi vill höja lärarnas status och belöna lärare som anstränger sig och gör ytterligare insatser. Vi vill ha mer av prov och betyg därför att utvärdering och kunskap ska vara kärnan i en politik som lägger grund för trygghet. Vi vill ha mer av lärlingssystem och mer av vägar in på arbetsmarknaden.

Oppositionen talar om kunskap men avvisar alla de viktiga reformer som vi har framför oss när det gäller att bygga kunskap. Därmed blir inte heller talet om att man stöder starka offentliga finanser trovärdigt. Rycker man undan mattan för offentliga finanser genom att börja avveckla arbetslinjen och om man inte förstår att kunskap lägger grunden för både rättvisa och konkurrenskraft kommer vi att få mindre skatteintäkter. Då kommer vi att få ökade utgifter, och då har vi mindre resurser för att bygga sysselsättning och välfärd i framtiden.

Det är därför kontrasten mellan regeringen och oppositionen handlar om rättvisa. Regeringens politik skapar rättvisa genom att den underlättar för människor att komma i arbete. Oppositionens politik riskerar att leda till stigande välfärdsklyftor därför att människor stängs ute och riskerar att leda till att vi får större skillnader därför att människor inte kan förankra sig själva på arbetsmarknaden genom kunskap och genom arbete.

Det här är den grundläggande skiljelinjen i svensk politik. Regeringen tror på full sysselsättning och på en fortsatt arbetslinje där det ska löna sig att arbeta och där vi har fler företag som vill anställa genom att vi sänker kostnader och breddar vägarna tillbaka. Det handlar om en aktiv arbetsmarknadspolitik som skapar möjligheter för människor att snabbt komma tillbaka i arbete och som därmed lägger grunden inte bara för välfärd utan också för rättvisa och starka offentliga finanser. Det är där-

för regeringens politik leder till full sysselsättning och rättvisa. Och det är där skiljelinjen i svensk politik går, fru talman.

Prot. 2010/11:87
13 april

I detta anförande instämde Lotta Finstorp och Ann-Charlotte Hammar Johansson (båda M) samt Annie Johansson (C).

*Bordläggningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anf. 172 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Ja, det finns en skiljelinje när det gäller jobbpolitiken. Skiljelinjen just nu gäller att vi vill använda det växande reformutrymmet för att göra någonting åt det stora problem som finns på arbetsmarknaden med mismatchning. Vi har flera hundratusen arbetslösa. Vi har företag som har svårt att rekrytera folk. Den här mismatchningen riskerar att hämma tillväxten, och det är den vi nu måste åtgärda.

Då säger vi – och det tycker vi är ansvarsfullt – att vi i det här läget när vi har ett växande reformutrymme vill använda det för att investera för framtiden. Det handlar om utbildning, infrastruktur, att bygga om Sverige och att klara den gröna omställningen.

Vi börjar där. Regeringen börjar i skattesänkningar. Regeringen har tecknat in hela reformutrymmet för de kommande åren i olika typer av skattesänkningar. Vi tror inte att det är vägen framåt. Det tycker jag är den viktigaste skiljelinjen i dag.

Men sedan vill jag också så här i slutet av debatten lyfta fram några saker som jag tycker förenar oss och som vi måste bygga vidare på. Det handlar om starka ekonomiska finanser och ansvar för Sveriges ekonomi. Där tycker jag att ni har gjort en bra resa, framför allt ni moderater som har anslutit er till de finansiella ramverk som jobbades fram under den förförda krisen.

Det som också är viktigt och som förenar oss är att vi vill ha långsiktiga villkor för företagare och löntagare. Det handlar om EU, företagsklimat, pensioner, globalisering och att vi är öppna mot omvärlden. Där vill jag hålla med om finansministerns markering i ett tidigare inlägg. Vi måste vara öppna mot omvärlden. För oss är det under inga omständigheter, av det skälet, aktuellt med ett samarbete med Sverigedemokraterna. Det är ett parti som står för ökade orättvisor mellan människor på grund av etnisk bakgrund, som vill dela in oss i vi och de och som har som kungstanke att stänga ute folk.

Anf. 173 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag välkomnar varje gång vi kan komma fram till ett bra samarbete med Socialdemokraterna. Det kan röra operationer i Afghanistan, samarbete kring FN-uppdrag i Libyen, energifrågor, pensionsfrågor eller ramverk kring den ekonomiska politiken. Jag välkomnar det. Sverige är ett litet land. Ju mer av samförstånd vi har, desto bättre är det.

Socialdemokraterna har en lång tradition av att vara ett ansvarsfullt samarbetsparti. Jag välkomnar naturligtvis om vi kan hitta nya områden att diskutera med oppositionen.

Icke desto mindre är skiljelinjerna tydliga, och de består inte av Socialdemokraternas satsning på utbildning och infrastruktur. Där talar vi om en handfull miljarder. Den stora punkten i Socialdemokraternas budgetmotion – och det är en evig sanning därför att LO kräver att det ska vara

så – kommer att vara satsningar på a-kassa, sjukförsäkring och andra bidragssystem. Vi får se om det är 10, 20 eller 30 miljarder.

Det finns en annan evig sanning som vi inte heller kommer runt, och det är att kärnan i Socialdemokraternas politik är att man alltid är emot att det ska löna sig för dem som sätter sig i bilen och åker till arbetet.

Det allra tydligaste med detta i skiljelinjerna ligger ändå i utbildningen. Vi vill gå vidare med reformpolitik. Det handlar om mer av stöd till lärare som premieras för stora ansträngningar, mer av lärlingssystem som öppnar för människor att komma in i arbetslivet och mer av kunskapsprov, uppföljning och betyg som gör att vi säkrar att kunskapen står i centrum i skolan.

Skiljelinjen går inte vid infrastruktur och utbildning. Det kan den göra eftersom Socialdemokraterna avvisar våra reformer. Men den stora skiljelinjen i svensk politik går vid arbetslinjen. Där säger Socialdemokraterna den eviga sanningen: Det får aldrig vara de arbetandes tur att få del av en växande kaka.

Anf. 174 TOMMY WAIDELICH (S) replik:

Fru talman! Det finns två olika arbetslinjer. Det finns regeringens, som jag ser det, torftiga arbetslinje. Den fokuserar på krav på arbetslösa och på sjuka. Vår arbetslinje är mänskligare och bredare. I den satsar vi på att se till att folk snabbt kommer i jobb genom utbildning. I den ser vi till att de som är sjuka kan få rehabilitering och bli friska och kan komma tillbaka på arbetsmarknaden. I den ser vi till att kvinnor får möjlighet att gå upp från deltid till heltid – det är fler arbetade timmar. I den ser vi till att ungdomar snabbt kan komma från utbildning in i jobb i stället för att år efter år gå olika kurser. I den ser vi också till att vi kan förbättra arbetsmiljön så att vi kan jobba längre, så att vi inte slits ut i förtid. Då kan vi jobba till 65-årsåldern eller ännu längre om vi vill.

Detta är vår arbetslinje. Den handlar om mer än krav på arbetslösa och sjuka. Den är mycket bredare och mänskligare än er.
(Applåder)

Anf. 175 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Så här säger Veronica Fägnell, en av alla utförsäkrade som beskriver sin verklighet med den borgerliga regeringens sjukförsäkring:

Hade vi vetat att våra liv skulle bli så här hade vi aldrig skaffat barn. Mitt framtidshopp är borta. Jag är en vanligtvis glad och positiv människa, men hoppet mitt har dött. Vi går allt längre och längre ner i en ekonomisk kris, och snart har vi inte kvar annat än vår kärlek till varandra. Men vem kan leva på enbart kärlek?

Ett annat uppmärksammat fall på senare tid gäller krögaren Erik Videgård som trots svårartad cancer inte verkar få ersättning från sjukförsäkringen. Otaliga andra fall som handlar om den havererade sjukförsäkringen har rapporterats i medierna sedan utförsäkringarna började.

Nu ska Anders Borg införa en ny regel som säger: Om det vore oskäligt på grund av sjukdom att en person lämnar sjukförsäkringen ska han eller hon få stanna i sjukförsäkringen.

Smaka på de orden! Som om det inte vore oskäligt nog att tvinga ut sjuka på arbetsmarknaden.

Sedan har uttalanden från socialförsäkringsministern visat att det också är regeringens bedömning att det bara kommer att handla om ett fåtal personer fler än i dag som faktiskt är sjuka som kommer att få stanna i sjukförsäkringen.

Jag tror att det är många med mig som med rätta undrar vad dessa otydliga formuleringar egentligen innebär. Min fråga till finansministern är enkel: Betyder era förändringar i sjukförsäkringen, som ni nu har aviserat, att ingen som är sjuk ska behöva lämna sjukförsäkringen?

Anf. 176 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Jag skulle gärna se ett djupare och bredare samarbete med Miljöpartiet. Samtidigt framstår kanske Mikaela Valtersson som den av oppositionsföreträdarna som allra mest envetet bekämpar arbetet. I varje debatt Mikaela Valtersson och jag har haft har det alltid handlat om att det är fel att människor arbetar, och bidragssystemen måste alltid byggas ut. Det är den rödaste tråden i tyvärr alltför svaga gröna nyanser.

Vi gör förändringar av sjukförsäkringen, men låt oss inte glömma vad det är som har hänt under senare år. Antalet långtidssjukskrivningar över ett år har gått från 80 000 till 20 000. Antalet som lämnar arbetsmarknaden för förtidspensionering har gått från 70 000–80 000 ned till 10 000 per år. De regionala skillnaderna i sjukförsäkringen har minskat.

Samtidigt måste vi självklart ha en ödmjukhet för den begränsning som politiken innebär. Varje del av denna reform har inte blivit rätt. Nu tar vi ett antal steg för att förstärka rehabilitering och bereda vägar tillbaka genom ytterligare åtgärder. Vi vidgar möjligheterna att få behålla sitt bostadstillägg och få ersättning även om man inte har haft en försäkrad inkomst, och vi vidgar ventilen i systemet – allt i ambitionen att ha en bättre balans mellan drivkrafter och trygghet.

Det speciella med Mikaela Valtersson är att hon aldrig ser den balansen. Hon ser aldrig att ett trygghetssystem måste ha både drivkrafter för människor att komma tillbaka, kontroll som gör att systemet används på ett riktigt sätt, stöd för människor att komma tillbaka och också drivkrafter för dem att komma tillbaka. Jag kan bara beklaga att Mikaela Valtersson så binder sig till den bidragspolitik som präglar det rödgröna alternativet.

Anf. 177 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik:

Fru talman! Detta är en väldigt märklig syn på arbetslinjen. Jag tycker att människor ska arbeta, och vi ska göra allt vi kan för att skapa nya jobb och fler arbetstillfällen. Men om er arbetslinje innebär att sjuka ska jobba står jag inte för den. Det är en väldigt märklig syn att man skulle vara mot arbetslinjen om man är mot att sjuka tvingas till arbete. Detta säger en hel del om er inriktning.

Den här nya sjukförsäkringen infördes för flera år sedan. Sedan dess har ni backat gång på gång. Man har gjort förändringar i regelverket. Man har gett människor hopp som sedan har tagits tillbaka. Först handlade det om cancerpatienter som skulle få undantag, och riksdagen skulle besluta om hophafsade undantagsregler. Sedan visade det sig vara otydligt, och utförsäkringarna fortsatte. Nu ska ni fortsätta lappa och laga på en i grunden felaktig konstruktion.

Det har gått väldigt mycket prestige i den här frågan, Anders Borg. Jag undrar om det inte är dags att släppa den nu. Sluta sätta små plåster på väldigt stora sår. Erkänn att det har gått helt fel med er mest misslyckade fråga, och ta bort tidsgränsen för när man utförsäkrar sjuka människor!

Anf. 178 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Nu säger Mikaela Valtersson att det i grunden inte fanns några problem med den gamla sjukförsäkringen och förtidspensionen. Låt oss titta på vad socialförsäkringsutredning efter socialförsäkringsutredning har visat. Kom ihåg Anna Hedborgs utredning.

I varje kris växte utanförskapet. Människor hamnade utanför arbetsmarknaden. Det fanns regionala skillnader som föreföll snarlika de arbetsmarknadsproblem vi hade. Samma diagnoser gav allt längre sjukskrivningar över tiden, och de var längre än i de flesta andra länder.

Vi har börjat en komplicerad reformprocess som naturligtvis syftar till att bevara en balans mellan trygghet och drivkrafter, mellan trygghet och kontroll, mellan möjlighet för sjuka människor att få stöd och omsorg och att samtidigt återupprätta vägen tillbaka till arbetsliv.

Jag kan bara beklaga att Mikaela Valtersson inte kan se att det här är en nyanserad och komplicerad fråga där det inte finns perfekta reformer utan där vi stegvis behöver anpassa systemet.

Anf. 179 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Nu ska tydligen politiker bestämma vem som är sjuk genom de administrativa tidsgränserna. Det tycker tydligen Borg är en rimlig ordning. Vi andra tycker att den är helt förkastlig.

Jag tänkte läsa ett utdrag ur ett brev som bolaget Attendo, ett välkänt vårdföretag som ägs av ett riskkapitalbolag i skatteparadiset Jersey – man betalar inte en krona i skatt i Sverige – har skickat till sina anställda:

”Stort tack för att ni har lyckats höja upp tre boende till en högre nivå. Det ger oss ökade intäkter på ca 47 000 kr/månad. Väntar med spänning på de tre andra som också ska få en bedömning.” Vad det handlar om är att Attendo tjänar pengar på att de äldre blir sämre. Man får betalt efter tyngd, och därför har Attendo uppmuntrat de anställda på äldreboendena när de äldre har klassats i en högre vårdtyngdsklass. De anställda har till exempel fått biobiljetter eller sådana här uppmuntrande brev.

Så här blir det när man har ett systemfel. Det här är inget enskilt undantag. När vinsten blir överordnad människors väl och ve, överordnad vård och omsorg, och när vinsten blir drivkraften inom välfärden slår det fel.

Tänk er själva att ha era föräldrar på ett boende där man tjänar pengar på att era föräldrar blir sämre. Skulle du tryggt kunna gå till jobbet eller sitta hemma och titta på tv, eller skulle du vändas och ha stor ångest över hur dina föräldrar har det? Jag tror att svaret är rätt givet.

Systemet med privata vinster och riskkapital i välfärden dränerar välfärden på resurser och är en oerhörd fördyring. Det blir svällande byråkrati och kontroll, och arbetsvillkoren pressas väldigt hårt. 10 miljarder i skatt dras undan varje år. 7 miljarder går till vinster, och vi vet också att

man gör enorma vinster när man sedan efter en kort ägandetid säljer verksamheten.

Prot. 2010/11:87
13 april

*Bordlägningsdebatt
med anledning av
vårpropositionen*

Anf. 180 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Diskussionen med Ulla Andersson handlar inte om att vi ska säkra att alla bolagsformer i Sverige betalar skatt. Det är en självklarhet. Vi har gjort insatser för att begränsa möjligheten att undandra skatt via ränteavdrag. Då tog vi de interna transaktionerna. Det finns säkert skäl att titta på externa transaktioner, för man ska betala sina skatter när man driver företag i Sverige.

Skiljelinjen mellan oss och Vänsterpartiet gäller synen på alternativ i välfärden. Vi ser det som en fördel att det här är en växande sektor. Det är bra för vårdbiträden att det finns företag som anställer i äldreomsorgen. Det är bra för sjuksköterskor att det växer fram fler och fler privata alternativ i primärvården. Det är bra för lärare och andra att det finns en växande skolsektor där alternativ kan provas. Vi vet att detta långsiktigt sänker kostnaderna med någonstans mellan 5 och 10 procent och att det bidrar till mer av kvalitet och bättre kunskap. Det är bra att lärare, elever, sjuksköterskor, patienter, vårdbiträden och omsorgstagare har större möjligheter att ha inverkan på verksamheten. Det här är en växande företagssektor. Det är detta vi är oense om.

Ulla Andersson tycker att de här jobben inte är bra. Hon vill stoppa dem. Hon vill bara att det ska finnas kommunala alternativ och att vi ska skapa regler som slår ut all den växande företagsamhet som i dag finns i äldreomsorg, primärvård och skola. Jag vill bejaka den.

Sedan vill jag naturligtvis stänga möjligheterna till skatteundrandragande. Det ska naturligtvis sedan föranleda justeringar på skattesidan när det kan göras.

Anf. 181 ULLA ANDERSSON (V) replik:

Fru talman! Man kan lätt konstatera att vad företagen gör vinster på är att pressa arbetsvillkoren för de anställda. När man privatiserade i Gävle kan man säga att de som tidigare jobbade heltid numera jobbar 130 procent. Det blir billigare då. Man har färre anställda. Det blir billigare då, men vad får det för konsekvenser?

Om vi tittar på de privata bolagen inom skolsektorn kan vi se att de har 50 procent lägre lärartäthet och väldigt få utbildade lärare. Så tjänar man pengar. Det får konsekvenser när man har vinster i välfärden. 7 miljarder i vinster, 10 miljarder i skatteundrandragande, och inom den privata sektorn tjänar vårdcheferna 100 procent mer än i offentlig sektor. Detta är skattepengar! Det är vi som betalar dem, och vi väntar oss att pengarna ska gå till vården av de sjuka, omsorgen om de äldre och barnens utbildning, inte till att några aktieägare ska göra stora klipp. Vi vill att skattepengarna ska gå till det de var avsedda för. Vi vill inte se vinstintresse som drivkraft. Det kommer att leda till en fördyring, för vem vill förhindra sjukdom om man tjänar pengar på sjukdom? Vem vill förhindra olyckor om man tjänar pengar på att de sker?

Anf. 182 Finansminister ANDERS BORG (M) replik:

Fru talman! Varje månad tjänar läkare, sjuksköterskor och vårdbiträden pengar på att förhindra sjukdom. Det gör de på varje vårdcentral och

varje sjukhus, privat som offentligt. Självklart ska vi ha bra betalt för vårdbiträden, sjuksköterskor och läkare oavsett om de jobbar i offentlig eller privat regi. Vi vet att de behöver den ersättningen för att känna stolthet över sitt yrke.

Här har vi skiljelinjen mellan oss. Ulla Andersson gör sig till tolk för någon märklig offentlig-finansiell marxistisk mervärdesteori som säger att man kan göra vinst bara genom att pressa de anställdas villkor. Det kan ju inte vara förklaringen till att 70 000 människor under de närmaste åren kommer att söka sig till vårdbiträdes-, sjuksköterske- och lärartjänster inom den offentligfinansierade privata sektorn. Dit söker sig människor därför att det är bra arbetsvillkor, bättre chefer och arbetsgivare som förmår hantera personalen på ett bättre sätt. Det ska vi vara stolta över – vi kan ge mer välfärd för pengarna, mer inflytande för patienterna, mer kunskap för eleverna och större trygghet för de äldre.

Överläggningen var härmed avslutad.

Propositionen bordlades.

18 § (forts. från 16 §) Infrastrukturens planering (forts. TU17)

Då samtliga resterande talare strukit sig från talarlistan förklarade förste vice talmannen överläggningen avslutad.

(Beslut skulle fattas den 14 april.)

19 § Trafiksäkerhet

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2010/11:TU18
Trafiksäkerhet.

Anf. 183 ANDERS ÅKESSON (C):

Herr talman! Trafikutskottets betänkande nr 18 *Trafiksäkerhet* behandlar trafiksäkerhetsfrågor inom vägtrafiken med utgångspunkt i 61 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden hösten 2010.

Utskottet anser att det långsiktiga målet om nollvisionen för trafiksäkerheten att ingen ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken är synnerligen viktigt. Antalet trafikdödade för 2010 ligger väl i linje med nollvisionens mål om högst 220 dödade i trafiken år 2020. Det förutsätter även i fortsättningen ett långsiktigt, effektivt och systematiskt trafiksäkerhetsarbete.

Vidare konstaterar utskottet i detta betänkande att hastighetsfrågan är central i arbetet med nollvisionen. Det är av största vikt att hastighetsgränserna är väl avvägda och att de respekteras. Vidare uttalar utskottet att det är Trafikverkets uppgift att utarbeta riktlinjer och föreskrifter för hur de olika hastighetsgränserna bör användas.

Utskottet behandlar en mängd olika körkortsfrågor och hänvisar bland annat till den beredning av körkortsfrågor som pågår inom Regeringskansliet.

Herr talman! När det gäller alkohol konstaterar utskottet att alkoholpåverkade förare är en stor riskfaktor i trafiken. Vidare belyser utskottet att ett flertal viktiga åtgärder för att minska rattfylleriets skadeverkningar har genomförts, bland annat beslutet att permanenta systemet med alkoholås för rattfylleridömda.

Utskottet betonar vidare att för att undvika olyckor är förarens koncentration vid bilkörning en av de viktigaste faktorerna. Utskottet föreslår därför att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör beakta den forskning som gjorts och pågår på området för att sedan återkomma till riksdagen senast under 2012 med förslag till åtgärder.

Utskottet lyfter vidare fram att barns trafiksäkerhet är en viktig fråga som ständigt är aktuell och förutsätter att området prioriteras även i fortsättningen inom trafiksäkerhetsarbetet.

Med hänvisning till sina ställningstaganden och pågående beredningsarbete för att stärka trafiksäkerheten avstyrker utskottet samtliga motionsförslag. I betänkandet finns tio reservationer och ett särskilt yttrande.

Herr talman! Med dessa inledande ord överlämnar jag betänkandet till kammaren för debatt.

Anf. 184 LARS MEJERN LARSSON (S):

Herr talman! ”Mr Watson, come here. I want you.” Så löd det första telefonsamtalet i världshistorien. Det gjordes mellan vinden och bottenvåningen hemma i Bells bostad år 1876. Då för 135 år sedan var det en sensation att via en maskin kunna prata mellan våningarna i ett hus.

Inte kunde man ens i sin vildaste fantasi på den tiden föreställa sig att vi här i dag i Sveriges riksdags kammare diskuterar faran med att använda en mobiltelefon i ett motordrivet fordon. Det gäller framför allt faran med att prata med frugan hemma i Värmland, att sms:a till kompiserna som semestrar i Asien, surfa efter de bästa lunchrestaurangerna i Bryssel eller spela Angry Birds när du kör.

Den här debatten kommer att handla om trafiksäkerhet. Det gäller den moderna trafiksäkerheten. Det är den som går flera steg längre än den trafiksäkerhet som debatterades i riksdagen på 50-talet. Det är dags att uppdatera 1951 års lag om straff för vissa trafikbrott till 2.0, eller rättare sagt till 2011 års standard.

Herr talman! Jag vill tala om trafiksäkerhet och hur vi på bästa sätt ska fortsätta i nollvisionens anda för att driva på och minska antalet döda och svårt skadade i trafiken.

Alltsedan vi socialdemokrater lyfte fram ett nytt synsätt på trafiksäkerhet, den så kallade nollvisionen år 1997, har arbetet med trafiksäkerhet fått inriktningen mot att tillåta den mänskliga faktorn. Vägar och fordon bör anpassas till att ingen människa är felfri. Vi begår misstag, men konsekvenserna av misstagen ska så långt som möjligt minimeras. Därav nollvisionen att ingen människa ska dödas eller skadas svårt i trafiken.

Sedan det första beslutet fattades har trafiksäkerheten skruvats upp, och både de som bygger nya vägar och de som tillverkar bilar i vårt land har intensifierat arbetet med säkerhet. Vi har blivit erkända runt om i världen för vårt arbete med säker trafik. Vårt arbete har successivt förändrats för att göra förare, gångtrafikanter, cyklister med flera medvetna om riskerna. Men även investeringar som gjorts har varit inriktade på mer säker trafik med mitträcken, mötesfria två-plus-ett-vägar och fartkameror. Detta har gjort att det i dag är Sverige och Storbritannien som strider om tätpositionen när det gäller minst antal omkomna i vägtrafiken per 100 000 invånare.

Men trafiksäkerhetsarbetet får inte vila för att vi nu ser att det går åt rätt håll, herr talman. Därför vill vi att en oberoende kritisk granskare ska utvärdera de gjorda nollvisionsinsatserna.

Nej, vi får inte vila. Vi måste fortsätta att arbeta för en säker trafik. År 1956 släppte Ericsson sin första mobiltelefon, en naturlig utveckling av den trådlösa telefonin. Mobilen var väldigt otymplig då den vägde hela 40 kilo och tog upp hela bagageutrymmet. Det var ingen telefon som man direkt kunde bära med sig. Den var fastinstallerad i bilen.

I dag ser mobiltelefonen annorlunda ut. Den är liten och smidig, och den är med överallt när vi kör bil. I dag ringer vi inte bara med den, utan många har en stor del av sina liv i mobilen. Det är Facebook och Twitter. En ganska nyligen gjord undersökning av Trygg Hansa visar även att fyra av tio sms:ar i bilen.

För att undvika olyckor är bilförarens koncentration på bilkörningen en av de viktigaste faktorerna. Samtal i mobiltelefon i samband med bilkörning är en faktor som i många undersökningar utmärker sig som särskilt farlig och är ett av de vanligaste distraktionsmomenten som en förare kan ägna sig åt.

Herr talman! I en ny studie som publicerades i American Journal of Public Health i höstas konstaterar forskarna Fernando Wilson och Jim Stimpson vid University of North Texas att år 2008 berodde en av sex bilolyckor med dödlig utgång i USA på att föraren var distraherad. Det är alltså dags att ta till sig av ny forskning också i vårt land.

Vi anser att gjorda undersökningar måste respekteras eftersom det handlar om att rädda människoliv. Mobiltelefonens speciella ställning måste därför tas på allvar.

Herr talman! Därför är det bra att utskottet är så gott som enigt och föreslår ett tillkännagivande till regeringen. Det betyder att regeringen ska granska aktuell forskning kring mobiltelefoni och trafiksäkerhet för att sedan, senast 2012, återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder eller med en redovisning av vidtagna åtgärder när det gäller användandet av mobil vid bilkörning.

Vi socialdemokrater är glada över att det sunnda förnuftet till slut fått råda. Att utskottet nu ändrat sig och ställer sig bakom förslaget om ett tillkännagivande är ett steg i rätt riktning för att uppnå en bättre trafiksäkerhet.

Herr talman! Självklart står vi bakom alla våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall bara till reservation 1.
(Applåder)

Prot. 2010/11:87
13 april

Trafiksäkerhet

I detta anförande instämde Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Pia Nilsson (båda S).

Anf. 185 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Förra året dödades 289 människor i trafiken. 3 000 människor skadades allvarligt. Vi är långt ifrån den nollvision som riksdagen för 13 år sedan beslutade om. Vi har inte ens nått det första delmålet – högst 270 omkomna – som skulle ha nåtts år 2007.

När man inte uppnår sina mål kan man möta det med två strategier. Antingen lägger man på ett kol eller också sänker man ambitionen. År 2009 valde de borgerliga att göra det sistnämnda. Riksdagen slog då fast ett nytt etappmål: högst 220 dödade år 2020. När ambitionen sänktes konstaterade dock utskottsmajoriteten att etappmålet kunde komma att revideras. Frågan är: I vilken riktning?

I texten om nollvisionen finns i dagens betänkande en viktig mening om vad som är avgörande för om en trafikolycka blir allvarlig. Här har vi svart på vitt när det gäller vad som avgör om en människa kommer att dödas, skadas allvarligt eller klara sig med lindriga skador, som det brukar stå i nyhetstexterna.

Det står så här:

”Kollisionshastigheten är av avgörande betydelse för om människor riskerar att dödas eller allvarligt skadas vid en olycka och är därför en mycket viktig faktor i arbetet med nollvisionen.”

Hastigheten är alltså avgörande. Detta gäller inte minst de oskyddade trafikanterna. Vid en kollision mellan en bil som körs i 50 kilometer i timmen och en oskyddad trafikant överlever bara 2 av 10. Om bilen däremot körs i 30 kilometer i timmen överlever 8 av 10. Miljöpartiet anser att den hastighet som ska gälla i tätbebyggda områden där gående och cyklister blandas med biltrafik ska vara 30 kilometer i timmen.

Människors liv och hälsa måste vara viktigare än att bilarna fort ska ta sig fram i städer och samhällen. Vi anser att detta är en absolut nödvändig åtgärd för att nollvisionens mål ska kunna uppnås. Jag yrkar därför bifall till reservation 2 från Miljöpartiet.

Herr talman! Nu vill jag berätta en historia ur verkligheten. I den kommun jag bäst känner till, Kils kommun i Värmland, byggdes för några år sedan en bussomstigningsplats i utkanten av samhället Fagerås. För att kunna ta sig till bussomstigningsplatsen utan bil var man tvungen att gå eller cykla längs landsvägen. Särskilt mörka kvällar var det inte helt riskfritt, men det var möjligt.

Några år senare byggdes vägen om till två-plus-ett-väg – en mycket bra åtgärd från trafiksäkerhetssynpunkt. Som bilförare kände man sig nu mycket tryggare på vägen. Man fick också trycka hårdare på gaspedalen när hastigheten höjdes från 90 till 100 kilometer i timmen.

Men problemet, herr talman, var att det blev nästan helt omöjligt att ta sig till bussomstigningsplatsen på annat sätt än med bil. Bilisterna hade nämligen inte längre någon möjlighet att svänga ut en bit i mötande

körfält för att hålla undan för en cyklist eller en gående, och hastigheten var, som sagt, också högre.

Som gående eller cyklist är man nu hänvisad att gå i diket för att på ett någorlunda säkert sätt kunna ta sig fram. En påhittig bussresenär kom på att klippa upp viltstängslet och gena genom en granplantering för att slippa gå runt på trafikplatsen.

Den här historien, som alltså är helt sann, säger mycket om samhällsplanerarnas prioritering av olika trafikantgrupper. Att bygga två-plus-ettvägar är ofta en bra åtgärd, men de gående och cyklister glöms bort.

Att, som Trafikverket nu gör, i efterhand inventera var det behövs gång- och cykelvägar verkar, tycker jag, vara både opraktiskt och dyrt. Först bygger man vägen. Sedan funderar man på om folk också behöver kunna gå och cykla. Därefter kör man igen dit grävskopor och börjar bygga – om det finns några pengar kvar till cykelvägen.

Miljöpartiet menar att de här sakerna måste gå hand i hand. Gång- och cykelvägen ska planeras och byggas samtidigt som man sätter upp mittseparering. Det måste vara den billigaste lösningen. Jag yrkar därför bifall till reservation 8.

Herr talman! Avslutningsvis vill också jag säga några ord om detta med mobil i bil. Jag är väldigt glad över trafikutskottets förslag om att riksdagen riktar ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör beakta den forskning som gjorts och som pågår på området för att senast 2012 återkomma till riksdagen med förslag om vad som måste göras.

Vad säger då forskningen? Ja, som Lars Mejern Larsson nyss sagt presenterades förra året en amerikansk studie som visar att 16 000 dödsfall i USA under åren 2001–2007 berodde på bruket av mobiltelefon.

Den samlade forskningen menar att vi blir sämre bilförare när vi samtidigt pratar i mobilen. Vi reagerar långsammare, får tunnelseende, missar vägmärken och viktig trafikinformation samt gör större och kraftigare rattörelser.

En grupp som paradoxalt nog utmärker sig i mobilanvändandet är småbarnsföräldrarna. 6 av 10 föräldrar till små barn brukar prata i mobiltelefonen medan de kör bil, dessutom utan att använda handsfree. Detta visar en undersökning som Gallup har gjort på uppdrag av försäkringsbolaget If.

Samma undersökning visar att män under körning pratar mer än kvinnor i mobil – 59 procent att jämföra med 38 procent.

Miljöpartiet har länge drivit frågan om förbud mot mobilanvändning i bil. När frågan senast var uppe i riksdagen var det bara Miljöpartiets riksdagsledamöter som röstade för ett förbud. Men sedan har opinionen svängt både i och utanför riksdagen. Det är glädjande.

En majoritet av svenskarna tycker att mobilanvändning och bilkörning är en farlig kombination och vill se skärpta regler om det. Ett argument som kommit till är att det blir alltmer vanligt att sms:a under körning, något som måste anses vara ännu farligare än att prata i mobilen.

Sverige är enda landet i Europa som inte har regler om mobilanvändning i bil. Regelverken i olika länder ser olika ut. Det är allt från totalt förbud till sms-förbud.

Jag hoppas att Sverige, som ju är ett föregångsland i trafiksäkerhetsfrågor, får den bästa lagstiftningen på området, och jag ser fram emot ett klokt förslag från regeringen så fort som möjligt.

(Applåder)

Prot. 2010/11:87

13 april

Trafiksäkerhet

Anf. 186 TONY WIKLANDER (SD):

Herr talman! Jag har inte gjort så förskräckligt mycket anteckningar utan i stället suttit och försökt att lyssna till de vackra inlägg som har kommit från de senaste talarna. Jag vill med en gång meddela att jag stöder utskottets förslag nästan i sin helhet, dock ej vad gäller mobiltelefonpratande vid bilkörning. Det gäller reservation nr 7 under punkt 10. Det är tydligen den som upptar mest intresse här.

Det har varit ganska märkligt att följa ärendets gång. Detta är ett av de få ärenden, åtminstone enligt vad kanslipersonalen berättar, som har justerats inte en gång utan två gånger på ganska kort tid. Den sista justeringen hann jag inte ens medverka i, för det blev så sen kallelse att jag var kvar nere i Skåne.

De talare som nu är glada och nöjda önskar jag naturligtvis all lycka till, och jag hoppas att de har rätt. Vad man gör nu är nämligen att godkänna utskottets ställningstagande om att det i dagsläget inte är klarlagt vilka av alla distraktionsmoment som kan riskera att framkalla vårdslöst beteende. Man avvaktar vidare forskning. Med distraktionsmoment tror jag att man menar alltifrån att sms:a, sitta och raka sig, sminka sig, hantera stökiga barn etcetera.

Jag skulle kunna räkna upp åtta tio distraktionsmodeller till som är möjliga att få fram under bilkörning. Skulle det förhindra en ny lagstiftning? Det skulle nog inte bli mycket lagstiftning av över huvud taget om vi skulle ta hänsyn till alla störande moment vad gäller andra lagföringar.

Hur som helst har man nu sagt att majoriteten följer slutsatsen att utskottet i avvaktan på förutsett beredningsarbete inte är berett att vidta någon åtgärd med anledning av de väckta motionsförslagen, varför dessa avstyrks helt. Man lämnar alltså carte blanche till regeringen och verkar glad över att ha gjort det och blivit av med frågan. Jag läste för ett tag sedan ministrarnas uttalande. Hon uttryckte inte alls någon åsikt att det skulle bli någonting av med detta förbud. Det blir alltså en fajt för er som har förlitat sig på henne att ta itu med detta och se till att det blir någonting av det.

Det enda jag tycker är en icke-åtgärd gjorde att jag, när jag hörde alla vackra tal och läste alla motioner tidigare, uppriktigt trodde att man nu var angelägen att göra någonting åt detta. Så är det dock tydligen inte. Man talar om hur många dödsfall i trafiken som kan ha orsakats av detta. Ja, visst har dödsfall orsakats – det är bara det att vi i Sverige inte har en susning om hur många det kan vara, för här finns ingen statistik på detta.

Av juridiska skäl och integrations-skäl får man nämligen inte kontrollera med mobiltelefonen vad som kan ha hänt strax innan en olycka, till exempel. Det är i stället som någon sade – jag tror att det var Lars Mejern Larsson – att det finns amerikanska undersökningar som tydligt och klart visar att detta är ytterligt farligt och har lett till väldigt många dödsfall.

Våra myndigheter har också varit ganska ambivalenta i denna fråga. Vägverket, föregångare till Trafikverket, tyckte att det var okej att det

inte behövdes några förbud när det gäller sms:ande och mobiltelefonringande. Sedan har man ändrat uppfattning. Det är likadant i VTI, där nu utskottet har tillbringat två dagar. Där hade vi en föreläsning om detta där det sades ungefär att det å ena sidan kan vara så, och å andra sidan kan det vara så. Jag blev inte riktigt klok på det.

Föregångaren till den föredraganden, Christopher Patten vid Statens väg- och transportforskningsinstitut, alltså VTI, säger i dag att han skulle välkomna ett förbud mot att sms:a när man kör. Han säger att den nuvarande lagen kan göras tydligare, och särskilt yrkesförarna borde få tydligare regler. Trafiksäkerhetsdirektör Claes Tingvall vid Trafikverket säger att politikerna bör sätta ned foten och tala om vad de vill, för det händer alldeles för lite i diskussionerna om mobiler i trafiken. Detta är en demokratifråga, och det behövs en öppen debatt. Sifundersökningar visar också att svenska folket med betryggande majoritet vill ha en förändring till stånd.

Nu hoppas jag att den statistik som inte finns i vårt land inte görs under det år då vi tänker vänta på att eventuellt få någonting gjort. Det vore nämligen rätt förfärande att vara medveten om att några faktiskt strök med därför att vi tog god tid på oss. Jag tycker inte att vi skulle ha gjort det i det här fallet. Jag tycker att vi skulle ha meddelat regeringen vår mening: att det nu är dags att meddela ett förbud för sms samt för samtal utan handsfreeutrustning.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till reservation nr 7 under punkt nr 10. I övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 187 SIV HOLMA (V):

Herr talman! Förra året, 2010, dödades 289 på vägarna, och runt 3 000 skadades allvarligt. Det är, precis som många har varit inne på, oroande och beklagligt att vi inte når nollvisionens delmål.

Frågan är hur vi ska agera för att klara detta delmål. Det mest osäkra i trafiken är, inte helt oväntat, att köra moped, motorcykel och cykel eller att gå till fots. Att åka kollektivt är säkrast. I reservation 1 säger vi som står bakom den att det behövs en oberoende och kritisk granskning av de insatser som hittills är gjorda. Det behövs för att klarlägga varför vi inte når nollvisionens delmål och vad vi måste göra mer för att nå de mål som vi själva har satt upp.

Herr talman! De tre största orsakerna till dödsfall och trafikskador är fortfarande för hög fart, alkoholpåverkan och att bilister inte använder bälte. Människor som inte använder bälte drabbas i större utsträckning av svåra skador och dödsfall. Vi kan dock konstatera att också den kraftigt ökande tunga trafiken innebär en alltmer ökad risk för trafikolyckor.

Vänsterpartiet menar därför att det för att nå nollvisionens mål krävs att inriktningen på trafiksäkerhetsåtgärderna ändras. På sikt måste vägtrafiken reduceras genom att vi bedriver ett medvetet arbete för att föra över transporter från väg till säkrare trafikslag, såsom järnväg och sjöfart. En ordentlig satsning på kollektivtrafiken med målet att andelen resande ökar skulle också ha en positiv påverkan för att just minska antalet döda och skadade i trafiken.

Trafikforskarna och de organisationer som engagerar sig i trafiksäkerheten är eniga om att det inte går att bygga bort trafikolyckorna. Vi trafikanter har också ett eget ansvar genom vårt beteende vad gäller has-

tighet, trötthet och bilbälte. Vi måste bli mer medvetet inriktade på att öka trafiksäkerheten. Generellt är det så att mäns beteende när det gäller trafiksäkerhet ett stort problem. Undersökningar visar att kvinnor har en större medvetenhet om risker i trafiken, och det leder till att kvinnor generellt sett kör säkrare.

Herr talman! Varje år dör hundra människor i alkoholrelaterade olyckor. Hälften av dessa är de berusade förarna, men den andra hälften är medpassagerare eller andra trafikanter i andra fordon – eller fotgängare. Det är alltså inte så att det bara är de onyktra som drabbas, utan det är även helt oskyldiga människor.

Forskning visar på ett tydligt samband mellan ökad alkoholkonsumtion och ett ökat rattfylleri. 90 procent av dem som döms för rattnykterhet är män. Det är således i hög grad mäns attityder och värderingar som måste ändras.

I reservation 6 Alkohol, droger och trötthet lyfter vi fram att trötthet är en betydligt större orsak till olyckor i trafiken än vad som tidigare har uppmärksammats. Det finns studier som tyder på att mellan 10 och 30 procent av olyckorna orsakas av trötthet. Problemet med trötthet har inte heller tagits på tillräckligt stort allvar. Det är viktigt att sprida kunskap om hur farligt det är att köra bil när man är trött.

Herr talman! Höga hastigheter dödar. Döds- och skaderisken ökar kraftigt med stigande hastighet. Hög hastighet innebär dels att det är svårare att undvika en olycka, dels att skadorna blir värre när olyckan är framme. Om alla höll hastighetsgränserna skulle medelhastigheten på vägarna sjunka med ca 10 kilometer i timmen, och det i sin tur skulle kunna innebära att 100 liv skulle kunna sparas varje år.

All forskning och erfarenhet visar att ökad övervakning är det mest effektiva sättet att på kort tid minska antalet döda i trafiken. Förutom attitydförändring och utbildning har kameraövervakningen visat sig vara effektiv. Försöksverksamhet med hastighetskamerorna har kunnat dokumentera att antalet dödsolyckor minskat avsevärt, och verksamheten har kunnat visa på en reducering av dödsfallen på 60 procent.

Herr talman! Särskild uppmärksamhet måste riktas mot barns trafiksäkerhet. Barn och ungas skolvägar måste göras säkrare. I betänkandet har vi i reservation 3 Hastighetsbegränsningar vid skolor sagt att vi vill att man ska kunna begränsa hastigheten till 30 i timmen utanför samtliga förskolor. Vänsterpartiet anser dessutom att det behövs ett nationellt säkerhetsprogram för trafiksäkerheten för barn och unga. Bara det att varje dag färdas en kvarts miljon elever med skolskjuts och endast en tredjedel av dessa skolskjutsar har alkohol är fakta som talar för att vi på nationell nivå måste ta ett samlat grepp på trafiksäkerheten för våra barn och ungdomar.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag beröra den fråga som i betänkandet har fått mest uppmärksamhet, det vill säga mobilanvändande vid bilkörning. Då handlar det inte bara om att tala i mobilen utan också om sms, gps och annan Internetrelaterad användning.

Resultatet från ett stort antal studier visar att körförmågan försämras avsevärt när mobilen används i bilkörning. Orsaken är att förarens uppmärksamhet på trafiksituationen försämras och kontrollen över bilen påverkas och blir ojämnare.

Flera andra länder har förbud mot telefonanvändandet under körning. Det vanligaste är förbud mot användning av handhållna mobiltelefoner. Olycksanalyser har emellertid visat att det inte är någon större skillnad mellan att använda handhållna och att använda så kallade handsfria mobiltelefoner. Det är själva telefonanvändandet som är problemet. Ett telefonsamtal leder till ett slags tunnelseende och uppvisar liknande effekter som vid trötthet och alkoholpåverkan.

En av de viktigaste faktorerna för att undvika olyckor är att föraren använder hela sin koncentration på att köra bil. Vänsterpartiet har tidigare pekat på behovet av ökade informations- och utbildningsinsatser. Sådana insatser är fortfarande aktuella för att komma åt mobilanvändandet i bilkörning. Viktigt är naturligtvis, som flera talare har varit inne på, att ta fasta på den forskning som är redovisad. Men vi vill också undersöka om lagstiftning skulle kunna förändras för att reducera mobilanvändandet vid bilkörning.

Vi hälsar därför tillkännagivandet med stor tillfredsställelse, framför allt för att det finns en uttalad tidpunkt för när regeringen ska komma tillbaka till riksdagen, det vill säga under 2012, med förslag på åtgärder som behöver vidtas för att reducera mobilanvändandet vid bilkörning.

Herr talman! Jag står bakom alla reservationer som Vänsterpartiet har i betänkandet men yrkar bifall bara till reservationerna 1, 3 och 6. (Applåder)

Anf. 188 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M):

Herr talman! Nästan alla bilälskare har drömt om att någon gång få köra en Formel 1-bil. Men det ställs höga krav, både mentala och fysiska, på en Formel 1-förare. Medelpulsen ligger på över 160–170. Speciella datorprogram används för att förbättra den perifera synförmågan. Med all säkerhetsutrustning, hjälm och brandsäkra kläder och överväldigande G-krafter finns det inte mycket utrymme – mentalt eller fysiskt – för förare att göra någonting annat än att fokusera på att köra.

Herr talman! I dag debatterar vi trafiksäkerhet. Som ledamot i riksdagens trafikutskott och som bilförare tycker jag att trafiksäkerhet är oerhört viktig. Det handlar om att rädda liv.

Vår vision är att ingen ska dödas eller skadas allvarligt inom vägtransportssystemet. Delmålet innebär högst 220 dödade i trafiken år 2020. Och vi är på väg dit. Tack vare det ständigt ökande trafikarbetet minskade antalet dödade i trafiken med 20 procent under förra året. Det är inget undantag. Under alliansregeringens tid har antalet omkomna i trafiken minskat varje år från 471 år 2007, till 397, 358 och 289 till år 2010. Jag vet att det är mycket siffror, dock måste de nämnas. Bakom varje siffra döljer sig liv som tragiskt släckts. Bakom varje siffra döljer sig någons nära vän, en anhörig eller en kollega. Det är glädjande nog att siffran sjunker.

Trafiksäkerhet beror på tre saker: en säker trafikmiljö, ett säkert fordon och – sist men absolut inte minst – en säker och ansvarsfull förare. Transportsystemet bör utformas enligt människors förutsättningar, och man måste ta hänsyn till alla trafikantgruppers säkerhet. Trafikverket är den aktör som ansvarar för detta. Fordon – som är den andra länken i trafiksäkerhetsarbetet – utvecklas ständigt och blir bättre och bättre.

Och då kommer vi till den mest avgörande faktorn för trafiksäkerheten: föraren. Här finns det stor förbättringspotential bland annat när det gäller hastigheter, alkohol, droger och trötthet i samband med körning och distraktion.

Drygt hälften av alla bilförare kör fortare än enligt gällande hastighetsgränser, och cirka var femte kör över 10 kilometer per timme för fort. Ännu mer skrämmande ser det ut på lastbilssidan. Enligt Trafikverkets hastighetsindex är det bara 40 procent av alla lastbilar med släp som håller rätt hastighet, alltså 80 kilometer i timmen, på 90-vägar, och bara 20 procent håller rätt hastighet på 110-vägar. Om ingenting görs åt detta kommer vi inte att nå målet 2020, och många människor kommer att mista sina liv på vägarna.

Vi i utskottet kommer att följa upp frågan i en särskild studie som ska presenteras nästa år.

Ett annat problem är alkohol, droger och trötthet i trafiken. Trots att bara 0,2 procent av förare i trafiken utgörs av alkoholpåverkade förare, alltså 2 av 1 000, utgör de den största risken och orsakar olyckor. Ungefär var fjärde femte person som dödas i trafiken har alkohol i kroppen. Även droger är ett stort problem i trafiken. Under 2009 utgjordes ca 40 procent av de misstänkta rattfylleribrottslingarna av drograttfyllerister, men det finns sannolikt ett stort mörkertal eftersom polisen inte får rutinmässigt kontrollera om förare är drogpåverkade. Trötthet är den tysta boven, som enligt VTI, Statens väg- och transportforskningsinstitut, är orsaken till nästan var tredje trafikolycka. Man jämför ofta risker som skapas av sömniga förare med risker vid rattfylleri.

Vid fordonskörning är förarens koncentration en av de viktigaste faktorerna för att undvika olyckor. Distraktion är en stor utmaning för en förare. Det kan vara en ringande mobil, ett skrikande barn eller spillt kaffe. Andra distraktionsmoment kan vara att ställa om gps:en som ständigt tjarar om att göra en U-sväng, att sminka sig, alltifrån läppstift till mascara, att äta saftiga hamburgare eller hitta den perfekta låten i sin mp3-spelare.

Hur ska man då lösa alla de här problemen?

Lösningen är, herr talman, att inte ge upp utan ständigt arbeta för ökad trafiksäkerhet. I den strävan krävs det långsiktiga och teknikneutrala regler. Vi måste fokusera på ökad regelefterlevnad och understryka förarens ansvar.

Vad innebär detta för de problem som jag precis nämnt?

Hastighetsgränserna ska vara väl avvägda så att de uppfattas som relevanta och accepteras, för då ökar regelefterlevnaden. Därför har vi infört möjligheten att använda mindre intervaller för hastighetsgränser, och nu finns det tio steg i intervallet 30 till 120 kilometer per timme. Det är också intressant med flexibla hastighetsgränser som automatiskt anpassar sig till trafiksituationen och vädret.

Kommunerna har också en roll i hastighetsfrågan. Som exempel kan jag ange min hemkommun Österåker, där man utgår ifrån att rätt hastighetsgräns skapar ett säkrare och mer attraktivt samhälle. En hastighetsplan har tagits fram där hastigheter höjs eller sänks beroende på gatutrymmets karaktär, tillgänglighet, trygghet, trafiksäkerhet, buller och avgaser. Regelefterlevnaden brukar också öka med flera synliga poliser i trafiken.

I arbetet med hastigheter är det avgörande att förarna respekterar de begränsningar som sätts upp. Om medelhastigheten minskar med bara 5 kilometer per timme beräknas den årliga effekten bli ca 90 färre dödade. Därför är det viktigt med rätt utbildning och att arbeta med attityder, och detta görs bland annat under de obligatoriska riskutbildningar som vi har infört enligt alliansregeringens förslag.

Riskutbildningarna tar även upp frågor som rör alkohol, droger och trötthet i trafiken. Och jag är mycket glad att programmet om körkort villkorat av alkohol gjordes permanent. På så sätt kan vi nå den mest utsatta gruppen, därför att många av de förare som dömts för rattfylleri är alkoholberoende eller har osunda alkoholvanor.

Det är viktigt att polisen fortsätter sitt arbete med att drogtesta förare vid trafikolyckor och i trafikkontroller, men vi måste fortsätta arbeta med förarnas attityder till droger och alkohol i samband med körning för att långsiktigt minska förekomsten av rattfylleri.

För att minska antalet olyckor och dödade i trafiken på grund av trötthet krävs det att föraren helt enkelt inser att det är farligt och att han eller hon vet vad som ska göras när man märker ett första tecken på trötthet. Det bästa sättet är att stanna bilen och sova en stund. Men tyvärr är det väldigt få förare som väljer denna åtgärd och i stället försöker med ineffektiva och kortvariga metoder som att sätta på radion eller veva ned rutan. Olika förarstödssystem i fordon och räfflor i kanten eller i mitten av vägen kan hjälpa till i kritiska situationer, men ingenting kan ersätta det sunda förnuftet att tolka en sådan varning som en signal att nu är det dags för en paus.

Interna spärrar och ansvarstagande bör också förhindra förarna att göra onödigt distraherande saker under körning. Det finns redan regler som säger att det inte är tillåtet att framföra sitt fordon på ett vårdslöst sätt, vilket inkluderar att man är distraherad. Dock är det inte alla som följer reglerna. Med hjälp av bra körkortsutbildningar och informationsinsatser från myndigheter och trafiksäkerhetsorganisationer kan flera förstå att när man kör bil ska man fokusera på att köra bil.

Utskottet riktar därför ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör beakta den forskning som gjorts och görs på området för att sedan återkomma till riksdagen senast under 2012 med förslag till åtgärder som kan erfordras eller redovisa vidtagna åtgärder när det gäller mobiltelefonanvändande vid bilkörning.

Herr talman! Med detta sagt yrkar jag bifall till betänkandets förslag till beslut och avslag på alla reservationer. Och som en av många bilåkare fortsätter jag att drömma om att någon gång få köra en Formel 1-bil. Jag hoppas att fler ska försöka att känna sig som en Formel 1-förare även under vanlig bilkörning, och då menar jag inte hastigheten utan att man ska fokusera på att köra bil när man kör bil.

(Applåder)

Anf. 189 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Utskottsmajoriteten slår sig till ro, tycker jag, med att etappmålet för 2020 ser ut att uppnås eftersom antalet olyckor med allvarlig utgång minskat i högre takt sedan 2009.

Jag tycker också att det är positivt att fler mötesfria vägar, sänkta hastigheter på landsvägarna och säkrare bilar har lett till färre dödsolyckor.

Jag nämnde dock i mitt anförande att olycksstatistiken inte ser så bra ut om man bryter ned den och tittar på olika trafikantgrupper för sig. Det är bilförarna som klarar sig bättre och bättre medan de oskyddade trafikanterna fortfarande lever lika farligt, till exempel våra barn som cyklar och går på väg till skolan.

Enligt en rapport från Trafikanalys var 34 procent av de omkomna i trafiken år 2009 oskyddade trafikanter, detta trots att de bara står för 5 procent av färdsträckan. Det är alltså nio gånger så farligt att sätta sig på en cykel som att kliva in i en bil.

Jag har en fråga till Elisa Roszkowska Öberg: Varför tar inte Alliansen detta på allvar och gör det som krävs, inför en hastighetsbegränsning på 30 kilometer i timmen på ställen där bilister, gående och cyklister ska samsas?

Anf. 190 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Svaret är enkelt på frågan varför utskottet inte beslutar om detta. Det är därför att vi har en myndighet som arbetar med sådana frågor som att sätta hastighetsgränser, och den heter Trafikverket. Men också kommunerna kan spela en stor roll när det gäller hastighetsbegränsningar, och många kommuner har redan tagit initiativ och tittat på hur trafiksäkerheten kan förbättras.

Jag kan bara instämma i påståendet att vi måste tänka mycket mer på de oskyddade trafikanternas situation. De är ju mer utsatta i trafiken. De skyddas inte av bilbälten, krockkuddar och annat, så självklart måste vi tänka på dem.

En del i detta arbete är att bygga cykelbanor. Det mest effektiva är just att separera cykel- och gångtrafiken från biltrafiken. En annan del är att titta på hastighetsfrågan.

Självklart är det beklagligt att någon över huvud taget dör i trafiken. Därför har vi också vår nollvision att ingen ska behöva dödas i trafiken. Men det är väldigt svårt att komma åt de sista personerna som dör i trafiken. Som nämdes dör också barn som cyklar. År 2007 dödades sammanlagt 3 cyklister i åldrarna upp till 17 år och 8 gående barn. Det är fortfarande beklagligt att de dog, men det är väldigt svårt att vidta åtgärder för att helt förhindra det. Men vi ska inte ge upp. Vi fortsätter att arbeta för det.

Anf. 191 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag vet att kommunerna har en viktig del i detta. Jag vet också att det inte alltid är så lätt som kommun att försöka införa sådana här hastighetsgränser. Man måste ha mycket på fötterna, och de beslut man tar om att sänka till 30 kilometer i vissa områden överklagas nästan alltid. Det borde i alla fall vara lättare om det fanns ett tydligare regelverk. Om det är Trafikverket eller regeringen som tar initiativet bryr jag mig inte om – men att det behöver göras är jag övertygad om.

Eliza Roszkowska Öberg talade också om att det inte är så många barn som dödas i cykelolyckor längre. Det är positivt, men en del av förklaringen till att inte så många cyklister dödas är att vi inte cyklar så mycket. Cyklingen ökar inte, och en anledning till det är att det på många ställen är farligt att cykla för att det inte finns cykelvägar. Cykelvägar

kan man inte bygga överallt i bostadsområden, och därför anser jag fortfarande att det är viktigt med låg hastighet på 30 kilometer i timmen.

Anf. 192 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Visst är det viktigt med tydliga regler, där är vi överens. Men vi behöver även behålla våra demokratiska processer. Det bästa sättet är inte att köra över alla, utan vi måste tillåta människor att säga sitt.

Självklart ska vi öka medvetenheten om trafiksäkerhet. Jag är helt övertygad om att vi då uppnår bättre resultat än om vi bara fattar tvingande beslut. Det är bra att människor förstår att det är viktiga frågor och att det handlar om att vi kan rädda liv.

Jag tänkte kommentera frågan från första replikskiftet om varför etappmålen inte uppnås. Vi har ett etappmål fram till 2020 om max 220 dödade i trafiken. Det är ett nytt etappmål. Som det nu ser ut i statistiken kommer vi att uppnå det.

Varför har vi det här nya etappmålet? Jo, det baseras på EU:s trafiksäkerhetsmål och beräknades utifrån 50 procent färre dödade på 10 år. Det är förklaringen till detta.

Herr talman! Det är bra att vi har denna debatt. Jag hoppas att trafiksäkerhetsfrågor kan debatteras ännu oftare och på fler ställen, i kommunfullmäktige, i landsting och även vid köksborden.

Anf. 193 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Det var trevligt att höra att Eliza har en dröm om att få köra Formel 1-bil. Själv har jag en dröm om att nollvisionen ska gå i uppfyllelse, men det arbetet går alldeles för sakt. Mycket mer kan göras som minskar både mänskligt lidande och samhällets kostnader för olyckor.

Tittar vi på hastighetsutvecklingen som är en central del i arbetet med nollvisionen ser vi att medelhastigheten faller när det gäller personbilar medan den tunga yrkestrafiken går i motsatt riktning.

Blickar vi bakåt på årets vinter och problem med bussar och lastbilar som inte kör med vettiga däck för svenskt vinterunderlag utan blir stående eller i bästa fall hamnar i diket ser vi att problemet med de många halkrelaterade olyckorna med tunga fordon är en viktig fråga.

Herr talman! Det är hög tid att utvärdera nollvisionens insatser. Vi måste se vad som har gjorts och vad som behöver göras. För att komma vidare behövs det att någon sätter sig ned och går igenom vad det är som har gjorts och vilka effekter det har fått för att sedan ge oss politiker ett underlag så att vi kan jobba vidare.

Därför kräver vi socialdemokrater att en oberoende kritisk granskning ska göras för att utvärdera gjorda insatser. Men här vill majoriteten inte gå oss till mötes – inte än i alla fall.

Anf. 194 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Hastigheterna är fortfarande ett problem. Vi har bra regler och hastighetsgränser, men problemet är att inte alla förare respekterar hastighetsgränserna. Som jag sade i mitt anförande: Om genomsnittshastigheten minskade med bara 5 kilometer i timmen – det är inte myck-

et; man märker det knappt när man kör bil – skulle ungefär 90 liv per år kunna räddas. Där finns det definitivt stor potential för förbättring.

Den moderata kommittén i trafikutskottet har besökt åkeribranschen och talat mycket om hastigheter när det gäller tung trafik. Förare i yrkestrafiken borde vara förebilder när det gäller hur man ska köra eftersom vägarna är deras arbetsplatser. Tyvärr finns det fortfarande ganska många som kör obältade, som kör för fort och som inte respekterar andra trafikregler. Självklart måste vi fortsätta dialogen så att regelefterlevnaden ökar. Det är alltid bra om branschen också är engagerad, vilket den är, och om företagen ställer krav på förarna att köra säkert.

På köpet får man ofta också bra miljöeffekter. Sparsam körning är inte bara bra för trafiksäkerheten, utan man förbränner också mindre bränsle.

Vi gör ständigt uppföljning av nollvisionen. Myndigheterna Trafikanalys och Trafikverket följer upp, men även trafikutskottet måste följa upp arbetet. Det är bra att vi ställer sådana krav. Det är också viktigt med institutioner som VTI som utskottet besökte häromdagen.

Anf. 195 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Nollvisionen har blivit tonåring, och det finns all anledning att fortsätta arbetet. Det vill vi socialdemokrater, men viljan verkar saknas hos det borgerliga blocket.

Men kanske för att det sunda förnuftet fick råda på ett område har vi nått en lösning på mobilfrågan när dagens tonåringar tar körkort.

Jag förstår dock inte varför ni inte kan ställa er bakom en oberoende kritisk granskning. Vad är anledningen till att ni passar?

Anf. 196 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Som jag tidigare nämnde i mitt anförande är arbetet med trafiksäkerhet ständigt pågående. Vi måste hela tiden titta på vilken situation vi har och jämföra med tidigare resultat. Vi måste jämföra oss internationellt och även blicka framåt. Vi ska fortsätta titta på nollvisionen på det sätt som vi gör. Om organisationer, företag eller enskilda forskare också vill titta på nollvisionen och i vilken grad olika åtgärder hjälper är det mycket positivt.

Anf. 197 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag vill ta upp tråden om hastighetsnivån. Vi i Vänsterpartiet ville inte höja hastigheten, dels av säkerhetsskäl – högre hastighet ger svårare skador – dels av miljöskäl. Ju snabbare man kör, desto större koldioxidutsläpp blir det.

Eliza Roszkowska Öberg tog upp de nya hastighetsgränserna i sitt anförande och talade positivt om dem. På vilket sätt ledde de nya hastighetsgränserna till bättre trafiksäkerhet och till minskad miljöpåverkan? Finns det någon uppföljning av det? Om det inte finns någon uppföljning, är Eliza Roszkowska Öberg beredd att arbeta för att det blir en sådan uppföljning?

Vilka åtgärder vill man satsa på för att öka kollektivtrafiken? Kollektivtrafiken är trots allt det säkraste sättet för en trafikant att åka från ett ställe till ett annat.

När den tunga trafiken ökar ökar också risken att drabbas av olyckor.

Anf. 198 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Det är inte alltid så att ju snabbare man kör desto större utsläpp. Det är lite mer som ingår i den här processen. Det handlar mycket mer om körsätt. Man pratar om eco-driving eller sparsam körning. Det handlar om hur mycket man bromsar in, hur mycket man planerar sitt körsätt och tittar lite mer framåt så att man undviker att bromsa in och höja hastigheten hela tiden. Det är det som framför allt ökar bränsleförbrukningen.

Vi har infört nya intervall för hastighetsgränserna, nämligen från 30 till 120 kilometer i timmen. Åtgärder som den här syftar självklart till att spara liv. Det beräknas att ungefär 10 till 15 liv kan sparas per år. Tanken är att om man som förare upplever att hastighetsgränsen baseras på vägstandard, hur vägen är utformad, och på den trafiksäkerhetsnivå som man uppskattar finns på vägen så finns det större möjlighet att föraren tar beslutet att hålla den här hastighetsgränsen. Ökar man acceptansen och förståelsen för hastighetsgränsen, eller för övrigt för andra trafikregler, finns det mycket stor chans att folk också lever upp till de här kraven.

Jag tycker att det är en mycket viktig aspekt i det fortsatta arbetet att hitta sådana moment och sådana regler som just nu är mer problematiska och som vi kan förbättra så att människor kan leva upp till trafikreglerna. På så sätt kan vi spara liv.

Anf. 199 SIV HOLMA (V) replik:

Herr talman! Jag uppfattar svaret på följande sätt: Det finns inte någon ordentlig uppföljning av beslutet från 2007, när man gjorde de här förändringarna av hastighetsgränserna. Jag skulle vilja skicka med Eliza Roszkowska Öberg de här frågorna, för de är oerhört viktiga.

När det gäller att man använder sig av ekokörning och så vidare kan jag säga att jag känner till det lite grann. Men det har ju visat sig att CO₂-utsläppen, trots alla de åtgärder som man har vidtagit, totalt sett har ökat. Det har ju visat sig att de åtgärder som är vidtagna inte har fått den effekt som man hade önskat sig. Därför ser jag brett på trafiksäkerheten.

Att den tunga vägtrafiken ökar på vägarna har ju sin betydelse. Man behöver bara själv använda sig av bil i mina trakter så ser man att lastbilstrafiken har ökat väsentligt de senaste åren. Det beror bland annat på det som vi har diskuterat förut, att järnvägstrafiken inte har den säkerheten att man får komma från det ena stället till det andra. Samma sak gäller för gods.

Jag tycker att det här är ett brett och viktigt medvetande att ta med sig för att få en ändring till stånd.

Anf. 200 ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik:

Herr talman! Olika trafiksäkerhetsåtgärder måste alltid utvärderas. Vi måste titta på om de fyller sitt syfte att just spara liv. Nu har det inte gått så mycket tid sedan vi beslutade här i riksdagen om de nya hastighetsgränsmöjligheterna. Sedan var det Vägverket, numera Trafikverket, som gjorde översynen av *väldigt* många vägsträckor i hela landet och justerade hastigheter både uppåt och nedåt. Det var många fler kilometer där hastigheterna sänktes. Jag vet inte hur omfattande resultat vi kunde ha noterat redan nu på den korta tid som de nya hastigheterna har funnits på vägarna.

Jag är övertygad om att vi måste fortsätta arbeta med frågan och även vidta ytterligare åtgärder på sikt för att se till att människor respekterar trafikregler, respekterar hastighetsgränser, att de inte väljer att köra berusade av alkohol, droger eller andra substanser och att man inte sätter sig bakom ratten när man är alldeles för trött för att köra.

Allt det här är viktigt att ta upp när man tar körkort, alltså under körkortsutbildningen. Därför har vi infört de nya obligatoriska körkortsutbildningarna. Därför har vi också infört utbildningar och nytt körkort för förare av mopeder klass 1 och därför kommer vi också att fortsätta med det.

Jag vill bara kort nämna att sparsam körning också ingår i körkortsutbildningsmomentet.

Anf. 201 LARS TYSKLIND (FP):

Herr talman! I dag handlar det om trafiksäkerhet. Jag yrkar bifall till förslagen i betänkandet och avslag på samtliga reservationer. Det finns ett tjugotal rubriker, men jag tänker hålla mig till bara några få av dessa.

När det först gäller mål och utgångspunkter är det viktigt att lyfta fram att ansvaret för trafiksäkerheten delas mellan den som utformar systemet och den som använder systemet. Icke förty är det naturligtvis väldigt viktigt att utformningen av transportsystemet är gjort på det sättet att det är förlåtande, så att inte enskilda mänskliga misstag får förödande konsekvenser. Här pratar vi om att det skadeförebyggande arbetet måste vara prioriterat.

Herr talman! Vi diskuterar nu om nollvisionen. Det finns liksom en inbyggd paradox så fort man diskuterar nollvisionen. Det är ju helt omöjligt att ha något slags uppfattning om att det finns ett lämpligt antal dödade i trafiken. Den enda lämpliga siffran är ju noll. Det blir lite märkligt när Lars Mejern Larsson på något vis i replikskiftet antyder att vi skulle värdera detta på olika sätt. Det blir inte riktigt seriöst. Det är klart att alla i hela Sveriges riksdag delar uppfattningen att det här är ett viktigt mål.

Trots detta måste vi sätta upp delmål. Vi ser ju en starkt nedåtgående trend. Det är naturligtvis väldigt tillfredsställande. Vi ser att det etappmål som trots allt finns till 2020 på 220 personer finns inom räckhåll. Även om det är en paradox att tala om antal döda i trafiken på det sättet har vi ändå dessa delmål.

De årliga resultatkonferenser och avstämningar som är uppsatta till 2012 och 2016, tror jag att det var, är ju till för att säkra en kvalitativ uppföljning så att man faktiskt omvärderar. Det är inte så att vi sätter upp ett mål till 2020 och sedan bara väntar till 2020 och ser hur det gick. Det är väldigt viktigt att konsekvent utvärdera det som händer.

Herr talman! Hastigheten har det talats om här i dag. Det är naturligtvis en mycket avgörande faktor. Den tas upp också under två punkter i betänkandet. Den ena heter Hastighetsbegränsningar och den andra Hastighetsbegränsningar vid skolor. De är ju väldigt nära varandra naturligtvis.

Det som huvudsakligen tas upp i de motioner som behandlas i betänkandet är just betydelsen av påkörningshastigheten när en bil möter en fotgängare, eller tvärtom. Bakgrunden är det faktum som har varit känt väldigt länge, som Stina Bergström tog upp i början av debatten, att vid en påkörning i 50 kilometer i timmen är det bara i snitt två fotgängare av

tio som överlever, medan om man sänker till 30 kilometer är det nio av tio som överlever.

Det här är någonting som man har tagit fasta på i många kommuner. Det är väldigt många kommuner som har sänkt till 30 kilometer i centrala delar, i bostadsområden och utanför skolor. Här har naturligtvis det kommunala och lokala ansvaret för planeringen väldigt stor betydelse. Jag har nog uppfattningen att det här är ganska vanligt i Sverige i dag. Om det gäller hastighetsgränser vid skolor vill jag nog påstå att det är mer regel än undantag att vi har 30 kilometer i dag. Visserligen togs det upp andra exempel, men vid de skolor som man ser är det väl så att det är 30 kilometer i timmen som gäller.

Vår uppgift i riksdagen är att ge verktygen. Sedan måste vi faktiskt lita på att de myndigheter som har hand om detta sköter sitt arbete, sätter barns säkerhet i fokus och vidtar nödvändiga åtgärder. Jag tror inte att det är riksdagsbeslut som saknas, utan det handlar i så fall om bristande planering på vissa ställen. Verktygen finns för att ordna detta.

Herr talman! Alliansregeringen har sedan 2006 ägnat hastigheten stor uppmärksamhet. Det blev en del uppmärksamhet och diskussion när den tiogradiga skalan med hastigheter från 30 till 120 kilometer i timmen infördes. Det ställdes en fråga om vad det har betytt. I den hastighetsöversyn som skedde efter införandet av den här tiogradiga skalan kan man se att hastigheten har sänkts på 1 780 mil och höjts på 266 mil. Det är svårt att säga exakt vad det innebär, men det finns en beräkning på att det har sparat 10–15 liv per år.

Det är viktigt att enskilda personer känner att hastighetsgränsen är satt på ett sådant sätt att man förstår varför den är sådan. När vi var hos VTI i måndags fick vi också reda på hur viktigt det var att bilföraren faktiskt förstod varför regeln fanns.

Herr talman! Jag vill också lyfta fram den fråga som förekommit flitigt i den allmänna debatten under den senaste veckan. Det handlar om biltelefonanvändandet vid bilkörning. Frågan tas upp i inte mindre än 15 motioner. Det finns även motioner från mitt parti, Folkpartiet, i det här sammanhanget. Det förekommer yrkanden om totalförbud, men lite mer generellt handlar det om krav på handsfree och förbud mot att skriva sms under bilkörning.

Det mycket tydliga och vällovliga syftet är naturligtvis att öka trafik-säkerheten genom att fokusera på förarens koncentration vid bilkörning. Forskningen visar också att användning av mobiltelefon som kräver långvarig ögonfokusering, som till exempel sms och Facebook, utgör en betydande fara. När det gäller vanlig konversation kan vi hänvisa till olika forskningsresultat, men den allmänna meningen är väl att det har en mildare effekt på säkerheten.

Det kan tyckas lite märkligt att forskningen inte kan visa att det är någon skillnad mellan handsfree och handhållen telefon. Logiken säger att det skulle vara det, men forskningen säger någonting annat. Vi i trafikutskottet som var på VTI i Linköping under måndagen och tisdagen och tog del av den forskning de hade där fick veta att den ligger helt i linje med detta att det inte är någon skillnad mellan handsfree och handhållen telefon.

Herr talman! Jag har tagit upp forskningsläget och den snabba teknikutvecklingen. Vi i Folkpartiet tycker att det är bra att vi nu kommer

med ett tillkännagivande till regeringen i den här frågan. För att vidta de lämpligaste åtgärderna handlar det om att ha ett teknikneutralt perspektiv och beakta vilka distraherande faktorer som finns kopplade till mobiltelefoni. Man ska ta med och beakta den aktuella forskningen och senast under 2012 återkomma med åtgärder om sådana erfordras eller redovisa vidtagna åtgärder när det gäller mobiltelefonanvändande vid bilkörning.

Jag hoppas att även motionärerna kommer att känna sig nöjda med det. Syftet med motionsyrkandena är ju tillgodosett. Man har lyft upp frågan. Vi fokuserar på att det kan finnas vissa faror med mobiltelefonanvändande vid bilkörning.

Herr talman! Jag vill avsluta med en liten reflexion kring detta. När man diskuterar de här frågorna bör man tänka på att om man är alltför specifik när det gäller förbud finns det en väldigt stor risk att minst lika riskfyllda moment uppfattas som tillåtna. Det tycker jag att vi ska ha med oss när vi tänker vidare i den här frågan. Egentligen handlar det om den svåra balansgången inom vilken ram man ska låta den enskilda bilföraren fatta kloka beslut och göra kloka avvägningar. Många av de saker vi diskuterar när det gäller mobiltelefoni är ju inte tillåtet i dagens lagstiftning heller. Kravet är att man ska vara uppmärksam och inte utsätta andra människor och sig själv för risker i trafiken.

Anf. 202 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Vi har pratat mycket om hastigheter i dag. Det gjorde också Lars Tysklind. Det är någonting jag har funderat mycket på genom åren. Någonting som jag har funderat på är att det ofta är helt okej för många, även politiker, att raljera om att man har kört för fort, att man har fått böter eller blivit av med sitt körkort. Av någon anledning är det helt okej att på det här sättet riskera andra människors liv och hälsa, och det är särskilt vanligt bland män.

Irene Isaksson-Hellman, som är trafikforskare, har granskat 464 trafikolyckor med fotgängare och personbilar. Det visar sig att det oftast är män som kör bilen när olyckor sker. När det gäller dödsolyckor med fotgängare är det manliga bilister inblandade 15 av 16 gånger. En man var bilförare i 77 procent av olyckorna, och 40 procent av dem skedde vid ett övergångsställe. Isaksson-Hellman konstaterar också att när män kör är hastigheten högre, vilket har till följd att fotgängarna skadas allvarligare.

Nu skulle jag vilja veta vad Lars Tysklind tycker om det här. Tycker han liksom jag att mäns inställning till hastigheter är ett problem för trafiksäkerheten? Vilka idéer har Lars Tysklind och hans allianskamrater i så fall om hur man kan komma åt det här och öka acceptansen både för att införa hastighetsbegränsningar och för att hålla dem?

Anf. 203 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det här med attityder är väl nästan det svåraste av allting. Precis som Stina Bergström beskriver här är det dåliga attityder. Jag har inte någon annan statistik än vad hon har. Vi vet att den absolut mest risktagande gruppen i trafiken är män mellan 20 och 24 år. Det är oomtvistligt så.

Man måste börja ända från början med körkortprocessen och där lägga stor vikt vid detta med attityder. Det finns en riskutbildning med i dag, och man måste lägga ännu större vikt vid den.

Jag vet inte riktigt om jag känner igen bilden att folk raljerar om att man överskrider hastigheten. Det tycker jag verkar lite beklämmande i så fall. Det är snarare så att de flesta tycker att det svider ganska hårt att bli av med körkortet under en period. Man ska fundera på detta när det gäller kameraövervakning, direktövervakning och bötessummor. De har ju höjts för att motverka detta. Det ska kosta att ha en så dålig attityd i trafiken och inte riktigt förstå vilken risk man utsätter andra människor för.

Anf. 204 STINA BERGSTRÖM (MP) replik:

Herr talman! Jag skulle också vilja prata lite cykel med Lars Tysklind. Jag vet att Lars Tysklind är en sann cykelvän.

Cykelolyckorna har ökat de senaste åren. Enligt Trafikanalys är cyklisterna nu en större patientgrupp än personbilisterna. Det är också fastslaget, bland annat genom undersökningar i Tyskland, att om man sänker hastigheterna i städerna ökar cyklandet.

Herr talman! Nu undrar jag om Lars Tysklind ser hastighetssänkningar som en bra åtgärd för att främja cyklandet och minska cykelolyckorna i samhället.

Anf. 205 LARS TYSKLIND (FP) replik:

Herr talman! Det är absolut så i tätorter. Jag har undvikit att lyfta fram min egen hemkommun Strömstad. Där var jag som miljönämndsordförande med om att införa 30 kilometer i timmen i hela centrum år 2000. Den reaktion vi fick i samhället var ganska aggressiv. Vi fick höra att bilar inte kunde gå i 30 kilometer i timmen. Det var en alldeles för låg hastighet för en normal bil. Men attityden till detta har förändrats. Jag tycker att de siffror som finns med i betänkandet är så tydliga. Om skillnaden mellan 30 och 50 kilometer är så otroligt markant finns det inget motiv för att i centrala delar inte sänka hastigheten till 30 kilometer i timmen. Det gynnar naturligtvis alla oskyddade trafikanter.

Just när det gäller cykling är det en annan sak som vi måste jobba vidare på. Jag är inte heller där för ett obligatorium, men cykelhjälmsanvändandet måste sprida sig. I vissa större städer används de mycket, men på mindre orter är det inte speciellt många som använder cykelhjälm. Den kan vara en väldigt avgörande faktor, då det finns många exempel på att människor har fallit av cykeln och blivit påkörda och faktiskt klarat sig bara på grund av sin hjälm. Hjälmen har varit krossad, men huvudet har varit helt.

Det gäller att jobba med såväl hastigheter som bilförare och cyklister för att de ska skydda sig med cykelhjälm.

Anf. 206 ANNELIE ENOCHSON (KD):

Herr talman! Dagens betänkande innehåller ett tillkännagivande som jag är väldigt glad för. Dagens tillkännagivande visar att riksdagen tar trafiksäkerheten på allvar och då särskilt att man uppmärksammar mobiltelefonanvändandets speciella ställning.

När man kör bil är det detta man ska göra, och koncentrationen ska vara på att framföra bilen och inget annat. Mobiltelefonanvändandet vid

bilkörning har ökat alltmer, och när jag fick höra att man sms:ar och twittrar när man kör trodde jag att det var dåliga skämt.

När det inte finns några restriktioner för att använda mobiltelefoner vid bilkörning kan tydligen mobiltelefonanvändandet dra hur långt som helst. Jag hoppas att vi kommer fram till restriktioner för mobiltelefonanvändandet 2012 efter att ha sammanställt den forskning som redan finns och forskning framöver om just mobiltelefonanvändandet.

Sverige var länge det enda land i Europa förutom Albanien som inte hade någon form av restriktioner vid mobiltelefonerande. Nu har även Albanien infört restriktioner, och förhoppningsvis kommer även Sverige som sista land att införa några restriktioner.

Redan nu vet vi genom forskning att sms:andet ökar olycksrisken 23 gånger och kan jämföras med att köra kraftigt berusad.

Safer, som är en trafiksäkerhetsenhet på Chalmers, har i sin forskning redan visat att avancerad hantering av mobiltelefon som kräver ögonfokusering, till exempel sms:ande och facebookande, utgör en stor fara. Eyes off the road, alltså ögon borta från vägen, är ett stort problem, och det mesta man gör med en mobiltelefon utom att just samtala är eyes off the road och alltså en stor fara.

Safer visar genom redan gjord forskning att det viktigaste är att ha ögonen på vägen och att med den växande mängden smartphonefunktioner ökar också säkerhetsriskerna. Och här är forskningen entydig och klar kring de kraftigt negativa säkerhetseffekterna av användandet av dessa funktioner som gör att trafiksäkerheten blir sämre.

Vi har en lag om vårdslöshet i trafik som kom redan 1951. Sedan dess har revideringar gjorts, och de innebär att det inte ska ha någon betydelse om en trafikolycka har inträffat eller inte, utan man kan dömas om man gör ett medvetet risktagande. Sedan lagen tillkom och revideringar gjorts har den tekniska utvecklingen för mobiltelefoner och annat som kräver förarens uppmärksamhet gått framåt enormt, och därför är det nu dags att se över denna lag för att öka förarens trafiksäkra beteende.

Jag tycker att det borde vara självklart med handsfree när man kör och att man kan ta emot samtal medan man kör. Däremot tycker jag att allt annat användande av mobiltelefoner eller annan teknisk utrustning som gör att dina ögon inte fokuserar på vägen och framförandet av bilen endast får ske när fordonet står stilla. Vill man sms:a, twittra, ställa in gps:n eller slå in ett nummer ska man göra det medan fordonet står stilla. Det är enkelt att följa och enkelt att lagreglera. Men vi kommer, som sagt, att titta på detta under året för att komma med en lag under 2012.

Lag kan vara både förebyggande och normativ, och i detta fall behövs det att den är både förebyggande och normativ.

Herr talman! Jag ska säga några ord om alkohol. Jag är glad att alliansregeringen har tagit initiativet att införa obligatorisk riskutbildning i körkortsprovet som inkluderar kunskaper och faror med alkohol, droger och trötthet. Detta utbildningsmoment är redan i gång sedan den 1 april 2009.

Trafikutskottet har under denna mandatperiod i betänkandet TU7 permanentat systemet med att villkora körkortet med alkohol för dem som har fällt för rattfylleri.

Skatteutskottet har också under denna mandatperiod lagreglerat om skattefrihet för alkohol i förmånsbilar – allt för att fler ska frivilligt installera alkohol och uppmontras att göra det.

Taxi Göteborg har alkohol i alla sina bilar, och vid upphandlingar av skolskjutsar har SKL uppmanat sina kommuner att lägga in alkohol som ett krav. Fler och fler bussbolag har alkohol som standard i sina bussar. Medvetenheten om detta ökar, och det kan vi alla glädjas över.

Vår infrastrukturminister driver på i EU för en gemensam lagstiftning i hela EU om att installera alkohol och då främst i den tunga trafiken.

Jag tycker att det är en fara att vi har många lastbilsförare från speciellt öststaterna på våra vägar med en liberal syn på alkohol vid bilkörande. Det är bra att det finns frivilliga utandningsanordningar vid en del av våra stora färjeterminaler, men jag anser att vi bör titta vidare på detta problem. Det är inte okej att köra med alkohol i kroppen, och speciellt inte om du framför ett fordon som är så stort, farligt och tungt som en långtradare.

Herr talman! Till sist vill jag till Miljöpartiet och Vänsterpartiet framföra att genom den stora satsning som vi har gjort och kommer att göra för att förbättra vägnätet har antalet döda minskat och kommer att minska genom att vi har tillfört pengar i vårt åtgärdsplan för 2010–2021. Det gör också att standarden på vägarna kommer att förbättras, och därmed ökar trafiksäkerheten.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på alla motioner.

Anf. 207 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Jag vet att Annelie Enochson och jag är överens om mycket när det gäller trafiksäkerhetsarbetet. Så sent som i höstas när vi debatterade alkoholfrågan tror jag att du var inne på samma linje om ett obligatorium i alla bilar. Men du hade då inte modet och kraften, och du hade inte heller möjlighet att få med dina kolleger. Du har inte brutit dig ur den borgerliga alliansen.

Nu är det däremot annat ljud i skällan, när vi i dag har ett i stort sett enigt utskott som ställer sig bakom ett tillkännagivande när det gäller mobiltelefoner. Jag vill faktiskt tacka dig, Annelie Enochson. Du har säkert väckt Jan-Evert Rådström och dragit honom lite i kavajen så att det till slut lyckades landa i förhandlingarna, och det gläder mig.

Frågan är, herr talman: Vad mer inom trafiksäkerhetsområdet skulle vi kunna få Annelie Enochson att rösta med oss i?

Anf. 208 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! Det är alltid roligt när man kommer överens i utskottet. Att vi också gör det när vi har en alliansregering känns väldigt bra.

Under den tid som jag har suttit i riksdagen, som nu är elva år, har jag motionerat om detta med mobiltelefon. De första sex åren fick jag tyvärr inget gensvar. Då blev jag lite modfälld, och det kändes inte alls bra. Men nu, år 2011, har vi fått gensvar för vårt motionerande, och det känns väldigt bra. Det skedde under alliansregeringen.

När det gäller alkohol vill jag påminna Lars Mejern Larsson om att vi har varit drivande i de här frågorna. Vi kristdemokrater var de första som

lade en motion här i riksdagen om detta. Det gjorde vi 1993. Åke Carnerö skrev en motion om detta.

Vi har varit drivande, och jag tycker att vi har nått ganska långt från 1993, när man faktiskt inte kunde stava till ordet, till att vi nu har en infrastrukturminister som driver på nere i EU för att vi ska få EU-regler och börja med den tunga trafiken, som är stor och farlig och som står för flest olyckor.

Under de här åren har vi sett att många har installerat alkolås frivilligt. Jag nämnde Taxi Göteborg, skolskjutsar och många bussbolag. Mycket har skett, och mycket sker, och det är jag väldigt glad för.

Anf. 209 LARS MEJERN LARSSON (S) replik:

Herr talman! Det var kanske inte lätt för Annelie att spontant komma på en fråga att föra fram som vi skulle kunna ställa oss bakom. Men jag skulle kunna komma med ett tips.

Barn och trafik hör inte ihop. Vi har visserligen kommit långt vad gäller hur barn ska sitta i bilen. Det såg vi senast under tisdagens besök på VTI i Linköping, där de gör krocktester med bilbarnstolar som visar hur viktigt det är att barnet sitter bakåtvänt så länge som möjligt.

Men utanför finns det väldigt mycket att göra. Det är väl ingen som ens vågar tänka tanken på att mista sitt eget barn. När det då visar sig att kollisionshastigheten är så avgörande för barns trafiksäkerhet är det beklagansvärt att den moderatledd minoritetsregeringen inte orkar reagera på att alla förskolor fortfarande inte är skyddade genom hastighetsbegränsning på 30 kilometer i timmen.

Vi socialdemokrater tycker att framkomligheten för bilister inte får medföra ökade risker för barn att bli skadade eller dödade i trafiken.

Detta skulle regeringen också behöva få ett tillkännagivande om. Det kanske blir till nästa mandatperiod. Eller, herr talman, orkar Annelie Enochson ligga på i den frågan också?

Anf. 210 ANNELIE ENOCHSON (KD) replik:

Herr talman! Varje barn som dödas i trafiken är ett barn för mycket – det är vi överens om. Man kan inte göra politik på detta, utan det är en stor tragedi för vartenda barn som dör.

När jag läste om att småbarnsföräldrar är de som sms:ar mest när de kör bil, då blev jag mörkrädd. Man har ju som småbarnsförälder ett egenansvar! Detta är något som jag tycker det är självklart att man inte ska göra.

Därför är jag också väldigt glad över det här tillkännagivandet, så att vi förhoppningsvis ska komma fram till någon form av lagreglering. Jag tror att något måste till, för som det är nu har det varit lite grann av kanske inte High Chaparral, men man får liksom tillåta allt, eftersom det inte finns några former av restriktioner.

Beträffande barn i trafiken måste småbarnsföräldrarna ta sitt ansvar. Det är oerhört viktigt.

Jag är också väldigt glad för att vi har kommit så långt som vi har när det gäller mobiltelefonanvändandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 14 april.)

20 § Försäkringskassans lokala närvaro

Föredrogs
socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU10
Försäkringskassans lokala närvaro.

Anf. 211 GUNNAR AXÉN (M):

Herr talman! Här har vi ett enigt betänkande, ett utskottsinitiativ. Frågan som behandlas är viktig för många. Det visar sig inte minst i form av att alla partier verkar vilja säga några ord i ärendet här i kväll.

Bakgrunden till ärendet är den diskussion som har uppstått kring den lokala service som Försäkringskassan i dag ger via servicekontor som drivs i samarbete med Pensionsmyndigheten och Skatteverket utifrån den handlingsplan som Försäkringskassan har tagit fram för att nå den budgetram för 2013 som riksdagen tidigare har lagt fast och som också har fått stöd av de rödgröna partierna.

Vi vet att det är många som är äldre eller som har språksvårigheter eller funktionsnedsättningar som kan behöva ha extra stöd och personlig hjälp när det gäller att informera sig om och ansöka om de olika ersättningar som Försäkringskassan ansvarar för.

Som medborgarnas företrädare har vi – i ett enigt utskott – sett behovet av att slå vakt om denna viktiga service som många har behov av. Det är därför vi har tagit detta utskottsinitiativ, där vi slår fast att Försäkringskassan ska ha lokal tillgänglighet och erbjuda möjligheter till personliga möten. Vi understryker också behovet av en ökad samverkan mellan statliga myndigheter.

Tillkännagivandet går ut på ett uppdrag till regeringen om att återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser medborgarnas behov av lokal tillgänglighet och personliga möten med Försäkringskassan. Det är något som ligger helt i linje med det uppdrag som regeringen för några veckor sedan gav till Statskontoret om att se över medborgarnas behov av lokalt tillgänglig service.

Förslaget ligger också helt i linje med regeringens förvaltningspolitiska proposition, som riksdagen fattade beslut om för ungefär ett år sedan, där det som regeringens ståndpunkt fastslås att ”den samverkan som inletts mellan myndigheter med behov av lokal närvaro bör utvidgas och fördjupas” och att ett ”mål bör vara att grundläggande lokal statlig service kan förmedlas via gemensamma servicekontor eller andra gemensamma kontaktpunkter”.

Jag vill rikta ett varmt tack till ledamöterna i utskottet för ett konstruktivt samarbete som har lett fram till detta eniga betänkande. Jag yrkar avslutningsvis bifall till förslaget.

Anf. 212 TOMAS ENEROTH (S):

Herr talman! Jag vill också yrka bifall till förslaget i betänkandet. Men jag ska också inledningsvis erkänna att när beskedet kom från Försäkringskassan att man ville lägga ned servicekontoren ute i landet, med 2,7 miljoner besök, blev jag först inte förvånad. Jag blev det inte eftersom jag vet att Försäkringskassan under den borgerliga regeringens tid har tvingats spara åtskilliga gånger och att den nuvarande doktrinen från Sveriges regering återkommande har varit att minska inte bara försäk-

ringens administration utan egentligen hela socialförsäkringens omfattning, ja till och med minska hela politikens omfattning.

Jag skrev i en debattartikel i det sammanhanget att jag tycker att nedläggningarna av servicekontoren är en utmärkt bild av en politik där staten ska dra sig tillbaka och där man gör det bokstavigt genom att minska sin service till medborgarna ute i landet och lägga ned kontor. Men man gör det också genom att minska sjukförsäkringens omfattning, så att människor som drabbas av svåra sjukdomar får klara sig själva och man gör det genom att minska den statliga arbetsmarknadspolitiken så att personer som är arbetslösa sätts i fas 3 och själva får försöka ta sig tillbaka till arbetsmarknaden utan chans till utbildning eller omställning. De arbetsmarknadspolitiska insatserna är snarare något som kommuner och Europeiska socialfonden får hantera.

Motsvarande har skett inom näringspolitiken, så egentligen var det följdriktigt: en politisk inriktning som säger att staten inte har något ansvar utan att medborgarna själva eller marknaden får ta det.

Men så såg jag några signaler om att det ändå fanns några som kritiserade nedläggningen av servicekontor, och för mig som socialdemokrat var det givet. Jag tycker att Försäkringskassan är en viktig institution, och servicekontoren, där man samverkar mellan Skatteverket, Pensionsmyndigheten, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, är en oerhört viktig institution – för att människor ska kunna få personlig service, för att åtminstone minska risken för att hamna mellan stolarna och för att inte minst personer med funktionshinder men också pensionärer och många andra ska kunna få någon att tala med när det inte fungerar att ha myndighetskontakter eller sköta sitt ärende genom www.forsakringskassan.se eller andra hemsidor. Jag tror nämligen att vi ibland underskattar betydelsen av personliga kontakter när det gäller att tillgodose medborgarnas intressen och tillgodose rätten till en fungerande sjukförsäkring. Från vår sida, från Socialdemokraternas sida, var det alltså givet att snabbt agera för att se till att rädda servicekontoren.

Tillsammans med de rödgröna partierna tog vi ett utskottsinitiativ. Vi lade ett förslag på utskottets bord som innebär att regeringen måste återkomma för att säkerställa lokal närvaro, personliga möten och ökad samverkan mellan myndigheterna.

Det var nog så nödvändigt eftersom vi hade signaler om att Försäkringskassan i dialog med regeringen inte på något sätt fått någon förståelse för att man inte skulle få några mer medel för att klara sin ekonomi. Det är också väldigt tydligt att regeringen var väl informerad om att Försäkringskassan ämnade lägga fram ett förslag om att lägga ned servicekontoren. Den upprördhet som de borgerliga ledamöterna, inte minst i utskottet, visade kändes därför som ett spel för galleriet, eller så kändes det som att de faktiskt inte hade fått någon information från sin egen regering om den dialog som Försäkringskassan hade haft med regeringen under en längre tid. Antingen brister det i informationen mellan de borgerliga riksdagsledamöterna och regeringen, eller så var det ett sätt att gesken av att man faktiskt inte ville ha en sådan här utveckling. Det var skälet till att vi tog ett utskottsinitiativ. Vi ville veta: Menar ni det ni säger? Är ni nu beredda att ta ett gemensamt initiativ för att säkerställa att vi har en försäkringskassa som finns representerad och att vi fortsätter utvecklingen med servicekontor? Jag måste säga att jag blev nöjd och

glad över att vi fick ett så positivt bemötande. Måhända att det underlätades av att vi ändå hade haft en majoritet i utskottet, men det är ändå en styrka att ett enigt utskott markerar mot regeringen: Nu är det nog. Nu måste regeringen faktiskt ta sitt politiska ansvar och säkerställa att vi får en väl fungerande försäkringsstruktur i hela landet.

Jag tyckte att det var skämtsamt och nästan lite roligt av utskottets ordförande Gunnar Axén att inleda sitt anförande här i kammaren med att säga att det här är ett utskottsinitiativ som de rödgröna sedan anslöt sig till. Hade vi inte tagit det här initiativet är jag faktiskt dess värre säker på att vi inte hade fått någon sådan här utveckling.

Det är viktigt med lokal närvaro, personliga möten och ökad samverkan. Och det är väldigt bra att vi i utskottet gemensamt markerar detta.

Jag tycker också att det är viktigt att vi har respekt för Försäkringskassans sätt att hantera sitt arbete. Jag ska ärligt säga att jag blev besviken och faktiskt mycket upprörd när Centerns ledamot valde att kräva Försäkringskassans generaldirektörs avgång. Jag tycker inte att det ankommer på oss i riksdagen, särskilt inte i det här utskottet, att gå och kräva avgångar av generaldirektörer eller andra myndighetsföreträdare, särskilt inte om förslagen är föranledda av det som är den sittande regeringens politik och besparingskrav. Jag tror att det är fel sätt att agera. Jag tror att man måste vara medveten om att myndigheten försöker fullfölja det uppdrag den har utifrån de förutsättningar den har.

Är det någon som kanske ska avgå eller åtminstone ställas till ansvar är det den sittande regeringen. Socialförsäkringsminister Ulf Kristersson berörde inte med ett ord frågan om servicekontoren. Jag noterar att den enda företrädare som så småningom berörde frågan var Stefan Attefall, som något tagen på sängen i efterhand konstaterade att det rimligtvis inte rimmar med den utveckling vi har enligt statens förvaltningspolitik. Det är en liten eloge till Kristdemokraternas statsråd i det här sammanhanget.

Det eniga betänkandet är bra. Det är en viktig markering för oss. Det är en tydlig signal till anställda inom Försäkringskassan. Men det är också en tydlig signal till Skatteverket, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen om att vi ser utvecklingen av servicekontor som en viktig del.

Men det är naturligtvis en del frågor i närtid som måste besvaras. Vad innebär nu det här? När kommer regeringen att återkomma med förslag om den framtida strukturen som säkerställer lokal närvaro, personliga möten och ökad statlig samverkan? Hur ska man säkerställa att inte Skatteverket fullföljer den organisationsförändring som man annars har föranstaltat om, det vill säga att man ska minska sin närvaro i servicekontoren. Vi fick dess värre sådana signaler vid en hearing i riksdagen men också via andra kanaler, från Skatteverket, om att Försäkringskassans beslut innebär att Skatteverket skulle backa tillbaka från sitt deltagande.

Det är naturligt och rationellt av Skatteverket att dra sådana slutsatser, eftersom en viktig del och förutsättning för servicekontoren är Försäkringskassans medverkan. Därför ankommer det nu också på regeringsföreträdarna att svara på den här frågan. Och jag förutsätter att borgerliga ledamöter i utskottet kan svara på frågan: Kan vi nu säkerställa att Skatteverket inte fullföljer förändringar i sin organisation som försvårar möjligheten för servicekontoren?

Här har vi ett gemensamt ansvar, men naturligtvis vilar ett särskilt ansvar på er som har bättre och goda kontakter med regeringen i fråga om det här. Framför allt tål det att tas reda på om Försäkringskassans beslut kommer att förändras. Jag har hört uttalanden från Försäkringskassans företrädare, men jag har ännu inte sett något annat beslut, det vill säga att man inte ska lägga ned servicekontoren. Det är naturligtvis viktigt nu när vi i riksdagen så tydligt, genom vårt beslut här, markerar detta.

Jag har en fråga till de borgerliga riksdagsledamöter som har möjlighet att svara: Kan ni ge lite besked? Hur blir det nu? Det har ju runnit lite vatten under broarna sedan vi justerade betänkandet. Vet vi om vi kan säkerställa att Skatteverket, Pensionsmyndigheten eller några andra inte kommer att försvåra möjligheten att ha kvar servicekontoren? Kan vi fortsatt säkerställa att vi har en bra och fungerande service till medborgarna i hela landet, att vi har en god samverkan mellan myndigheterna och att det finns personliga möten, så att personer med funktionshinder, pensionärer, människor med annan språkbakgrund och alla vi andra har goda möjligheter att prata med en tjänsteman och ta reda på vad det är som gäller för den här försäkringen? Med alla de ändringar som varit i sjukförsäkringen under de senaste åren är det inte alldeles enkelt för folk att veta vad det egentligen är som gäller – det ska gudarna veta. Det krävs ibland att man har en personlig relation och någon att prata med för att reda ut detta.

Tack, utskottet, för att ni tog det rödgröna initiativet! Tack, rödgröna kamrater, för att vi gemensamt formulerade det på ett bra sätt! Jag hoppas på goda svar, så att vi ser till att här i riksdagen uttala den viktiga inriktningen om att säkerställa servicekontoren även framöver.
(Applåder)

Anf. 213 GUNVOR G ERICSON (MP):

Herr talman! Regeringen måste ta ansvar för sin politik. Vi riksdagsledamöter kan ta ansvar för det vi kan göra genom att ta ett initiativ när vi ser att utvecklingen är på väg åt fel håll.

Det är helt fel väg att minska medborgarnas tillgänglighet till Försäkringskassan. Nyligen besökte Försäkringskassans generaldirektör Adriana Lender utskottet för att redogöra för sitt dramatiska beslut att lägga ned servicekontoren över hela landet. Regeringen måste erkänna att det inte har fungerat med neddragning av kostnader på Försäkringskassan så snabbt som man önskat och därmed tänka om.

Det är bra att vi nu i utskottet har enats om att föreslå riksdagen att regeringen ska återkomma med förslag som tillgodoser medborgarnas behov av tillgänglighet lokalt och som möjliggör personliga möten. Men det handlar också om att se till att man kan fortsätta att öka samverkan mellan olika statliga myndigheter.

Den moderata utskottsordföranden Gunnar Axén försvarade regeringens sparkrav på Försäkringskassan och sade att det fortfarande kommer att vara möjligt att nå Försäkringskassan via telefonkundtjänsten. Det gjorde han i Radio Östergötland så sent som i början av mars. Men nu har även Moderaterna backat, och det är bra.

Försäkringskassans beslut gäller dock så länge inte regeringen ger nya direktiv. Som jag sade är nedläggningen av servicekontoren helt fel väg att gå. Om man nu, som regeringen sade på DN Debatt i går, vill öka förtroendet för försäkringen kan man ju inte börja med att dra in tillgängligheten. Dessutom är många av servicekontoren gemensamma med andra myndigheter – detta för att man ska bedriva en effektiv verksamhet.

Det är ökad tillgänglighet och bättre service som behövs om vi ska få förtroende, särskilt som vi vet att människor ofta känner sig osäkra i mötet med myndigheter omkring vilka regler som gäller.

Regeringens förändringar av trygghetssystemet har lett till ett oöverskådligt system där allt fler hamnar mellan stolarna i mötet med myndigheterna och bollas mellan försäkringskassa och arbetsförmedling.

Vi vet med all önskvärd tydlighet att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inte alltid är överens om bedömningsgrunderna för arbetslöshet, arbetsförmåga och sjukdom. Försäkringskassan har å sin sida på kort tid fått en mängd nya regler att hålla sig till, och siffror visar att av dem som utförsäkrades från sjukförsäkringen vid årsskiftet 2009–2010 har över hälften återvänt i slutet av 2010. Alla dessa förändringar har redan bidragit till att avhumanisera människor gentemot regelverken. Att i det läget ta bort möjligheten till ett mänskligt möte med myndigheten ökar bara känslan av utsatthet.

Allt fler har fått nog av det nya regelkrångel och omfattande bollande mellan myndigheter som särskilt drabbar sjuka och arbetslösa. Vi i Miljöpartiet har länge vänt oss mot den här utvecklingen och i stället tagit fram ett förslag om en allmän arbetslivstrygghet, en myndighet med en gemensam ingång för dem som drabbas av inkomstbortfall oavsett om det beror på sjukdom eller arbetslöshet.

Servicekontor nära medborgare undanröjer i det sammanhanget en del missförstånd och ger möjligheten till ett mänskligt möte för dem som är oroliga att inte få rätt ersättning när de behöver det. Det gäller inte minst sjuka, gamla, teknikovana eller nya i vårt land.

Jag har besökt Försäkringskassan på flera orter och ställt frågor om konsekvenserna av de planerade neddragningarna av servicekontoren. Ser man till helheten för staten stämmer det knappast att det blir besparingar eftersom kostnaderna vältras över på andra myndigheter. Det visar också de svar som vi i utskottet har fått på de frågor vi ställt till Pensionsmyndigheten och Skatteverket.

Försäkringskassan säger att man nu ska avveckla sina servicekontor, lokalkontor och serviceplatser. Försäkringskassan är för närvarande huvudman för 61 kontor spridda över landet. Detta beräknas ge en besparing på 200 miljoner kronor från och med 2013.

Man säger att det blir ett reducerat serviceutbud, men man tror ändå att man ska kunna nå tillgängligheten. Men Skattemyndigheten säger att beskedet från Försäkringskassan om att kassan drar sig ur servicesamverkan snabbt har fått konsekvenser för verksamheten på servicekontoren. Beskedet har skapat oro bland personalen, och ett antal servicehandläggare har redan valt att sluta. Den resursbrist som uppstår leder till att flera kontor får minska öppettiderna och att kontor måste avvecklas i förtid.

Skattemyndigheten säger vidare att under 2010 genomfördes ett antal mätningar av ärendefördelningen mellan myndigheterna. Mätningarna visade att Försäkringskassans ärenden dominerar på de små kontoren, att ärendefördelningen mellan Skatteverket och Försäkringskassan är jämn på de medelstora kontoren och att Skatteverkets ärenden dominerar på de stora kontoren. Med hänsyn till efterfrågan och de sammantaget mindre resurserna säger Skatteverket att man inte kommer att kunna behålla samtliga servicekontor och att det finns en risk för att servicekontoren inte kommer att finnas kvar på mindre orter eller i glesbygden. Detta är tillräckligt allvarligt för att vi som ledamöter i riksdagen ska ge ett tydligt uppdrag till regeringen.

Pensionsmyndigheten säger dessutom: Om samma kvalitet och servicenivå ska erbjudas kommer det lokala mötet att bli betydligt dyrare för Pensionsmyndigheten. Kostnaderna förväntas öka med 18 miljoner kronor per år. Vidare kommer den ökande kostnaden för kvarvarande myndigheter på sikt att leda till ett behov av att minska det geografiska nätet. Då är vi tillbaka på ruta ett.

När regeringen införde den så kallade rehabiliteringskedjan talade man om vikten av lokal närvaro. Vi riksdagsledamöter har ansvar när vi ser konsekvenserna av den budgetneddragning som regeringen gör. Regeringen måste återkomma med konkreta förslag till riksdagen som gör att medborgarnas behov tillgodoses, att man kan möta myndigheter lokalt och att man också kan samverka med myndigheten.

Om regeringen så ska släpas till riksdagen med förslag hoppas jag att vi i utskottet kan se till att man snart återkommer med förslag. Det är det minsta man kan begära efter allt strul som har blivit när kassan ska verkställa förslag från regeringen med mycket kort tid från beslut till genomförande, som det har varit under hela sjukförsäkringsreformens genomförande. Jag hoppas att vi nu tillsammans kan se till att regeringen skyndsamt återkommer med förslag, och jag vänder mig särskilt till er ledamöter som tillhör de partier som utgör regeringen.

Anf. 214 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP):

Herr talman! Som de flesta av oss riksdagsledamöter kommer jag till Stockholm på tisdag förmiddag. Mitt tåg är inne på stationen cirka kvart i tio om det kommer i tid, och när jag går till riksdagen brukar jag passera Klara kyrka. Mittemot kyrkan ligger ett servicekontor som Skattemyndigheten, Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan har tillsammans. Varje tisdag när jag går förbi där står det ca 50 personer och väntar på att man ska öppna kl. 10.00 så att de kan komma in och få hjälp med sina ärenden. Dessa personer är bara en bråkdel av alla individer som besöker servicekontoren runt om i landet dagligen.

Jag är fast övertygad om att denna personliga kontakt med myndigheter är nödvändig för att alla medborgare ska kunna få hjälp ifrån Försäkringskassan. Försäkringskassan har ett serviceåtagande, och detta innebär bland annat att man ska kunna få en enkel kontakt med någon på kassan. De flesta av oss klarar av att göra de flesta ärenden via Internet, men väldigt många har också svårigheter med detta.

En undersökning som har gjorts av Stiftelsen för Internetinfrastruktur – ett svårt ord – visar att 1,3 miljoner svenskar över 50 år inte har tillgång till Internet. Men det är inte bara våra äldre i samhället som har särskilda behov av det personliga mötet utan också personer med vissa funktionshinder, invånare som inte har svenska som modersmål och personer med läs- och skrivsvårigheter.

Själv tillhör jag inte någon av de nämnda grupperna men har ändå vid ett flertal tillfällen varit inne hos Försäkringskassan för att få hjälp att hitta rätt blankett och få instruktioner om hur den ska fyllas i. Om det blir fel när en blankett fylls i så kommer det sedan att gå åt mycket arbete för att rätta till felet. Detta ger onödigt tidsspill både för den enskilde och för handläggarna på Försäkringskassan. Jag anser inte att man kommer att spara resurser genom att lägga ned servicekontoren. Snarare kommer det att gå åt mer resurser i förlängningen.

Vi folkpartister anser att det måste finnas en möjlighet till ett personligt möte med Försäkringskassan på ett eller annat sätt. Detta är viktigt, för vi anser att samhället ska vara tillgängligt för alla.

Med detta sagt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 215 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Herr talman! Tack, Emma Carlsson Löfdahl, för anförandet och för ditt ställningstagande att också stå bakom det rödgröna initiativet. Det tycker jag är vällovligt. Men jag skulle gärna vilja ha svar på den fråga jag ställde i mitt anförande: Hur tänker ni nu säkerställa att regeringen skyndsamt återkommer och ser till att vi får en utveckling som inte innebär en nedläggning av servicekontoren utan säkerställer personliga möten, lokal närvaro och inte minst en väl fungerande ökad statlig samverkan? Kan vi få ett besked om på vilket sätt ni har tänkt se till att regeringen kommer tillbaka till riksdagen?

Anf. 216 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Fru talman! Tomas Eneroth och jag är nog väldigt överens om att servicekontoren är viktiga och att det är en fungerande service som vi ska fortsätta med. Vi kan inte föregå vad regeringen kommer att göra. Nu kommer det här att gå vidare till regeringen, och jag hoppas verkligen att man kommer att ta tag i detta och att vi ser ett resultat.

Anf. 217 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Fru talman! Samtidigt kan man säga att den ledamot som representerar den del av riksdagen som stöder regeringen också har ett särskilt ansvar för att säkerställa att regeringen nu skyndsamt arbetar med att komma tillbaka med förslag.

Det är som jag sade i mitt anförande. Det finns en oro från Försäkringskassan. De anställda på Försäkringskassan och de fackliga organisationerna uttrycker att får man inte skyndsamt tydliga signaler från regeringen vet inte Skatteverket, Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och andra riktigt hur man ska förhålla sig. De får svårt att rekrytera medarbetare till servicekontoren och att säkerställa en fungerande bemanning.

Det är viktigt att regeringen kommer tillbaka. Jag förutsätter att Emma Carlsson Löfdahl känner att hon har ett eget ansvar för det. Min fråga går ännu en gång tillbaka: På vilket sätt kommer Emma Carlsson Löfdahl att ta initiativ för att säkerställa att vi inte får en successiv nedbantning och nedläggning av servicekontoren?

Anf. 218 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Fru talman! Jag är väldigt trygg i att regeringen kommer att ta detta på allvar. Vi har en stadig kommunikation mellan oss. Jag känner en trygghet i att det kommer att hända något i den här frågan. Jag tror inte alls att du behöver vara orolig för det.

Anf. 219 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det var intressant att höra förra replikskiftet. Min fråga är något liknande. Detta är ändå ett utskottsinitiativ. Vi har som ledamöter i riksdagen i ett enigt utskott föreslagit riksdagen att fatta ett beslut. Det gör också att vi som ledamöter har ett särskilt ansvar att se till att regeringen kommer tillbaka med förslag. Därför vill jag gärna fråga Emma Carlsson Löfdahl: Vilka initiativ kommer Folkpartiet att ta för att regeringen skyndsamt återkommer med förslag?

Anf. 220 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Fru talman! Vi kommer att ha en stadig kommunikation med regeringen, som jag sade tidigare. Vi kommer att tala med den och föra en dialog framöver. Jag litar på att regeringen kommer att ta detta på fullaste allvar och att vi kommer att komma fram till ett förslag ganska skyndsamt.

Anf. 221 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det är viktigt att man också bedömer orden. Under hösten hette det från den nya socialförsäkringsministern: Vi kommer inom kort med ett nytt förslag för att justera de flesta skevheter i sjukförsäkringsreformen. Något senare hette det: Det kommer under vårvintern. Det dröjde fram till den här veckan, och nu är vi en bit in i april.

Att lita på och förvänta sig är inte mycket till initiativ. Jag hoppas verkligen att Folkpartiet har något kvar av sin socialliberala ådra så att man säkerställer möjligheten till ett personligt möte och att vi också kan vara ordentligt eniga om att avkräva svar av regeringen inom kort. På vilket sätt kommer Folkpartiet att agera för att det ska ske så snart som möjligt?

Anf. 222 EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik:

Fru talman! Också jag hoppas att Folkpartiet har kvar sin socialliberala ådra. Annars är det bekymmersamt för mig, eftersom det är därför jag är medlem i partiet.

Det är ingen hemlighet att vi har tyckt att det har tagit lång tid att komma fram med ett förslag. Vi har puttats på väldigt mycket och sagt att vi måste sätta ned foten.

I den här frågan är vi helt överens i utskottet. Det finns ingen avvikande åsikt. Jag är säker på att vi kommer att få fram ett svar snabbt.

Anf. 223 SOLVEIG ZANDER (C):

Fru talman! Jag börjar med att tillstyrka betänkandet. Detta ärende handlar om att tydliggöra vad våra myndigheter har för uppgift.

Låt oss nu ta oss bort från partipolitiken ett tag och i stället sätta medborgarnas bästa i fokus. Det är myndigheternas uppgift att ge service till oss som lever, bor och verkar i landet. Det finns inte något egenvärde för någon enda myndighet, och inte heller för Försäkringskassan, utan de ska stå till medborgarnas förfogande. De ska göra det på det sätt som medborgarna har behov av samtidigt som de ska vara lyhörda för att behoven förändras och då följa med i detta.

Vi kan ta ett exempel. En av våra äldsta myndigheter är Riksarkivet som bildades i början av 1600-talet. Där har man handlagt och arkiverat åtskilliga handlingar. Först var det i pappersform. Det är det inte längre, utan nu är det digitalt. Men fortfarande har man tillgång till handlingarna nu precis som det var då.

Nu är vi inne på Försäkringskassan. Vad gäller Försäkringskassans regelverk har det fått hantera en oerhörd förändring av lagstiftningen. Den har en blankettflora utan dess like. Den har också förändrats över tid.

För att få hjälp att förstå vad regelverket innebär och vilka blanketter man ska använda vid olika tillfällen behöver många människor en människa att prata med. Telefonen och webben i all ära, men det personliga mötet är förutsättningen för och ger möjlighet att få hjälp och stöd.

Det är precis det, fru talman, som betänkandet handlar om. Det är skrämmande att Försäkringskassan föreslår att man ska omöjliggöra det personliga mötet. Då har man verkligen inte förstått sin uppgift som myndighet.

Sedan den dåvarande regeringen 2005 medverkade till att Försäkringskassan bildades har man inte minskat de administrativa kostnaderna, något som var väntat och som man hade som ambition. Under de senaste åren har Försäkringskassan haft svårt att prognostisera sin egen budget, och resurstillskott har varit mer regel än undantag. Det är inga småsummor som man har begärt och fått i resurstillskott, utan det är uppemot miljardbelopp. Så kan det inte fortsätta.

Försäkringskassans handlingsplan, konsekvensbeskrivning eller vad man nu vill kalla det gäller hur man ska klara myndighetens budget för 2013. Den innebär det oacceptabla som vi nu diskuterar, nämligen att lägga ned servicekontor.

Jag och Centerpartiet har varit mycket kritiska till förslaget. Jag är fortfarande, Tomas Eneroth, oerhörd kritisk till förslaget. Hur kan Försäkringskassans ledning bli trovärdig hos svenska folket när den betar sig på det här sättet? Det är en gåta för mig. Trovärdigheten är som bekant väldigt låg för myndigheten.

I det förslag som vi presenterade i måndags som gällde förbättringar i sjukförsäkringsreformen ville vi se ett ökat medborgarfokus. Ska vi kunna tro på att myndighetens beslut i enskilda ärenden är trovärdiga och att Försäkringskassans legitimitet för sitt arbete också är bra måste den ha en trovärdighet även i form av att människor personligen ska kunna

möta en handläggare. Det är oerhört viktigt. Det handlar om trovärdigheten för hela sjukförsäkringssystemet och inte bara i enskilda ärenden.

Fru talman! Samverkan med andra myndigheter är också en av de punkter där det finns föreslagna förbättringar i sjukförsäkringsreformen, som vi redovisade häromdagen. Det handlar om att Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och läkarna eller den medicinska kompetensen ska arbeta bättre tillsammans.

I detta förslag, som handlar om att lägga ned servicekontor, är det Skatteverket och Pensionsmyndigheten man har samarbetat med. Det framkommer när dessa myndigheter yttrar sig att beskedet till dem kom oerhört sent. Att förslaget som påverkar de myndigheter man samarbetar med kommer så sent är naturligtvis inte bra.

Vi vet, precis som vi har hört tidigare, att detta påverkar de andra myndigheternas möjligheter att fortsätta att verka när de inte har Försäkringskassan med sig. Det betyder bland annat att man inte kan bemanna mindre orter eller glesbygder. Jag som centerpartist vill att hela Sverige ska leva, och jag tycker att det vore förskräckligt om man inte kunde ha ett personligt möte även när man bor i glesbygden eller de mindre orterna.

Detta påverkar naturligtvis också människor och deras möjligheter att komma i kontakt med myndigheten och få hjälp och stöd. Det är inte minst viktigt för våra invandrare, som behöver ha kontakter, hjälp och stöd. Sverige ska faktiskt bli bättre på att introducera invandrare i vårt land, och då kan inte möjligheten att få hjälp och att få uttrycka sina behov personligen försvinna. Att vi nu inte ska stänga dessa servicekontor måste alltså genomsyra hela landet.

Jag måste ta tillfället i akt att som svar på en av frågorna som kom från De rödgröna säga att den biträdande generaldirektören – jag tror att han tituleras så – Stig Orustfjord skrev på hemsidan att det inte skulle vara någon större förändring av personalen under tiden fram till 2012, tack vare att vi nu medverkade till detta betänkande. Jag måste kanske också rätta om det nu var så att Gunnar Axén sade något fel här i början. Han menade att ni ifrån oppositionen inte har något annat budgetförslag än det vi har. På den punkten menade han alltså att vi var överens.

Låt mig slutligen nämna detta med oron för personalen, som också har nämnts tidigare i debatten. Det är förskräckligt att personalen känner sig orolig för om man har sitt jobb kvar och därför tar det säkra för det osäkra och säger upp sig eller är på väg att sluta. Det är precis tvärt emot vad vi vill. Vi vill ju att personalen ska vara kvar så att de blir kunnigare av den erfarenhet de får. Det innebär nämligen att de kan lagar, förordningar och regler bättre, och då behöver vi inte att personalen slutar.

Fru talman! Jag tycker utifrån det jag nu har sagt att det framkommer väldigt tydligt att Centerpartiet ser fram emot att höra vad regeringen ska åstadkomma för att förbättra på denna punkt och möjliggöra det personliga mötet.

Anf. 224 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Det var bra att vi fick ett enigt utskott, men jag måste fråga Solveig Zander en sak. Det låter i anförandet som om myndigheten agerar helt på eget bevåg. Men myndigheterna är ju regeringens förlängda arm.

Jag hade möjligheten att gå en utbildning för insynsråd häromveckan och lärde mig då väldigt tydligt att myndigheterna agerar enkom på regeringens uppdrag. Det är regeringens spelregler som gäller för myndigheten. Man kan alltså inte bara skylla på att det är Försäkringskassans fel, Solveig Zander. När vi i dag ger detta uppdrag till regeringen måste regeringen komma med en signal till kassan för att det ska bli en förändring. Kassan agerar utifrån den budgettram den har och utifrån det uppdrag den har fått i regleringsbrevet.

Utifrån att Skatteverket också säger väldigt tydligt i sitt svar till utskottet att det finns en risk att servicekontoren inte kommer att finnas kvar på mindre orter eller i glesbygden måste vi ge ett annat uppdrag. Min fråga till Solveig Zander är: Vilka initiativ kommer Centerpartiet att ta för att regeringen skyndsamt ska återkomma med ett förslag till riksdagen?

Anf. 225 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Det är ju via regleringsbrevet som regeringen ger myndigheterna uppdraget. I det regleringsbrev som Försäkringskassan har fått står det tydligt och klart att det ska vara en god service till medborgarna på ett personligt sätt. Jag kommer inte ihåg exakt hur det står nu, men detta framkommer väldigt tydligt. Jag hävdar också med bestämdhet att myndigheten har brustit där. När den nu kommer med det förslag den har gjort innebär det nämligen att den inte följer regleringsbrevet.

Sedan är det så att den budget man ger myndigheten innebär att myndigheten själv har kommit med budgetförslag och säger att den ska klara av den ramen. Då kan man väl säga att myndigheten nu har redovisat ett förslag som innebär att den hävdar att den inte kommer ned till sin budget om den inte får göra det som den nu föreslår, nämligen lägga ned servicekontoren. Jag tycker att det är urdåligt.

Jag kan inte säga exakt, fru talman, hur jag kommer att agera, men jag kommer vid mina kontakter och träffar med regeringens företrädare att med all önskvärd tydlighet påtala att detta är viktigt. Det har vi också naturligtvis redan gjort.

Anf. 226 GUNVOR G ERICSON (MP) replik:

Fru talman! Centerpartiet har kanske redan tagit dessa kontakter, men det har ändå inte skett någon förändring från regeringens sida. Det är nämligen, trots allt, inte ens ett förslag från Försäkringskassan utan ett *beslut* att lägga ned servicekontoren som myndigheten har tagit. Frågan ställdes till Adriana Lender på utskottsmötet, och hon svarade klart och tydligt: Ja, Försäkringskassan har beslutat att lägga ned servicekontor.

För att förändra detta beslut måste regeringen ge ett annat uppdrag. Det är lätt att skylla på myndigheten, men i detta fall har faktiskt vi som ledamöter i riksdagen ett ansvar. Det är därför vi i dag har fått ett enigt utskott att lägga fram detta betänkande, och då måste vi också ta ansvar för att driva på regeringen.

Jag är helt övertygad om att regeringen har haft en dialog med myndigheten, för sedan ni kom till makten har dialogen med och återrapporteringskraven på myndigheten ökat. Regeringen har sagt att den ska rapportera tillbaka regelbundet, och då kan regeringen också kräva av myn-

digheten att den inte följer regleringsbrevet, om det nu är så som Solveig Zander säger.

God service kan tyvärr tolkas som telefontillgänglighet. Det är det Stig Orustfjord med flera har framfört från Försäkringskassan. Jag hoppas ändå att Skatteverkets och Pensionsmyndighetens tydlighet i sina remissvar i frågan också ligger till grund för att vi får partier som stöter på sina kolleger i regeringen. Även för näringsministern och för andra ministrar måste det nämligen finnas en angelägenhet att se till att frågan reds ut på bästa sätt och att regeringen kommer tillbaka. Det hoppas jag också att Solveig Zander kommer att medverka till.

Anf. 227 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Jag kan bara säga ja, men så enkelt ska vi inte göra det. Det är nämligen precis som jag sade så att myndigheten hade fattat detta beslut, men när vi nu har börjat agera – och det vet Gunvor G Ericson som sagt mycket väl – har Stig Orustfjord tagit tillbaka en del och sagt att ingenting ska hända fram till 2012. Det är väldigt viktigt.

Jag sitter inte med, fru talman, på regeringens samtal med myndigheterna. Jag kanske önskar att jag kunde göra det i egenskap av minister eller så, men det gör jag inte. Jag vet alltså inte precis hur diskussionen har gått. En sak är dock säker: Man kan inte från myndigheten begära att man ständigt och jämt ska få tillskott till sin budget för att klara av att komma ned i en budgetnivå som man själv har sagt att man ska klara.

Man kan inte på det sättet köra på löpande räkning. Därför är det viktigt att man nu, precis som vi har gjort, markerar att vi från riksdagen tycker att den här frågan är oerhört angelägen. Vi har talat om att vi vill att regeringen ska ha ytterligare samtal med myndigheten.

Vi har agerat tillsammans, Gunvor G Ericson, och vi måste ha samma ambitioner och alltså önska samma resultat. I det avseendet kan vi inte vara oense på något sätt.

Anf. 228 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Fru talman! Det blir lite underligt när man diskuterar vad en tjänsteman på Försäkringskassan har skrivit på hemsidan. Faktum är att generaldirektören har beslutat, och något annat beslut har vi inte sett. Det är det som gör att riksdagen nu tar ställning och ger regeringen i uppdrag att säga till om någonting annat. Därför är det viktigt att regeringen agerar skyndsamt.

Det var inte så länge sedan regeringen tog bort den styrelse som Försäkringskassan hade. Annars hade de förtroendevalda i Försäkringskassans ledning kunnat tycka till om någonting annat. Det fanns tidigare politiska företrädare och företrädare för näringsliv och arbetsmarknad som mycket väl hade kunnat bidra med den kompetens som vi besitter här i riksdagen och tala om att det är helt fel väg att gå. Men regeringen har tagit bort de sista förtroendevalda i Försäkringskassan, en inriktning som jag förstår att Solveig Zander dess värre ställer sig bakom.

Under mina år i riksdagen har jag sällan varit med om att man så entydigt lagt skulden på en myndighet som man nu gör. Det är generaldirektörens fel, har Solveig Zander uttalat i medier. Det är Försäkringskassans fel vare sig det handlar om hur sjukförsäkringen hanteras eller hur man administrerar sin organisation.

Prot. 2010/11:87
13 april

*Försäkringskassans
lokala närvaro*

Myndigheterna agerar på regeringens uppdrag. Man hade en dialog med Regeringskansliet i flera veckor innan man tillkännagav beslutet att man skulle lägga ned servicekontoren. Det var inte så att socialförsäkringsminister Ulf Kristersson gick ut och sade att det är helt fel, så kan ni inte göra. Det var inte en signal från regeringen förrän vi rödgröna tog initiativ och lokala företrädare, pensionärsorganisationer och andra började agera. Till slut satte vi en press som ledde fram till ett beslut i riksdagen.

Ansvar vilar tungt på regeringen naturligtvis men också på Solveig Zander. Hon har ett ansvar att säkerställa att regeringen nu skyndsamt återkommer. På vilket sätt kommer Centerpartiet och Solveig Zander att se till att ta det ansvaret? Det kan vara viktigt att redovisa, inte kräva generaldirektörens avgång utan ta ett politiskt ansvar för att rädda servicekontoren.

Anf. 229 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Det är intressant att Tomas Eneroth vet mer än jag vilka kontakter regeringen har med myndigheten, det måste jag säga. Myndigheten har, vad jag vet, inte haft de kontinuerliga kontakter som Tomas Eneroth påstår. Det är konstigt att Tomas Eneroth vet mer än vad jag vet. Några sådana täta kontakter har det inte varit med myndigheten, för jag borde ha vetat det i ärlighetens namn.

Jag står bakom att man inte har någon styrelse kvar på Försäkringskassan. Det ska inte vara några personliga tyckanden från personer som inte kan lagstiftningen. Det är det som har med rättssäkerhet och legitimitet att göra. Det är därför vi tycker att det är så viktigt hur Försäkringskassan hanteras.

Generaldirektören har beslutat, och att Tomas Eneroth så negligerar det som Stig Orefjord har skrivit och gjort förvånar mig. En person som står generaldirektören närmare än någon annan person på Försäkringskassan måste ha en dignitet att kunna uttrycka också det som generaldirektören tycker. Om Stig Orefjord skriver detta på hemsidan är det inte bara någonting som man ska vifta bort på något sätt. Det är någonting man ska ta på allvar.

Anf. 230 TOMAS ENEROTH (S) replik:

Fru talman! Två saker: För det första det anmärkningsvärda påpekan- det från Solveig Zander att vi inte kan ha förtroendevalda som tycker till och som inte kan något om lagar. Jag ska påminna om att för inte så många år sedan motionerade Centerpartiet om vikten av att bibehålla förtroendevalda i Försäkringskassan. Vi hade debatter om det i kammaren. Uppenbarligen har det arbetet i Centerpartiet försvunnit, och jag beklagar det. Jag tycker att det är viktigt att vi har förtroendevalda ledamöter. Jag tror att de bidrog i Försäkringskassan, både under tidigare strukturer och under nuvarande.

Det andra är frågan om Stig Orefjord. Vad han skriver på hemsidan är naturligtvis mindre relevant. Myndigheten har fattat ett beslut. Såvitt jag förstår har man inte fattat något annat beslut. Om regeringen inte agerar snabbt kommer detta att innebära att det inte finns några andra besked. Nu tar vi i riksdagen ett initiativ och ålägger regeringen att agera för att

förhindra nedläggningen av servicekontoren och därmed ge en tydlig signal till Skatteverket, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen.

Det ankommer inte på myndigheterna att kommunicera genom att någon tjänsteman i lägre delar av organisationen tycker till, utan det är myndigheten som måste besluta någonting annat. Såvitt jag förstår har man inte gjort det.

När det gäller kontakter med Regeringskansliet är det uppenbart att Solveig Zander inte har haft så goda kontakter med Regeringskansliet som jag förmodade. På utskottet fick vi bekräftat att det hade förekommit en dialog mellan myndigheten och Regeringskansliet under flera veckor. Man var inte oinformerad. Det var uppenbarligen de borgerliga ledamöterna, så den kontakten var kanske bristfällig. Men regeringen var inte oinformerad om den planerade nedläggningen av servicekontoren. Regeringen agerade inte heller när beskedet om den planerade nedläggningen kom. Det var först när vi i riksdagen tog initiativ som vi nu äntligen kan se till att ändra den utvecklingen. Det måste ändå beskrivas i riksdagens protokoll.

Anf. 231 SOLVEIG ZANDER (C) replik:

Fru talman! Anledningen till att Centern slog vakt om de förtroendevalda var att man ville ha en insyn i myndigheter, och det är viktigt. Men den insynen kan man ha utan att ha förtroendevalda. Vi såg vad de förtroendevalda bland annat bidrog till tillsammans med facken och andra som satt med i socialförsäkringsnämnderna, som jag förmodar att Tomas Eneroth hänvisar till att vi har lagt ned. Det innebar att man fick olika tillämpning av lagar och regler. Det var ingenting som Centerpartiet tycker är bra. Vi är för rättssäkerhet och för att alla människor ska bedömas lika inför lagen.

Fortfarande vill Tomas Eneroth negligera det som Stig Orefjord har sagt och gjort. När man skriver någonting på Försäkringskassans hemsida är det offentligt, något som alla kan ta del av och läsa. Då kan man inte bara knäppa med fingrarna och säga att det inte är värt någonting, för det är det.

Så säger Tomas Eneroth att regeringen ska agera fort och snabbt. Hur fort är snabbt? Det är ett relativt begrepp där man kan diskutera om det är dagar eller veckor eller månader. Jag måste säga att jag är övertygad om att mitt och andras agerande har bidragit till att man har tagit kontakter med Försäkringskassan och fortsättningsvis kommer att göra det. Men att regeringen skulle ha påverkat myndigheten att komma med det här förslaget – det hävdar jag att man definitivt inte har gjort.

Anf. 232 ERIK ALMQVIST (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till initiativ.

Omorganisationen av Försäkringskassan till en nationell myndighet förde så klart med sig en hel del organisatoriska förändringar, överlag till det bättre, skulle jag vilja säga. Framför allt blev organisationen mer effektiv, man fick en bättre ärendehantering, om inte annat.

Försäkringskassan har blivit mycket bättre på Internet. Internet är i dag kanske den främsta kontaktvägen för försäkringstagare, och det är ingenting unikt eller isolerat till Försäkringskassan. Internet blir en viktig väg till kommunikation mellan medborgare och myndigheter, banker eller andra delar av samhället, och det är positivt. Men det är fortfarande stora grupper i samhället som inte har tillgång till Internet eller som inte behärskar Internat, inte minst bland våra äldre, och så kommer det att vara kanske 10–20 år till.

När man gjorde den här omorganisationen upprättade man servicekontoren. Utvärderingar visar att de är populära bland de grupper i samhället som nyttjar dem och som behöver dem. 2,7 miljoner besökte dem förra året, fru talman. 96 procent av besökarna är nöjda med sina besök.

Jag tycker även att Försäkringskassan har lyckats väl i samverkan här med andra myndigheter. Man har lyckats samverka kring servicekontoren med Pensionsmyndigheten och med Skatteverket. Men varje myndighet värnar så klart sin egen verksamhet. Det ligger lite i myndighetens uppdrag och natur. Det är regeringen som måste hålla i helheten, och det är regeringen som måste hålla i långsiktigheten, inte minst i frågor som rör samverkan mellan myndigheter.

Någonstans har det brustit här. Sedan kan man skylla på Försäkringskassan, och man kan skylla på regeringen. Men det är ändå regeringen som ger myndigheter deras uppdrag och budgetram, och det är myndigheterna som får stå för konsekvenserna av sin verksamhet. Informationsgången har varit oansvarig. Andra myndigheter som blir berörda av beslutet har inte fått höra det i tid. De som berörs, försäkringstagare och de som jobbar ute på kontoren, har blivit tagna på sängen, likaså riksdagen och regeringens egna partier. Som redan har nämnts här har folk redan sagt upp sig från servicekontoren och lämnat sina jobb på grund av osäkerheten.

Det har varit en lite speciell relation mellan Försäkringskassan och regeringen under flera års tid. Man har haft en alltför snäv budgetram, vilket har lett till att man har behövt extra anslag i tilläggsbudgetar. Och Försäkringskassan har räknat på de extra anslagen, har jag en känsla av, därför att det är pengar som man behöver och det är pengar som regeringen har insett att Försäkringskassan behöver för att bedriva sin verksamhet. Det är inget konstigt i sig att man behöver medel för en verksamhet som är så pass viktig när vi har en sjukförsäkring som förändras så mycket och som också brister i så mycket.

Sverigedemokraterna som enda parti härinne yrkade på en utvidgad budget för just Försäkringskassan i höstas. För övrigt sade Solveig Zander nyligen att oppositionspartierna var för samma budgetram. Så var det inte. Det gäller bara den rödgröna oppositionen. 200 miljoner kronor extra yrkade vi sverigedemokrater på, vilket faktiskt också råkar vara den summa som Försäkringskassan har räknat med att spara in på att lägga ned servicekontoren.

Vi fick som bekant inte igenom vår budget, men vi har en vågmästarroll i den här församlingen och i utskottet. Vi kan alltid spekulera i vad regeringspartiernas ursprungliga ambition var, hur man skulle förhålla sig till det här initiativet. Men faktum är att i och med att vi har vågmästarroll och i och med att oppositionen var överens om initiativet står vi här i dag, och det hade vi gjort oavsett hur regeringspartierna valde att

agera därefter. Sedan är det så klart väldigt glädjande att vi nu alla kan stå enade, så enade att vi får höra namn som Gunnar Eneroth och Tomas Axén här i kammaren i dag.

Tack vare den breda enighet vi har förutsätter jag så klart, och det tror jag att vi alla gör, att den lokala servicen nu kommer att bibehållas, antingen i nuvarande eller i likvärdig form.

Fru talman! Om jag får sväva ut lite men ändå hålla mig inom ärendet vill jag nog ändå påstå att det kvarstår ett grundproblem i att Försäkringskassan har en lite för dålig finansiering. Som sagt handhar man en sjukförsäkring som inte fungerar, och man genomgår stora förändringar och har krav på sig att förändras.

Sverigedemokraterna presenterade i höstas en finansiering och gör det även nu i vårbudgeten. Vår hand är öppen för dem i de två gamla blocken som vill vara med och ta ansvar för det kanske mest grundläggande fundamentet i välfärdsstaten.

Anf. 233 WIWI-ANNE JOHANSSON (V):

Fru talman! Det är inte varje dag vi står här som ett enigt utskott. Det är väldigt bra att vi är så överens om att servicekontoren och den samverkan som Försäkringskassan har med Skatteverket, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen är viktig och att det är viktigt med de personliga mötena.

Däremot tror jag att vi är ganska oense om varför det ser ut på det här sättet. Jag är inte riktigt säker på att vi har räddat servicekontoren, även om utskottet är enigt, för vi har inte kunnat höra någonting från regeringens allianskolleger om när det kommer att komma någonting. Det är ju faktiskt så att Försäkringskassan går vidare med sina planer om regeringen inte säger något annat. Och jag har inte hört något svar på om regeringens allianspartier har fått veta någonting om när förändringarna kommer.

Det som är tråkigt att höra är att de borgerliga ledamöterna vill dra sig undan det politiska ansvaret. Vi har hört hur Solveig Zander har velat att generaldirektören ska avgå i och med beslutet att lägga ned servicekontoren. Men då tycker jag faktiskt att man gör det väldigt enkelt för sig. Det är nämligen så att Försäkringskassan som alla andra myndigheter förstås har en budget att förhålla sig till, och det har varit svårt att hålla den.

Adriana Lender, generaldirektör för Försäkringskassan, var i utskottet för att försöka förklara hur det ser ut och varför man måste dra ned. Då tyckte ledamöterna på den borgerliga kanten i utskottet att det var alldeles för detaljerat. När man alltså får reda på hur det egentligen är ställt med finanserna på Försäkringskassan vill man egentligen inte riktigt veta det.

Den springande punkten är också vad Försäkringskassan kan dra ned på. I det här fallet hade Försäkringskassan, såvitt jag kan förstå, den trista möjligheten att välja mellan pest och kolera. Det är nämligen så att personal kostar pengar, och det är personalen som är de personer som vi alla har sagt här i dag att vi vill att människor ska kunna möta på servicekontoren.

Det som Försäkringskassan tidigare fick mycket hård kritik för var att handläggningstiderna var alldeles för långa. Det tog alldeles för lång tid innan människor som var sjuka fick sina pengar. Ska man spara på personer någonstans så är det på servicekontoren, och då är det på handläggarna, och det vill man inte göra. Därför blev det den här varianten.

Det som är intressant att höra från de borgerliga ledamöterna är att man måste utföra ett trolleritrick. De säger: Det här tycker inte vi om. Lägg inte ned servicekontoren! Nej, det tycker inte vi heller, och det är därför vi rödgröna har tagit det här initiativet.

Självklart är det väldigt viktigt att ha de personliga mötena, inte bara för pensionärer och äldre. Det finns många som har behov av att få träffa människor från Försäkringskassan, få hjälp med att fylla i blanketter och få en oro stillad för att de inte klarar av det. Då menar jag att man måste ta ett politiskt ansvar och se om den här budgeten kanske inte riktigt stämmer överens med den verklighet som myndigheten har att förhålla sig till.

Om någon är kvar här – Emma Henriksson är efter mig – kanske jag kan få höra när vi kommer att få veta om de personliga mötena som vi är eniga om i utskottet faktiskt kommer att vara kvar och att regeringen kommer att hörsamma vad utskottet nu är så samlat kring. Eller är det så att vi ska få vänta till hösten nästa år eller året därpå innan nedläggningen blir ett faktum, så att alla duktiga handläggare och andra försvinner från de här myndigheterna därför att de inte vet något annat än att de ska försvinna? Jag tycker att det är ett viktigt besked som man måste komma med.

Vi har tyvärr fått vänta väldigt länge på Ulf KristerSSons förändringar när det gäller sjukförsäkringen, och när de sent omsider kom var de ju inte riktigt som vi hade hoppats på och som de sjuka hade hoppats på. Därför hoppas jag att ni kan ha någonting att säga. Några kontakter måste ni väl ändå ha haft med regeringen under tiden fram till dess att utskottsinitiativet blev klart och som vi var samlade kring. Jag skulle vilja kunna säga att vi faktiskt räddar servicekontoren och att ni har regeringen bakom er.

Anf. 234 EMMA HENRIKSSON (KD):

Fru talman! Både politiker och myndighetsföreträdare har ett stort ansvar. Vi måste se till att medborgarna får det de kan förvänta sig av myndigheten när det gäller service, bemötande och rätt beslut.

Vi har också ett stort ansvar för att se till att våra myndigheter – inte bara Försäkringskassan utan alla myndigheter – använder varenda krona av skattebetalarnas pengar på rätt sätt. En krona som ges i ersättning till den som har behov av ersättning är mer värd än den krona som används felaktigt i den överbyggnad som myndigheten har.

Det är en tuff och svår uppgift att leverera det Försäkringskassan förväntas leverera. Det ställer stora krav på myndigheten att styra, att göra rätt prioriteringar och att välja en klok strategi. Det är bekymmersamt att myndigheten gång på gång har misslyckats att göra en tillräckligt bra prognos över vilka resurser myndigheten kommer att behöva. Det har gjort att vi flera gånger har tvingats komma med tillskott för att upprätthålla den verksamhet som myndigheten ska leverera. Vi har gjort dessa prioriteringar för att det har krävts.

Vi måste ha höga förväntningar på Försäkringskassan. I regleringsbrevet uttrycks det som att Försäkringskassan ska ha medborgarnas fulla förtroende och att verksamheten ska präglas av god service och en hög kvalitet i tillämpningen. Vi är alla medvetna om att det fulla förtroendet för Försäkringskassan ligger ganska avlägset.

När Försäkringskassans företrädare var hos oss i utskottet och skulle förklara för oss varför man väljer att göra denna prioritering blev det ganska tydligt att man tycker att verksamheten i vissa delar är onödig. Man sade att handläggarna ibland står och väntar hela dagar på att ha något att göra för att det är för få besök.

Jag tror att Försäkringskassan i delar har helt fel i sin analys. Inte minst vittnar alla kontakter efter att detta blev känt om vilken stor nytta det gör för den enskilde att kunna komma in till myndigheten och få hjälp med att fylla i blanketten korrekt från början. Jag tror att Försäkringskassan har missat väsentliga delar av vad denna verksamhet bidrar med.

Den lokala närvaron är viktig, men samtidigt måste vi komma ihåg att det hundratal platser som Försäkringskassan finns på inte ger en tillräcklig tillgänglighet för alla medborgare. Vi har ett stort och avlångt land, och för alla är det inte bara att sticka in huvudet när man har behov av hjälp. Det är därför viktigt att Försäkringskassan också fortsätter utveckla de andra kontaktmöjligheterna.

Många är skeptiska till att vända sig till en myndighet via telefon. Men via telefon kan Försäkringskassan se till att många av dem som bor i vårt land och som behöver Försäkringskassans hjälp men har problem med svenska språket kan få hjälp på sitt eget språk. Det kommer vi aldrig någonsin kunna tillhandahålla på många småorter i landet i den stund som medborgaren vänder sig till kassan.

Det finns personer som har komplexa behov där det inte räcker att gå till en handläggare som kan en hel del om mycket men på ett övergripande plan. De har behov av en specialist som kan just deras ärendeslag. Detta är också viktigt att värna om.

Vi måste utveckla tillgängligheten för medborgarna på många olika sätt, och den lokala närvaron är självklart viktig.

Genom Kristdemokraternas statsråd Stefan Attefall har regeringen gett ett uppdrag till Statskontoret att se över vad det är för service medborgare och företag behöver från våra myndigheter. Uppdraget kommer att levereras om ett år.

Det är viktigt att vi får en kartläggning. Det kan ju vara så att vi värnar skattebetalarnas pengar bättre genom att utveckla samarbetet också på andra områden och involvera ytterligare myndigheter eller de lokala företrädarna. Vi medborgare har inte alltid koll på om det är staten, kommunen eller landstinget som ska hjälpa oss. Att samordna samhällets resurser i ännu större utsträckning är därför många gånger klokt.

Det är nog inte helt fel att säga att Försäkringskassan har en av Myndighetssveriges absolut svåraste uppgifter. Jag vet att det jobbar många duktiga tjänstemän där som gör ett otroligt viktigt och bra jobb. Serviceenkäten som visar att 96 procent av dem som kommer in på servicekontoren är väldigt nöjda med bemötandet är bara ett av bevisen på detta.

Prot. 2010/11:87
13 april

*Försäkringskassans
lokala närvaro*

Men det är inte för inte som Försäkringskassan har otroligt lågt förtroende hos medborgarna. Det beror bland annat på att det finns medborgare som inte får det bemötande de ska ha. Många myndighetsföreträdare är duktiga, men ibland hanteras medborgarna på ett helt oacceptabelt sätt. Det ska inte lastas alla de duktiga medarbetarna på myndigheten.

Det är dock viktigt att vi och myndigheten tar på oss ett stort ansvar för att bygga upp förtroendet för Försäkringskassan så att medborgarna kan lita på att de får den trygghet som Försäkringskassan ska leverera.

Jag yrkar precis som alla andra bifall till förslaget i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 14 april.)

21 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2010/11:99 Vårändringsbudget för 2011

2010/11:109 Ändringar av insättningsgarantin

2010/11:112 Genomförande av direktiv om överföring av krigsmateriel

2010/11:113 Ökad flexibilitet och förbättrad återbetalning inom studie-
stödssystemet

Skrivelser

2010/11:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn

2010/11:108 Redovisning av skatteutgifter 2011

22 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 13 april

2010/11:320 Oroligheter på många fronter i Irak

av *Bodil Ceballos* (MP)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:321 Kvinnors asylskäl

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till statsrådet Tobias Billström (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 april.

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 13 april

2010/11:447 Attack mot Camp Ashraf

av *Roza Güclü Hedin* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:448 Kameraövervakning i skolan

av *Roger Haddad* (FP)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2010/11:449 Dödade och skadade i Camp Ashraf i Irak

av *Staffan Danielsson* (C)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

2010/11:450 Arbetsmiljöforskningens framtid

av *Maria Stenberg* (S)

till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)

2010/11:451 Införande av ett svenskt internationellt skeppsregister

av *Gunilla Carlsson* i Hisings Backa (S)

till statsrådet Catharina Elmsäter-Svärd (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 april.

24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 13 april

2010/11:417 Unga kvinnors växande skuldsättning

av *Christina Karlsson* (S)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

2010/11:420 Satsning på att minska antibiotikaförskrivningen i landstingen

av *Gunilla Svantorp* (S)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

2010/11:422 Civilanställda inom Försvarsmakten

av *Leif Pettersson* (S)

till försvarsminister Sten Tolgfors (M)

2010/11:423 Sjukförsäkringen och upprop

av *Christina Karlsson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2010/11:424 Synskadades tillgång till kulturen genom syntolkar

av *Lennart Axelsson* (S)

till statsrådet Nyamko Sabuni (FP)

- 2010/11:425 Läkemedel vid sällsynta diagnoser**
av *Lennart Axelsson* (S)
till socialminister Göran Hägglund (KD)
- 2010/11:426 Avgifter i äldreomsorgen**
av *Laila Olsen* (S)
till statsrådet Maria Larsson (KD)
- 2010/11:428 Björnungarna i Funäsdalen**
av *Jens Holm* (V)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)
- 2010/11:429 Förändringar i arrendelagstiftningen**
av *Johan Andersson* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)
- 2010/11:430 Hanteringen av AAU:er**
av *Sara Karlsson* (S)
till miljöminister Andreas Carlgren (C)
- 2010/11:431 Journalisters rätt att uttrycka sig fritt i Turkiet**
av *Bodil Ceballos* (MP)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
- 2010/11:432 Ändrad bolagsordning för Posten Norden**
av *Eva-Lena Jansson* (S)
till statsrådet Peter Norman (M)
- 2010/11:436 Åtgärd mot utförsäkringarna**
av *Roza Güçlü Hedin* (S)
till statsrådet Ulf Kristersson (M)
- 2010/11:438 Placering av ambassader**
av *Krister Örnfjäder* (S)
till utrikesminister Carl Bildt (M)
- 2010/11:439 Matchningen på arbetsmarknaden**
av *Krister Örnfjäder* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)
- 2010/11:440 Kontroll av ombud**
av *Anna Wallén* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)
- 2010/11:441 Förnyad kontakt med NAV utland**
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till arbetsmarknadsminister Hillevi Engström (M)
- 2010/11:442 En ny lag om ekonomiska föreningar**
av *Christer Adelsbo* (S)
till justitieminister Beatrice Ask (M)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 26 april.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 12 §
anf. 40 (delvis),
av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 12.50,
av talmannen därefter till och med 17 § anf. 119 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till och med 18 §,
av andre vice talmannen därefter till och med 20 § anf. 215 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
3 § Anmälan om inkommet protokollsutdrag från utskott	1
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	2
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	2
6 § Förnyad bordläggning	2
7 § Komplettering av den nya plan- och bygglagens övergångsbestämmelser	2
Civilutskottets betänkande 2010/11:CU26	2
(Beslut fattades under 15 §.)	2
8 § Riksbankens förvaltning 2010	3
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU23	3
Anf. 1 JONAS ERIKSSON (MP)	3
Anf. 2 JACOB JOHNSON (V)	4
Anf. 3 JÖRGEN HELLMAN (S)	4
Anf. 4 ELISABETH SVANTESSON (M)	5
Anf. 5 JONAS ERIKSSON (MP) replik	7
Anf. 6 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	7
Anf. 7 JONAS ERIKSSON (MP) replik	8
Anf. 8 ELISABETH SVANTESSON (M) replik	8
(Beslut fattades under 15 §.)	8
9 § Statistikfrågor	8
Finansutskottets betänkande 2010/11:FiU32	8
(Beslut fattades under 15 §.)	8
10 § Ändring i brottsbalken	8
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU29	8
(Beslut fattades under 15 §.)	8
11 § Våldsbrott och brottsoffer	9
Justitieutskottets betänkande 2010/11:JuU11	9
Anf. 9 ANNA WALLÉN (S)	9
Anf. 10 MARIA FERM (MP)	11
Anf. 11 KENT EKEROTH (SD)	12
Anf. 12 LENA OLSSON (V)	13
Anf. 13 ANTON ABELE (M)	15
Anf. 14 MARIA FERM (MP) replik	16
Anf. 15 ANTON ABELE (M) replik	17
Anf. 16 MARIA FERM (MP) replik	17
Anf. 17 ANTON ABELE (M) replik	17
Anf. 18 LENA OLSSON (V) replik	18
Anf. 19 ANTON ABELE (M) replik	18
Anf. 20 LENA OLSSON (V) replik	18
Anf. 21 ANTON ABELE (M) replik	19
Anf. 22 ANNA WALLÉN (S) replik	19
Anf. 23 ANTON ABELE (M) replik	19

Anf. 24 ANNA WALLÉN (S) replik	20
Anf. 25 ANTON ABELE (M) replik.....	20
Anf. 26 ROGER HADDAD (FP).....	20
Anf. 27 JOHAN LINANDER (C).....	22
Anf. 28 LENA OLSSON (V) replik.....	24
Anf. 29 JOHAN LINANDER (C) replik.....	24
Anf. 30 LENA OLSSON (V) replik.....	25
Anf. 31 JOHAN LINANDER (C) replik.....	26
Anf. 32 CAROLINE SZYBER (KD).....	26
Anf. 33 LENA OLSSON (V) replik.....	28
Anf. 34 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	28
Anf. 35 LENA OLSSON (V) replik.....	29
Anf. 36 CAROLINE SZYBER (KD) replik.....	29
Anf. 37 MARIANNE BERG (V)	30
(Beslut fattades under 15 §.).....	31
12 § Kontroll av färdskrivare	32
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU15	32
Anf. 38 TONY WIKLANDER (SD).....	32
Anf. 39 STEN BERGHEDEN (M).....	32
Anf. 40 MARGARETA SANDSTEDT (SD).....	33
(Beslut fattades under 15 §.).....	34
13 § Infrastrukturens planering	34
Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU17	34
Anf. 41 LARS TYSKLIND (FP).....	34
Anf. 42 ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 43 ANNIKA LILLEMETS (MP).....	36
Anf. 44 SIV HOLMA (V).....	38
Anf. 45 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M)	41
Anf. 46 ANDERS YGEMAN (S) replik	44
Anf. 47 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik.....	45
Anf. 48 ANDERS YGEMAN (S) replik	45
Anf. 49 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik.....	46
(forts. 16 §).....	46
Ajournering.....	46
Återupptagna förhandlingar	46
14 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 7 april.....	47
NU13 Vissa handelspolitiska frågor.....	47
AU5 Jämställdhet	47
TU13 Järnvägs- och kollektivtrafikfrågor	48
TU16 Sjöfart.....	51
15 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	52
CU26 Komplettering av den nya plan- och bygglagens övergångsbestämmelser.....	52
FiU23 Riksbankens förvaltning 2010.....	52
FiU32 Statistikfrågor.....	52
JuU29 Ändring i brottsbalken.....	52
JuU11 Våldsbrott och brottsoffer	53

TU15 Kontroll av färdskrivare	54
16 § (forts. från 13 §) Infrastrukturens planering (forts. TU17)	55
Anf. 50 SIV HOLMA (V) replik	55
Anf. 51 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik	55
Anf. 52 SIV HOLMA (V) replik	55
Anf. 53 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik	56
Anf. 54 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik	56
Anf. 55 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik	57
Anf. 56 ANNIKA LILLEMETS (MP) replik	57
Anf. 57 MALIN LÖFSJÖGÅRD (M) replik	57
Anf. 58 ANDERS ÅKESSON (C)	58
(forts. 18 §)	59
Ajournering	60
Återupptagna förhandlingar	60
17 § Bordläggningsdebatt med anledning av vårpropositionen	60
Anf. 59 Finansminister ANDERS BORG (M)	60
Anf. 60 TOMMY WAIDELICH (S)	64
Anf. 61 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	66
Anf. 62 TOMMY WAIDELICH (S) replik	66
Anf. 63 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	67
Anf. 64 TOMMY WAIDELICH (S) replik	67
Anf. 65 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	67
Anf. 66 TOMMY WAIDELICH (S) replik	68
Anf. 67 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	68
Anf. 68 TOMMY WAIDELICH (S) replik	68
Anf. 69 CARL B HAMILTON (FP) replik	69
Anf. 70 TOMMY WAIDELICH (S) replik	69
Anf. 71 CARL B HAMILTON (FP) replik	70
Anf. 72 TOMMY WAIDELICH (S) replik	70
Anf. 73 ANNIE JOHANSSON (C) replik	70
Anf. 74 TOMMY WAIDELICH (S) replik	71
Anf. 75 ANNIE JOHANSSON (C) replik	71
Anf. 76 TOMMY WAIDELICH (S) replik	72
Anf. 77 JOHNNY SKALIN (SD) replik	72
Anf. 78 TOMMY WAIDELICH (S) replik	72
Anf. 79 JOHNNY SKALIN (SD) replik	73
Anf. 80 TOMMY WAIDELICH (S) replik	73
Anf. 81 ULLA ANDERSSON (V) replik	73
Anf. 82 TOMMY WAIDELICH (S) replik	74
Anf. 83 ULLA ANDERSSON (V) replik	74
Anf. 84 TOMMY WAIDELICH (S) replik	74
Anf. 85 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	75
Anf. 86 TOMMY WAIDELICH (S) replik	75
Anf. 87 ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	75
Anf. 88 TOMMY WAIDELICH (S) replik	76
Anf. 89 MIKAELA VALTERSSON (MP)	76
Anf. 90 Finansminister ANDERS BORG (M) replik	79
Anf. 91 MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	80

Anf. 92	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	80	Prot. 2010/11:87
Anf. 93	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	80	13 april
Anf. 94	CARL B HAMILTON (FP) replik	81	<hr/>
Anf. 95	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	81	
Anf. 96	CARL B HAMILTON (FP) replik	82	
Anf. 97	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	82	
Anf. 98	ANNIE JOHANSSON (C) replik	83	
Anf. 99	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	83	
Anf. 100	ANNIE JOHANSSON (C) replik	84	
Anf. 101	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	84	
Anf. 102	JOHNNY SKALIN (SD) replik	84	
Anf. 103	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	85	
Anf. 104	JOHNNY SKALIN (SD) replik	85	
Anf. 105	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	86	
Anf. 106	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	86	
Anf. 107	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	87	
Anf. 108	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	87	
Anf. 109	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	88	
Anf. 110	CARL B HAMILTON (FP)	88	
Anf. 111	TOMMY WAIDELICH (S) replik	89	
Anf. 112	CARL B HAMILTON (FP) replik	90	
Anf. 113	TOMMY WAIDELICH (S) replik	90	
Anf. 114	CARL B HAMILTON (FP) replik	90	
Anf. 115	ULLA ANDERSSON (V) replik	91	
Anf. 116	CARL B HAMILTON (FP) replik	91	
Anf. 117	ULLA ANDERSSON (V) replik	92	
Anf. 118	CARL B HAMILTON (FP) replik	92	
Anf. 119	ANNIE JOHANSSON (C)	93	
Anf. 120	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	94	
Anf. 121	ANNIE JOHANSSON (C) replik	95	
Anf. 122	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	95	
Anf. 123	ANNIE JOHANSSON (C) replik	96	
Anf. 124	ULLA ANDERSSON (V) replik	96	
Anf. 125	ANNIE JOHANSSON (C) replik	96	
Anf. 126	ULLA ANDERSSON (V) replik	97	
Anf. 127	ANNIE JOHANSSON (C) replik	97	
Anf. 128	JOHNNY SKALIN (SD)	98	
Anf. 129	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	100	
Anf. 130	JOHNNY SKALIN (SD) replik	101	
Anf. 131	Finansminister ANDERS BORG (M) replik	101	
Anf. 132	JOHNNY SKALIN (SD) replik	101	
Anf. 133	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	102	
Anf. 134	JOHNNY SKALIN (SD) replik	102	
Anf. 135	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik	103	
Anf. 136	JOHNNY SKALIN (SD) replik	103	
Anf. 137	ANNIE JOHANSSON (C) replik	103	
Anf. 138	JOHNNY SKALIN (SD) replik	104	
Anf. 139	ANNIE JOHANSSON (C) replik	104	
Anf. 140	JOHNNY SKALIN (SD) replik	105	

Anf. 141	ULLA ANDERSSON (V) replik	105
Anf. 142	JOHNNY SKALIN (SD) replik	105
Anf. 143	ULLA ANDERSSON (V) replik	106
Anf. 144	JOHNNY SKALIN (SD) replik	106
Anf. 145	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	106
Anf. 146	JOHNNY SKALIN (SD) replik	107
Anf. 147	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	107
Anf. 148	JOHNNY SKALIN (SD) replik	107
Anf. 149	ULLA ANDERSSON (V).....	108
Anf. 150	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	111
Anf. 151	ULLA ANDERSSON (V) replik	111
Anf. 152	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	112
Anf. 153	ULLA ANDERSSON (V) replik	112
Anf. 154	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	112
Anf. 155	ULLA ANDERSSON (V) replik	112
Anf. 156	CARL B HAMILTON (FP) replik.....	113
Anf. 157	ULLA ANDERSSON (V) replik	113
Anf. 158	ANNIE JOHANSSON (C) replik	114
Anf. 159	ULLA ANDERSSON (V) replik	114
Anf. 160	ANNIE JOHANSSON (C) replik	115
Anf. 161	ULLA ANDERSSON (V) replik	115
Anf. 162	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	116
Anf. 163	ULLA ANDERSSON (V) replik	116
Anf. 164	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	117
Anf. 165	ULLA ANDERSSON (V) replik	117
Anf. 166	ANDERS SELLSTRÖM (KD)	118
Anf. 167	ULLA ANDERSSON (V) replik	119
Anf. 168	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	120
Anf. 169	ULLA ANDERSSON (V) replik	120
Anf. 170	ANDERS SELLSTRÖM (KD) replik	121
Anf. 171	Finansminister ANDERS BORG (M).....	121
Anf. 172	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	123
Anf. 173	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	123
Anf. 174	TOMMY WAIDELICH (S) replik.....	124
Anf. 175	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik.....	124
Anf. 176	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	125
Anf. 177	MIKAELA VALTERSSON (MP) replik.....	125
Anf. 178	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	126
Anf. 179	ULLA ANDERSSON (V) replik	126
Anf. 180	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	127
Anf. 181	ULLA ANDERSSON (V) replik	127
Anf. 182	Finansminister ANDERS BORG (M) replik.....	127
18 §	(forts. från 16 §) Infrastrukturens planering (forts. TU17)	128
	(Beslut skulle fattas den 14 april.).....	128
19 §	Trafiksäkerhet	128
	Trafikutskottets betänkande 2010/11:TU18	128
Anf. 183	ANDERS ÅKESSON (C).....	128
Anf. 184	LARS MEJERN LARSSON (S).....	129

Anf. 185	STINA BERGSTRÖM (MP)	131
Anf. 186	TONY WIKLANDER (SD)	133
Anf. 187	SIV HOLMA (V)	134
Anf. 188	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M)	136
Anf. 189	STINA BERGSTRÖM (MP) replik	138
Anf. 190	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik	139
Anf. 191	STINA BERGSTRÖM (MP) replik	139
Anf. 192	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik	140
Anf. 193	LARS MEJERN LARSSON (S) replik	140
Anf. 194	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik	140
Anf. 195	LARS MEJERN LARSSON (S) replik	141
Anf. 196	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik	141
Anf. 197	SIV HOLMA (V) replik	141
Anf. 198	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik	142
Anf. 199	SIV HOLMA (V) replik	142
Anf. 200	ELIZA ROSZKOWSKA ÖBERG (M) replik	142
Anf. 201	LARS TYSKLIND (FP)	143
Anf. 202	STINA BERGSTRÖM (MP) replik	145
Anf. 203	LARS TYSKLIND (FP) replik	145
Anf. 204	STINA BERGSTRÖM (MP) replik	146
Anf. 205	LARS TYSKLIND (FP) replik	146
Anf. 206	ANNELIE ENOCHSON (KD)	146
Anf. 207	LARS MEJERN LARSSON (S) replik	148
Anf. 208	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik	148
Anf. 209	LARS MEJERN LARSSON (S) replik	149
Anf. 210	ANNELIE ENOCHSON (KD) replik	149
	(Beslut skulle fattas den 14 april.)	149
20 §	Försäkringskassans lokala närvaro	150
	Socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU10	150
Anf. 211	GUNNAR AXÉN (M)	150
Anf. 212	TOMAS ENEROTH (S)	150
Anf. 213	GUNVOR G ERICSON (MP)	153
Anf. 214	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP)	155
Anf. 215	TOMAS ENEROTH (S) replik	156
Anf. 216	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik	156
Anf. 217	TOMAS ENEROTH (S) replik	156
Anf. 218	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik	157
Anf. 219	GUNVOR G ERICSON (MP) replik	157
Anf. 220	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik	157
Anf. 221	GUNVOR G ERICSON (MP) replik	157
Anf. 222	EMMA CARLSSON LÖFDAHL (FP) replik	157
Anf. 223	SOLVEIG ZANDER (C)	158
Anf. 224	GUNVOR G ERICSON (MP) replik	159
Anf. 225	SOLVEIG ZANDER (C) replik	160
Anf. 226	GUNVOR G ERICSON (MP) replik	160
Anf. 227	SOLVEIG ZANDER (C) replik	161
Anf. 228	TOMAS ENEROTH (S) replik	161
Anf. 229	SOLVEIG ZANDER (C) replik	162
Anf. 230	TOMAS ENEROTH (S) replik	162

Anf. 231 SOLVEIG ZANDER (C) replik.....	163
Anf. 232 ERIK ALMQVIST (SD).....	163
Anf. 233 WIWI-ANNE JOHANSSON (V)	165
Anf. 234 EMMA HENRIKSSON (KD).....	166
(Beslut skulle fattas den 14 april.).....	168
21 § Bordläggning.....	168
22 § Anmälan om interpellationer	168
23 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	169
24 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	169
25 § Kammaren åtskildes kl. 19.47.	171

Tryck: Elanders, Vällingby 2011